

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

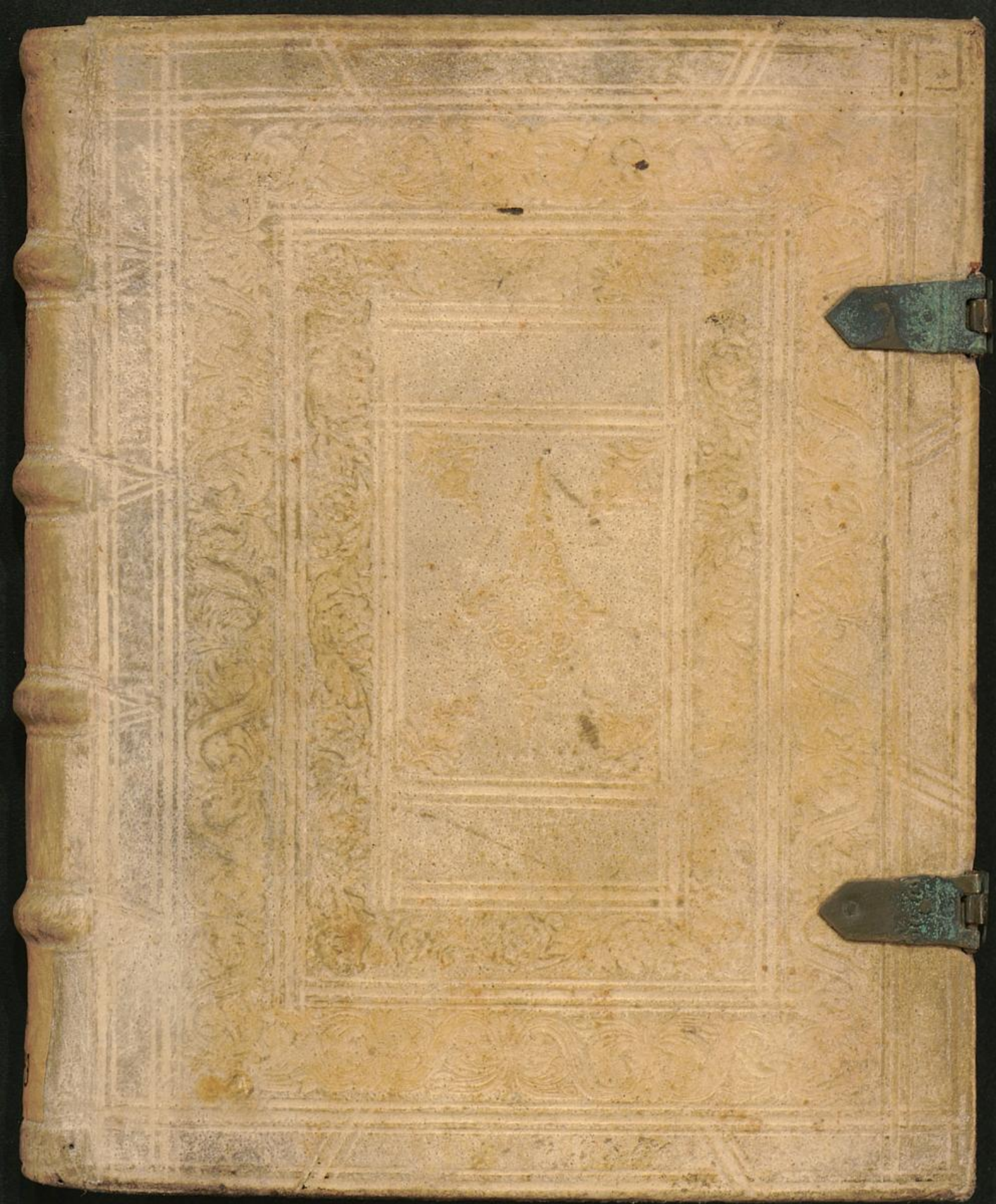
Universitätsbibliothek Paderborn

**Illustrissimi Domini Simonis De Fierlant, Hispaniarum Ac
Indiarum Catholico Regi, In Hispania Ac Belgio, A Concilio
Status, Brabantiae Cancellarii, Catholico Ab Affectu
Tractatus, Quo, Clarissime ...**

Fierlant, Simon de

Coloniae Agrippinae

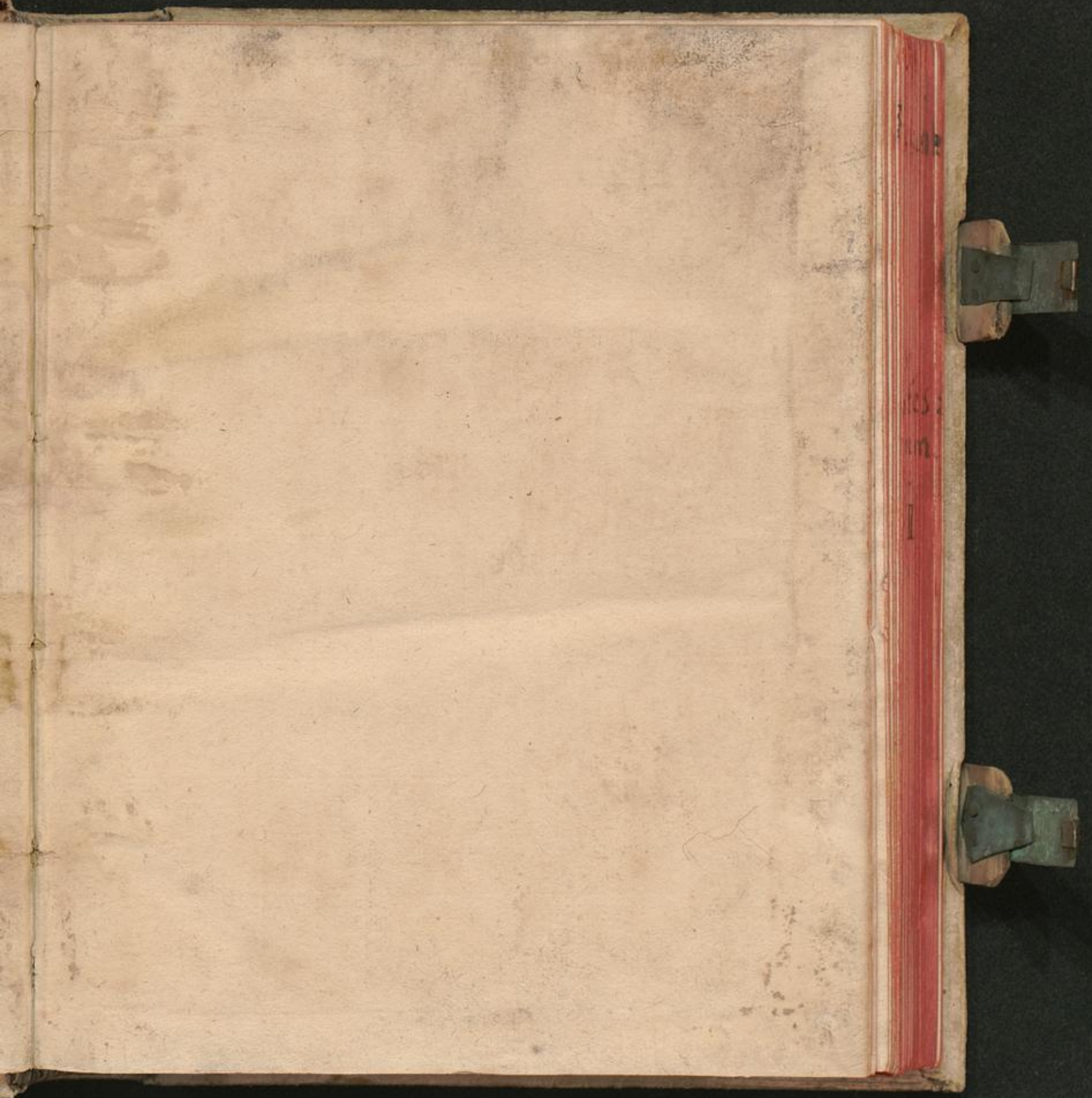
urn:nbn:de:hbz:466:1-37059

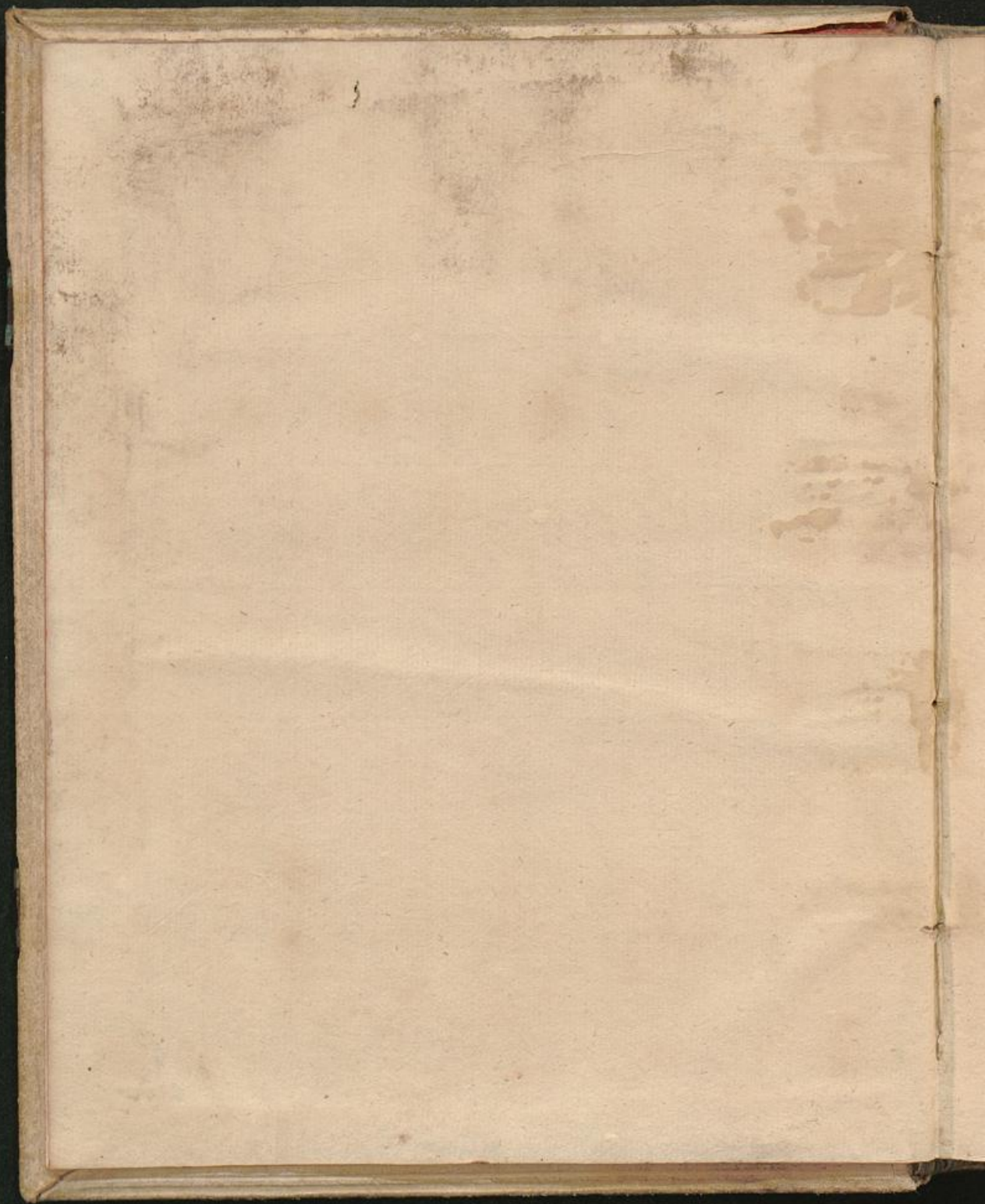

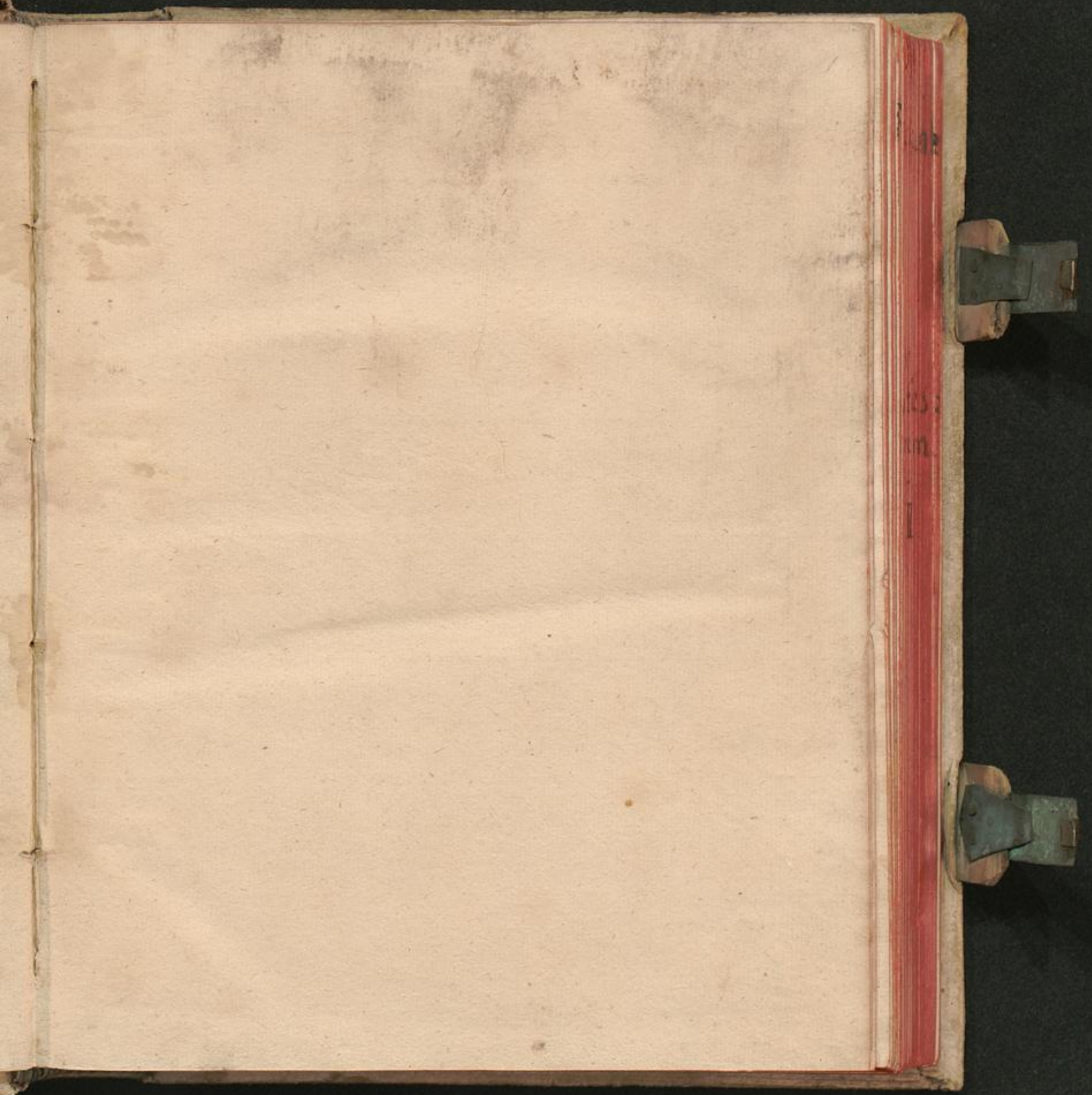
Th. 2143.

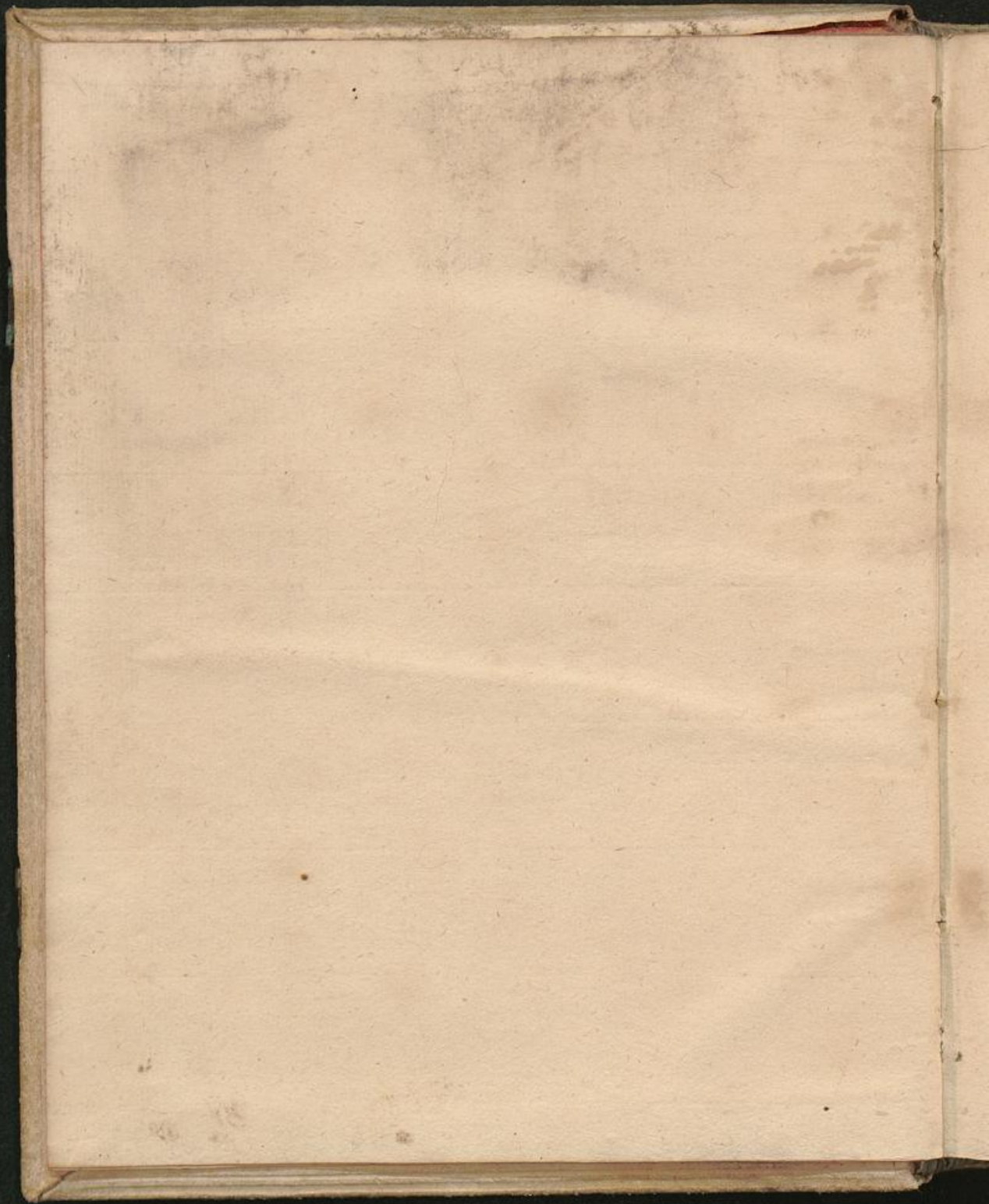
G. IV

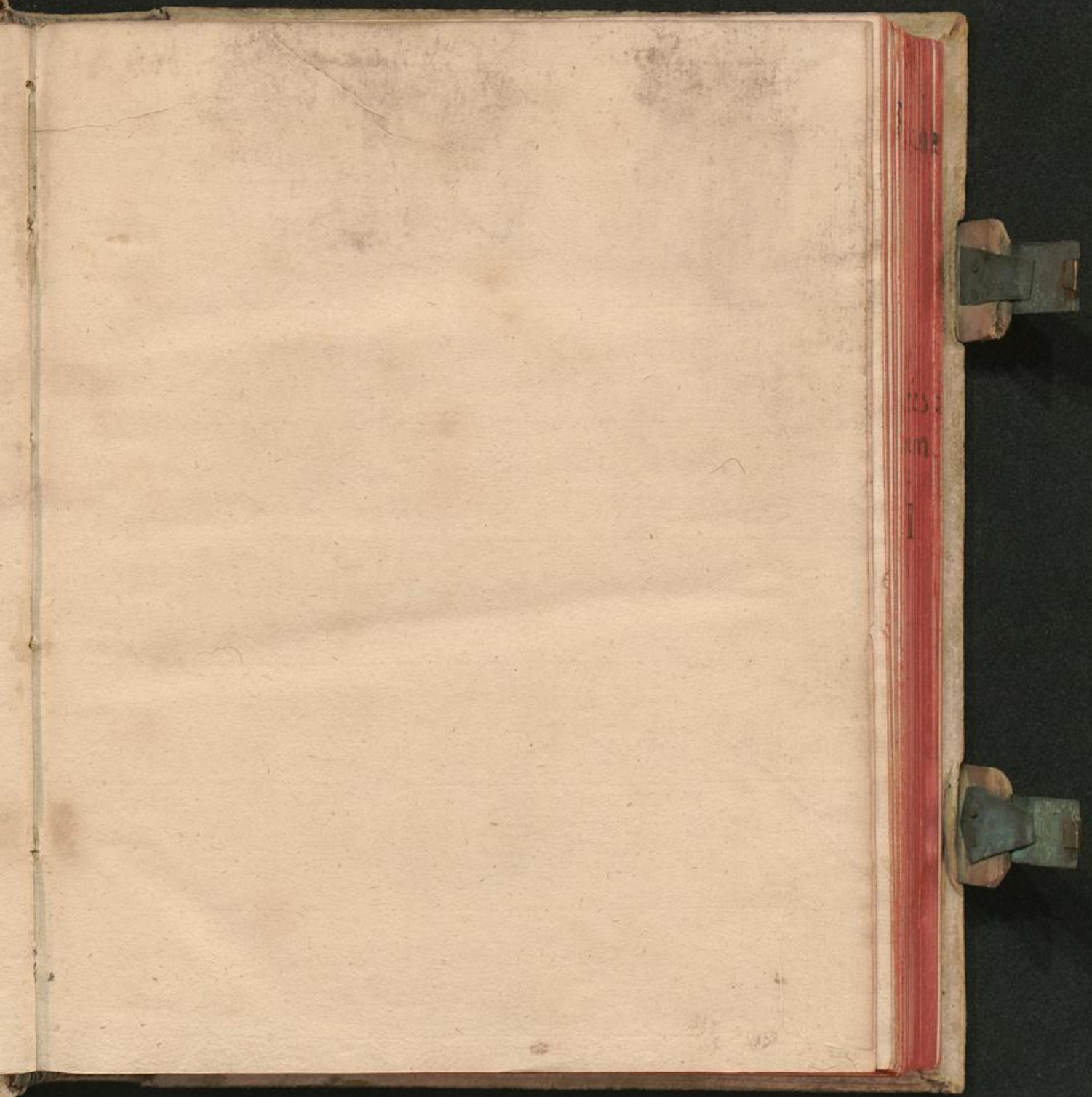
π.

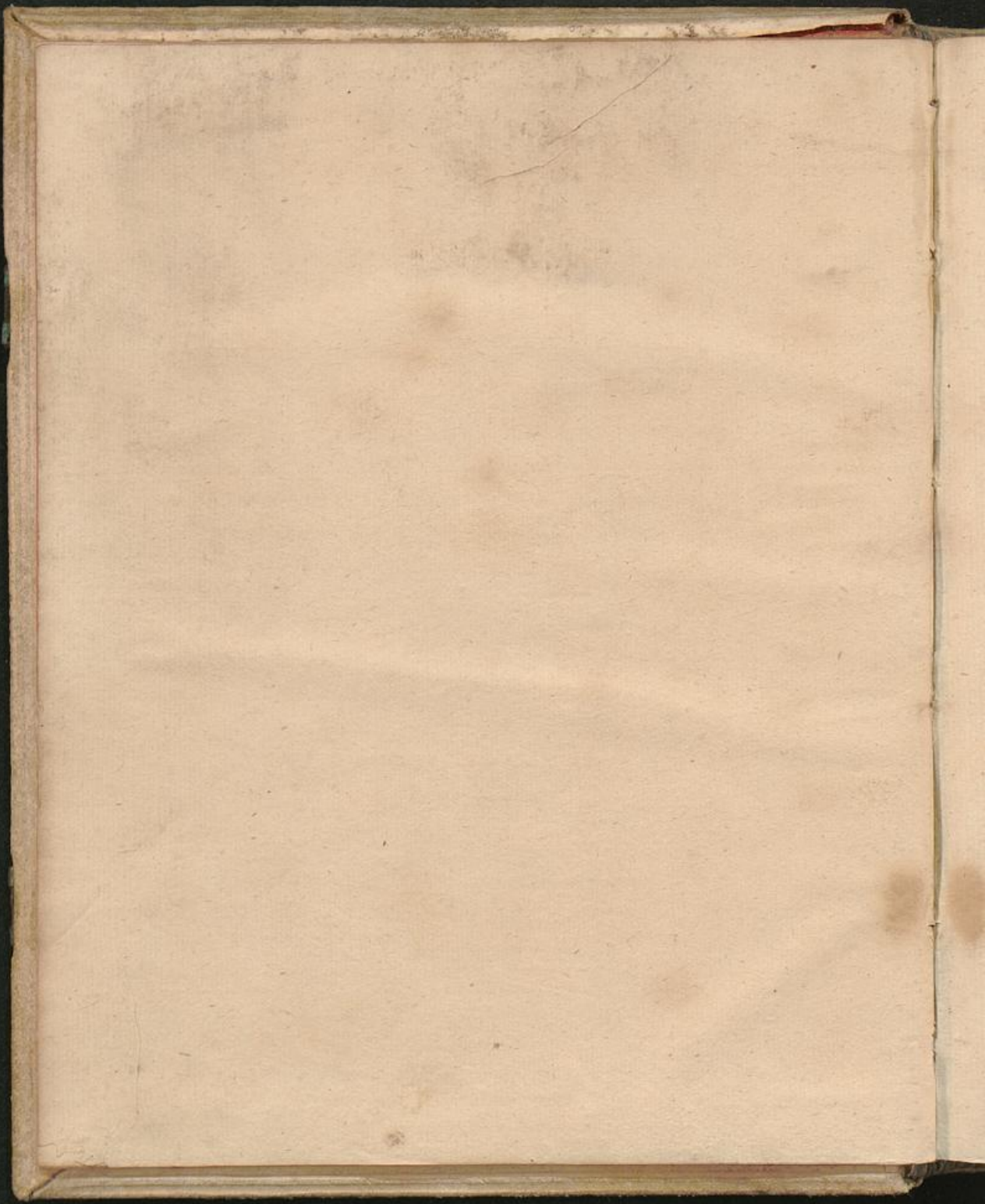

Handwritten text, possibly a signature or name, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a date or number, written in a cursive script.

Handwritten text, possibly a title or description, written in a cursive script.

ILLUSTRISSIMI DOMINI
SIMONIS DE FIERLANT,
HISPANIARUM AC INDIARUM
CATHOLICO REGI,
IN HISPANIA AC BELGIO,
A CONCILIO STATUS, BRABANTIÆ CANCELLARII,
CATHOLICO AB AFFECTU TRACTATUS,
QUO, CLARISSIME DEMONSTRATUR,
GABRIELIANÆ, GUMMARISTICÆ, AC MACARIANÆ
TRIUM-VIRALIS CONCORDIÆ,
IN ANE CONAMEN, INFELIX OMEN,
ET HETERODOXI DOGMATIS,
VARIOS PER CYNICVLOS DOLOSA CONGERIES,
*E sacra Scripturae gremio, Conciliorum Decreto, SS. Patrum
sensu, Theologorum communi Sententia,
& ipsissima ratione naturali.*

Collegii Sociis Jesu paderborna

COLONIÆ AGRIPPINÆ,
TYPIS IVDOCI CALCKOVII.

anno P. K. 1694
M. DC. LXXXV.

ILLIUS QUI DOCTUS
SIMONIS DE VERRA

HISPANIARUM AD INDIA
CATALONICO RHEGO

IN HISPA NIA AC BELGIO
CATHOLICO AB ABBEPTI TRACTATU

GABRIELIS COMPARISONIS AC MACARINAE

TRINUM VIRALIS CONCORDIAE

IN ANTE CONAMEN, IN BELGIO OMT

ET HETERODOXI DOGMATIS

PARTIS PER CRUCIUMS DOLOS CONSERVAT

H. Jans Lippincott, Gouda, 1712

Ad hunc locum referuntur...

© J. Jans Lippincott, 1712

...GOUTONIS ABBATIS...
...IN BELGIO...

EMINENTISSIME DOMINE,

Olendissimum transacti laboris mei Mæcenatem præcedenti meo in opusculo qui expertus, adversus repullulantes, Baii, Jansenii, aliorumque Novaturientium errores, Belgarum Provinciarum pro incolumitate ac pace hoc continuatæ molis opus Illustri suo nomini inscribo: horas complectitur subcissivas, quas civilibus licet causis in adimplementum muneris Regio à culmine mihi impositi, impendere obstringor, at tamen crebris Populi querimoniis dictos contra Novaturientium insultus assiduè prurientes subtrahere vel denegare non potui, res sanè popularis est, quæ æquo modo jure in stadium prodit, dictæ tamen erraticæ Phalangis dolosum conamen evertere contendit: Duo nempe Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ Sanctissima & necessaria Sacramenta, Pœnitentiam ac Eucharistiam, quorum frequentiam Scholasticos non solum inter Parietes intortis fraudibus infestando, præpedire præsumit, verum quodque sparsis in publicum zizaniis perturbare: annua nunc plurima elapsa sunt solis curricula, quæ paulatim dictos per homines intrudi visum pœnitentiales quosdam Canones in Belgio, unde tot tantæque bonorum ortæ sunt lachrymæ, quæ si coram & proprius ab Eminentissima tua gratia conspectæ fuissent, illius illico commiserationem promeruisent. Ego certè hisce tenerrime commotus, Sacramenti Pœnitentiæ pium vindicem agere sum aggressus, rigidum contra ac novum hominum genus, fucatis, falsisque sub
pal-

palliis ac speciminibus, hanc secundam post naufragium tabulam auferre vel obscurare conisum.

Verum quid si insulsus vel morosus quidam Censor mihi forsitan impropere præsumat, alienum me involare in jus, utpote laicali dumtaxat caractere signatum, Ecclesiastico neutiquam, & profana me solum Regis in curia esse Ministrum, in Pontificia vero ac sacrâ non notum nec admissum, multifarium ad hoc en præsto responsum, falsitate nempè manifesta involvi, Personæ meæ ac dignitatis prærogativam aliena velle ingredi.

Aliud quippe nil aggredior nil insequor, quam quod commune Patriæ jus, Regis imperium, ipsamet res, veritas ac ratio & assiduus Christiano Politicove in Orbe mos ac usus exigunt, & quovis à tempore exactè servarunt; studium scilicet vigilanter impensum, publicam in Reipublicæ salutem ac quietem: quid autem hic ago? quid satago? auscultato dolentis Populi gemitu, à Novaturientium aggressu noviter tentato, pœnitentiale contra Sacramentum; molimen hoc, gravis inde ne tumultus oriatur in Republica, Regius ut Minister supremus sisto, & Sacram ad sedem defero, rei ut oblatæ vel materialis suppositi sumpta indagine supremum ferat iudicium, enarratis à me, ac antehabitis hunc in finem novitatibus & periculosis inde formidandis eventibus, ob protrusa præfatam per congeriem falsa subdolaque argumenta, breve quæ narro per compendium ac ad Beatissimi Patris Tribunal porto.

Sed fortè obrudet, ut audio, dictæ Trium-Viralis turpæ Compago fieri hoc debuisse Virum per Ecclesiasticum,

non

non per laicum. O lepidum commentum ! usus nonne omni à tempore contrarium edocuit laicalis id per sphaerae homines esse peractum. A Constantio nempè Vicano contra Pelagium, Eusebio contra Nestorium, Hilario ac Prospero contra Massilienses, Gaspare Schopio contra Calvinianæ sectæ Gigantes, Thoma Moro Britannos contra Hæreticos, Angliæ Rege Henrico VIII. adhuc Catholico, contra Lutherum, Principe Condæo contra Calvinum, Georgio Saxonix Duce contra Lutherum, & ad Vetera retrogradiendo exempla quid dicam de Justiniano Imperatore suo in Codice contra Judæos, Hæreticos &c. de brachio seculari contra Clerum hæreticali facto tumultuantem, de possessoris in Brabantia contra Ecclesiasticos Judiciis, & de Concordatis in Belgio, inter clericalem & laicalem statum, denique supervacaneum nonne hisce omnibus inhære diutius, Belgarum cum in Ariopago, seu Academico Studiorum cœtu, Romano ac Hispanico culmini devoto ac subdito certissimum, Juridicæ ibidem palestræ operam Navantes, Sacrorum Canonum, legumque Civilium litteratura, fastigio, titulo ac caractere simultaneè insigniri, post absolutum statutatio à præcepto cursum ac terminum, & habitam à Doctoribus, præambulum per examen, veram de capacitate certitudinem.

Regium itaque hac in causa cur Ministrum agam præfata convincunt, interesse etenim Regis nostri Catholici, nomine, titulo, ac re verè tali (quem numen diutine servet felicem ac incolumem) hoc urget ac expetit, subditorum suorum non solum ut corporibus, sed animabus quoque

confulat. Et hoc illum Romæ modo agentem fortiterque urgentem scio, sua ut in Belgio causa, profana dum gaudet pace, Spirituali interim non turbetur prælio; Pius quod cum Rex Romæ agat, otiosus ego esse nequeo Regiam in Belgio causam promovere, eaque in parte meum adimplere officium, Sacra illa pro tuenda pace, unicus meus quo scopus vergit & affectus.

Tuas hinc ad manus causam meam potissimum defero, & Sacras illas manus mihi singulari quodam beneficio venerandas reverenter amplector ac exosculor, per illas etenim Pontificia Benedictio ad me tam amanter transit, prioris Libelli mei in favorem: parem felicitatem pro præsentem eventuram auguror, easdem si tetigerit, earumque ductu ad Domini nostri Innocentii Pontificis Maximi permeare meruerit; ausim profecto sperare hoc sub Patrocinio non displiciturum, idemque referre laboris pretium, alteram nempe Apostolicam Benedictionem, humillimâ quam prece, summa Veneratione, debitaque submissione dum præstolor, Apostolicæ Sedi totum me, tuoque obsequio, penitus devoveo ac consecro Bruxellæ 18. Septembris 1685.

EMINENTISSIME DOMINE,

EMINENTISSIMÆ GRATIÆ TUÆ,

HUMILLIMUS ET ADDICTISSIMUS SERVUS

SIMON DE FIERLANT
Brabantia Cancellarius.

BEA-

BEATISSIME PATER,

D Pedes Sanctitatis Vestrae humillimè delata
luget, gemit, plorat tenerrimis afflictæ mentis
lachrymis, Belgicarum Provinciarum pars,
hæretica quæ labe nullatenus infecta, Nova-
turientium Batio Iansenismo non decepta, &
cunicularia recentium Trium-Virorum strue non inquinata,
verum generosa semper Christianæ fidei antemuralis statio ac
stativa, Apostolicæ Romanæ ac Orthodoxæ Sedis obsequio-
sissima Filia, & Catholici Regis obtemperatissima subdita
perpetim universimque commorata, supplices nunc in preces
devolvitur, quatenus Sanctitatis Vestrae imperio ac fulmine,
nova irrepens Trium-Viralis Congeries expelli penitus ac elimi-
nari queat, periculosa ne rixania fucato ac doloso sub tegmine
ulterius increseat ast primo in limine radicitus extirpetur.
Unicus is presentis Libelli scopus est, subscripto sub Auctore, Bra-
bantiæ scilicet (coëterarum Provinciarum Primariæ) Cancellario,
cui quoque munus atque imperium Catholico à Monarcha
impositum, in Provincia assiduas curas agere ac Vigilias, Pax
ut publica perpetuo colatur Regis inter subditos, hujusque con-
tra infractores & Emulos benigno Sanctitatis Vestrae auxilio,
Sacroque tutamine manuteneri queat; maximè hodierni tem-
pori rotante curriculo, adversus novissimam Trium-Virorum
fabricam, dolosos per cuniculos laborantem, duo Christianæ
fidei ac Catholice Religionis præstantissima ac necessaria Sa-
cramenta penitus evertere, quassaque velut ac convulsa vetere
in rudera, Penitentiale scilicet ac Eucharisticum, illud se-
cunda licet post naufragium tabula, hoc perpetuum quamvis

animæ Pabulum; utrumque tamen diabolica pravitate, ab hæreticis, subdolisque eorum affectis explosum, cælica vero à bonitate ac lucè à Catholicis cultum ac amplexatum. Quorum autem nomine conflata sit Trium-Viralis hæc congeries præsens ostendit opusculum; nempe id esse ac agere Reverendi Patris Gabriëlis, Eximii Domini Gumhari Huygens & Macarii Havermans Norbertini Ordinis Canonici Regularis contubernium, omnibus quamtumvis sacro à solio concordi doctrinæ suæ perversæ in lolio, dicto sub R. Patre Gabriëlis, universaliter univoceque damnatis, & Apostolicæ ab Inquisitione in Hispania (specialiter intuitu Gumhari Huygens) pro hæretico dogmate repulsis: serio enim introspecta capitulorum serie, dictos per Trium-Viros cunicularia fodina (aperto neutiquam Marte prodire audentes) adversus præfata duo Sanctissima Sacramenta prolatorum, impio non minus quam portentoso conatu, quid horrendum magis ac discriminofum, devotos inter Catholicæ fidei cultores? Censet quippe præfata Trium Viralis compago, primo consuetudinarios peccatores quamvis contritos prævia non nisi constantique vitæ mutatione facta, & Confessario plenarie patefacta absolvendos esse, & Peccatoribus quoque non consuetudinariis quamquam, absolutionem debere differri, donec certo moraliter constet de eorum conversione interna & sufficienti dispositione, in tantum ut ad mortem usque protrahi possit. Secundo oris labium, hominis de peccatis dolentis & meliora candidè spondentis insufficiente esse, & reale dumtaxat actu ac opere certissimo comprobatum admitti testimonium. Tertio miserum peccatorem in ultima licet vitæ periodo constitutum hoc equidem nexu ac loco nequaquam liberari. Quarto rigorem hæc in parte à Trium-Viris protrusum prodigio-

giōso implicanti ac incompræhensibili moderamine leniri. Quinto Peccatorem in postremo spirantis animæ articulo degentem, vel debite præsumi conversum, vel si non, commissis criminibus jungere Sacrilegium. Sexto unumquemque post peccata sua Confessario integraliter confessa nullatenus absolute esse donandum, Confessario nisi prius patens ac lucidum, pœnam confesso impositam debite ab eo esse peractam. Septimo vetustam Ecclesiæ praxim (ô fictitium commentum) stricto id sub imperio mandasse, & Religioso cultu observasse. Octavo necessitante proinde necessitate requiri Confessario individualiter ante omnia ut constet de vera satisfactione confessi, absolute priusquam frui queat. Nono dilationem vel suspensionem conferenda absolute Sacramentalis non præmissa dicta satisfactione salutarem esse animæ medelam, nec in exemplar trahendas Latronis, Magdalena, Zachæi aliorumque Peccatorum conversiones, utpote divinis potius miraculis, quam humanis operibus vel medicinis tribuendas. Decimo ignorantiam invincibilem juris naturæ à delictis ea in parte commissis nullatenus excusare, ideoque postmodum ut Sacrilega facinora fore confitenda. Undecimo differendam in eo absolute solutionem esse qui semel mortaliter peccavit, ac par præstandum quamdiu in aliquo probabilis de relapsu timor est. Duodecimo Sacrum Confessionis Sigillum frangi ac laxari posse. Decimo-tertio à frequenti accessu Dominici Corporis Sacramentalem ad cœnam Catholicas mentes averti debere ac distrahi. Sophisticis in hunc finem adductis scrupulis, quæ homo perterritus hac à sumptione crebro avelli queat; & hinc tandem (proch dolor) eo deventum, œcumenica ut semperque observata, frequenti pro accessu Sacrosanctum hoc ad pabulum sententia, vel à noctivagis Arnal-

naldinæ seu Vergerianæ Meduzæ anguib; modo dilanianda,
vel minitantibus terrorem, illius ab umbris infestanda relinqua-
tur: de quo in præsens brevi solum habito Sermone, alius tandem
aliam in opportunitatem latior reservatur, speciale per opuscu-
lum. Postremo quamplures alias dicta Trium-Virali à turba
suorumq; adherentium classe, conflata aliquibus ab Academi-
cis, Prælati, ac perversæ sphaeræ contubernalibus, Semi-
nari zizanias impietates ac doctrinas, dolosas per latebras. Quæ
omnia, Beatissime Pater, quavis absque mora penitus evel-
lenda, ultiores ne figant radices, & timendum gravioris
mali periculum, & sperandum cujuscumque optabilis boni
incrementum, Christianæ Religionis necessitas ac pressus exi-
gunt; pulsus nempe Catholico e gremio, dictæ Trium-Viratæ
Phalangis autoribus, eorumque sequacibus; post damnatas
omnium Theses, Scripturas & Loquelas, hoc in Libello longè
lateq; enumeratas. Ita sanè magnum Vicinorum Hæreticorum
(dicta quos in multis sectatur Phalanx) evanescet jubilum, &
Catholicorum planè auferetur dolor ac mæror, huc usque utro-
que à latere miserrimo fato perpeffus. Quidquid hic, prono de-
betoque obsequio ad Beatitudinis Vestræ plantas humillimè de-
fero, illiusque censuræ totaliter submitto, & si fortè quid indig-
num, defectuosum, aut profluum, ignoscat ac indulgeat Sacræ
Sedis benignitas Catholico nostro Catholicam in Religionem
zelo, in perenne, favente Deo, non morituro. Datum
Bruxellæ 18. Septembris 1685.

BEATISSIME PATER,

SANCTITATIS VESTRÆ DEVOTISSIMUS FILIUS
ET OBEDIENTISSIMUS SERVUS

SIMON DE FIERLANT
Brabantia Cancellarius.

LITTERÆ CONSCRIPTÆ

ab Illmo D^{no} SIMONE DE FIERLANT
Brabantia Cancellario, &c. ad Ill^{mu}
Dominum ABBATEM DE S. MARIA,
Apostolicum in Belgio Internuntium,
è Comitibus Tanari, &c.

ILLUSTRISIME DOMINE,

Antis indies querimoniis, singultibus ac
lacrymis penes me instat, Fida Apostolicæ
Romanæ Sedis subdita gens, amplius ut hæc
gravissimis non nisi cum doloribus audire
vel intueri queam. Quid enim in dolet agit-
que continuus bonæ illius gentis ejulatus? Ecclesiastici
ac secularis Status culmina ad pedes malorum conjici, &
è contra Bajanisimæ Iansenicæque labis congeriem summè
erigi luget, in tantum, ut si breviter serioque, Quiri-
nale fulmen, compaginis hujus astum fastumque non de-
primat, revolventur omnia sursum ac deorsum, & ve-
tusta sacræ Sedis prosternentur documenta. Ad juvamen
itaque ac solamen Illust^{ms} D^{nis} tuæ enixè recurrit, meam
quoque interpellando curam ac indefessam sollicitudinem,
Ill^{ms} tuæ hæc ut Gratia deferam: præsto hoc, debita
cum submissione, animo ac voto lubenti; si enim res illa
ulteriores trahatur in moras ac temporum dilationes,
quid

quid inde ? & vicinorum Hæreticorum accrescet júbilus,
& Catholicorum augebitur luctus mærorque, spectans se
suosque à Bajanis ac Iansenianis in contemptum ac derisum
abripi, ab Hæreticorum contubernali in plurimis doctrina :
Cogor itaque hoc omne ac quodcumque ad vestram prodere
notitiam, Mæcenas Catholicorum ut sis Apostolicum penes
fastigium, & contrariorum rigidum ac immane flagellum.
Quid si fortè meus de Trium-Viratu libellus, ea in parte
utilitatis aut profectus quidpiam adferre capax sit aut va-
lidus; Romæ precor, Ill^mæ tuæ Gratiæ subeat Patro-
cinium : longa attamen ibidem mora me non parum ex-
cruciat, ac pene desperantem reddit, certum quamvis, me
dicto in Trium-Viratu, aliud planè nil agere vel damnare,
quam quod jam ante, in R^{di} Patris Ægidii Gabriëlis,
Moralis vel Diabolica Doctrina Arcis Quirinalis sacrum
fulmen percussit ac formale dedit in repudium. Vnde si in
Sociis, duobus Trium-Viris, par idemque protinus remeare
procurantibus ac in lucem prodere nitentibus aliquid ago,
quid malè regero ? & quid (Apostolicæ Sedis Decreto
totaliter inhærens) male pertracto ? damnando quod in
primævo Auctore damnavit Romana Curia, serio exacto-
que habito primum quorumcumque scrutinio atque examine.
Vale plurimum dudumque

ILL^{MR} DOMINE,

Et me obsequiosissimum atque humillimum
Ill^mæ Tuæ Gratiæ Famulum crede ac habe

SIMONEM DE FIERLANT
Brabantia Cancellarium.

R E S P O N S U M
ILL^{mi} DOMINI INTERNUNTII.

ILLme DOMINE,

IN notitiis, quas Illma D. V.
dignatur mihi communicare, &
pro quibus eidem habeo innumeras
gratias, luculenter apparet eximius
Vester Zelus, cujus nova hac specimina non
deëro primâ datâ occasione Sua Sanctitati
referre. Quandoquidem censent nonnulli sibi
præberi ansam deponendi querelas contra quos-
dam Viros, quorum Doctrina, vel praxis
videtur suspicioni obnoxia, non abs re erit, si
qui tales sunt instituturi querelas, vel sua
nomina edant, vel saltem speciatiim promant
articulos, & motiva, propria contra alios
contentionis. Ita maturius negotium exami-
nari,

*nari, & felicius occurri posset abusibus, in
quem finem conferre auebo mea studia lauda-
bili intentioni D. V. Illma cuius maneo ob-
strictissimo cultu*

ILLme DOMINE,

HUMILLIMUS SERVUS

S. A. TANARIUS
ABB. S. MARIE.

Bruxellis die 1. Julii 1686.

Illmo Brab. Cancell.

ORDO MATERIÆ.

PRÆFATIO.

- §. 1. **D**E priore Authoris Libello, & ejus successu. Pag. 1.
§. 2. De hoc altero Authoris Libello, ejusque causa, & scopo. 7

CAPUT PRIMUM.

- L**ibellus Eruditissimi Patris Ægidii Gabriëlis. 15
§. 1. Editur. 17
§. 2. Damnatur. 18
§. 3. Corrigitur. 23
§. 4. Vertitur in Linguam Gallicam. 30
§. 5. Decretoria S. R. Inquisitionis è Mandato Pontificio, in secundam & correctam editionem sententia. 32
§. 6. Ad Historiam præcedentem brevis Appendix seu Racematoria pseudo-Synodi Lovaniensis de hoc Libro Iudicium. 36
§. 7. Suis ipsius verbis Eruditissimus Pater sui nunc officii amice monetur. 41

CAPUT SECUNDUM.

- L**ibri Gummariani & Macariani. 47
ARTICULUS I. Libri Gummariani. 48
§. 1. Methodus remittendi & retinendi peccata, &c. 49

*

§. 2.

ORDO MATERIÆ.

- §. 2. *Methodus à Racematoribus defenditur, ab Inquisitione Toletana damnatur; deque Gallica Methodi versione.* 53
 §. 3. *Theologiæ Compendium, aliæque Theses.* 58
 ART. II. *Libri Macariani.* 64
 §. 1. *Tyrocinium Theologiæ moralis.* 66
 §. 2. *Examen Pentalogi Diaphorici, & minores alii Macarii Libelli.* 70

CAPUT TERTIUM.

- C**ommune Trium-Virorum in Scholasticos Theologos odium. 79
 §. 1. *Quæ generatim in Novatoribus hujus odii in Scholasticos causa sit, simulque innuitur, à quibus illud hæreditarium acceperint.* 81
 §. 2. *Speciatim Trium-Virorum nostrorum, & Macarii inprimis in Scholasticos odii specimina aliquot ex eorum Libris adducuntur.* 83
 §. 3. *Ridiculum Macarii Argumentum, quo vult Casuistarum lectionem Confessariis inutilem esse, & non necessariam.* 91

CAPUT QUARTUM.

- C**uniculi Trium-Virorum ad Subruendum penitus Pœnitentiæ Sacramentum. 100
Observatio præambula & totius Capitis fundamentum. Ibid.
 SECTIO I. *Cuniculus primus, quo subruatur Sacramenti forma seu Absolutio.* 106

A R-

ORDO MATERIÆ.

ARTICULUS I. *Primus primi Cuniculi anfractus. Absolutio Sacramentalis danda non est, nisi pœnitentia præviè & satisfactoria opera ipse Pœnitens ritè præstiterit.* 107

§. 1. *Fuit illa primitivæ Ecclesiæ praxis; & sic praxis hodierna, ipsâ Ecclesiâ invitâ & tantum connivente, refrigerante caritate, nec ritè nec legitime intrusa est.* 108

§. 2. *Univerſim ostenditur, quid Cuniculi lateat sub specioso primitivæ Ecclesiæ nomine.* 114

ARTICULUS II. *Secundus primi Cuniculi anfractus. Absolutio Sacramentalis danda non est Consuetudinario, quantumvis contrito.* 118

§. 1. *Absolutio Sacramentalis consuetudinario, quantumvis contrito danda non est, nisi vitæ præcesserit notabilis & insignis mutatio.* 120

§. 2. *Digressio ad Librum de Frequenti Communione.* 128

§. 3. *Consuetudinario danda non est Absolutio Sacramentalis, nisi ipsam consuetudinem prius exuerit.* 136

§. 4. *Multiplex adversariorum fucus in assignandis casibus, quibus Consuetudinario Absolutionem dari patiantur.* 141

ARTICULUS III. *Tertius Cuniculi primi anfractus. Peccatoribus, etiam non Consuetudinariis, differenda est Absolutio Sacramentalis, ad mortem usque.* 147

§. 1. *Peccatoribus etiam non Consuetudinariis differenda est Absolutio, donec moraliter certò constet de eorum conversione interna, & sufficienti dispositione.* 149

* 2

§. 2.

ORDO MATERIÆ.

- §. 2. *Excuditur diligentius moralis illa certitudo, & quanta esse debeat ex mente D. Gummari: ubi de ineptis ejus similitudinibus.* 156
- §. 3. *Differenda Absolutio, quamdiu adest probabilis metus, ne relabatur.* 169
- §. 4. *Quæ hætenus dicta sunt de differenda Absolutione, de eo etiam intelligenda, qui semel peccavit mortaliter.* 176
- APPENDIX ad Articulum tertium de Absolutione peccatorum venialium. 181
- ARTICULUS IV. *Quartus, & ultimus Cuniculi primi anfractus. De Articulo mortis, & extrema necessitate.* 189
- §. 1. *Quid hic verbis apertè dicant Trium-Viri.* 190
- §. 2. *Quid hic re ipsa tacite moliantur Trium-Viri.* 193
- §. 3. *Distinctius singulorum Doctrina exhibetur.* 198
- §. 4. *Ex Trium-Virorum Doctrina deducitur consecrarium, & suus huic Articulo titulus assignatur.* 204
- SECTIO II. *Cuniculus secundus, quo subruatur materia Sacramenti Pœnitentiæ.* 214
- ARTICULUS I. *Primus secundi Cuniculi anfractus: Repetenda sæpè sunt aliis & aliis iteratis Confessionibus eadem peccata ante Confessa.* 217
- §. 1. *Confessiones durante Consuetudine recidendi peractæ tamquam sacrilegæ omnes repetendæ sunt.* 219
- §. 2.

ORDO MATERIÆ.

- §. 2. *Confessiones illo tempore factæ, quo quis ex ignorantia etiam invincibili contra jus naturæ peccavit, tamquam sacrilegæ omnes reiterandæ sunt.* 224
- §. 3. *Excuditur diligentius hic primus anfractus, & quàm eversus sit Confessionis pluribus ostenditur.* 235
- ARTICULUS II. *Secundus hujus Cuniculi anfractus circa Sigillum Sacramentale Confessionis.* 245
- §. 1. *Quid hac in materia Romana Inquisitio nuper damnaverit.* 247
- §. 2. *Quid de hoc Sigillo sentiat Macarius.* 252
- §. 3. *Examinatur Gummari de Sigillo Doctrina.* 256
- §. 4 *Continuatur idem Examen.* 263
- Capitis quarti Anacephalæosis.* 269

CAPUT QUINTUM.

- Catholicum.* 274
- ARTICULUS I. *Scripturificus.* Ibid.
- §. 1. *Quibus S. Scripturæ locis abutantur Trium-Viri.* Ibid.
- §. 2. *Quæ S. Scripturæ loca faciant pro communi sententia.* 276
- ARTICULUS II. *Ecclesiasticus.* 280
- De veteri primitivæ Ecclesiæ praxi.* Ibid.
- ARTICULUS III. *Patricius.* 283
- §. 1. *Sancti Patres & à communi sententia, & contra Trium-Viros stant.* Ibid.

ARTI-

ORDO MATERIÆ.

ARTICULUS IV. <i>Scholasticus.</i>	289
SS. Thomas & Bonaventura <i>Scholarum Principes à communi Sententia, contra Trium-Viros stant.</i>	Ibid.
APPENDIX. <i>Seu brevis ad alias Materias digressio.</i>	293
<i>De Libertate.</i>	Ibid.
<i>De discrimine inter gratiam naturæ lapsæ, & naturæ integræ.</i>	295
<i>De statu integritatis & naturæ puræ.</i>	297
<i>De Charitate.</i>	298
EPILOGUS.	301

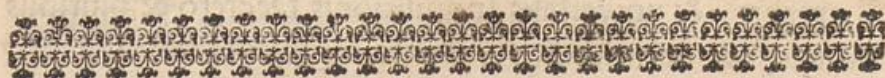

ERRATA SIC CORRIGES.

Pagina 30. lin. 14. tantoque periculosius tanto, *dele* tanto.
 Pag. 38. lin. 9. potuistine, *lege* potuisti, lin. 10. subducere ?
lege subducere, lin. 11. objicere ? *lege* objicere. lin. 14. exclamas *de-*
leatur. Pag. 81. lin. penult. caligo, mira, *lege* caligo mira, Pag. 90.
 lin. 2. tract. de probabil. *lege* tractatum de probabilitate, lin. 11. eo
 impudentia, *lege* eò impudentiæ. Pag. 112. lin. 14. & pag. 2. *lege* &
 pag. 11. Pag. 15. lin. 18. nequitur, *lege* nequiter. Pag. 265. lin. 11.
 opinionis, *lege* opinionis. Pag. 266. lin. ult. confesionem, *lege* con-
 clusionem *vel* Thesim. Pag. 270. lin. 14. ut, quæ, *lege* utquæ. Pag.
 272. lin. 2. pæcuniæ, *lege* pecuniæ, *ibid.* lin. 17. aberit, *lege* aberit ?
 Pag. 274. lin. 11. dicursu, *lege* discursu. Pag. 278. lin. 8. pœnitentialia,
lege pœnitentialia, & Pag. 279. lin. 7. inquit, *lege* inquiunt, *ibid.*
 penditis, *lege* perditis. Pag. 280. lin. 12. satisfactoria, *lege* satisfac-
 toria. Pag. 286. lin. 11. amabo, *lege* à malo. Pag. 290. lin. 21. & D.
 Thomæ) *lege* in D. Thoma. Pag. 300. lin. 20. ficitis, *lege* ficitis.

Errata posthume reperta.

Fol. 38. lin. 14. exclamas, *lege* cursufve. Fol. 54. lin. 9. hebdomalibus,
lege hebdomadibus. Fol. 59. lin. 3. æquo, *lege* equo. Fol. 167. lin. 24.
 exhebebit, *lege* exhibebit. Fol. 200. lin. 12. ausus, *lege* ausis. Fol. 213.
 lin. 5. lycrimas, *lege* lachrymas. Fol. 255. lin. 15. casuista, *lege* casuistæ.
 Fol. 266. lin. ult. confusionem, *lege* conclusionem. Fol. 287. lin. 3. basem,
lege basim.

AD BENEVOLUM,
ET
VERITATIS AMANTEM
LECTOREM
PRÆFATIO.

§. 1.

De priore Authoris Libello, & ejus successu.

Ruditissimi P. *Ægidii Gabriëlis* Moralem reiterato examine annis abhinc circiter duobus, uti ob recentem memoriam meminisse facile potes Benevole Lector, Catholicè castigaveram, atque ecce, eodem illo etiam anno, geminum non poenitendi laboris pretium fructumque refero.

Duo vix abierant menses, & jam Romanam, eamque alteram (primam subierat anno 1679.) & jussu quidem Pontificio Censuram patitur, infelix ille Novaturientium idearum partus Moralis Gabriëliana. De hoc autem Sacræ

A

Ro-

Romanæ, & universalis Inquisitionis Decreto & pluribus
 postea, & commodius, ubi & ipsum verborum teno-
 rem proferam; nunc hoc sum contentus uno, & ita
 mecum velim existimes, Quirinalem illam, & acrem
 libri Gabriëliani Censuram, tacitam esse quandam libri
 mei commendationem, ut qui privatâ castigatione eam
 fuerat infectatus doctrinam, quàm publico deindè, &
 toti Reipublicæ Christianæ metuendo fulmine Sacra Con-
 gregatio feriebat: ea scilicet erat utrique inter se libro,
 tamque dispar ratio, ut damnato altero comprobatus
 tacitè alter intelligi deberet.

Atque hoc quidem primo operis mei fructu tacitè dum
 fruor, & in tanta hoc tempore opinionum, animorum-
 que dissensione meam mihi sententiam hoc potissimum
 nomine gratulor, quod communem mihi illam, & ean-
 dem cum Sacra Romana Cardinalium Congregatione vi-
 derem: en tibi fructum alterum, nec tacitam jam, ut
 ante, sed manifestam, eamque Pontificiam Opusculi
 mei commendationem: qua quidem in re ne justo am-
 plius aut gloriari, aut plaudere mihi videar, ipsas habe,
 & lege literas: ita enim ad me de mandato Pontificis
 Eminentissimus Cardinalis C I B O:

ILLU-

ILLUSTRISSIME DOMINE,

*Plurimum delectata est Sanctitas
sua Officio tuarum literarum, quo
Opusculum à Te singulari quâdam elegantia,
ac eruditione conscriptum ad ipsam detulisti,
atque egregium tuum in rem Catholicam stu-
dium, perpetuamq; in Apostolicam Sedem ob-
servantiam, & fidem luculenter demonstraſti.
Mihî itaq; demandavit, ut Apostolicam Be-
nedictionem Pontificia in Te Charitatis testem
tibi suo nomine amanter impertirem, ac debi-
tas laudes redderem de tam egregio pietatis
tua documento. Ab Abbate sancta Maria ca-
tera cognosces; dum Ego, virtuti tuae inser-
viendi cupidus, lata omnia cum diuturna sos-
pitate Tibi ex animo auguror. Roma 18.
Decembris 1683.*

ILLUSTRISSIMÆ D. T.
AD OFFICIA PARATISSIMUS

ALDERANUS CARDINALIS CYBO

INSCRIPTIO

*Illustrissimo Domino SIMONI DE FIERLANT
Brabantia Cancellario Bruxellis.*

A 2

Ha-

HAbes , mi Lector Epistolam , hoc est Pontificium de Libello meo iudicium ; cui de meo amplius nil addo , cum præsertim non tantum in me meriti agnoscam , quantum ex ea Apostolici favoris percipio.

At herculè non ita intra modestiam Adversarii opinor , starent : nam quæ , amabo , voces , qui plausus , qui triumphus ubique sonarent , si ejusmodi literarum aliquid , aut aliquam etiam partem , & decisam tantum laciniam Româ accipere contingeret ? non esset profecto urbs in Belgio , non in urbe vicus , aut in plateâ angulus cui non speciosum illud testimonium hæret affixum , & cubitalibus impressum literis prætereuntium oculis vel inviris obruderetur : mille passim per Collegia spargerentur exemplaria , omniumque ad eum in manibus , omnium essent in ore ; ipsæ mulierculæ in vernaculam translata linguam & legerent , & inter muliebria sua pensa cantando repeterent ; ut nihil addam de intolerabili petulantium Comædorum Lovanii theatro , cui ad longiores etiam & plures sycophantias hoc unum abundè sufficeret : quamquam quid fordidè nugantibus , & calumniari volentibus non sufficiat ?

Neque hæc à me aut fingi futiliter quis putet , aut viris optimis nequiter affricari : non enim dubitare possumus quid essent facturi , qui , quid fecerunt , non ignoramus.

Spe-

Specimen hac in re illustre dabit, & prorsus eximium non de grege aliquis, sed adversariæ doctrinæ in Belgio facilè Princeps, quem honoris causa nominare liceat, *Franciscus van Vianen*. Res est Lovanii notissima, utinam & Romæ ! hic vir hic est, qui non modo intra Domesticos parietes, non in privatis modo congressibus, sed in impressis Thesis, in publicis de gratia dictatis, in Schola Academica, in Cathedra Magistrali, quâ fronte superi ! & quo ore ? Censuram Lovaniensem Romæ à Theologis, à Cardinalibus, ab ipso denique S. D. N. INNOCENTIO XI. cui annos Petri reverenter precamur, approbatam esse fingere, nequid gravius dicam, confidenter ausus est. IPSE Pythagoræo scilicet supercilio, DIXERAT; & rationis satis, satis fuit argumenti ut Schola elapsi Discipuli totam per urbem sic quasi conducti præcones, audax Magistri figmentum jactabundi spargerent. Neque tamen eos ne nimix quidem credulitatis postulo; nam quis fraudem hic suspicetur, aut Viro eximio, Sacerdoti, jurato restrictionum hosti, tam publicè, tam confidenter asseveranti non credat ? præsertim viventibus adhuc Theologis, Cardinalibus, atque ipso S. D. N. INNOCENTIO XI. quorum nominibus tam imprudenter abutebatur. Sed IPSE, ut ajebam, DIXERAT; ego novi de prostratis iterum Adversariis ubique plausus, & mille certatim victrici Censuræ cantata epinicia.

Audiit intempestivos cantus vicinus S. T. Professor,

eosque primo interrupt, dein etiam compescuit. Dubitare eum meritò multa faciebant; Mandatum Apostolicum olim jussu S. D. N. SIXTI V. editum per Illustrissimum & Reverendissimum D. *Octavium* Episcopum Calatinum, ipsius INNOCENTII XI. in Decreto nupero contra 65. Propositiones verba: *Non intendens tamen Sanctitas sua &c.* Varia Romà contra fictitiam hanc approbationem testimonia, & plura alia, quæ doctè & pluribus prosequitur in Thesibus suis Theologicis anno 1682. *pro autoritate SIXTI V. & INNOCENTII XI.*

Hoc denique suis Thesibus planè evicit, ut nemo jam dubitet, &, si paucos exceperis, qui quidquid Eximii illi effutierint tamquam ex tripode oracula admittunt, omnes perspiciant Romanam illam Lovaniensis Censuræ approbationem non Romæ, sed Lovanii, & in paucorum hominum cerebro parum sincero fabricatam: fidem enim dicti sui præstare rogatus publicis & repetitis Thesibus, Deus bone! ut se miserè torsit Vir eximius! primo testimonia turpiter variare, dein tacere omninò; utroque vincebatur; nam & silentium in eo rerum articulo manifesta confessio, & tanta in teste variatio plena erat falsitatis probatio. Heu, tibi autem! adest Collega & Principalis sui misertus D. Gummarus, sed causæ malæ nihilò melior Patronus, ut quam nova iterum variatione prodere magis, quam adjuvare visus est: atque
ita

ita in ventos abiit inflatum illud & tot Romanis nominibus turgidum testimonium.

Hæc paulò repetita altius, opinor sufficient, ne fervore quodam scribendi, ab Adversariorum ingenio aliena videar esse commentus: quàm altè enim per tuam fidem Lector benevole, quàm contentiosè vociferaturos fuisse putas, si aliquid demum, quo verè gloriari possent, haberent, quorum tantos in re falsa & fictitia clamores audivisti.

Ego interim ad Pontificium de libro meo iudicium reversus Patrem Gabriëlis oro amicè obtestorquè, vices mihi, quas debet, rependere velit, & quemadmodùm ego ex manifesta libri ejus Censura tacitam libri mei commendationem erui, sic ipse vicissim in Apostolica libri mei commendatione tam manifesta, novam, eamquè non obscuram sui libri condemnationem agnoscat.

§. 2.

*De hoc altero Authoris Libello, ejusq; causa,
& scopo.*

ERit fortasse cur mireris, benevole Lector, & curiosius tecum ipse dispicias, quid esse potuerit, quod me, in hac provecta annorum orbita moverit ad scribendum hunc libellum; ad quod æquissima ratione respondeo, altioris me quidem esse ætatis, sed
talis

talis, quæ neutiquam defectuosa est ad refellendas blateronum quorundum in Christi Ecclesiam satyras ac blasphemias: amor certe antiquæ ac veræ religionis, odiumque adulterinæ novatorum doctrinæ, favente Divino auxilio me ad agendum valentem præstitere, & ad scribendum impulere; prototypo ac exemplo deprompto sacris è litteris, seniores ad regendum ac erudiendum populum advocantibus: uti docto sacroque compendio delineavit *Gabriel Palæotus* S.R.E. Card. suo in Tractatu de bono senectutis: quare nunc, præfatæ me esse ætatis haud diffiteor; præcipue cum & tunc, quando priorem scriptiunculam annos ab hinc non omninò duos elapsos evulgavi, par idemque fuerim: memor etiam quod tunc temporis, in Præfatione expresserim me omnia perstrinxisse, singularem ob dilectionem veritatis antiquæ, & indignationem novæ sparsæ zizanix; Nugæ proinde sunt ac quisquiliæ, garrula contra senium eructata dicteria & impia in verum protrusa mendacia: at enim non refrixit ille in me amor, nec mitius me hodiè exercet in novaturientes odium, ut adeò mirari nemo debeat, si in suum iterum effectum integra adhuc causa exierit.

At nec publico Christianæ Reipublicæ bono, & Belgii nostri tot per sententias distracti tranquillitati satis consuluit libellus prior; nec satis Roma, repetito quamvis per duo Decreta ictu, Moralem Gabriëlianam confixit, quando illa in libro prostrata uno, periculosis

per-

perstat in pluribus. Sed quin nos clarius, nec obscurioribus involutam verbis rem, ut est, planè proferimus.

Exulant, certè, si quæ est Romanis Decretis observantia, exulare debent omnium pulpitis ac manibus quocumque demum impressa, aut imprimenda idiomate R. P. *Ægidii Gabriëlis* Specimina Moralia. Nihil est, quod hic metuatis Academici Lovanienses, Bibliothecas vestras non ingredior, scrinia & pulpita non executio, non lustro curiosius, an inter Montaltii literas, notasque Wendrochii, Montense Testamentum, Rituale Aletense, reliquosque Romano fulmine ambustos libros nusquam latitent malè ominata specimina: dabo id vobis hodiè, & quam vos habere par est, habere credam Romanis Censuris reverentiam: exulat ergò, nam ita Lector tantisper cogitabimus, Lovaniensium Bibliothecis Liber Gabriëlianus: quid tamen hoc juvat, si nec cum D. Marcario Havermans ejus Opuscula interierunt, & nocturnis tantum non manibus ac diurnis assiduè teratur famosa illa Methodus Gummariana: qui quidem Libri cum Gabriëlianis tanta sunt affinitate conjuncti, ut germanos propè, & ejusdem Patris foetus credas; nec mirum, communem habent originem, & ab eodem fonte sunt rivuli, quorum quidem si non omnium cursum stiteris, sed uni tantum objeceris obicem, id quidem feceris, ne triplici jam, ut ante, alveo fluat unda pestifera; ne reliquis duobus copiosè minùs, ne non majori fluat cum impetu, non feceris.

B

Ha-

Habet tamen hic liber præter communem illam, aliam præterea, sibi que magis propriam rationem: posset enim, nec in speciem injustè de me, mea que fide graviter conqueri R. P. *Ægidius Gabriëlis*, & mihi crudè in os ingerere speciosum istud in prioris Libelli ad Lectorem præfatione: *Nullæ mihi privatæ cum P. Gabriëlis inimicitia; amo virum, non amo doctrinam.* Et meis me ita verbis perstringere: videris enim verò privatas mecum inimicitias exercere, & me magis, quam doctrinam meam odisse; unum me impetis, nec unus tamen hanc doctrinam sustineo; quid enim, ut de D. Havermanno taceam, ego quidquam, in materia præsertim Sacramenti Pœnitentiæ, rudi penicillo delineavi, quod non magistrali manu in sua methodo plenius depinxerit D. Gummarus Huyghens? nisi minùs fortè, & non potius plus periculi minetur error, quem ad gravius nocendum Eximia Viri autoritas armavit: ego interim solus à Te vapulo, & quâ denique æquiritatis specie Tu præsertim id facias, qui legum vindex, arbiter que justitiæ ignorare non potes, jura omnia in eisdem criminis reos eandem quoque pœnam decernere; quare in id quidem loci adductum te vides, ut aut verborum tuorum pœnitere te debeat, aut quam in me doctrinam odisse te testimonio publico probasti, in Methodo vicissim Gummariana & libris Macarianis non amare te ostendas. Ita quidem ad me; nam proximum est, ut longius, & Romam usque has suas querelas deferat, & ipsam

ipsam sacram & universalem Inquisitionem accusatum eat, quasi iniquius in Gummaro patiatur, quod in se damnarit; tum etiam hoc potissimum nomine tantò æquioris iudicii Toletanos Censores laudare instituat, quod ne Decreto quidem libros voluerint esse divisos, quos una eademque doctrina conjunxerat.

Majus igitur priore Opus molimur, & unâ eademque operâ privatam odii aut inimicitiarum suspicionem amoturi, communique Christiani orbis bono consulturi plenius, tria conjunximus ipso in titulo nomina, sed amica; tres, sed similis doctrinæ, Magistros. Nec insulsus hic quispiam mihi veniat Criticus, & temeritatis me postulet, quod feliciore prioris pugnæ elatus successu in plures unus ego impetum faciam: tum etiam ineptè peritus antiquam illam paræmiam occinat *ne Hercules quidem contra duos*: nã is intelligendo facit, ut nihil intelligat, nam nec plures ego laceasco, nec laceasco unus; ut qui non tres mihi adversarios impetendos proposui, sed unam in tribus Magistris doctrinam debellandam suscepi; nam quoties antiquum illud meum mihi recantandum erit; *Homines amo, sed odi doctrinam*; at neque unus, & solus in arenam descendo, cui socialium instar agminum sunt pii Catholicæ veritatis vindices; id enim te monitum etiam velim, Lector Benevole, non tam me meis quam heroum istorum pugnaturum manibus è quorum pharetris tela mea omnia depromo. Neque hic ego obstrepentium

aut id mihi exprobrantium Adversariorum clamores metuo, prudentiores futuros existimo, quam ut mihi vitio velint id vertere accusatores ridiculi, quod mecum habent commune, cum hoc tamen discrimine, quod me Sociorum meorum usque adeò pudere non debeat, ut quorum studio & industriâ, Libris ac Thesisibus hoc quidquid demum est operis paulatim perfeci, eorum nomina etiam cum laude passim in medium proferre gestiam: at at faciant id si ausint, & satis frontis habeant Adversarii; mentior, si non continuò nominandi venient Marcus Antonius de Dominis, Petrus d'Osma, Jansenius, Bajus, & plures ejusmodi Romano stigmate turpiter notati homines. Reliquum est, ut ingenium, studium, calamum, librum, meaqué demum omnia Romanæ Sedis arbitrio, judicioque Christianè subjiciam; cui quidem sedi, si hunc æquè librum ac priorem, placere contigerit, meque adeò felicem præstiterit, ut liber hic parvi laboris præmium, ac Benedictionem Apostolicam promereri potuerit; tum denique votorum summa nactus optime vixisse me putabo & in hæc verba latus erumpam: Respice misericors Deus in indignum famulum tuum & sis mi Domine hoc in orbe ac opere adjutor, tot contra Ecclesiæ fideique tuæ, obstrepentes, clam palamque hostiles animos, ac feroces imperus. Christiani Alcidis hic clavâ ac faculâ adversus triceps portentum opus est.

P A R-

PARTITIO OPERIS.

Doctrina Eximii D. Gummari
 Huyghens, & Eruditissimi
 D. Macarii Havermans, &
 utriusq³ Librorum cum Doctrina,
 & Libro Eruditissimi P. Ægidii Gabrië-
 lis semel Toleti, bis Roma damnato infelicem
 in materia præsertim Penitentia concordiam
 demonstraturi, tria potissimum nobis præstan-
 da esse putavimus.

Primò, cum rerum ignotarum (ut est in
 proverbio) nulla inter se comparatio satis aptè
 institui possit, ante omnia accuratam aquè, ac
 fidelem singulorum librorum historiam damus;
 & diligentius quidem Librum Gabriëlianum
 excutimus & ejus male ominatam fortunam
 exhibemus, ut jam inde ab initio suspecta no-
 bis fiat cujuscumq³ doctrina, qua cum illius mo-
 rali periculosam affinitatem contraxerit: huc
 ferè duo priora capita reducuntur.

B₃

Deinde

Deinde Pœnitentiales singulorum Canones referimus, eosq̄ inter se collatos minutius expendimus, & quam non modo in easdem conspiciunt sententias, sed easdem rationes adferant, eosdem fucos, coloresq̄ adhibeant; tum illud potissimum attendimus, quam tacite & sine sprepitu cuniculos infra terram ad subruendum ipsum Pœnitentiæ Sacramentum moliri videantur: & hac altera, & præcipua pars est & ipsum totius operis veluti corpus.

Denique, ne aliquid deesse videatur, ipsius Sacramenti pii contra Adversarios vindices machinas eorum convellimus, fraudes detegimus, rationes explodimus, & quam turpiter à Sacra Scriptura, SS. Patribus, & primis Scholæ principibus deficient, adductis reverenter eorum oraculis & effatis, luculenter ostendimus.

Tum, ne non liberaliter agamus, reliquo operi, sic quasi cumulum, brevem ad alias materias digressionem adjicimus; tu Lector aequi boniq̄ consule, & labore nostro si libet fructuere.

C A.

CAPUT PRIMUM.

*Libellus Eruditissimi Patris Ægidii
Gabriëlis.*

Uid me autem respectas, R. P. Ægidi,
& contracto graviter supercilio torvum adeò,
& indignantis in morem identidem intueris?
offendit te, quantum video, primi capitis
titulus, & agrè fers novam tui fieri men-
tionem; & de quo nihil potest cum laude, omnia de-
bent cum vituperio dici, ejus libri, tu potissimum quia
tuus est, male ominatam exhorrescis historiam. Ego vero
nec miror, nec quasi delicatulo irascor; scio non sine
dolore faucii tangi vulnera, istamque adeò tristioris vultus
contractionem, non exacerbari in me animi, sed præ-
sentis ex tacto vulnere doloris indicium esse interpretabor.
Tu interim macte animis, mi Pater, & heroïca virtute
dolorem omnem supera, & pro ea, qua ad alienam etiam
emendationem fortiter eniti debes, Christianâ charitate,
tua patere à me tractari vulnera, tuam patere repeti, re-
nova-

novariq̄ue stragem, ut qui hujus Libelli scopus est, & tuo se læsos vulnere, & tuâ se quoque prostratos clade intelligant commilitones tui, & ejusdem tecum causæ quam pertinaces, tam malè fortes, nec pii satis Defensores Eximius *D. Gummarus Huyghens*, & Eruditissimus *D. Macarius Havermans*. Quo autem molliori manu facere possim omnia, ad ultimum usque hujus capituli paragraphum tibi valedico, paragraphis reliquis cum solo Lectore (quem ante alios cum Macarianæ doctrinæ hæredibus ipsum velim *D. Gummarum*) historicum de te tuoq̄ue Libro colloquium instituturus. Tu si ex clara ac distincta, quam habere te gloriosè jactitas, tui idea delicatulum te nimis ac tenerum cognosti; nec is es, qui, aut fidere tibi satis, aut temperare possis, lectione, amicè jam ante præmoneo, abstine, &, prioribus tacitè præteritis ad ultimum uno saltu paragraphum fac transilias, ubi te, ut dixi iterum conveniam, sed quo paratiorem, meliusquè dispositum conveniam utiliter, quam ego fidelissimè ut potero lectori referam, tu quam voles bellissimè, & quam poteris mollissimè tecum ipse variam, eamque luctuosam speciminum tuorum fortunam repetes; scis enim & nimium meminisse necesse est.

§. I. EDITVR.

E D I T U R.

Q Uam in priori libello, historicus utique præteritorum, non futurorum vates, partem historiæ prætermisi ultimam, hoc capite relaturus, non abs re fore judicavi priora repetere, ut totam ita, & jam perfectam, suisque numeris absolutam omnibus uno in libro commodius haberet Lector libri Gabrieliani historiam: ne nihil tamen priori narrationi dedisse videamur, parumque Lectorum fastidio consuluisse & aliâ rem eandem repetemus phrasi & narratam illic fusius in breve hic compendium contrahemus.

Anno 1675. in lucem prodiit æternis dignior tenebris famosus ille liber, & ad Censuras quasi natus: nec prodiit derepentè, aut inexpectatè, sed nobilem adeo partum Theologicæ theses, sic quasi prodromæ, biennio ante prænunciant.

Titulus fuit, & pro homine religioso haud modestus, & pro aureo charitatis buccinatore haud pacificus; en tenor, *Specimina Moralis Christianæ, & Moralis Diabolicæ in praxi: Auctore R. P. F. Ægidio Gabriëlis S. T. B. F. tertii Ordinis S. Francisci de Pænitentia, vulgò Beggardorum S. T. Lectore.* Horrenda inscriptio, *Moralis Diabolica*, & quæ primos Lectoris oculos meritò terreat: sed debet horrendus fœtus horrendo insigniti nomine, & larvis spectrisque infesta domus, non aptius aliud in frontispicio insigne præferre, quam Diaboli.

Interea, ut diversa sunt hominum in Belgio studia, ita varii erant animorum motus; plaudebant passim Bajo-Janseniani, nec mirum; in libri foliis, sic quasi in pueri genis, paterna Baii Janseniique lineamenta legebant, ut adeo ex ipso veluti vultu, quibus ortus esset majoribus fœtus hic, facile agnosceretur; inter alios autem Lovanienses Racematores ita favebant apertè, ut nati recens opusculi paternos crederes: genethliacum certè, magnificentum opus, quin superbum, sessione & hebdomade secunda cecinerunt; sed de hoc commodius postea.

Plausus istorum & cantus comitabantur pii bonorum gemitus; quorum vota omnium nomine vir eruditissimus, & de re christiana vel hoc uno optimè meritus Franciscus Simonis ad Clementem X. Pontificem maximum reverenter detulit; & potuit primo in ortu periculosum virus tunc suffocari, sed aliter visum superis; credo, ut sapius postea & majori periret cum infamia.

§. 2.

D A M N A T U R.

ECce è natali Belgio in Italiam defertur infaustus liber, & Eminentissimis S. R. E. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede specialiter deputatis examinandus offertur. At sensit hic quam multum Lovanio Roma distet; quamque alia sit S. Romanæ Inquisitionis sententia ab insulso racematorii conventiculi iudicio. Censura non vulgari proscribitur, quam ipsis Decreti verbis exhibeo.

D E-

D E C R E T U M

Congregationis Generalis, & Universalis Inquisitionis coram Cardinalibus &c. Feria 4. die 27. Septembris anno 1679.

Cum prodierint duo libri, qui, nisi è medio tollantur, erroribus Christi fideles inficere possunt, Eminentissimi, & Reverendissimi DD. Cardinales Inquisitores Generales prædicti eos prohibendos esse voluerunt, prout præsentis Decreto prohibent: mandantes, ut deinceps nemo cujuscumque gradus & conditionis existat, sub pænis in S. Concilio Tridentino, & Indice librorum prohibitorum contentis illos imprimere, vel imprimi curare audeat, aut apud se quomodocumque retinere, aut legere; & sub iisdem pænis, ut quicumque illos habent, vel deinceps habituri sunt, eosdem Ordinariis locorum, seu Inquisitoribus statim à præsentis Decreti notitia exhibere teneantur, & hoc ubicumque, & quandocumque, & in quovis idiomate fuerint impressi, vel imposteriorum forsitan eos imprimi contingat.

SUNT AUTEM INFRASCRIPTI.

Specimina Moralis Christiana, & Moralis Diabolica, Auctore R. P. F. Ægidio Gabriëlis, Tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia, vulgò Beggardorum, &c.

C 2

Ac

At quâ , putas Lector , revêrentia excepit hoc Decretum P. Ægidius? qua Romana scilicet Decreta quandoque solent Lovanienses ; ii nempe (nolim enim toti Facultati turpem adeo notam inustam) quibus Bajus, Janseniusque Romanorum instar Pontificum sunt ; ergo multa in plebem sparsa, inania illa quidem, & futilia, sed ejusmodi tamen, quæ plebeîâ simplicitate in abusum trahi poterant, & apertè Romanam Censuram ludificare. Dicitur non librum, sed libri titulum Romanis Censoribus displicuisse ; scribendi modum, non Auctoris doctrinam censuratum ; aut si quid fortè ipsius doctrinæ censoriâ virgâ notatum sit, ad summam rei, & ad Christianæ Doctrinæ medullam nihil quidquam facere ; his ventis vulgus in Belgio pascebatur.

Interim non felicioribus avibus Pyrenæos montes superavit, quam Alpes ; nec mitiores Censores Toletanos, quam Romanos sua clade expertus est Vaticano fulmine adhuc fumigans liber ; & ne actum agere viderentur, novum stigma novi Censores inurunt, & resuscitati Bajanismi & Jansenismi condemnant, addentes propositiones in eo contineri sapientes Hæresim, schismaticas, erroneas, falsas, temerarias, scandalosas, male sonantes, injurias Christo Domino nostro, Conciliis & sanctis Patribus.

In hoc tam gravis stigmatis supplicio id tamen habuit solatii miser P. Ægidius, quod quem in doctrina socium, fortè & Magistrum habebat, cum in pœna quoque socium videret Eximium D. Gummarum Huyghens : sed & suum
Viro

ET INFELIX CONCORDIA. 21

Viro Eximio dabitur caput, totum hoc sibi *P. Gabriëlis* vindicavit: quare bipartitæ censuræ primam partem hic quidem subijcio, alteram suo loco daturus postea, ubi mihi cum Viro Eximio res erit.

CENSURA ET PROHIBITIO

Facta ac data Toleti per Commissarios Inquisitores Apostolicos 28. Augusti anno 1681. contra duos Libros, qui sequuntur.

Nos los Inquisidores Apostolicos mandamos se recojan y prohiban del todo los Libros y Papeles siguientes.

VN Libro in octavo cuyo titulo es: Specimina Moralis Christianæ, & Moralis Diabolicæ in praxi, Auctore R. P. F. *Ægidio Gabriëlis* tertii Ordinis S. Francisci de Pœnitentia, Bruxellis typis *Eugenii Henrici Fricx* 1675. por contener *Proposiciones Hæreticas de Michaël Bayo*, y *Iansenistas*, sapientes hæresim, schismaticas, erroneas, falsas, temerarias, escandalosas, malsonantes, injuriosas à Christo Señor nuestro, Concilios y santos Padres.

Otro Libro en Octavo, que se intitula, *Methodus remittendi*, &c.

Quid

Quid hic autem? Toletano tonitru movebitur homo, quem Romana fulmina tam parum terruerunt? credant id posterius; Nos, qui in eludendis Censuris Novaturientium ingenium novimus apprimè versatum, novos iterum cavillos, novos ad ludificandum colores, novas expectamus artes, quibus censuræ & autoritas elevetur, & in judicando iniquitas, siquâ veri specie possit, ostendatur: & vero querelæ tanto fuerint vehementiores, quanto probrosior erat tot tamque turpibus notis Hispana Censura; tanto frequentiores, quanto major erat ex Gummarianis simul & Gabriëlianis in Toleranum judicium conjurata & confœderata factio; tanto denique audaciores, quanto impunius & minori apud Christianos Belgas invidia Toletanam potius, quam Romanam Inquisitionem traducere, & irreverenti ore arroderere posse se putabant.

Hinc non timida tacitè indignantium murmura, sed apertos palam vociferantium clamores audivimus, corruptos nempe fuisse Adversariorum fraudibus Hispanos Inquisitores, ut adeo suspectum debeat esse eorum judicium, qui æmulorum addicti studiis plus inconsulto palponum istorum favori, quam veritati tribuerint; nec potuisse non esse iniquos iudices, qui parte inauditâ alterâ, sententiam tulerint; quid? corruptos, suspectos, iniquos Hispanos Iudices? & hæc in hispano Belgio? nec ab infima plebis fæce? sed à Viro eximio, & ab homine Religioso autoribus? & adeo palam? modestius sane viri boni agere debuissetis, væ enim væ vobis,
 si

ET INFELIX CONCORDIA. 23

si ejusmodi aliquid Hispania umquam inaudiat. Quid autem postea ? Toletanam Inquisitionem suis circumferibi terminis, nec ad Belgium usque censoriam virgam extendere, nec peccaturum adeo Belgam, qui ei parere prorsus recuset. Res horrida Sanctum in Cœtum Hispaniacum : Imo inventus est, qui à Toletano Tribunali ad Romanum appellaret ? quod quidem quamquam & bene fieri & legitime aliis possit in causis, in hac certè ridicule & commissâ in Regem injuriâ fiebat; nam eum, quisquis ille fuit, aut harum rerum rudem omnino fuisse, aut oppidò obli- viosum necesse est, qui aut ipsam Romanam in hunc ipsum libellum censuram ignorare potuerit, aut ejus tam cito obli- visci. Inutile modo ac supervacaneum censeo pro Toleta- na Censura apologiam conscribere, futiles enim ratio- num nugæ (quales adferunt) ad solum sacræ Inqui- sitionis nomen allisæ franguntur; nec potuit sanè non esse illi illustre ad gloriam, Romanæ Cardinalium Congre- gationis imitatricem censuram, communi cum ea calculo perniciosum adeo librum condemnasse.

§. 3.

CORRIGITVR.

TOnitrua inter & fulmina sæpe serenum videas; & vide- runt serenum, vel certè videre se crediderunt Romanam inter ac Toletanam tempestatem Gabriëliani libri fautores. At poterant homines futurorum non satis providi ex nautis discere majorem malaciam majoris deinde secutura tem-
pe-

pestatis non raro esse indicium. Hic certè fuit; videamus. Evocatur Romam P. Gabriëlis; sed ille adire locum horret, quo fuerat læsus, poëticum illud tacitè, opinor, secum ingeminans,

Venit in hoc illà fulmen ab arce caput.

Quid agit? multa prætexit; sed frustra; Roma jubet; parat, sed ægrè, & plumbeis, ut audio, pedibus Romam ad-repere potius, quam proficisci visus est: parva mora est; tarditatem illam reparavit, velocior quippe fuit dum rediit, & Româ fugientis in morem potius, quam discedentis in Belgium properavit.

Non levè tam diuturnæ viæ pretium id tandem obtinuit, ut erroribus (ita sanctè promittebat) sublatis, in novam lucem è tenebris suis retraheretur damnatus liber: atque ecce nova prorsus rei facies; candidior in fronte titulus nihil habet diabolicæ fuliginis, & longam exhibet seriem titularum, credo, ut per eos commendatus Pater majorem renato fœtui auctoritatem conciliet: *Definitor edicitur Generalis Apostolicus, & per Belgium Commissarius*; magna nomina, sed nova in Ordine suo officia, bono Patri non invidio: neque enim ita sum ferreus, ut inflictæ foris tam gravia vulnera domestico oleo inungi verem: sed credo non fore balsamum quod multos in annos cadaver conservet; & metuo ne illud ipsum oleum Roma aliquando abstergat; utinam fallant præfagia. *Studiorum indigitatur Regens Generalis*; bellissimè, in Philosophicis Cartesium, cujus Opera
Phi-

ET INFELIX CONCORDIA. 25

Philosophica à Romana Congregatione sunt prohibita; in Theologicis Bajum & Jansenium (testor Toletanos Inquisitores Apostolicos) secutus Magistros studiis Regens Generalis præficitur; hic tu, si potes, Lector benè sub hoc Præside Beggardorum studiis precare. *In Alma Universitate Lovaniensi S. Theologiæ Licentiatus*: non poterat diutius in Baccalaureorum turba latere Vir Eruditissimus, nec debuit ejus obesse licentiæ, quod eam in Speciminibus suis protrusisset doctrinam, quæ *erroribus*, ut Roma loquitur, *Christi fideles inficere possit*, quando ad Doctoralem etiam lauream per malè ominatas, & Romæ reprobandas, confingendasque Theses, ut eventus postea docuit, gradum fieri non ita pridem vidimus.

Post hunc titulorum ordinem *correcta* dicitur ab *Auctore* hæc *secunda editio & aucta*; auctam video, sed, ut arbor est, ita crescit, nec auctum monstrosum prodigium, minus monstrum est: nam quod ibi speciosè additur de correctione merum est commentum ad fallendum primos rudium lectorum oculos, nisi forte sublatos dicas errores, qui subdolè dissimulati tanto periculosius supersunt, quanto cautius delitescunt; ita est; qui virus tegit, virus non tollit; nec errores corrigit, qui subtilius eos inspergit.

Huic magnifico adeo, splendidoque titulo, vulgari, ut fit, caractere Impressoris nomen subjicitur, at grandiusculis superbè excusa litteris, Impressionis locus, ROMA legitur: & quos una illa vox Plausus excitavit? hoc erat, quod ad nau-
D
scam

seam jaëtabundi ingeminabant, hoc impressis è Flandria typis toto Belgio spargebatur, è cineribus suis redivivi instar Phænicis renatum denique P. Gabriëlis opusculum & ROMÆ, ubi perierat quoque renatum. Verum dato quod ROMÆ excusus sit, quid inde? quid postea? ROMÆ scilicet ROMÆ (juvat enim hanc ipsam vocem iis in os regerere) ROMÆ, inquam, & typis quidem Camerae Apostolicæ brevi prodibit S. Congregationis acere Decretum, quo natum in sinu suo libellum ROMA condemnet: vos interim, si lubet, plaudite & ab impressionis loco librum laudate, quando nihil habet Romani præter typos.

Sed jam satis multa de titulo, vertamus folium; est sanè cur attentis oculis libri dedicationem aliquanto diligentius contemplerur; præsertim cum ex ea claram & distinctam autoris Ideam, quam jam altiore de suo libro concepit, non obscurè cognoscere liceat: DOMINO JESU CHRISTO secunda hæc editio, itidem ut prima, & DOMINÆ MARIE inscribitur, & dicatur: gaudeo equidem non pænituiffe cum Præsidum suorum, & quos semel studiorum Patronos piè susceperat, sub eorundem constanter clientela, & patrocínio perdurare voluisse; at quàm hac in re ejus constantiam laudo, tam eum imprudentiæ condemno; poterat enim, si non planè plumbeus est, ex infelici primæ libri sui editionis fortuna discere, tam Sanctis JESU & MARIE nominibus munus placere non potuisse, quod Sacræ Romanæ, & Generali Reipublicæ Christianæ Inquisitioni tam
gra-

ET INFELIX CONCORDIA. 27

graviter displicuisse videbat; erat ergo pii & Christo-parthenophili animi ingratum adeo munus invitis iterato non obtrudere, nec quem à sua clientela librum rejecisse satis videri poterant tales Præsides, eorum iterum patrocinio committere; atque adeò, siquid Christianæ prudentiæ habuisset, aliud profecto, & ex purioribus haustum fontibus, & quod boni omnes laudarent, probaret Roma, JESU & MARIÆ volumen divino utique & virgineo patrocinio dignius consecrasset: Nunc vero quid illud? CHRISTO, non ut in priori editione RECENTER NATO, sed, A MORTUIS RESURGENTI, sed, NON AMPLIUS MORIENTI, sed, MORTIS TRIUMPHATORI, & MARIÆ; non ut ante RECENTER PARIENTI, sed, TRIUMPHORUM COMPARTICIPATI, sed ad CÆLESTIA REGNA ASSUMPTÆ. En tibi turgidas & triumphales de secunda hac editione *P. Gabriëlis* Ideas; nam quis rudis adeò, aut cæcus est, qui, si inscriptionem utramque attentius secum ipse exegerit, manifestè non videat, sub specie cælestium illorum nominum tacitam eum sibi, suoque libro panegyrim texere; ita enim homo callidus titulos congerit, ut quos in Christum magnificè confert, de libro; quos in Mariam, de libri Authore tacitè velit intelligi; ut adeò pietatis jam non fuerit CHRISTUM & MARIAM nominasse, sed tectæ arrogantia manifestam nimium affectatæ laudis invidiam declinantis: & hæc nimirum illa est ratio, cur, cum eundem offerret librum, & eisdem Patronos nuncupatoriâ quasi epistolâ allo-

D 2

que-

queretur, non iisdem tamen compellaret titulis: compete-
 rebant illi quidem CHRISTO & MARIÆ, ut ante, & æquè
 competeabant, sed versâ jam in aliam faciem rerum fortunâ,
 nec libro amplius, nec Authori satis competeabant;
 quærendi igitur alii erant, ac novi, qui in hoc etiam
 rerum articulo Christo & Christi Parenti, cum libro &
 libri parente, quantum fieri posset, essent communes. Fidem
 dictis faciet dedicatio utraqûe, audiamus. Cum primùm
 Specimina Moralis Christianæ & Diabolicæ, & primam
 daret in lucem, CHRISTUM & *recenter natum* dicit, &
lucem hominum, & *viam*, & *veritatem*, & *vitam*; hæc
 de CHRISTO cum scribebat, nihil de libro putas cogitasse?
 nega, si neque de seipso cogitasse putes, cum ita MARIAM
 compellat, *recenter ipsum parientem, in ipso, & per ipsum ca-*
put serpentis (hoc est moralem Adversariorum, ut ipse
 vocat, diabolicam) *conterentem*. At quam alia evenere
 omnia: *Lux* illa hominum æternas damnatur ad tene-
 bras, *via* erroribus obnoxia judicatur, *veritas* falsitatis
 damnatur, *vita* infelici mortis genere perit, neque adeò
contrivit adversariorum doctrinam, sed in suo libro ipse
 Author contritus est.

Nova & correctâ prodit Editio; adeste sanctissimi
 Præsides, & renatum opus suscipite, audimur, procul este
 profani, adest idem CHRISTUS, sed novis ornatus titulis, nec
 parvus, & *recenter*, ut ante, *natus* sed in perfectam *auctus*
 ætatem; imo, Lector, adest liber idem, sed novo inscriptus
 titulo

ET INFELIX CONCORDIA. 29

titulo & perfecto *auctus* incremento; adest CHRISTUS (hoc est liber Gabriëlianus, quando ita vult) A MORTUIS RESURGENS, NON AMPLIUS MORIENS, MORTIS TRIUMPHATOR: nec procul à CHRISTO suo MARIA, seu à libro suo *P. Gabriëlis* abest TRIUMPHORUM COMPARTICEPS; & merito: qui enim communi, suo cum libro strage paulò ante fuerat obrutus, non debuit ab eo in triumpho sejungi: triumphum dico, sed in brevem, & lugubrem Paragrapho quinto tragædiam abuturum.

Habes secundam Editionem ab Authore, si superis placet, correctam; sed melius nempe à S. R. Congregatione ac plenius corrigendam; de qua quidem nihil video præterea magnopere hic scribendum; nam adjecta sub initium S. Palatii Magistri approbatio quo errore subreperit, docuit libellus prior; quàm ipsum Magistrum ægrè habuerit, planum facit *Cornelius Zeghers*, & Romanas hac de re literas exhibet; quare ita merito statuendum est, approbationem omnino esse nullam, quam subreptitiè intrusam approbator ipse (quantum in se est) deletam prorsus vult atque erasam.

Supereft ipsum totius libri corpus, & per tot paragraphos, sic quasi per totidem membra, animæ instar, diffusa doctrina. Sed hanc suis scrupulis quàm doctè tam piè scrupulosus *Cornelius* ita Christianè exagavit, ut ejus exemplum imitari me non piguerit, & tam præclari operis socius esse voluerim; repetitumque
adco

adeò ad examen traxi, & priori meo libello Catholicè castigavi; & quam felici successu, in ipso jam limine te Lector monui.

§. 4.

VERTITVR IN LINGVAM
GALLICAM.

Obstrepebant, scio, Libellis nostris triumphales acclamationes Bajo-Jansenistarum; imo quam ad inconditos clamores soli ipsi non sufficerent, in subsidium nisi mulierculas turpiter advocare placuisset Gabriëliano instinctui. In harum gratiam, nescio quis, ipse fortè Auctor, certè aliquis Bajo-Jansenista secundam hanc & Romanam Editionem Gallico donavit idiomatè; ut patrio loquens sermone liber à pluribus avidius legeretur, tantoque periculosius tanto virus spargeretur, quanto incautiores manus ac molliotes subiret; quamquam jam callum molliusculæ illæ manus obduxisse videri poterant, ut quæ testamento Montensi toties damnato jam dudum sine scrupulo assueverant.

Profecto, si hic Jocari mihi luberet, ad Poëticas fabulas diverterem & librum hunc malè ominatum temulento Deo libero compararem; & habet certè id cum Baccho commune, quod bis uterque genitus, medio semiustulatus ex fulmine, uterque sit raptus; nec deesse possent hic Bacchides, ubi tot mulierculæ libro Gabriëliano quasi
thyso

thyrso armatae toto passim Belgio insanire, & orgia celebrare visæ sunt; at res seria nimis ac luctuosa est, quam ut jocos patiatur; & jam dudum deflexerunt boni omnes perditam istiusmodi hominum consuetudinem, qua foemineo sexui nimium familiares plures fere discipulas, quam discipulos numerent, quas, quâ voce, quâ libris, incautas misereque deceptas damnato Bajanismi & Jansenismi spiritu periculosè imbuant. Sunt qui illud commercium, ista cum mulierculis conventicula, & subtiles nimium de abstrusissimis Theologiæ mysteriis cum iis colloquutiones suspectas habeant, & ut timidae sunt piæ conscientia, aliquando vereri incipiant, ne dum multa de gratia victrice potenter alliciente, & suaviter necessitante disputant, media interveniat concupiscentia victrix: proh! quid tunc remedii à Janseniano hoc Magistro expectes? cujus hoc primum pronunciatum est *resisti concupiscentiæ victrici non potest, parere necesse est*. Hoc alii; volo ego honestiora cogitare, & ita interpretabor, Magistros novatueres imbecilliora, & quæ facilius fallantur, cerebella eligere, in quæ virulentas suas opiniones citius diffundant: quamquam dum ita honestiores volo, parum abest quin hæreticos faciam: vide quam periculosè navigent, qui satis è Charybdi eripi non possunt, quin ad Scyllam allidantur. Ut ut est, ego ad propositum meum redeo, & libri Gabriëliani historiam perficio.

*DECRETORIA S. R. INQUISITIONIS
Mandato Pontificio in secundam &
correctam editionem sententia.*

Habitabat in Academicorum pulpitis latinus, in muliercularum manibus gallicus liber, & utrobique triumphabat, quando ecce Romæ, ipso Authoris in conspectu, & jussu Pontificio, à Sacra & Romana Card. Congregat. tertiam accipit plagam, eamque ita fatalem, ut sine ulteriori ulla spe acta de eo prorsus, & desperata sint omnia. Primum, quod Romæ item acceperat, vulnus impetratâ denuo editione alterâ quasi coierat levi tantum sui relictâ cicatrice: alterum à Toletanis inflictum, veluti summam tantum cutem rasisset, neglexerant, ut vidimus, & dissimulato animi dolore exploferant: at letiferum denique & mortale repetito ictu jam Roma inflixerat, & fortiùs sagittam librarat & certius, quam ut à cavillatoribus declinari, aut objecto clypeo retundi posset; propterea quod potens illa errorisque nescia Apostolica manus & rexisset impetum, & dedisset; nec premi poterat læsi animi dolor, tantò enim præsentem Authorem cruciabat acerbius, quantò propius læserat. Infelix mehercule partus, ut quem non Synodales illæ, si Superis placet, pseudo-

pseudo-conventus vel Synodi Racematorix laudes, de quibus mox ; non modestior, & diabolicæ expers fuliginis frons ; non ostentata & promissa ipsa in fronte correctio ; non aucta per novos honorum titulos Authoris dignitas ; non subdolè emendicata Magistri S. Pal. approbatio ; non ipsa denique tam sollicita præsentis, & coram omnia anxie circumspicientis pro fœtu suo Patris cura calamitati tantæ, ac tali subtrahere satis potuere : nam quid denique bone Pater post tot præsertim, tamque triumphales rumores aut potius plausus de libro tuo Romæ jam recens excuso, & Romæ (ita loquebantur) approbato, toto ubique Belgio, & conscio te, & Auctore excitatos aut neglexisti agere, aut prætermisisti ? longè sit à me, ut vana studia hominis probem : vidisses virum Romæ laboris indefessum per fora, per compita cursitare, Quirini collem conscendere, Principum Palatia frequentare, implorare amicos, Eminentissimis supplicare, in omnem denique, ut res, ut locus, ut tempus, ut personæ ferebant, formam se faciemque vertere, & omnium, ut maximè poterat, favorem benevolentiamque aucupari. Quo quidem tam impenso studio aliud profectò effectum est nihil, nisi ut eo certius veritas, eo triumpharet gloriosius, quo studiosius contra eam, & cautius color aliquis, & fucus quærebatur, & eò etiam vulnus penetraret altius, quo obnixo fortius corpore vulneri ipsi pertinacius resistebatur. Nunc ipsum Decretum videamus.

E

Feria

Feria 5. die 2. Septembris 1683.

Sacra Congregatio Eminentissimorum, ac Reverendissimorum DD. sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalium in tota Republica Christiana Generalium Inquisitorum habita in Palatio Apostolico apud Montem Quirinalem post examen Theologorum specialiter ad hoc deputatorum, ac præviè relatis Sanctitati Suae Eminentissimorum votis, & Theologorum censuris, de Mandato Sanctissimi D. N. INNOCENTII Papæ XI. prohibuit, ac præsentis Decreto damnat, & prohibet infra scriptos Libros, ubicumque, & quocumque idiomate aut versione hucusque impressos, aut in posterum imprimendos, ne quis cujuscumque sit status, & conditionis eos ullo modo imprimere, aut imprimi facere audeat sub quocumque prætextu, neque impressos apud se retinere, aut legere licitè valeat, sed ipsos Ordinariis locorum, aut hæreticæ pravitatis Inquisitoribus statim, & cum effectu tradere ac consignare teneatur, sub pænis in Indice Librorum prohibitorum contentis.

LIBRI SUNT:

Specimina Moralia P. F. Ægidii Gabriëlis Leodiensis in Alma Vniuersitate Lovaniensi S. T. Licentiati, Tertii Ordinis S. Francisci Studiorum Regentis Generalis, Definitoris Generalis Apostolici, & per Belgium Commissarii,
Editio

ET INFELIX CONCORDIA. 29

*Editio secunda ab Authore correctâ & aucta. Romæ
typis Francisci Tixxoni anno 1680.*

Les Essais de la Theologie Morale par le R. P. Giles de
Gabriël , *Licentié de l'Université de Louvain , Prestre
Religieux du Tiers Ordre de S. François , Definiteur Gene-
ral & Commissaire Apostolique dans les Pais-bas, troisième
Edition , reveüe , corrigée & augmentée : suivant l'Original
imprimé à Rome chez François Tixxoni l'année 1680.
avec la permission du Maître du Sacré Palais.*

Atque hic terminum historiæ figo , nec ulterius quid
addo ; non enim generosi animi est in cadaver impetum
facere. Sed faciant utinam superi, ita hoc cadaver in cine-
res abeat , ut nullæ uspiam reliquiæ alicujus manibus ad-
hærescant ; at timendum potissimum est de iis , in qua-
rum gratiam Gallicè loquebantur Specimina Gabriëliana.
Optarem hanc quoque iis gratiam fieri, ut Decretum etiam
Romanum in linguam Gallicam verteretur ; quod quidem
uti alii facere omnes ex Christiana charitate possunt , ita
certe ex Christiana justitia deberet is mulierculis alexiphar-
macum præbere , qui primus iis venenum miscuit ; sed
heu quam vereor , ne hæc tam Christianè monentis verba
in Jansenianas aures incidant , hoc est in ventos inutiliter
nec sine sibilo abeant.

*AD HISTORIAM PRÆCEDEN-
tem brevis Appendix seu Racematoria pseudo-
Synodi Lovaniensis de hoc Libro Judicium.*

NE iniquus videar libri Gabriëliani historicus, postquam corras undequaue quæ infelici homini ruborem adspargere poterant, justum est, ut ea non reticeam, quæ in aliqualem ejus commendationem facere possunt. Proinde nolui hic deesse officio meo, & non omnes haud veri modo, sed & fidelis historici partes præclare sustinere; idque adeo ut agam, nolim certè humiles de trivio laudes, & plebeia vulgi testimonia recensere; nam ea quidem & plura sunt, nec certo satis autore sparsa, & ob clamores, ut fit, nimium confusa, quam ut fideliter singula enumerentur: neque est profecto, cur iis diligentius evolvendis, & tempore, & lectorum oculis abutar; quando illustre sanè habeo & magnificum libri hujus præconium, & ejusmodi, ut reliqua quidem, quæ de libro superbe jactitata sunt omnia, & autoritate longè, & splendore superet. Audiamus:

Famosa illa & toto Belgio notissima Synodus Racematoria Lovanii anno 1675. adversus Eruditiss. D. Nicolaum du Bois per plures hebdomadas Congregata, at nec legitime, nec in Spiritu sancto, sessione & hebdomade secunda
inter

inter alia ita de Gabriëliano fœtu, qui RECENTER eo ipso anno NATUS adhuc in cunis jacebat, ita Synodali supercilio definivit; *Vin' scire, ubi moralem Christianam non somniavit, sed certissimam hauserit P. Gabriëlis? replico in crebra JESU CHRISTI Evangelii meditatione.* Quid illustrius ad laudem, quid dici sanctius potest?

D. Bonaventura, Thomæ Aquinati familiariter, & curiosè, ut fit, de libris inquirenti, unde cælestem illam rerum divinarum scientiam haussisset, renidenti vultu, en tibi, dixit meum, mi THOMA, librum, protensâque manu piam CHRISTI servatoris è cruce pendentis imaginem ostendit. Quid ipse THOMAS? divinum scilicet è sacro Christi ipsius ore hoc descriptis suis judicium audire meruit *benè scripsisti de me Thoma; veniat nobis hos inter sanctos medius P. Gabriëlis, & tertium de ipso legant posteri exemplum, ut qui moralem suam Christianam certissimam hauserit in crebra JESU CHRISTI Evangelii meditatione.*

Mirari herculè satis nequeo, quid fuerit, cur, cum suum Romæ librum recuderet, & omnia caute corraderet, quæ ad ejus commendationem videri poterant peropportuna, Synodale hoc Decretum majusculis impressum literis ipsa libri in fronte primis lectorum oculis non objecerit; atqui si id fecisset sperare utique feliciter causæ suæ patrocinium licuisset, & certè poterat sui S. P. Francisci meminisse, de quo ita legimus, cum religionis à se Deo auspice institutæ confirmationem apud Sedem Apostolicam urgeret

repugnantibus è sacro Cardinalium cœtu non paucis, unus demum inventus est, qui causam piè susciperet, & quo demum usus argumento? videte, inquit, ne Sacrum JESU CHRISTI Evangelium impugnetis, impugnabitis autem, si hanc ex eo depromptam, haustamquè regulam rejiciatis. Dixerat, & hoc uno causam feliciter confecit.

O te rerum tuarum incurium nimis Ægidi; una hac decretoria Lovaniensium Racematorum definitione rem conficere totam potuisti ne hâc una te Toletanis Romanisque Censuris subducere? hanc unam tot in te evibrandis fulminibus sic quasi laurum objicere? Videte etiam atque etiam, & pro rei gravitate serio attendite, ne S. JESU CHRISTI Evangelium sacrilegè impugnetis, è quo tamquam sanctissimo fonte purissimi instar ac lympidissimi rivuli exclamas Moralis mea Christiana effluxit. Hoc unum Toleti tu, hoc Romæ si aut dixisses ipse, aut dici curasses, quemquam è Patribus profligatum adeo, ac perditum futurum fuisse credas, qui Sacrum JESU CHRISTI non reveritus Evangelium, Moralem tuam non dico proscribere, sed hircere contra fuisset ausus, aut confuso etiam murmure obmutire. Obsecro enim, cui vel sola Sacrosancti Evangelii mentio, si Christianus sit quidem, non occludat os? at scio, quid ages? prævertere telum neglexisti, emissum jam, si potes, excuties, ut facilius ita ipsi vulneri medearis, si prius telum extraxeris; atque ita tu tecum, aut, si mavis, cum carissimo ingenii tui fætu jam ter fulminato: Pupugit te suis scrupulis

ET INFELIX CONCORDIA. 39

lis molestus iste Cornelius; at mulserunt Racematores, castigavit illustrissimus Cancellarius, at blandiente lingua lamberunt vulnera Racematores: Roma ut errorum ream proscribit: at proscriptam ambabus ulnis Racematores excipiunt: Toletum Bajanismi & Jansenismi condemnat, at Racematores absolvunt: Roma iterum æternis addicit tenebris, at Sanctis Evangelii JESU CHRISTI radiis te Racematores illustrent: ipse denique Pontifex Maximus hortator contra te, ac jussor Romanam Congregationem Mandato Apostolico in tuam perniciem armat, at suos habet Patres conscriptos, quos in tui defensionem conjuratos illustri isti tui præconio jussit subscribi ipse conciliabuli Racematorii magni nominis Præses: At heus! quin tu Præsidentem illum aperte nominas? latere, scio, vult; imo, quæ ejus est humilitas, Eximius ipse cum, sit sub tribus literis S. T. B. hoc est Sacræ Theologiæ Baccalaureo delitescere; at nescis hoc humilitati deberi, ut latere ipsa cum velit, latere tamen non permittatur: tuque adeò nomen expedi, ut virum & istius Synodi Præsidentem suspiciamus, quem cum ipso Sanctissimo Domino conferre videbaris; quod quamquam vel ipso auditu horrendum est, non alienum tamen ab iis, qui, nequidquam toties fulminante ex arce Vaticana Romanæ Ecclesiæ Sede Apostolica, damnatis Baji Jansenique placitis mordicus ita adhuc & tam aperte adhærent. Quid enim hoc nisi ipsis Pontificibus Bajum, nefas! Janseniumque præferre? Tu autem quid hæres aut dubius animi pendes? dic, sodes, dic

dic apertè esse *Ex. D. Gummarum Huyghens*, in cujus gratiam congregatam Synodum scimus, quam quidem nos Racematoriam, alii calumniatoriam vocant, nomine paululum honestiore, quam quo antiqua illa Ephesina latrocinalis dicta est.

Pæniteat interim ac pudeat, tam Racematorii cœtus præsidem quàm reliquos sub hoc præside convocatos Patres, sui de libro Gabriëliano editi Judicii, & vel ex hoc uno videant Romano quam careant cerebro. Ego felicem sortem æstimo *D. Nicolai du Bois*, eique congratulor, quod gravibus calumniis dicto à cœtu vel pseudo-Synodo imperitus sit interim dum, suis cum operibus, probis Eruditisque à Viris, summo in pretio ac honore habetur, Theologus & Canonista certè inter præcipuos: contra quam *P. Gabriëlis*, qui mea Brabantia Cancellarii operâ scriptoque Sanctæ Sedi oblatum, ab eadem damnatus est; in tantum ut ejus cum doctrina liber omnium ex oculis & manibus eliminatus sit. Quare non video cur *D. du Bois* Apologiis ulterioribus tempus ac chartam terat, dum Romana in *Patrem Gabriëlis* Censura pro omni illi Apologia est. Obtrecent Racematorii Patres: non potest non esse honesta calumnia, ubi tam probrosa est laus. Ab improbis laudari probis summum improprium est, uti è contra ab illis vilipendi, maximum honoris encomium. Idque Romani Philosophi est Judicium, dum dixit: *displicere malis laudari est.*

SVIS IPSIVS VERBIS ERVDITIS-
simus Pater sui nunc officii amicè monetur.

HActenus de te, Eruditissime Pater; si ferventius, quam tu voluisses, aut ego pro genio meo, ætate, & dignitate, zelo imputa non minori in me pro causa bona, quam eluxit in te pro non bona. Nunc autem non de te, sed tecum mihi res erit, pace tua, sed breviter, & amicè. Ita enim mihi tecum convênit, & jam inde ab initio capitis ad hoc colloquium tu à me invitatus es, & ego anhelus aspiravi: venio ergo, & horâ conductâ adsum, nec te sollicitet meus adventus, adsum tibi non unguis futurus in ulcere, sed pius monitor & hortator Christianus, & sanè monitoribus istis tempus eger. Quo autem mitius fiant omnia, & majori cum pondere, tuis te verbis potius, quam meis, monere placuit, ita enim natura comparatum est, ut & auribus nostra æquioribus, quam aliena excipiamus, & corrigi sæpè nos faciliè pateremur, si id sponte potius nostra, quam alieno fieri impulsu videri possit, & habes id commodi, Pater, ut, si à Bajo-Janseniana factione, saniori demum mente, Catholicorum te in Castra receperis, non id coactus ab aliis, sed tuo ipsius inductus consilio fecisse videare: nam cujus, obsecro, hæc est ad S. D. N. Beatæ Memoræ CLEMENTEM X. tam Catholica vox? *Ecce, Sanctissime Pater, pedibus tuis venerabundi advolvimur, & à nutu*

F tuo

tuo toti pendemus. Quidquid à nobis aut hinc probatum est, aut illinc improbatum, Apostolatui tuo subijcimus; jube nos (ignosce fiducialiter loquentibus, Sacramenti enim religio ac salus populi urget nos) jube corrigere, si quid malè sive probemus sive improbemus: quidquid jusseris nihil resistimus; obedientiam, quam tibi multiplici Sacramento debemus, quamque semper religiosè observavimus, & nunc OPERE manifestabimus. Minus nobis operosum erit probato à nobis rigori aliquid detrahere, ATQUE HUMANÆ INFIRMITATI BENIGNIOREM (ut vocant) EX TUO DECRETO OPINIONEM ASSUMERE; neque id ingratum accidet, quoniam & Deum id quoque concedere hinc cognoscemus. Cujus inquam hæc vox est? certe tua, mi Pater, & agnoscis, opinor, adhuc tuam, certè debes; & ego eam ex nuncupatoria tua ad CLEMENTEM epistola fideliter descripsi, qua sanctissimo ejus nomini tuam inscribis de Sacramento Pœnitentiæ Theologicam Thesim anni 1676. & tu negare non potes, his ipsis enim verbis cum schola tua universa subscriptus ità legeris *Sanctitatis tuæ humillimus ac observantissimus filius Frater Ægidius Gabriëlis suo, & Scholæ suæ Theologicæ nomine.*

Vides ut Amicè nunc agam? non istius Theseos probra in medium profero, nec eam defendi prohibitam dico à Brabantino Concilio, nec te furtim Distemium fugientem insequor & prohibitis mercibus manus injicio; omnium possum oblivisci, dum te Apostolicæ Sedi supplicem ex ejus nutu Christianè pendentem intueor: nam hac quidem in-

in-

indole amo te, & hunc tuum animum vel in adversario semper laudavi, & bona erectus spe depositum nondum aut desperatum te putavi ægrum, qui tam sanè & Catholicè loquereris, si serio tamen, si sine ullo fuce loqueris, si ita, ut loqueris reipsa sentis: atqui in eum venisti jam rerum articulum, ut dissimulare ultra non possis, sed aut sua verbis fides sit præstanda, aut manifestè fatendum fictis fucatisque verbis Pontificiæ Sanctitati ludos fecisse; nam tertiam quidem, qua elabaris, viam præcludit ipsa tua illa vox aut Catholici animi vera testis, aut animi Janseniani mentita larva; felicem te! qui ad saniolem frugem redeundi salutarem adeo necessitatem tibi tu ipse injecisti; quid enim ais? pulchriora enim sunt illa verba, quam ut semel tantum audiantur. *Ecce, SANCTISSIME PATER, pedibus tuis venerabundi advolvimus; pium me-herculè spectaculum, & cujus spectatores velim Lovanienses quosdam, nec otiosos spectatores, sed æmulos velim & imitatores; & à Nutu tuo toti pendemus; quid sanctius dici possit aut magis Catholicum? quidquid à nobis aut hinc, puta in morali Christiana & tutiore, probatum est, aut illinc, in morali diabolica & laxiore, improbatum, Apostolatui tuo subjecimus; quid autem postea? jube nos, jube corrigere, si quid malè, sive probemus, sive improbemus: quidquid jusseris nihil resistimus, id quidem primum est non resistere; quid præterea? obedientiam quam tibi multiplici Sacramento debemus; optimè: nam plena potest sperari solutio, ubi debitum tam*

exactè agnoscitur; *quamque semper religiosè observavimus,*
 utinam quidem! & nunc OPERE *manifestabimus:* id vero
 ipsum est, quod tuis abs te verbis hodiè efflagito; tu perge
 porro, nolim enim te pluribus tam Christianè differentem
 interrumpere. *Minus nobis operosum erit probato à nobis*
rigori aliquid detrahere, atque humanæ infirmitati benigni-
orem (ut vocant) ex tuo Decreto opinionem assumere; neque
id ingratum accidet, quoniam & Deum id quoque concedere
hinc cognoscemus; ità qui sentis, verè te subscribis obser-
vantissimum Sanctitatis ejus filium: verumtamen hætenus
 hæc, mi Pater, verba sunt; aurea illa quidem & Catholico-
 rum omnium vocibus deprædicanda, & præ quibus,
 me quidem judice, scripta tua sordent omnia, sed verba
 tamen; ad rem denique veniendum est. Ecce Sanctissi-
 mus Pater non quidem CLEMENS X. ad quem scribis, sed
 INNOCENTIUS XI. nam id quidem nihil tua interest, qui
 non hominem in *Clemente,* sed JESU CHRISTI Vicarium allo-
 quebare; ecce Mandatum dedit Apostolicum, tu qui *à nutu*
ejus totus pendes ipso imperante quid agis? Ecce Moralem
 tuam non *corrigi jubet,* sed penitus tolli; cave *resistas,* obe-
 dientiam opere *manifesta,* nec *operosum sit probato à vobis*
rigori aliquid detrahere, atque humanæ infirmitati benigni-
orem opinionem assumere; & lato & hilari vultu assume,
ne ingratum id accidisse putemus, quoniam & Deum id
quoque concedere hinc cognovisti. Viden ut propositi mei
 memor non Tolcranorum PP. non Romanorum auto-
 ritate

ET INFELIX CONCORDIA. 45

ritate pugnem, non Catholicis eorum Censuris te convin-
cam, non ipso denique Mandato Pontificio nolentem te
cogam, sed amicus hortator tuis te verbis monitum ve-
niam: at profecto non idcirco languidiuscula, aut frigidula
debet videri monitio, imo nescio an non tanto sit habenda
potentior: nam si meis instarem verbis, urgere fortiter
dicerer, nunc quia tuis tecum verbis pugno jure quodam
exigere videor; quæ enim justior sit aut repulsæ securior
postulatio, quam ubi aliud petitur nihil, nisi ut nullo famæ
dissendio, summa nominis tui gloria, tuis tute verbis,
quam debes, fidem præstes: errasti & Jansenianis delusus
ideis cecidisti; quid tum? humanum est cadere, at nolle
surgere, id denique *moralis* est verè *diabolicæ*; & vero poteris,
si me, imo poteris, si teipsum audis, ita tibi surgere gloriosum
censere, ut vix probrosum videatur cecidisse: nec aliis hic
profecto opus est ducibus, quos pœnitentes imitere, quam
quos errantes secutus es. Petrus D'Osma, Michaël Bajus
nota tibi & magistralia nomina, illustri observantiæ ac Re-
ligionis exemplo prævivere: & Bajum quidem tanti nomi-
nis Doctorem, & Universitatis Lovaniensis eo tempore
Cancellarium, raro pietatis humilitatisque spectaculo fre-
quentissimo Academicorum confessu errores publice suos
ejurantem Schola Theologica (tam Christianam sui victo-
riam viro gratulata) admirabunda audivit; nec satis; ne
muris Lovaniensibus hæc tanti facti celebritas conclude-
retur, & ad externos etiam, & æternam posterorum memo-
riam

riam pertineret, scripto quoque fidele revocati in melius animi testimonium consignavit.

Maeste animis, Eruditissimè Pater ad hæc manus exempla poscuntur tuæ; Christianam Pœnitentis Baji religiosè æmulatus humilitatem, verè nec inani nomine Humillimi *Francisci* de Pœnitentia Religiosum te profiteri; idque adeo ut facias, vires fac animi omnes intendas, & ex Toletana Censura, ex Romanis Decretis, ex Mandato Apostolico, ex tuis ipsius ad Pontificem Maximum verbis, ex tam male ominata Moralis tuæ, sive Christianam, sive tutiorem vocares, fortunâ, clarâ tui tot jam ambusti fulminibus, ac distinctam Ideam concipias: erit illa, mihi crede, sanioris iudicii & Catholicæ magis Theologiæ principium; nec gloriosorem umquam tibi aut utiliorem animæ ideam habueris: & qui tunc bonorum omnium te amplexus, qui plausus excipient? gratulabitur Belgium, laudabit Hispania, Roma probabit: nam si qui ex Bajo-Jansenianis tibi tamquam transfugæ oblatrent, iis tu, nil nisi *Augustinum* occlamantibus, *Augustini* verbis os occludes, & in has, in Prologo ad libros retractationum, voces cum glorioso *Augustino* lætus erumpes: *qui primas non potuit sapientiæ, secundas habeat partes modestiæ: ut qui non valuit omnia impœnitenda dicere, saltem pœniteat, quæ cognoverit dicenda non fuisse: ita de se Hipponensis Antistes, ita tu de te; ut adeo accusare te possit nemo, nisi qui ante Augustinum condemnarit.*

CA-

CAPUT SECUNDUM.

Libri GUMMARIANI & MACARIANI.

Ibrum Gabriëlianum superiori capite non uno leviter oculo prætereuntium in morem, sed fixo studiosè obtutu diutius contemplati sumus; & ita sanè fieri debuit : quem enim sic tamquam lydium lapidem nobis proposuimus, ad cuius veluti attractum Gummari, Macariiçue Doctrinam non quidem probaremus ut aurum, sed ut scoriam rejiceremus; ipsum profecto ante omnia & diligenter examinari decuit : atque illud imprimis sollicitè fuit inquirendum, quam non exiguo à Catholico Romanæ Ecclesiæ sensu intervallo abesset Gabriëlis, ut quanto ad eum propius Gummaram, Macariumçue accessisse videbimus, tanto longius à Pontifice & Eminentissimis Sacræ Romanæ Inquisitionis Cardinalibus utrumçue recessisse intelligamus.

Id autem toto deinceps libro acturi plenius, virum utrumquè hoc capite conveniam & utriusquè scripta prævio examine breviter discutiam, ut agnito jam prioris capituli beneficio, libro Gabriëliano, cum quo facienda collatio,

eos

cos ipsos , qui conferendi sunt , incipiamus agnoscere. Et primus quidem nobis veniat D. Gummarus : neque enim inurbanus ità sim, ut primo in limine omne humanitatis officium exuisse videar : habebo, quam debeo, dignitatis majoris rationem, & occurrentibus mihi Eximio & Eruditissimo, Virum Eximium prius salutabo.

PRIMUS ARTICULUS

Libri GUMMARIANI.

NAm quid ais, Eximie Gummare, libri Gabriëliani historiam legisti? sed num satis etiam attentè? nec illud legenti aliquando occurrit, parum abest, & mutato nomine hæc de me fabula narratur: sed quid ego quid ajas quæro, & non potius quid agas? nam dum vicina domus, & profus contigua fulmine tacta est, & jam tota in flammis, & cineres abit; tu domi tuæ securè satis habitare te credas, & otiosè istic sedeas? quid? tuo pariete ex vicino incendio jam rimas agente, non tempus adhuc credis, ut vasa cito colligas, & periculosa adeò è vicinia commigres? quid autem capite abnuis? quod Patri Gabriëlis te vicinum dixerim? rectè monuisti, erravi imprudens; nam qui iisdem inniteris fundamentis eodem ambulas pavimento, iisdem circumscriberis parietibus, eadem promis ex cavea, non vicinus me-herculè, sed domesticus & sub eodem tecto habitare dicendus es; do-

ET INFELIX CONCORDIA. 49

domesticum te ergo imposterum dicam, quando ita vis, vicinum negabo : sed hoc nomine tantò à me monendus es sollicitius, quanto propius malum est. Hæc habe pro primo congressu, reliqua postea, nam sæpius à me eris invisendus, & nunc expectat me Lector, de tuis libris cum otio edocendus : non est tamen cur abscedas longius, nam ubi de libris agitur, importuna ipsius Authoris, nec potest, nec debet esse præsentia.

§. I.

METHODUS REMITTENDI

& retinendi peccata, &c.

ANno itaque 1674. in lucem prodiit Methodus Gummariana remittendi & retinendi peccata : quamquam quid dico in lucem prodiisse ? non est hæc apta de sole oriente locutio, & non obscure *Franciscus van Vianen, D. Gumhari*, quod nec ipse neget, verè domesticus, librum hunc visus est *Solem* dicere, dum anno 1676. die 13. Januarii Thesi 3. ita loquitur : *In SOLEM sanè obloqui deprehenduntur qui obstrepunt Doctrinæ S. Caroli, quam, ut brevitatis causa hic propugnemus, METHODUM REMITTENDI ET RETINENDI PECCATA, ex Instructione Pastoralis deductam habemus velut expressam, ubi eum vides ita Doctrinam S. Caroli Soli comparare, ut radios*
G ejus

ejus tamen aliquos deductæ ex ea (ut ipse quidem ait , nos negamus ,) Methodo non avarè communicet : quod quidem si satis esse negas , ut illustri Solis splendeat nomine ; non magnoperè repugnabo , & dictionem paululum temperabo meam : nec *Solem* jam dicam , quod satis est , quem solaribus malè radiis circumdatum video ; Phaëtonta dicam. At at videat *Gummarus* , ne plùs aliquid , quam nomen à Phaëtonte mutuetur ejus Methodus , & fato Phaëtonte felicius nihil habeat , quam ortum ; ego , ut de me candidè fatear , male herclè metuo , ne in quorum manus noster hic Phaëton umquam ceciderit , æthiopes faciat. Hæc joco , inquires ; verumtamen *ridendo dicere verum quis vetat* ? Sunt qui Gummarianum hunc librum , uno ante Gabriëlianum anno protrusum , fratrem ejus dicant natu majorem ; repugnant alii , & diversis ortos Parentibus sic fratres negant , ut communibus tamen avis , proavisque progenitos consanguineos fateantur ; lis exigua admodum , nec difficulter me quidem arbitro ita componenda , ut , quos duo genuerint Patres , una verò & communis ambobus Parens novaturiens Doctrina pepere- rit , fratres germanos neges , uterinos dicas : ut ut est , quod mihi ad propositum sufficit , similes eos valde & consanguineos esse necesse est , qui in fraternitatis etiam suspicionem veniunt.

Nec totus uno partu est editus , sed per partes hiulcum opus prodiit : tractatus quatuor Author conceperat duos

ET INFELIX CONCORDIA. 51

veluti per abortum enixus est, quos paulo post secutus est tertius, cum quibus ut in unum corpus coalesceret, priores duo eodem prælo simul recusi sunt. Quartus post tot conceptionis annos nondum sat lucis patiens adhuc exspectatur; avertant omen superi! grande aliquod monstrum tam diuturna & portentosa parturitio portendit.

Impugnavit tractatus singulos Antiquæ Ecclesiæ praxeos tam retinens propugnator, quam acer novitiæ Methodi adversarius *Franciscus Carolus Reymakers*, & jam priores duos ante prostraverat, quam tertius prodiret; & id causæ fuisse suspicor, cur, & priores duo secundis uno eodemque anno typis iteratò ederentur, ut ita videlicet stare iterum, & à lapsu suo surrexisse credi possent; & tertius priorum sorte merito territus tam periculosam lucem subire recusaret, nisi longior sibi ab Autore, Apologetica Præfatio assidua quasi custos & defensatrix præmitteretur.

At non diu profuit tam imbelles patrociniū, ipsa cum cliente suo ab eodem adversario victa est fugataque defensatrix, donec tandem latura suppetias nova jam & grandior D. Gumhari pro Methodo Apologia in arenam descendit; sed heu miseram! in victrices hætenus cecidit manus; vin luctæ eventum? campo adhuc hostis potitur, ictum accepit illa ultimum, nec referre in hostem potuit.

Nec solus hanc tantæ laudis aleam *Franciscus Carolus Reymakers* subivit, voluit gloriosæ pugnæ socius esse insignis in ipsa Urbe Lovaniensi Professor, qui si non fortius, felicius

cius certè pugnavit & novitiæ Methodo praxim objecit adeò solidam, ut eam convellere *Gummarus* & labefactare hæctenus ne tentarit quidem.

Nec possum hic tacitus præterire Adolphi Godefridi Volufii S. T. D. & Archiëpiscopalis librorum Moguntia Censoris de hoc libro iudicium: ità enim ait: *prodiit, inquit, Methodus &c. quod scriptum in frontispicio Angelici Doctoris effigiem, in ipso contextu autem & ipso præfationis initio, sententiam S. Caroli Boromæi præ se ferebat: sed in utroque fallit, & in censum eorum Scriptorum omninò est referendum, quo ob suam novitatem geminis Fidei Catholicæ cultoribus suspecta esse debent. Sanè hæc Methodus à Doctrinâ Divi Aquinatis non minus, quam à praxi Sanctissimi Mediolanensium Archi-Præsulis magno distat intervallo. Hic tu Lector considera quam sincerè erudiendus sis ab eo libro, qui ipso bis turpiter te fallit in limine. Nunc ex eodem habe scopum, in quem collimat, ita enim prosequitur: Si vero scopum hujus novitiæ Methodi penitius introspeciamus non aliò collimat, quam ut Sacramentum Pœnitentiæ carnalibus jam alias tantopere invisum, magis reddat exosum & tantum non praxi adynaton Et paulò post per eam alios in desperationis barathrum, alios in impietatis præcipitium agendos præmonet; horres terminum? Viam ne ingredi.*

Huic tanti viri iudicio, ne nihil dicat, suum Laurentium Neesen, scio, objiciet, & singulare ejus suæ
Me-

ET INFELIX CONCORDIA. 53

Methodi praconium. Nolo virum viro conferre, nec illud jam dico, quod jam ante me observarunt alii, non singulis Gummarianæ Methodi apicibus ipsum Laurentium suis in libris subscribere; hoc dico ridiculè ad alienam domum ornandam adhibetur is, qui domi suæ habet, quod purget.

§. 2.

*METHODUS A RACEMATORI-
bus defenditur, ab Inquisitione Toletana
damnatur; deque Gallica Methodi ver-
sione.*

DUM alii calamos, ut vidimus, in recentem Methodum acuebant, verbis eam pupugit in suis lectionibus Erud. D. du Bois, & si gravitatem vulnorum ex eorundem cruciatu & dolore metiri liceat, non levia certè inflicta sunt vulnera, quorum is fuit dolor, qui in furorem propè excreverit: nec levis is furor fuit, qui in tot calumnias foras prorupit; nec brevis, qui tribus hebdomadibus tenuit. Ignoscant mihi Racematores si duriusculo furoris verbo sim usus, poterit ea ipsa vox non parum eorum causæ consulere, quæ ad obtinendam facilius veniam faciat: quæ enim in sano & sibi præsentem convicia non feramus etiam rogati, in furente ultro excusamus:

G 3

sic

fic neque mirabimur, qui mentis satis compotes ipsi non erant, tam alienum à mente Catholica de libro Gabriëliano; quale supra audivimus, iudicium protulisse.

Neque mirere, Lector, iterum me hujus pseudo-conciliabuli meminisse, suus est enim hic, & proprius Racematoriæ factionis locus; quando in gratiam Methodi congregata, & pro ea pertinacius quam honestius non interrupto certamine tribus hebdomalibus pugnavit.

Laudavit illa Methodum, & meram, putamque *S. Caroli* doctrinam esse definiivit, sed ut scias quam sit in definiendo infallibilis Lovaniensis hæc Synodus, repete memoriâ, quam de Morali Gabriëliana sententiam tulerit, dum eam ex Evangelio JESU CHRISTI haustam esse Synodaliter pronunciavit: ego certè has Methodo laudes non invideo, sunt enim bene Catholici, qui ad Toletanas Romanasque condemnationes præjudicium esse putant, à Racematoria Congregatione nimium laudari.

Et jam dudum me vocat Toletana Inquisitio, non minus in Methodum, quam in Moralem Gabriëlianam severa Judex; & ego in hunc locum bipartitæ censuræ partem ultimam servavi: quotquot Magistri vestri Eximii Gumhari Methodum sequimini, quâ par est reverentiâ, Commissarios Inquisitores Apostolicos audite.

Nos los Inquisidores Apostolicos ... mandamos se recojan y prohiban del todo los Libros y Papeles siguientes:

VN Libro in Octavo coyo titulo es : Specimina, &c. Otro Libro en Octavo qui se intitula : Methodus remittendi & retinendi peccata &c. Auctore Gummaro Huyghens, Lyrano S. Th. Doctore in Academia Lovaniensi, Lovanii typis Hieronymi Nempæi 1674. por con- tener proposiciones condenadas de Iansenio, temerarias, y doctrina, que puede retraer à los Fieles del Sacramento de Pœnitentia, y à los Confessores de que le administran: por tanto mandamos &c. Datum Toleti 28. Augusti 1681. subsignatum erat ab Inquisitoribus, & sigillatum Sigillo S. Officii.

At furdus lugubre canebat Hispania: ita, congestis undequaque & in Methodum laudibus, & in Toletanos Patres dicteris, geminas simpliciorum aures oppleverant Bajo-Janseniani & obstiparant. Sed de his superiori capite latius, ad quod Lectorem remitto. Fuit enim hæc plaga D. Gummaro ita cum P. Gabriëlis communis, ut uno uterque telo vulneratus, iisdem uterque suo vulnere mederi herbis, & communibus sumptibus voluerit.

Confidentior tamen D. Gummarus in Hispaniæ Inquisitionem

sitionem surrexit, & injuriosum, primo Thesisibus suis, deinde compendio impertinens assuit: sed bene; vindicavit laesum honorem, & pro sui Regis Inquisitione stetit in nuperis Thesisibus *D. Nicolaus du Bois* Collegii Regii Praeses aliquanto magis Regius, quam Collegii Pontificii Praeses *Gummarus* Pontificius est.

Quid interim Phaëtonte nostro? an non Phoebeo ex axe, in quo eum, ut vidimus *D. Van Viane* tam gloriose collocavit, non quidem in Eridanum, ut ille in fabulis, sed in Tagum cecidisse videri potest; addat suum fulmen Roma, nec erit Phaëtontei fati pars ulla, quam ipse non subierit: & tendit quidem jam dudum supplices ad caelum manus nimio Janseniani rigoris & amoris Bajani aestu exsiccata propè, & arida terra nostra Belgica; & poterit fortè moveri Roma, & compescere ignibus ignes: certè non est, quod sibi plaudat, & multa polliceatur *D. Gummarus*, quod suâ Methodo indemni fulminata sit Moralis Gabriëliana, quæ & turbarum minus in Belgio excitavit, & uno post methodum anno ferius nata est; non est hic tam constans rerum ordo, ut circumscripta æqualibus terminis vita omnibus fluat, & citius adeo nati perire citius debeant: nec insolens id esse video inter fratres, ut junioris funus senior efferat, non minus ipse tamen postea moriturus.

Nec dubium, quin hæc Toletana Censura Gallicam etiam Methodi Gummarianæ versionem feriat, non in
idioma,

idioma, sed in doctrinam sententia lata est, nec amica
 adeò Hispanis lingua est Gallica, ut hinc commendatio-
 nis aliquid aut patrocinii sperare possent Propositiones in
 Jansenio condemnatae, temerariae, &c. heus tu autem
D. Gummare, obsecro, quid liber tuus foeminea facit
 in manu? quid mulierculis cum *Methodo remittendi &*
retinendi peccata? nere illae discant, & humili, pro
 sexu simplicitate sua pie peccata confiteri. Nolo tamen
 hic ego iterum periculosam muliercularum mentionem
 pluribus protrahere, scio quam aegre, quam non sine
 aliqua Adversariorum nota, nec levi nimiae familiaritatis
 suspicione superiori capite me inde extricarim: quam-
 quam in gratiam *D. Gummari* dicendum videretur aliquid:
 audio enim eum praecipuo quodam apud eas in pretio praereliquis
 haberi, &, ut non omnibus data sunt omnia, singulari
 praeditum dexteritate in virginum potissimum conscientis
 dirigendis. Nota jam pridem est Lovanii Familia, in quam
 Monialium instar communiter victurae non paucae foeminae
 associatae sunt, vulgus Marollas vocat. Huic Familiae &
 Confessarius est *D. Gummarus*, & Pater, & Tutor: & credo
 harum potissimum desiderio consultuisse, quisquis ille fuit,
 qui à *Gummaro* conductus inutili sane & noxio labore
 Methodum in linguam Gallicam transtulit: noverant illae
 scilicet jam ante famam opusculum, & ut avidè appeterent,
 & stultè deperirent, satis erat esse Gummarianum, & novo
 fortè egebant libro

spirituali religiosæ fœminæ. Ut ut est hac quoque parte similis est Morali Gabriëlianæ, nec satis Ordinis in sua Bibliotheca amans erit, qui alterum ab altero sejungat, nisi fortasse medium interponat librum de frequenti Communionem, unde uterque magna sui parte depromptus est; sic ut non male etiam Parisianis typis prodeat Gallica Methodus, quando iis etiam excusus est liber Gallicus, quem in Epitomen ipsa Methodus contraxit. Cæterum nolim Parisiis nasci, & condemnari in Hispania.

§. 3.

*THEOLOGIÆ COMPENDIUM,
aliaque Theses.*

Non habet hæctenus *D. Gummarus* publicam in Scholis Academicis lectionem, saltem suo nomine: nam alienas quidem supplere vices ita frequenter audio, ut, alternas propè cum Principali suo Eximio *D. Francisco van Viane* lectiones dividens, Professor publicus credi possit: & sanè periculosas merces publicè qui vendit, suo id faciat, an alieno nomine, parùm fortasse ad rei summam, ad periculum certè nihil interest.

Habet tamen suam quoque domi suæ in Collegio Pontificio, cui præest, suarum mercium officinam, tantâ accurrentium undequaque emptorum frequentia, ut nihil
fit

fit, cur Academicam Cathedram affectet. Prodeunt ex hac Schola inflammati Discipuli, Bajo-Jansenianos, quos istic hauerunt, ignes, veluti totidem ex æquo Trojano incendiarii, toto deinde Belgio sparsuri. Nec indiligens Professor Theses Theologicas jam inde ab anno 1672. hebdomatim sustinuit; & ne pretiosa adeò fragmenta perirent, in breuem collecta libellum sex abhinc annis primò prodire, deinde iteratis typis anno jam proximè elapso nova editio auctior, non emendatior, in lucem data est, hoc insignita titulo: *Compendium Theologiae, id est Theses ex Summa D. Thomæ hebdomadatim defensæ ab anno 1672. usque ad annum 1684. in Collegio Adriani VI. &c. Præside Eximio D. Gummaro, &c. juxta copiam Thesium Lovanii typis Lipsianis impressarum.*

Scrupulum non immeritò movit hæc editio D. Nicolao du Bois, quem, quia paucis, & per brevem parenthesin ipse explicat, longum non erit ejus verbis hic inferere, de hoc, inquit in Thesi secunda Theologica, *Compendio quæro per parenthesim, quomodo sine approbatione Censoris, absque nomine Typographi, non servatâ formâ Tridentini Concilii, & edictorum Regionum prodierit? Digna sanè librorum Censore, & pro officio suo hæc quæstio est; tum ita pergit: quomodo in frontispicio dicatur, juxta copiam Thesium Lovanii typis Lipsianis impressarum, quandoquidem in multis differat? nisi fortè hic sit mirabilis restrictio. Theses pro exercitio quidem intra Academiam*

Studiosis, Lectoribus, Professoribus, Doctoribus communicandæ tantum, non autem promulgandæ ubique approbationem Censoris non requirunt; sed liber constans 333. paginis in tenui caractere, Compendium Theologicum, potuitne publicè, sine approbatione & nomine Typographi, evulgari eo prætextu quod multa in eo sint, quæ à duodecim annis & citra fuerunt in Thesibus expressa? an non hic magna laxitas? Hactenus ille

At non vidit omnia satis alioqui perspicax D. Du Bois; nam illud potuisset addere, ex quo demum tempore Bajus Janseniusque Angelici Doctoris nomine veniant, ita enim damnata eorum scripta redolent, quæ ex hujus summa deprompta dicuntur, ut Theologiæ Bajo-Jansenianæ verius, quam Angelicæ compendium esse videatur: nec quia mole parvus est liber parum damni timendum est, ad magnum incendium parva scintilla est satis, & dispersum grandiori in massa venenum, quo magis colligitur, hoc agit potentius.

At quid hæc ad me, fortasse inquires? in eum hæc dicta oportuit, qui nec sciente me, nec Authore, Theses meas in Theologicum compendium collectas typis edidit; reddat rationem facti, qui fecit; & scrupulos eximat, qui injecit. Verum ego ignotos non alloquor, & collector ille obscure nimium sub his literis G. I. V. D. C. S. T. B. F. delitescit, quibus quidem è literis nihil certi intelligo, nisi eum S. Theologiæ Baccalaureum esse formatum, quem,

ET INFELIX CONCORDIA. 61

quem, si divinare licet, non alium esse suspicabor, quam qui sub iisdem literis S. T. B. Racematoriae Synodi & apud Sylverium præco erat, & ipso in confesso fuerat Præses; at is herculè si est, non malè te alloquebar, ita enim, ut supra vidimus, tibi ille intimus est, ut loqui tibi non possim, nisi ipse audiat.

Neque hic locum obtinere potest frigidum tuum illud, quod 20. Augusti anno 1682. conclusione prima cum P. Lemos garriebas, nihil ex Thesis de ipsius Præsidis doctrina confici posse, propterea quod *juvenes multoties contra proprios Præsidentes ostentationis ingenii gratiâ plura non vera defendunt*, nam præter ea, quæ hac super re suis adversus te Thesis doctè disseruit R. P. Philippus de Vos, S. J. habe istud ex jure effatum, *illa nostra facimus, quibus auctoritatem nostram impartimur*. Deinde, ut alii id omnes dicerent, tu tamen negare deberes, qui ex Discipulorum Thesis tuæ facis Theologiæ compendium: in hoc certè nomen Gummati Præsidis lego, defendentium non lego. An ergo derepentè doctrina in compendio tua est facta, quæ in Thesis fuerat ostentatio Discipulorum? at hoc non Discipulos docere, sed ab iis doceri est.

Imo dum tuas toto Belgio Theses, ut facis, disseminas sparsis 1200. etiam Exemplaribus, id te credamus agere, ut omnes ubique intelligant, non quid tu doceas, sed quæ, & quanta fuerit in defendente tuo ingenii ostentatio. Ridi-

culum inventum, ac malignum ! quo *plura non vera*,
 plura non Catholica *defendas*, Adversarios turpiter ca-
 lumnieris, quidquid lubuerit impunè effutias : nam si
 quis, cujus interest, hoc te nomine postulet, in promptu
 est defensio : *juvenes multoties contra proprios Præsidentes*
ostentationis ingenii gratiâ plura non vera defendunt :
 nec cerebri hoc tui inventum est ; didicisti ab iis, qui
 cum deprompta fideliter, ac descripta è Lovaniensium
 Thesisibus Specimina defendere Romæ satis non possent,
 id demum artificii fraudulenter excogitarunt, quo Ro-
 manas aures eluderent, illustriq̄ adeo charitatis & ju-
 stitiæ exemplo, ut reos Præsides absolverent, in innocen-
 tes defendentium humeros culpam conjecerunt : at ita
 herculè qui agitis, quin & arte eadem, & operâ dispersos
 passim in libellis vestris errores Typographis affingitis ?

Et verò novas continuo, & novas Theses edere non
 cessat pruriens ejus ad scribendum manus, sed eodem
 omnes odore perfusas. His longas exhibet observationes
 super 65. Propositiones ab INNOCENTIO XI. justissimè
 condemnatas : operosè hic sudat, ut in earum Authores,
 originemq̄ inquirat. Mallem herculè in quinque Pro-
 positiones Jansenii, & damnatos Baji articulos utiliore
 commentarium scriberet, nec id tantum inquireret, qui
 primi earum Authores fuerint, quod manifestum est ;
 sed illud in primis, qui duræ adeo cervicis, & perfrictæ
 frontis hodiedum etiam inveniantur, qui sub doloso
 cinere

ET INFELIX CONCORDIA. 63

cinere Bajo-Jansenianum ignem novas agunt in flammis, frustra è colle Quirinali Apostolicâ Sede toties fulminante : nec longo aut labore aut itinere opus est, nec in ultimam usque Thulen navigandum, habet, quos quærat, in Patria, imo domi suæ habet, quos inveniat.

Neque hic, Lector, conviciari me putes, quod Baji Janseniique erroribus D. Gummarum videar aspergere; gratificor homini, amat enim illa nomina, nedum his terretur aut offenditur vir intrepidus. Mihi non credis? ipsum audi? *Cum pueri* (inquit pertinente ad Theses suas 3. Martii 1684.) *ostendunt se nosse, quod lemures nocturni sint chimerae, hi ultra non accersuntur ad illorum terrorem. Quorsum igitur nunc iterum repetitur hoc toties detectum sophisma, ita Lutherus, ita Calvinus, &c. Bajus, Jansenius, ergo male, ergo hæreticè. Audivi, qui, hoc pertinens cum legeret, Catholicam multorum indignationem festivo nec illepido, sed juvenili epigrammate abstergeret. Hoc autem à me huc transcribi ætas & dignitas non patitur. Atque adeò hæc satis, respiret nunc aliquantulum Eximius, ego interim ad Eruditissimum.*

A R.

ARTICULUS SECUNDUS

Libri MACARIANI.

Impietatis quoddam genus jam inde ab antiquis temporibus creditum est, quietos mortuorum manes sollicitare; & ut erat veterum Gentilium in rebus propè omnibus stulta nimium, & anilis, ut eam vocat Tullius, superstitio, ita nec in fabulis majorem, nec in historiis habemus, aut pluribus ceremoniis celebrari solitam, quam quæ ad mortuos, eorumque sacra, & funebria iusta pertinebat. Quam quidem superstitiosam adeò Religionem, ut ineptos Gentilium ritus, execrata semper Ecclesia, præcipuo tamen quodam in mortuos amore ferri nos voluit, ut adeo Christiani etiam hominis non sit piam defunctorum memoriam temerare. Quorsum autem hæc omnia? ut omnes nempe intelligant, quam ab omni hujusmodi impietatis suspicione immunis esse debeam, qui pro mea in Eruditissimum D. Macarium Havermans Christiana charitate eam, quam par est, ejus manibus æternam quietem piè precor, sanctèque hic primo in limine profiteor, nihil mihi magnopere cum ipso Macario esse negotii; ipsum amo, sed ita, ut libros tamen ejus, & noxiam cum libris doctrinam oderim: ut adeo, quod in eo mortuum est, non sollicitem; quod ex eo
superest

ET INFELIX CONCORDIA. 65

superest adhuc, & vivit, hoc impugnem, & sanè quàm libris cum liberis affinis, & eadem propè est vox, tam non diversa inter utrosque, est ratio, ut amari Pater & Author possint, dum meritas illi suæ temeritatis pœnas patiuntur; nec Patris, aut Authoris manes violari debeant, ut eorum Pupilli, seu libri, seu liberi reprehendantur meritò & castigentur. Macarium igitur non nisi quâ adhuc vivit parte aggredior; spirant enim, & vitâ quâdam posthumâ in scriptis suis vivunt Authores, & in iis non mortui minùs, quam vivi nocent. Quamquam quis iste meus est scrupulus? quasi non ea sit Adversariorum etiam quotidiana consuetudo: nisi fortè Molinæ, Lessii, aliorumque scripta ab acribus Bajo-Jansenistarum calamis Authorum mors vindicaret; imo ipse Macarius quàm in Scholasticorum libris arrodendis assiduus, quam in exagitandis Casuistarum sententiis est vehemens? quorum herculè, si vixisset, grave maturumque supercilium, ferre ut arbitror, non potuisset.

Illud præterea monitum hic te velim, Lector Benevole, ut si fortè reliquo deinceps opere, quod quidem necesse erit aliquando fieri, Eximium D. Gummarum allocutus, ipsum etiam Macarium videar compellare, non planè desipere me putes, qui mortuum alloquar: est potens quoddam, & vehemens allocutionum genus, quod responsum non exspectat, & habet suas ad mortuos etiam apostrophas figurata Rhetorica. Quid quod & sæpè Macarii

nomine non tam ipsum Macarium, quam ejus doctrinam, aut doctrinæ hæredes venire velim : tu pro tua prudentia, ut res & locus feret, commodè interpretaberis, ego id semel hic volui dictum, quod non sine fastidio sæpius postea repeterem.

§. I.

*TYROCINIUM THEOLOGIÆ
MORALIS.*

Varii Macariano prælo libri prodierunt, & ita multi, ut aliquorum suspicio, nec fortè temeraria, fuerit pluribus eum manibus, pluribus scripsisse calamis; ex quo enim ex imis Scholæ subselliis translatus ad Cathedram ex Discipulo derepente Magister est factus, parum fuit novitio Professori juvenilem vocem domesticis parietibus circumscribere, publicum per libros Magisterium affectavit. Et anno quidem 1674. hoc est eo ipso, quo Methodus Gummariana prodiit, Tyrocinium Theologiæ Moralis edidit; quod sequenti deinde anno 1675. hoc est eo ipso, quo Moralis Gabriëliana male ominatam lucem aspexit; de novo auctum, & correctum editione alterâ recusum est : nec malè in unum propè annum tam similibus librorum natales inciderunt : ejusdem & messis, & æstatis aristas similis farinæ videas.

Hæ

Hæ Macariani ingenii primitiæ mirum quantum Novatoribus placuerunt, & habent hoc præcoces fructus, ut gratoris saporis, aut sint, aut esse credantur. Hinc tot recentis opusculi præconia legimus; suo enim quisque pro gustu, quod sibi sapit, hoc laudat: Vin aliqua? *Ex genuinis sacræ scientiæ fontibus depromptum, non minus piè quam solidè stabilitum*: ita Arnoldus Eyben. *E limpidissimis SS. PP. præsertim S. Augustini, doctrinæ fontibus adinstar purissimi rivuli scaturiens, eruditione sua non tantum intellectum illuminat, sed & voluntatem inflammat ad castum Dei amorem*: ita Laurentius Neesen. Nec hic stetit ejus laus, sed cum D. Joanne de Witte totum librum cum probet, titulum, & Tyrocini nomen abjudicat; & ille quidem *Moralis Theologiæ Magisterium*; hic verò *Magisterium Christianæ Perfectionis Theologiæ*, inscribendum potius judicant, credo ut deterioris fortis non esset liber, quam Author, quem Theologico Tyrocinio vix egressum Magistrum in Cathedra videramus.

Atque ita Tyrocinium alii laudavere; & tanto alienum opus laudavere honestius, quanto proprium superbius commendatur: nam quod scias, nihil de suo libro humile, nil vulgare sentit ipse Macarius; & ut omnem honesti rationem impleat, fastuosum Adversariorum contemptum ad sui Tyrocinii præconium gradum vult esse primum: audiamus: *quot Theologias Morales non edidit* (hoc sæculum)

commenta Theologorum Philosophicis stabilita rationibus, exquisitis turgida probabilitatibus, humanis prægnantia inventis, tum paucis interjectis ita prosequitur: Libellum novum (offero) ex antiquitatis venerandæ erutum arcanis, priscorum insistentem vestigiis Patrum, ut ex illorum (uti fidei Doctorum, ita & morum Magistrorum) sententia mores hominum formentur. Ita aliena ille fastidire voluit & deprimere, ut sua extolleret, & vilis hæc, nec nova ars est, quam in triviis possis, ac foro à vilissima plebe discere, quæ suas, quas proponit venales, tum denique merces commendasse putat, si alienas strenuè contempserit.

At, ut diversa sunt hominum palata; Moguntinis Doctoribus & (ut nihil dicam de Belgis) Coloniensibus amarum, nec Christianum satis sapiebat; & cum Eximio Gummaro, & R. P. Gabriëlis non obscure in eorum novaturientium classem Macarius à Carolo Breunio Facultatis Theologicæ Moguntia Decano compingebatur, qui *Calvini, Iansenii, Baji aliorumque plurium officinam hæresibus, erroribus, scandalis, imò & non paucis in Deum blasphemis destructissimam repetito studio reliquis cum exuviis sibi arrogantes, perniciosissima viginti-quinque hocce in Opusculo (Francisci Simonis de Statu, Origine, &c.) relata, & jam pridem œcumenicorum Conciliorum Decretis, Summorum Pontificum oraculis damnata dogmata nova fuligine tincta ex orco reproduxerunt. Hactenus ille in ejus*
Opus-

ET INFELIX CONCORDIA. 69

Opusculi Censura, quod junctâ piorum supplicatione ad CLEMENTEM X. Pontificem Maximum suppliciter offerebat Franciscus Simonis, qui alia dum lustrat, & scrutatur sedulus & Christianus indagator feliciter *arcana* quædam *venerandæ Antiquitatis*, ex quibus magna sui parte *erutus*, & *Patrum* quorundam non plane *priscorum* nomina detexit, quorum *vestigiiis insistit novus* hic Macarii *Libellus*.

At nec Carolus Breunius, nec Franciscus Simonis impunes abierunt; vapulavit uterque in Apologetica Macarii pro suo Tyrocinio ad Pontificem Maximum, contra injustam accusationem Francisci Simonis, Epistola, quæ in sua divisa capita Libelli speciem præfert: hac in re prævium R. P. Gabriëlis secutus Exemplum, qui & ipse eodem anno mense Februario contra eundem Franciscum Apologeticas pro sua Morali Diabolica Theses cum supplice item Epistola Pontifici Maximo inscripserat: verba ejus aliqua §. ultimo Superioris Capitis non sine laude retulimus. Nil profuit, ut eventu patuit, sua Patri Gabriëlis Apologia? quid sua Macario profuerit nescio, hoc scio, si sua eum non defendat felicius, habet Macarius, quod timeat; nisi fortè meliora speret, quod petulantius scripserit. Poterat certè ab ipso Francisco Simonis, aut si fortè amiciorem malebat magistrum, à P. Gabriëlis discere, moderatius coram Pontifice agendum, & cujus adeo hac in re exemplum æmulabatur, ejus etiam modestiorem

debuerat scriptionis modum imitari, & cum P. Gabriëlis de solito suo, vehementiori que impetu aliquantulum remittere: hoc scilicet & ipsa humanitatis ratio, & sanctissima in terris, quam alloquebatur, Majestas exigebat.

§. 2.

*EXAMEN PENTALOGI
Diaphorici, & minores alii MACARII
Libelli.*

Longum esset pluribus & diligentius libros omnes excutere, nam ad mortem usque singulis propè annis libros singulos elucubravit; laudandus sanè pro diligentia tam assidua, si meliori in causa, & quam Christianè sæpè, tam non multis in locis Bajo-Jansenianè scripsisset; hoc unum interim universim dici potest, si vitæ brevioris spectes angustias, multa; si utilitatem, parum; si periculum, nimium eum scripsisse. Cæterum ubique sibi similis juvenili impetu abripitur, & acerbiori usus calamo, in omnibus non dico libris, sed paginis Scholasticos Theologos, eorumque doctrinam acriter adè imperit, ut hoc in genere confæderatis suis palmam longè præripiat; prout sequenti capite manifestum re ipsa fiet. Ridiculus mihi interea est dilectionis proximi defensor, dum libello integro disquisitione Theologica hanc quæstionem discutit:

An

ET INFELIX CONCORDIA. 71

An satisfiat præcepto dilectionis proximi per hoc, quod proximo exhibeamus signa externa, seu externa dilectionis officia, simul non habendo odium erga proximum. Si viveret, hanc item ei quæstionem discutiendam proponerem: An satisfiat præcepto dilectionis proximi per hoc, quod charitatem semper habeamus in ore, & habere nos dicamus in corde; externis interim odii signis, quæ voce, quæ scripto, mille acerbè conviciis proximum impetamus. Et verbis puto sanctius, & non pro suo facto, hanc quæstionem resolveret.

Jam vero quam dilectionis magister ridiculus, tam ridiculus quoque est alienæ doctrinæ examinador in examine Pentalogi; nolim quidem defendere Pentalogum Diaphoricum; peccat ille, fateor, multis in locis, nec examinari tantum, sed & castigari meritus est: quid ergo? id rideo, ollæ à cacabo nigredinem objici, & exprobrari. Et nos quidem capite quarto ipsum illum Macarianum librum *Examen Libelli cui titulus, Pentalogus Diaphoricus, &c.* feliciter, ut spero, examinabimus, & illud videbimus, quam non nitidæ fuerint scopæ, quæ alieni libri sordes evertere voluere: quare de hoc quidem libro, cum de Sacramento Pœnitentiæ, & dilatione in primis absolutionis studiosè agat, suus erit & frequens toto passim quarto capite locus; hic illud scias, Lector Benevole, non Antverpiâ nobis Macarium istud opus, sed Parisiis submisisse; ut adeò minus postea mirere, nullum alium ejus librum Vergeriani plùs & Arnaldini spiritus habere.

Vis

Vis porro videre, quàm Augustini melior discipulus videri velit, quam Apostolicæ & Pontificiæ Sedis filius? habe tibi in Thesisibus 8. Mart. 1677. tum eodem anno in Libello cui titulus: *Dissertatio Theologica de Auctoritate SS. Patrum præsertim P. Augustini*: utrobique hæc non sine stupore verba legimus, quæ ipse me-herculè, si viveret, Magnus P. Augustinus Apostolicæ Sedis acerrimus vindex suo ipse deleret calamo, aut stylo potius ferreo, ne vestigium ullum superesset, penitus eraderet; sic enim ait: *An bene procedant, qui ubi urgentur clarissimis S. Augustini locis, ab Augustino ad Pontificum Bullas, & Decreta appellant?* Respondeo PESSIME TALES PROCEDERE. Benè in hæc verba Speciminum collector: *Hic Professor more suo respondet confidenter. Piæ aures mallent audire responsionem sic temperatam: Respondeo non bene tales procedere, si destituant Auctoritatem S. Augustini ut desperatam: procedunt verò bene, si postquam piè conati sunt explicare testimonia Augustini, vel eo te remiserunt, ubi illa piè sunt explicata, vocent te ad Pontificum Bullas, & Decreta, quæ ipsis videntur non minus clara, quam tibi testimonia Augustini.* Ita ille: quid Macarius præterea? juvat enim alternos audire. *Vnde clarè deduco, quod ubi quis invenit doctrinam clarè in Augustino fundatam, illam absolute possit tenere, & docere, NON RESPICIENDO AD ULLAM PONTIFICIS BULLAM.* Excipit hæc prudenter verba Speciminum non otiosus collector, &

tuta

ET INFELIX CONCORDIA. 73

tuta negat in praxi : Nihil utpotè facilius contingit ,
 quam ut juvenis Theologiæ Professor , præcipuè cui primos
 ingenii impetus non satis sedaverint cogitationes tetricæ Lo-
 gicorum , aut Methaphysicorum , sibi persuadeat clarum
 se reperisse fundamentum doctrinæ suæ in Augustino, cujus
 scilicet asserta ad unum omnia approbata sint summa Ec-
 clesiæ Authoritate. Pergit Havermannus : Verum demus
 gratis aliquem in particulari non posse ostendere discrimen
 inter suam sententiam , & damnatam opinionem ; an
 statim irreverens , & injuriosè dici deberet in Augustinum,
 si ejus authoritatem obtenderet ? Respondeo , non : si
 videret Viros doctissimos & piissimos , etiam post Bullam
 Pontificis , quæ damnat illam opinionem adhuc docere illam
 sententiam sciente & non contradicente S. Sede. Non tace-
 bit hic Collector , de quo supra , qui si alibi tacuisset ,
 hic certè loqueretur , & magnum , ait , onus imponit
 S. Sedi hic Professor ut eam oporteat scire illicò , si quid in
 aliquo mundi angulo aberrarint Theologi : deinde ut con-
 tradicere illicò debeat , autumò , Bullam expediendo , aut
 Decretum Apostolicum. At nec tacere ego hic possum ,
 & quis bene Catholicus hic taceat ? nam quid tibi cum
 nova illa Bulla , quam expediret Apostolica Sedes ? quid
 cum Apostolico Decreto ? si ab Augustino , te Judice ,
 ad Pontificum Bullas , & Decreta PESSIME appellatur ,
 si NON VIS RESPICI AD ULLAM PONTIFICIS BULLAM ,
 si Augustini etiam tum authoritatem obtenderes , si videres

K

Viros

Viros doctissimos & piissimos etiam post illam novam Bullam Pontificis adhuc docere illam tuam sententiam, quam inter & damnatam opinionem discrimen non possis ostendere. Ita qui loqueris, non merito à me audias in os tuum regeri, tuum illud, dum pro tua charitate integras Scholasticorum centurias juvenilibus lacertis assiduò flagellas, in libris tuis centies repetitum quo hæc vergunt? quo hæc vergant nemo non videt, judicet Sua Sanctitas quo hæc vergant. Imo judicet Sua Sanctitas quo tua illa vergant. Videamus (sed ante liceat sic quasi brevem per parenthesis exclamare; ô lepidum! ô festivum probabilitatis hostem! Viris piis ac doctis tantum tribuere, ut ante omnem Pontificis condemnationem ob eorum auctoritatem sententia probabilis sit aliqua, & dicatur, capitale Macario scelus est; quid ipse interim? perstat in sua sententia pertinax etiam post Vaticana fulmina, dummodo etiam post illa doceri eam videat à Viris doctis & piis: hoc autem quo nomine appellabimus? aut multum fallor, aut hæreticorum pervicaciæ affinius illud est, quam Scholasticorum tam exosæ probabilitati) nunc quod dixeram videamus.

R. P. Philippus de Hornes hanc Antverpiæ 30. Thesisi 9. Julii 1675. propugnandam se Præside posuerat: *mirum nulli videbitur Adversarios pro se citare S. Augustinum, si ea, quæ habemus Thesisi 6. rectè consideret, perpendat-que quæ habet D. Thomas in Ioan. cap. 1. Lect. 7. litt .H*
nempe

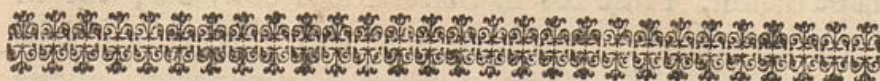
nempe Augustinum aliquando ita scripsisse, ut videatur hæreticis favere, adeoque cautè legendum: solere hoc item omnes, qui sententias novas inducere gestiunt. Habere hoc solenne semper dogmatistæ, magno Augustini nomine abuti ad libidinem cogitationum suarum: hoc Faustus Rhegiensis, hoc Seraphion hæreticus, hoc Berengarius ostentabant: Claudius Tauriniensis contemptor Patrum, unum Augustinum ferebat in manibus; Wicleffus Ioannes Augustini appellari voluit; nota est Lutheri impia exultatio: AUGUSTINUS TOTUS MEUS EST: Calvinus denique cum cæteros fere Patres abdicaret, Augustini sententias tot accumulavit, ut in ejus libris Augustinum sæpius, quam Calvinum loqui gloriantur Calvinistæ. Inspiciamus etiam Catholicos, qui à veritate deviare, eos idem fecisse comperiemus. Quis se Bajo & Jansenio cum Augustino sentire magis profitetur? vix aliud quam loca D. Augustini, quibus hæreticè abusi sunt, eorum libri continent. Non igitur terreamur, imo suspectum habeamus dum aliud nihil, quam S. Augustini auctoritatem clamant, &c. Hæc tu verba ultima: Non igitur terreamur, &c. A reliquis decisa ex ejus Thesisibus, quas non sine magno (ut loqueris) animi marore pii (Bajo-Janseniani) deplorarunt, Pontifici Maximo in tua illa humili Apologia ex tui defensore adversariorum factus accusator judicanda cum obtulisses, non poteras quin in lugubres exclamationes erumperes: pro dolor! Bone Deus! in quæ sæcula incidimus! quo res Christiana

*Devenit ! nec poteras tui epiphonematis oblivisci ; judicet
 Sua Sanctitas quo hæc vergant. Quo autem vergunt ?
 indammum Ecclesiæ , in SS. Patrum contemptum. Nolim
 ego pro R. P. Professore Apologiam conscribere non ata-
 tem modo , sed & eruditionem habet Theologicam ,
 ut meæ defensionis minimè indigus pro se loquatur ; sed
 nimirum defendi non debet , quem illa ipsa , quæ arrodit ,
 verba absolvunt. Quid enim ait ? *Suspectum habendum
 dum Sancti Augustini autoritas clamatur ?* imo vero
 dum NIHIL ALIUD clamatur , non Pontificum Bullæ
 clamantur , non Apostolica Decreta clamantur ; nam is
 hæreticorum mos est , unum Augustinum clamare : hunc
 Calvinus , hunc Lutherus ad ravim usque clamabant ; Pon-
 tificum Bullas , Apostolica Decreta aniles veluti fabulas
 explodebant , ex unius Augustini sententia statuenda de-
 finienda , credenda dicebant omnia : quos tu si ad Pon-
 tificum Decreta voces , ipsis Macarii verbis PESSIME ,
 dicant , *ab Augustino ad Apostolica Decreta appellari* ,
 si instes tamen , & pro Romanæ Sedis , Ecclesiæque
 autoritate Catholicè pugnes ; nihilo modestius verbis
 item nostri Macarii reponant : *doctrinam clarè in Augu-
 stino fundatam absolutè teneri posse & doceri NON RESPI-
 CIENDO AD ULLAM PONTIFICIS BULLAM.* Liccat inte-
 rim mihi bona tua venia in tuas nœnias exclamare , & ita
 exclamare , ut ipsa Sedes Apostolica audiat *pro dolor !*
 ita loqui Catholicum ! *Bone Deus ! in quæ sæcula in-
 cidimus !**

*cidimus ! quo res Christiana devenit ! liceat tuo uti
epiphonemate judicet Sua Sanctitas quo hæc vergant.*
Vergunt in Ecclesiæ damnum, in manifestum Romanæ
Sedis contemptum, in totius Catholicæ sub uno in terris
capite fidei ruinam : primum enim est nominare nolle,
alterum non curare, tertium denique profus explodere;
& explosit quidem manifestè Piëtavii Religiosus ille, de
quo Joannes Filleau Eques S. Michaëlis & Consiliarius Re-
gius in Gallica sua relatione Juridica cap. 13. pag. 86. ita refert:
Religiosus, cujus nomen tacere volo ne odium ei & infamiam
apud Posteris conciliem, dedecorans candorem suæ
vestis eo audaciæ, imo potius impudentiæ venit, ut in has vo-
ces proruperit: *malo errare cum Augustino, quam benè sentire
cum Papa.* Quam vereor ne plus aliquid cum hoc Religioso
commune habeat Macarius quam colorem: interim eam
in Augustinum æque ac Ecclesiam blasphemiam evo-
muit Piëtavus ille Religiosus occasione Bullæ Apostolicæ
Innocentii X. in librum Jansenii, quasi in libro illo
S. Augustini doctrinam condemnasset. Vide in quod
impietatis præcipitium affectatus ille, ac nimius Augustini
amor Iansenianos dejiciat, si tamen Ecclesiæ & Pontificis
Auctoritatem tam Calvinianè prodere non odisse potius
Augustinum sit, quam amare.

Atque hæc longius fortè quam aut velint Macariani aut
tu etiam Lector expectaras; sed studio tamen & de indu-
stria, non casu, aut scribendi impetu penitus illa examinavi

ut omnes intelligant, quam nullam veri habeant speciem, quæ in scheda ejus funebri tam speciosè inserta video: *doctrina ejus variis libris contenta Sanctissimo Domino exhibita sine nævo inventa est.* Nam ut Bajani nihil, nihil Janseniani in suis uspiam libris docuisset, & in hoc peccasset uno, quod contempnim adeo de S. Sede, & Pontificiis Decretis scripsisset, existimare potes Lector, qui quidem Catholicus es, *doctrinam ejus Romæ Sanctissimo Domino exhibitam sine nævo inventam?* At nos fictitiis illis approbationibus, jam toties decepti non credimus; damnatos Jansenii, damnatos Baji, damnatos scimus P. Gabriëlis errores & damnatos credimus, qui Decreta Romana legimus, & reveremur; quibus quidem damnatis, Macarii libros Romæ approbatos esse animum non induco ut credam; ita enim ad eos accessisse suis in libris Macarium ostendam, ut facilè assequar, cur nos adeo velit Bullarum Pontificiarum oblivisci & ad Bullas Pontificias nolit appellari. Tu interim Lector hætenus à me dictis hoc dabis, ut tantisper judicium suspendens illo Macarianorum præjudicio abripi te ne patiare; ego illud sub hujus opusculi finem sublaturum penitus me confido, atque illic eo commodius, quod plures ante nævos exhibuero; ubi & totam schedam funebrem expediam, & novam doctrinæ ejus, quam meretur, Panegyrim dabo.

CAPUT TERTIUM.

COMMUNE TRIUM-VIRORUM
in Scholasticos Theologos odium.

BArbarorum cum morem fuisse legimus, ut in hostem pugnaturi ab incondito clamore inciperent; sic ubi suas in Alexandrum copias Darius movebat vix hostilem aspectum subierant, & jam barbarum Persæ, & trucem clamorem sustulerant & confusæ potiùs multitudinis, quam bellatorum pugnacium indicem. At non eos à clade suus clamor vindicavit, & pugne eventus docuit, non qui stentoreè clamarit, sed qui pugnarit fortiter, victoriæ laurum reportare. Eum pugnandi morem tam barbarum, & omnes olim Hæretici, & hodiè Bajo-Jansenistæ observant, & pertinacem cum piis Catholicæ Fidei assertoribus manum conserturi in barbaras & inconditas vociferationes primum erumpunt; nec militaris eorum semper est clamor, sed rixantium in morem contumeliosus, tum etiam lugubris in lamentationes, in gemitus, in suspiria, & tristes ejusmodi exclamationes
sape

sæpè definit. Hinc tot in Scholasticos convicia, tot in Casuistas Satyrica diœteria, ut eos his contumeliis aut opprimant si possint, aut certè à pertinaciori pugna deterreant: tum ubi primus ille furoris impetus resedit aliquantulum, & per tot aculeata verborum tela omnes exhaustæ sunt pharetræ, in lachrymas tanta ira, & gemitus definit: & perditum Reipublicæ Christianæ statum, corruptos Christianorum mores, Theologiam in Aristotelicas argutias degenerantem, impium Sacramentorum abusum, præcipites in scelera omnia animos miserabiliter deplorant: & si iis credas, hæc Scholasticorum vitio, hæc diabolica Casuistarum probabilitate facta omnia, quorum adeo noxia luxuriantium ingeniorum figmenta abolere ipsi velint necessarii in hoc rerum desperatarum articulo Catholicæ Fidei, si Superis placet, reformatores; & hac in arte ita præclare versuti sunt, ut apud mobile, plebis præsertim, & muliercularum ingenium fictis lachrymis fidem facillè concilient, & acrem in Scholasticos invidiam concitent. At sua eos nempe spes fallit, & quam non barbaris Persarum clamoribus Macedonica, tam non Scholastica Phalanx acerbis Bajo-Jansenistarum diœteriis terretur; assuevere scilicet eorum aures, & ad ejusmodi contumelias jam dudum obduruere & invidiosas in se, & de se Novaturientium querelas antiquis Hæreticorum calumniis adnumerant.

His tam clamosis in castris gregarii milites non sint nostri

nostri Trium-Viri, & ea habent ad clamores latera, ut in confuso omnium murmure eorum voces distinctius audiantur: verum quid faciant? imbellem agmen, quod à ratione non habet, à clamore subsidium petit, ne profus inermis videatur. Nec abs re erit, opinor, quos iisdem deinde manibus pugnatos videbimus, eodem nunc ore clamantes audire, ut de perfecta eorum similitudine non dubitemus, quorum & communia ad pugnandum arma, & communes ad vociferandum voces esse intelligemus.

§. 1.

QVÆ GENERATIM IN NOVATORIBUS hujus odii in Scholasticos causa sit, simulque innuitur, à quibus illud hereditarium acceperint.

Nullam habet Bajo-Jansenismus fraudem tam subtilem, quam non perspiciant, detegantque Scholastici: his imputant Bajo-Janseniani quidquid cladis accepere dogmata Scholasticos ergo Theologos oderunt pessimè, nihilque omittunt ad contumeliam & dehonorationem Theologorum pariter, & Theologiæ Scholasticæ; fastu satanico sugillantes rusticitatem, imperitiam, vanitatem, unde Ecclesiæ ipsi oborta sit caligo, mira fideique notæ omnes propemodum oblitteratæ..... & atrocior est eorum accusatio, quâ
L Schola-

Scholasticos Theologos reos agunt subversa eversa que pœnitentia, ex quo illi tempore nimirum varias quaestiones ceperunt agitare, paulatim in hasce subtilitates, & scholasticas contentiones Pœnitentiæ rigor, & studium evanuit & ad pœnitentiam Sacris Litteris præscriptam, Patribusque non incognitam à Scholasticorum doctrina provocant sed non alibi Bajo-Jansenistas videas intemperatiores in Scholasticos Theologos, quam ubi non dissimulant dolorem denavata ab illis opera ... Romanis Pontificibus de heræsi judicantibus; jam dudum audivimus furiosissimè debacchantes & Pii V. Gregorii XIII. Urbani VIII. & Alexandri VII. Constitutiones adversus Baji & Jansenii errores petulantissimè imputantes Theologos, quos omnium pessimè oderunt; ô dolor disjecti fulmine jacent errores? operam contulere Scholastici Theologi: en crimen en causa. At quæ hæc, inquires, describendi libido est? nam hæc quidem hæcenus omnia mutatis solis nominibus ipsissima sunt verba Francisci Simonis S. T. L. neque hæc ipse de Bajo-Jansenistis, sed de Hæreticis scribit, quorum hanc fraudem parte 3. pluribus persequitur, qua eos ait Theologiam & Scholasticos Theologos, ut pessimè de se meritos, vexare ac dehonore, quoad possunt. Ita profecto est; verba ipsius sunt, & ut talia diverso caractere impressa vides; verum, ita me superi ament, quidquid ille tum ibi, tum alibi de hæreticorum fraudibus eruditè disputat, ita aptè, ita bellè in hos homines cadit, ut qui iisdem cum eo verbis,

codem

eodem ordine omnes Bajo-Jansenistarum fraudes detegere voluerit, mutare quidem præter nomina necesse habeat nihil. Unde id fiat & quo demum fato, invidiosum fortasse sit scribere, & manifestius est, quam ut dicatur: nunc quod agimus videamus.

§. 2.

SPECIATIM TRIVM-VIRORVM

nostrorum & Macarii inprimis in Scholasticos odii specimina aliquot ex eorum Libris adducuntur.

A Viro eximio sumamus inirium; nam quid ipse, aut in sua illa præclara Methodo, aut in Thesibus suis prætermittit, quod ad Scholasticorum, Casuistarum, Probabilistarum &c. invidiam facere possit? Imo non alia profecto de causa 65. Propositiones longioribus Thesibus expendere creditur, quam ut amplum sibi aperiat campum, quo latius & spatiosius per omnes Casuistarum libros effuso impetu vagetur; & in methodo quidem nil nisi sacrilegia & sacrilegos adversariæ partis Confessarios sonat; in Thesibus calamitates Theologiæ omnes Scholasticis & Probabilistis acceptas passim refert; & cogitavero hic selecta quædam ex pluribus specimina in medium proferre; sed audio id alium meditari, nec jejunam adeo

L 2

hoc

hoc in genere materiam mihi reliqui duo relinquunt, ut alienam messem velim præcidere, si quis interim curiosior moram non ferat, adeat Apologiam D. Du Bois adversus Racematores, inveniet illic seriem integram in unum D. Nicolaum congestam, & ex unius portione de reliquis simul omnibus prudentem faciat conjecturam. Quid autem P. Gabriëlis? num ille in Casuistas modestior? imo multo etiam acerbior; & in priori quidem meo libello paratum eum vidimus suppositâ Casuistarum probabilitate probabiliter sustinere hanc suæ Theseos antithesin: *quod lubet, licet*, ut adeo tu scelera nec tam immania, nec tam execranda excogitare possis, quæ ipse licita esse probabiliter non sustineat: nec mirum; nam quam veri speciem Adversariorum probabilitas apud eum scepticum non dico habeat, sed habere possit, qui ideis suis Cartesianis eo dementiæ prolapsus est, ut primum & ipso lumine naturæ certissimum principium *idem non potest simul esse & non esse* in dubium revocarit; porro ne singula ejus convicia sigillatim prosequar, facit insignior illa, & prorsus palmaris contumelia, quæ reliquas in se omnes una complectitur, qui enim communem Casuistarum, Scholasticorumque doctrinam *moralem* vocavit... *diabolicam*, quam denique injuriæ speciem præteriisse putandus est? atque hic opportunè occurrit Joannis Wicleffi articulus 29. in Concilio Constantiensi damnatus, in quo de Theologicis Catholicorum Universitatibus & Facultatibus ita pronunciat:

ET INFELIX CONCORDIA. 85

nunciat : *tantum profunt Ecclesiæ, sicut diabolus.* Superi ! quod hoc hominum genus est, quibuscum ago? quorum ego verba legere non possim, nisi Hæreticorum meminerim.

Finem conviciorum putas Casuistarum moralem dixisse DIABOLICAM, ipsosque adeo Scholasticos non obscure cum Wicleffo DIABOLIS contulisse : nam quid dici possit amplius, aut quo injuriosius Adversariorum doctrina, quam ad ima barathra relegari ? invenit tamen D. Macarius, quo Patrem Gabriëlis non modo æquet, sed superet etiam; ea enim est viri in salutandis Adversariis humanitas, & modestia, ut in calumniando nec superiorem ferre velit, nec parem : id autem ut faciat, quem sibi alii contumeliarum finem statuere, ac terminum, Macario gradus est : DIABOLOS fecit Gabriëlis, Macarius PLUSQUAM DIABOLOS. Exhorruisti Lector ? & meritò; quis enim id exspectet ab eo, qui libello integro, ut vidimus, de proximi dilectione tam sanctè differit. At mihi scilicet suspecta odii sit ista caritas, quæ tantum in proximum bilis & tantum fellis coquit. Et ne imprudenti, nec satis sibi attendenti semel id aut leviter excidisse putes, integro id paragrapho, corraso undequaque rationum fuce & colore, disputat, & contentiosè pugnat Adversarios ipsius DIABOLIS peiores esse; obsecro enim quid aliud agit in Dissertatione Theologica pro autoritate S. Augustini §. 18. ubi hanc sibi ineptam quæstionem proponit : *An Probabilistæ non plus sibi attribuunt, quam sibi attribuunt Pontifex,*

tifex, Ecclesia, ac Deus? quam injuriosa non erit responsio, ubi ipsa quæstio tam est invidiosa; verumtamen in dubium revocabit; minimè vero; at aliquâ saltem distinctione tam acerbam quæstionem molliet homo religiosus & leniet? ne illud quidem: nam id qui exspectas, Macarii caritatem non nosti. Quid ergo ait? nudè ac rotundè *respondeo*, inquit, AFFIRMATIVE: & cum is id respondeat, qui acerrimus probabilitatis hostis nihil asseri à se vult, nisi quod morali certitudine compertum habeat, debes hanc etiam responsionem, Lector, tamquam moraliter certam admittere *plus sibi probabilistas attribuere, quam sibi attribuunt Pontifex, Ecclesia, ac Deus*; fatin' vigilabas, Macari, cum hæc scribebas? qui non intelligebas hoc uno te Adversarios & hæreticos facere, quod manifestum est? nam quis demum tibi hæreticus sit, si is Catholicus est, qui se Pontifices supra & Ecclesiam sacrilegè evexerit; & plusquam diabolos, quod non obscurum est scripturas scientibus: similem Altissimo non esse, sed esse velle usque adeo est diabolium esse, ut, qui ante non fuerit, diabolium faciat: quid erit igitur non similem esse Altissimo, aut esse velle, sed re ipsa Deo superiorem se statuisse, & hæc monstra & sacrilegiorum portenta (Probabilistas loquor) in ipsa Urbe Romana Pontifices sustinerint, Ecclesia passa sit, & qui sui similitudinem impiè affectantes perdidit Angelos, & ultricibus flammis æternum cruciandos addixit, non novum probabilistis orcum & infernum condiderit?

Vis plura biliosæ caritatis mellita ejusmodi blandimenta:
 habe tibi sub unum aspectum aliqua: vix ulla adversario-
 rum Theologia *fundamenta petit ex limpidissimis fontibus*
S. Scripturæ & traditionis. Quid ergo? *omnia juxta Philo-*
sophiæ ac ratiocinationis normam ac subtilitatem trutinant,
& de Christiana Theologia faciunt Theologiam naturalem,
seu Philosophiam ex peripateticis Aristotelis Principiis,
sapius auctoritatem Aristotelis, quam SS. Ambrosii,
Hieronymi, Augustini, aut alterius S. Patris allegantes,
ne dicam magis æstimantes, saltem suam aliquantulum plau-
sibilem rationem SS. Patrum sententiæ præferentes: urbanos
 me-herculè humanitatis flosculos! sed patrisat hîc nempè
 Macarius, *sequiturque Patrem (Jansenium) & passibus*
æquis: ille enim haud multum dissimili phrasi tomo 2. lib.
 Proëmiali cap. 8. Scholasticæ Theologiæ argumenta per
 ludibrium vocat *depuratas Aristotelicæ Metaphysicæ eli-*
quationes: item lib. de gratia primi hominis, *Philosophicas tri-*
cas & ineptias è Classibus Dialecticorum petitas. Pergit Ma-
 carius: *verè bubones & noctuæ sunt recentiores Scholastici re-*
spectu aquilarum illarum Ambrosii, Augustini, Hieronymi
 &c. ô politulam, & elegantulam comparisonem! Antiquis
 Ecclesiæ Patribus Scholasticos vult postpositos, nec bellulè
 fatis id se facere posse putat, nisi nominibus tam dulciculis
 noctuas eos & bubones appellet. ut adeo mirari jam amplius
 non debeamus communi eos ludibrio ab Hæreticis pariter,
 & Bajo-Jansenianis petulanter ità impeti, quando hoc
 ipsum

ipsum feralium istarum avium fatum est. Quid porro mellis stillat præterea modestus hominis calamus? *vix datur lex aliqua, quæ non ferè inutilis redditur Scholasticorum illorum Glossis* parrissabat paulo ante, hic fratris: id ipsum habet P. Gabriëlis in Auctario suo secundo, ubi inter alia Scholasticorum moralem ait *per probabilitates legem Dei declinare studiosè niti, & multas divina legis lacinias præcidere*: imo, quod toto Auctario pluribus agit P. Gabriëlis, in lata ad perditionem via per laxiorem Adversariorum doctrinam quam plurimos foveri, breviter ità Macarius colligit, ut se planè fratrem probet: *miserum hunc Theologiæ moralis statum viri pii & docti* (hoc est Bajo-Janseniani) *deplorant videntes quod per illum via plana sternatur ad æternum præcipitium*. Sed benè habet, quos noctuas ante, quos bubones fecerat, honestiori Metamorphosi repente facti sunt grues: *non multum, inquit, me movet sola Scholasticorum autoritas, quorum plurimi ut grues se mutuo sequuntur non discussa veritate*. Hic, quod scias Lector, non vult inter grues ejusmodi Macarius numerari; neminem ipse sequitur; tantum dictatis alienis liberaliter utitur; ità enim de se ipse eo ipso in loco fateatur *multum debeo Ex. D. Francisco van Vianen S. Theologiæ Lovanii Doctore, Viro moribus gravi, doctrina famoso; & Eximio Patri Farvaques Ordinis S. Augustini S. Theologiæ ibidem Doctore quorum Dictatis Theologicis liberaliter usus fui; & ante dixerat libenter enim fateor me vel nihil,*
vel

ET INFELIX CONCORDIA. 89

vel saltem parum ex omnibus dicendis ex me habere, sed pleraque ex aliis deduxisse. Quid? hoc non est gruis in morem grues sequi? minimè inquit, nam hoc in Casuistis reprehendo; ego autem alienis tantum liberaliter utor. Hæc risum merentur, istud verò indignationem, scholasticorum placita *quisquilias, nugas, ac paleas* vocat, atque utinam in his paleis resideret Macarianus ille aut odii aut amoris ignis! sed nigriores ille in flammis abit, & *similes* inquit, *pestiferi errores & periculosissima venena in pharmacopœa Scholasticorum varia venduntur eo periculosiora, quo sub pulchriori cortice conteguntur: uti enim Pharmacopœa pillulas amaras solent exterius deaurare, vel aliqua amabili dulcedine, aut odore delinire, ne alias horrorem ægrotis causent, & sic ejiciantur, sic & Scholastici pestiferos errores solent deaurare, & delinire dulcedine;* reliqua uno saltu transilio ne diutius in his sordibus hæream. Nunc tuam fidem, Lector benevole, appello, non hæc me putas ex variis, iisque pluribus Macarii libris in unum undique corrasisse tot tamque aculeata in Scholasticos scommata? atqui ex una ad lectorem præfatione descripsi omnia: sic Tyrocinium suum Tyro Professor auspiciatur, ut planè verum sit illud Poëtæ: *juvenile vitium est regere non posse impetum.* Tu interim tacitè numerum si potes, ini, & ex hac una præfatione fac quam amplum confectarium & videbis qualem calumniarum cumulum libri omnes simul conficiant: quamquam decumanum in Scholasticos fluctum interrumpit

M

perit

perit mors; minabatur nobis in examine Pentalogi pag. 515. tract. de probabil. & *brevi lucem inquit videbit, si sanitas permittat.* Sed nec illa, nec mors, aut potius Deus permisere: gratulor Casuistis: qui enim obiter à Macario alia agente tam graviter vapularunt, quam ad interiora usque viscera excoriarentur dum in eos data operâ impetum faceret. Cæterum cujus flagellantem manum sensistis, ejus frontem miramini *non hæc* (probra, diæteria, convicia &c.) *dixi ex contemptu & vilipensione Casuistarum.* Superi! quid erit contemnere, quid vilipendere, si hoc revereri est? imò eo impudentia venit, ut dum pleno ore bilem expuit eodem ore caritatem balbutiat: *utinam hæc* (charitas) *Theologorum animis ingeneraretur!* exularent planè è Theologorum libris illa scommata, quibus se mutuo cum charitatis detrimento, aliorumque maxime hæreticorum scandalo impetunt.... *hæccine est Christianorum charitas ad invicem? mihi semper exosi fuerunt ejusmodi homines unde & à similibus censuris exacerbantibus abstineo.* Stipites ergo nos aut fungos credis? nam quid apertè ludificare est si hoc non est? corda perfodis, & vulnerare te negas. Me-herculè quis hæc Macariana universa vel ipsosmet inter gentiles non sumet ut vesana ludibria, inter sanæ mentis Philosophos ut implicantia deliria, & inter vere Christianos, ut impia diæteria ut sophisticos cavillos ac ut petulantia scommata. Nunc ad alia:

§. 3.

RIDICULUM MACARII ARGUMENTUM quo vult Casuistarum lectionem Confessariis inutilem esse & non necessariam.

HActenus Casuistæ, aliique scholastici à Macario, ut vidimus, haud segniter vapularunt; hætenus non unum multiplicis infamiæ stigma turpiter iniustum est, hoc tamen cum solatio quod admorum ferrum Bajo-Jansenianæ scilicet puro caritatis igne canderet: nunc, si possit, omnibus eos Confessoriorum bibliothecis æternum velit exulare. Hic scilicet supplicii modus est; sic maleficorum scelera in foro virga prætoria vindicat, primo flagellare tum individuâ maleficii notâ iniustâ patriis finibus imperato exilio interdiceret.

Idque adeò Macarius ut agat honestius, non privato odio indulgere, sed SS. Patrum causam hac in re suscipere videri vult, sic quasi à Scholasticorum contemptu suis SS. Patribus honor asserendus sit: & illud operosè contendit ex solis SS. Patribus omnem eam casuum scientiam, quæ conscientis dirigendis necessaria sit, cumulatè hauriri posse, & tanto purius, quanto in ipsis fontibus purior

M 2

fluit

fluit unda; nec, ut Macarianis flosculis utar, Scholasticorum *nugis*, *quisquiliis*, *paleis*que fordidata: audiamus: *hæc sunt* (inquit pag. 87.) *veræ Christianæ moralis Theologiæ pura ac germana principia*, hi sunt *sincerae sapientiæ morum limpidi fontes*, & *scaturigines*, ex quibus *aquam sapientiæ salutaris salientis in vitam æternam haurire quilibet sine labore potest*, totumque propemodum deducere, quod ad *vitæ directionem est necessarium*. Vndè falluntur qui *continud clamant impossibile esse ex SS. Patribus Theologiæ moralem colligere*, illumque in *scientia morum debere cæcutire*, qui quoad illam solos consulit *SS. Patres*: & graviter etiam errat, qui putat nullum posse esse *capacem excipiendis confessionibus*, qui *solis SS. Patrum voluminibus insudavit*, & non egregiè in *Scholasticis evolvendis se impendit*, ut ex illis *conscientiæ casus deducere sciat*. Vides Lector ut sub *speciosa Patrum defensione Scholasticis omnibus exilium paret*; ridiculum *Macarius Caput!* qui omnes *Theologiæ moralis apices*, tamque varios & implexos in *omni materiæ genere casuum nodos* aut in *solis SS. Patribus solutos* aut ex *iis solis solvendo* & *sine labore* quidem & à *quolibet* persuadere nobis velit; age dic *fodes materiæ gravem in genere furti* quam nobis *statuis ex solis SS. Patribus*? age ex *iisdem solis peccata omnia numericè*, & *specificè* distingue: *impedimenta matrimonii tam dirimentia quam impediencia tantum*, suo ordine exhibe omnia; quid ais? *census personalis licitus est*, an non? nihil
 usuræ

ET INFELIX CONCORDIA. 93

ufuræ subest Cambiis Francofurtensi, Placentino, Veneto ? nihil iniustitiæ præscriptiones continent ? totam porro emptionis & venditionis rationem explica, & ex solis PP. omnia. Hem tibi autem, Montes Pietatis in Belgio eriguntur: anceps de iustitia stat opinio, hærent Viri doctissimi, consultant Episcopi Provinciæ Mechliniensis, Lovanienses Doctores à se mutuò dissident : quid autem dubii hæretis? en vobis Macarium, triginta annos nondum habet & ex solis Patribus hac difficultate vos *sine labore* expediet. Imò, imò inquit ex his & sexcentis aliis soli SS. Patres & studiosa eorum lectio nos expediet. *Quid enim fecere Confessarii antequam Scholastici prodire ? nonne & tunc iidem propemodum Conscientiæ casus à Confessariis fuere resolvendi? nonne & tunc Confessarii debuerunt esse instructi ad regendas sibi subiectas animas? nonne & tunc debuerunt scire omnia quæ ad regendas animas sunt necessaria? omnino planè at undè tunc sibi illam scientiam & talia necessaria acquisiverunt ? non à Scholasticis, cum necdum lucem aspexissent; non immediatè à Deo cum ad miraculum non sit confugiendum; restat ergo, quod illam hauserint ex puris ac limpidis fontibus S. Scripturæ, Conciliorum, Canonum & SS. PP. adeòque omninò fatendum est, quod ex illis scientia illa haberi possit, quia alias fatendum, quod tunc Ecclesia fuisset destituta medio necessario regendi sibi subiectas animas, nempe illa scientia, quæ ex fontibus citatis hauriri non posset; at hoc de divina Christi erga*

sponsam suam Ecclesiam quam sanguine suo fundavit (providentia) *quis suspicabitur?* habes, mi Lector, Achillem Macarianum; sed rides opinor hominis stultitiam qui secum ipse pugnet, qui causam suam prodat verius quam probet; me quidem miseret insulsi ac peccantis in argumentando Dialectici & magnas ei gratias habeo quod mihi non in se modo, sed in totius Jansenismi exitium arma porrigat: & ne pro beneficio ac favore præstito ingratus videar, leviora quædam præteribo, nec illud dicam quod solos Patres tam crebrò tam magnificè nominarit; nec de solis tamen Patribus argumentatio procedat, ut quæ & Scripturam & Canones, & Concilia disertè nominet; nec malè hæc quidem nominat omnia, sed quanto melius si Pontificum Decreta & Bullas addidisset: quid dicam? non caret mysterio quod in una illa sua ad Tyrocinium Præfatione plus decies (ipse numerum inivi) Theologiæ veræ, Christianæque fundamenta, Regulas, ac fontes; S. Scripturam, Traditionem, Canones, Concilia, SS. Patres & ante alios Augustinum statuat, & hæc cum diligenter enumeret omnia, semper Pontificum & eorundem Bullarum obliviscatur; est hæc sanè supina nimium in homine Romano Catholico Pontificum oblivio? sed ut dixi mysterium est & Bajo-Jansenianum & ut oblivisceretur fecerunt, opinor, Apostolica PII V. GREGORII XIII. URBANI VIII. INNOCENTII X. & ALEXANDRI VII. toti Bajo-Jansenismo, & ipsi Tyrocinio fatales Bullæ. Nec hominem pœnituit suæ tam affectatæ obli-

ET INFELIX CONCORDIA. 95

oblivionis; in ipsa enim epistola sua ad Innocentium XI. Apologetica, & Tyrocinii sui aculeata in Adversarios defensorice, mirum! dum ipsum Pontificem alloquitur, dum Sanctissimis ejus pedibus supplex advolvitur etiam tum Pontificis non recordatur & *nulla*, inquit cap. 1. pag. 14. *est certior regula, quâque facilius in materia fidei, & morum errorem effugere possimus, quam si studiosè attendamus, quid antiquitati, SS. Patribus, traditionibus, & priscis Ecclesiæ moribus atque institutis conveniat.* Audis? altum etiam hic de Bullis Pontificum saltem modernorum silentium, & tamen Pontificem alloquitur: sed veniat nobis magis Pontificius Theologiæ Professor, & saniorē præscribat regulam: *quare istæc filiis genuinis præfixa esto regula: credere quod Mater (Ecclesia) & credidit & credit, amplecti doctrinam, definitionesque, quas tradidit olim & tradit hodie: fuit hæc prisca Mater fidelium omnium, est & moderna.* Tum Macarianam regulam opponit & ita prosequitur ut simul Magistrum detegat, à quo tam Romanè loqui didicerit, & *ut non censurem*, ait, hanc Macarii regulam, *hoc unum quæro cur non addideris quid recentibus Pontificum Decretis, moribusque modernæ Ecclesiæ conveniat. An si quid Innocentius XI. imitatus X. statuerit summa autoritate non erit attendendum? non est ergo approbanda regula: hausta videtur ex magno quodam Magistro (Cornelio Jansenio) qui libro suo proæmiali cap. 9. col. 24. hos Theologiæ Christianæ Cancellos ponit,*
di.

dicens: ARBITROR S. SCRIPTURÆ LIBRIS, CONCILIIIS, ET PRIMORUM SÆCULORUM PATRIBUS NOS CONTENTOS ESSE DEBERE. An ergo non indigemus tot Pontificum tum veterum, tum recentium Decretis, statutis, definitionibus? hoc dixero unum: non habebit Deum Patrem, qui Ecclesiam etiam modernam noluerit habere Matrem. Ita R. P. Philippus de Vos S. J. in Thesibus suis 7. Februarii 1678. Thesi 2.

Ego redeo ad argumentum, & suis Macarium verbis aggredior, suis cum cassibus & laqueis irretitum, Dialecticis ludibrium facio. Age Macari, quo tu argumento Scholasticos omnes exulare vis, hoc eodem ego ipsos SS. Patres & antè alios Augustinum exilii comites dabo Scholasticis à te relegatis: *quid enim fecere Confessarii antequam SS. PP. & ipse Augustinus prodire? nonne & tunc iidem propemodum Conscientiæ casus à Confessariis fuere resolvendi? nonne & tunc Confessarii debuerunt esse instructi ad regendas sibi subiectas animas? nonne & tunc debuerunt scire omnia, quæ ad regendas animas sunt necessaria? omnino planè. At unde tunc sibi illam scientiam, & alia necessaria acquisiverunt? non à SS. Patribus non à S. Augustino cum necdum lucem adspexissent; non immediate à Deo cum ad miraculum non sit confugiendum: restat ergò quod illam hauserint aliunde quam ex SS. Patribus & S. Augustino, adeoque omnino fatendum est quod aliunde quam ex SS. Patribus & S. Augustino scientia illa haberi possit, quia alias fatendum foret, quod tunc Ecclesia fuisset*

ET INFELIX CONCORDIA. 97

fuiſſet deſtituta medio neceſſario regendi ſibi ſubjectas animas, at hoc de divina Chriſti erga ſponſam ſuam Eccleſiam, quam ſanguine ſuo fundavit, providentiâ quis ſuſpicabitur? vides Macari quam tecum tu ipſe pugnes? vides miſer Dialectice hac parte Theſim ſubrui tuam, qua eam volebas adſtruere? vides imperite Bellator telum in Adverſarios nimis fortiter jactum in teipſum reſilire? vides denique inepte SS. Patrum & Auguſtini imprimis defenſor, per Scholaſticorum latus, ipſos SS. Patres à te & ipſum Auguſtinum feriri. Videamus nunc, quod dicebam alterum, & pro quo gratias modo agebam, arma à te mihi porrigi in totius Bajo-Janſeniſmi (qualis hodie dum gliſcit) ruinam; nam quæ eſt iſta veſtra adminiſtrandorum Sacramentorum tam nova ratio ac forma? quæ tam novitia methodus, & recens ſomniata Praxis? certè, ut de undecim primis ſæculis litem ne moveamus, tu fateris ipſe, & tecum pariter D. Gummarus & P. Gabriëlis non uno fatentur in loco, abolitam eam ſex propè jam Sæculis nuſquam in Eccleſia gentium in uſu fuiſſe, adeoque tot annorum centuriis Eccleſia deſtituta fuerit neceſſario Sacramentorum adminiſtrandorum ritu. At hoc de divina Chriſti erga ſponſam ſuam Eccleſiam, quam ſanguine ſuo fundavit, providentiâ quis ſuſpicabitur? At neque illud diſſimulemus: Scholaſticos omnes, omnes Caſuiſtas Bibliothecis ſuis Novaturientes ejecerunt; ſit ita ſanè, explodent faciè illi ridiculum exilium; dummodo in

N

eorum

eorum locum SS. Patres succedant. Id verò satis æquo animo quis ferat ? eorundem locum & antiquam ad eò possessionem invasisse natos heri libellos, pleròque aut damnatos ipsos, aut similis fuffuris cum damnatis. Nam ex quo tempore pseudo-Aurelius iste Gallicus, & ex quo Augustinus non Hipponensis, sed Iprensis in SS. Patrum Canonem relati sunt ? quid, P. Gabriëlis ubi demum Canonizatus ? nisi fortè in turba Racematoria, certè ubivis potius, quam Romæ. Porro D. Gummarus ? in patritia illa Bibliotheca, undè eliminatur qui S. Pater non sit, quâ demum Apotheosi locum meritus est ? an Toletanâ ? ut nihil jam dicam de Rituali Aletensi à CLEMENTE IX. igni adjudicato; nihil de litteris Ludovici Montaltii, & sexcentis aliis, quorum Catalogum videre curiosius qui volet, adeat Elenchos librorum prohibitorum in Decretis præsertim INNOCENTII X. 23. Aprilis 1654. & ALEXANDRI VII. 6. Sept. 1657. hi scilicet hi ejectis & triumphatis quasi Scholasticis campo hostili in signum victoriæ potiuntur : ubi nunc es Havermanne SS. Patrum defensor, euge, si acceptor Personarum non es, cur in eos exilii sententiam non æquè pronuncias, cur illud tuum non occinis; *quid fecere Confessarii* antequam liber de frequenti communione, antequam *Moralis Gabriëliana*, antequam *Gummarum Methodus* *prodiit nonne & tunc* ... &c. at alia de his nempe canis omnia, & pleno ore, ut post videbimus, tamquam è Cælo lapsa opuscula deprædicas : nonne rectè ante divinabam ?

hos

ET INFELIX CONCORDIA. 99

hos esse SS. Patres quos tam ineptè defendis, quorum lectionem tam assiduè commendas, in quorum gratiam optimè de re christiana meritos Scholasticos æternis tenebris addicis.

Meliora de Casuistis S. Carolus Borromeus Mediolanensium Antistes & S. R. Ecclesiæ Cardinalis (aures arrigite Scholastico-mastyges) omnes Confessarios (inquit apud Franc. Reymakers pag. 29.) *quamvis à nobis ut idonei semel admissi fuerint, tamen ob graves & diversos scrupulos, qui pœnitentibus in dies occurrunt, & plurimas difficultates sibi coherentes habent, præmonitos volumus, ut bonos & classicos Autores nonnullos, qui casus Conscientiæ ex professo tractant, manibus CONTINUO terant.* Meliora etiam Synodus Mechliniensis tit. 5. de Sac. Pœnit. c. 5. *magnâ oportet esse instructum scientiâ, qui de rebus maximis ex tempore judicare debet. Ideo Confessarii, quibus non hominis sed Dei iudicium exercendum est, & quidem de animabus pretioso Iesu Christi sanguine redemptis, lectioni eorum librorum undè NECESSARIAM (nota necessariam ergo non ex solis SS. PP.) sibi scientiam hauriant, diligentissimè vacare merito debent; utpotè directorii Polanci, Manualis Navarri aut ejus compendii, summæ Toleti, Enchiridii Binsfeldii, & similium: ades huc Gummare, qui totam contrà Casuistas Methodum tuam scripsisti, quia circulari epistolâ (ut de te testaris in præfatione ad Lectorem) Confessarios sui muneris commonefecerat Amplissimus D. per Archidiecepsim nostram*

100 TRIUM-VIRORUM VANA
nostram Mechliniensem (sede id temporis vacante)
Vicarius; ades & tantum saltem non uni Vicario, sed toti
Archiëpiscopali Synodo defer ut aliquanto in Casuistas
mitior paululum de privato in eos odio remittas, sed
frustrà moneo, qui non vivum Gummarum citius, quam
Macarium mortuum Casuistis & Scholasticis amicè con-
ciliem; facit id, prædominans Viri caritas.

CAPUT QUARTUM.
CUNICULI TRIUM-VIRORVM
*ad Subruendum penitus Pœnitentia
Sacramentum.*

OBSERVATIO PRÆAMBULA
& totius Capitis fundamentum.

Obscurum non est, quo Sacramenti Pœni-
tentiaæ fato, & cujus potissimum consilio,
& hortatu, id fieri meminerimus, ut
nemo quisquam novissimis hisce Ecclesiæ
temporibus ab ejusdem Ecclesiæ Catholicæ
unione impius Apostata desciverit, qui non eâdem im-
pietate Sacramento Pœnitentiaæ tam necessario, & secundæ
post

post naufragium tabulæ, bellum Sacrilegê indixerit. Expertus nimirum jam inde à primis Ecclesiæ incunabilis ingenti sua & continua propè clade fuerat Dæmon, non tantum sibi à reliquis simul omnibus, quantum ab hoc uno Sacramento damni calamitatisque infligi, Baptismus quidem sub diaboli jure natas animas in Christianam filiorum Dei libertatem asserebat; at semel ille collatus repeti non poterat, & facilè interea erat callido præstigiatori in tanta præsertim corruptæ naturæ, & in malum proclivis infirmitate extortam per Baptismum suis unguibus prædam recipere, & suæ servituti proprio jam peccato habere obnoxiam. At enim, quæ Christi fuit in impios incredibilis quædam, & verè divina benignitas, humanæ saluti per Pœnitentiæ Sacramentum abundè consultum est, ut adeò ad manum præsto ubique, & semper adesset cælestis medicina, ubi quotidiana propè infligerentur vulnera; hoc malè scilicet habebat humanæ salutis invidum, & juratum hostem, non se satis posse nocere & ita denique vincere dum vinceret, ut nec victoriâ gaudere diu sæpè posset, & novam semper ac novam ab hoc mortuorum Sacramento cladem timere deberet. Ergo hanc veluti impiorum arcem, mille quaterè machinis, mille artificijs evertere conatus, scrupulis, & anxietate fidelium animos inquietavit, diabolicam quandam pudibundis mentibus verecundiam afflavit, ut quod impiè facere non erubuerant, id eos piè & humiliter confiteri puderet. Ita ipse

ipse intestina bella ipsis dum movet in animis, ut certius subruat, exteriorem placuit addere impetum, & Hæreticos sui furoris socios & ministros, in hoc ipsum Sacramentum mille armavit mendaciis: negent à Christo institutum, primitivæ Ecclesiæ dicant incognitum, recens mentiantur esse inventum, carnificinam vocent conscientiarum: nam hæc & his plura, superioris sæculi pestes & perdita Ecclesiæ busta, Calvinos, & Lutheros, blasphemo ore effutire docuit mendaciorum pater: nec nihil sanè profecit. Non pauci his delusi præstigiis ab Ecclesia Romana pariter & hoc Sacramento, miserabiliter defecerunt: miseri! qui sibi ipsis tantum præsidii eripuerint. Felici adeò successu tumidus, pergit confidentius, ut & in ipsâ, si possit, Ecclesiâ Sacramentum hoc eat abolitum; sed hoc opus, hic labor; nam qui apertius hodiè aliquid contra illud hiscere audeat, is Romano-Catholicis continuo Hæreticus sit. Quid ergo? quod aperto Marte non potest, stratagemate tentabit: & ut est in omni bellandi genere versatus, non conspicuis modo machinis pugnare novit, sed tectos etiam infrâ terram cuniculos ducere: & invenit suos etiam cunicularios, nec rudes eos sanè, sed qui omnes suæ artis partes apprimè calleant *Dissimulare cautè & nihil minus agere videri, quam quod agunt.*

Nec vacat nec lubet primos in hoc genere Magistros altius repetere, quod satis mihi nunc est communem Triumvirorum, quos impugno, Magistrum è claudestino suo
con-

ET INFELIX CONCORDIA. 103

conventiculo Gallicano manifestam traham in lucem, est is famosus ille, & Trium-viris meis primis in amoribus, & Gallicum ipsi Jansenio oraculum Joannes Vergerius Sancyranus Abbas; satis est virum nominasse, Lector, ut jam inde animo prospicias, quam non Catholicum de Pœnitentiæ Sacramento dogma ab homine hoc expectare debeas, qui eo impietatis delapsus est, ut ipsam Catholicam Ecclesiam bicipitem comminisci ausus sit, & vulgares Episcopos controversiarum fidei judices fecerit Romano Pontifici pares. Conventiculi porrò hujus historiam, & singulos ejus Canones, Christo Domino inprimis injuriosos, ejusque Sacrosanctæ incarnationis penitus destructivos refert fideliter, & toto capite secundo studiosè prosequitur in relatione sua juridica hortatu & jussu Galliarum Reginae typis excusa Joannes Filleau Juris utriusque Doctor, Eques torquatus, Consistorianus Comes & Regius apud Pictavos Proto-patronus; adeat hunc, qui ad omnes pestiferi hujus cætus in Christum blasphemias curiosior est, ego, quod ad propositum nunc quidem satis est, decreto uno contentus sum, quod in Sacramenti Pœnitentiæ ruinam Sacrilegè conceptum, ita quoad sensum legitur: Cautius esse cum hoc Sacramento agendum, quam Hæretici hæctenus egerint; non esse istud perfrieta fronte Hæreticorum more negandum apertè, sed cautè & clanculum, & subdolè rem agendam: Sacramentum ipsum miris extollendum præconiis, sed usum ejus molestum adè, ac perdifficilem
red-

reddendum, majoribus semper ac majoribus alligandum oneribus, donec rarus primò, dein nullus etiam sit usus, & lividi fidelium humeri tot oneribus ferendis impares sub tanto pondere & fatiscant miseri, & difficile illud Sacramenti jugum sua ipsi spontè penitus excutiant. Obsecro, Lector, quid est cuniculos velle fodere si hoc non est; certè ex eo tempore operi se accinxerunt Vergeriani; at res nec unius anni, nec fatalis urbi Troianæ decennii erat. Ergo visum est Patribus conscriptis clandestinum novæ conjurationis bellandi modum describere, stratagemata omnia, &, quorum in hoc pugnandi genere ut prorsus necessarius, ita frequentissimus & utilissimus usus erat futurus, cuniculos singulos delineare. Curam hanc in se suscepit Joannes Vergerius Sancyranus Abbas totius conventuali aut solus aut cum Collega Jansenio alter potius Præses; credibile enim est, qui bicipitem Ecclesiam comminisceretur, ad eandem cum Ecclesia formam, bicipitem Synodum celebrare voluisse, in qua de Jansenio & Vergerio verum esset, quod in Ecclesia de Petro & Paulo non impunè, nec sine fulmine Romano mentita est factio; *duos esse præsidēs, & geminum verticem qui unicum caput constituunt.* Atque hæc prima libri de frequenti communione origo est, ubi omnia tecta sunt, omnia dissimulata: sub Arnaldi nomine latet Vergerius. *De frequenti communione* speciosè inscribitur, *de nulla* debuerat; at ut dixi primum Cuniculariorum id effectum est, & turpè sanè esset id Magistrum ignorare,

ET INFELIX CONCORDIA. 105

ignorare, *nihil videri minus agere quam quod re ipsa agas.*
 Tu porro, Lector, artificium mirare, & exteriori specie
 cave circumveniaris : Cunicularii ejusmodi hodièdum
 etiam sunt. Jurares nihil esse magis Catholicum ; Sacra-
 mentum Pœnitentiæ, Hæreticos contra, à Christo institu-
 tum esse, acerrimè contendunt ; primitivam Ecclesiam
 ejusque Pœnitentiales Canones plenis buccis deprædicant ;
 sed, heu heu ! (atque hic veluti lacrymantia tergunt lumina)
 refrixit primus ille vigor, & fervor ? antiquus ille & pius
 Sacramenti usus in miserabilem abusum, & in totidem
 propè Sacrilegia degeneravit ; ipse Sacramenti inversus est
 ordo ; Ecclesia (nam quid agat pia Mater) filiorum
 infirmitati indulgens invita tolerat, & connivet, sed ita
 connivet, ut summopere desideret accrescente iterum
 fidelium caritate antiquam praxim in Ecclesia restitui,
 quot voces, tot, ita me superi ament, ad ipsum Sacra-
 mentum subvertendum cuniculi sunt. Id hoc capite ago,
 & ductos infra terram à Trium-Viris meatus pœnitentiæ
 destructivos, ne noceant feliciter detego, & eo dili-
 gentius quod, qui conspicuas palam machinas adhibet
 Hæreticus, repelli facilius possit cum videatur ; qui
 cuniculis rem agit quanto tectius latet, tanto certius
 noceat. Nolim tamen hanc mihi laudem quasi primam
 aut propriam vindicare, quod eorum fraudes ac cuniculos
 detexerim indicium ante dederunt & facem prætulērunt
 Franciscus Simonis, Carolus Reymakers, Cornelius
 O Zeghers,

Zeghers , aliiq̄ue ejusmodi seduli & sagaces Sacramenti
Pœnitentiæ defensores.

S E C T I O P R I M A

*Cuniculus primus quo subruatur Sacramenti
forma seu Absolutio.*

Absolutionem , Sacramenti hujus formam esse , &
in ea , ut in reliquis compositorum formis omnibus ,
præcipuè ejus vim sitam esse nemo quisquam negaverit,
qui quidem Sacrosanctæ œcumenicæ & generalis Tridentinæ
Synodi in Spiritu Sancto legitimè congregatæ de-
creta , Christianâ , quâ par est , reverentiâ veneratur :
quare , qui quidem Catholicus videri velit , duriusculè nihil
contra eam definire palam ausit : nam quod ausus id sit
Sancyranus Abbas , communis , ut dixi , Trium-Virorum
meorum Magister , & Classicus apud eos cum Jansenio
Auctor , mirari is desinet , qui in juridicis contra eum actis
legitimè testatum legerit , quam parum Catholicè de Tri-
dentino Concilio sentierit , dum *eam à Papa & Scholasticis
Synodum fabricatam dixit à quibus de sincerâ Ecclesiæ
doctrina plurimum immutatum esset*. Ita qui sentit , ac loqui-
tur , fieri ne potest , ut non ejus suspecta sint omnia ? quid
autem suspecta ? Imò verò ea est viri hujus apud Trium-
Viros nostros opinio , & autoritas , ut non tam in Scholis
pueri

pueri autores, quos sibi habent propositos, pueriliter imitari gaudeant, quam ipsi ex Vergerianis libris integras propè paginas describere gestiant: ut adeò meritò Sancyranum classicum eorum autorem vocaverim: sed id nunc non ago, egerunt id alii ante me, & luculenter; ego, quos ipse ad sabruendam penitus absolutionem cuniculos delineavit, impigro eos, ac indefesso labore fodere, doceo, ac demonstro. Tu mecum, si vacat Lector, subterraneas eorum foveas ingredi, nec mirare si obliquis viis incendendum sit; habent hoc cuniculi ex arte facti, ut nullâ certâ lege per anfractus ferè, & obliquos meatus ducantur.

ARTICULUS I.

Primus primi cuniculi anfractus. Absolutio Sacramentalis danda non est nisi pœnitentia praviè & satisfactoria opera ipse Pœnitens ritè præstiterit.

ESt quidem hoc ab hodierna modernæ Ecclesiæ praxi prorsus alienum, ut ipsi fatentur, & fateri omnino debent Trium-Viri; sed tamen non planè desperant eam se administrandæ Pœnitentiæ rationem paulatim posse intrudere, si id modo rudioribus & simpliciore plebeculæ persuaserint, antiquam eam esse primitivæ Ecclesiæ praxim, & posterioribus sæculis in laxiorem, quam hætenus videmus

videmus & miserabiliter illi deplorant ; formam connivente piâ Matre Ecclesiâ degenerasse : id autem studiosius ut agant novaturientibus labiis unam sonant antiquitatem ; Primitivæ Ecclesiæ desiderium , modernæ autem fastidium , Christianorum animis afflare student : subdolum artificium , & fallendæ plebi perquam accommodatum. Unde id porro hauserint , nescio , id scio , antiquum id jam à multis sæculis habuisse Hæreticos unam sonare antiquitatem , præsentis autem Ecclesiæ deplorare tenebras. Videri potest Franciscus Simonis de Hæreticorum fraudibus parte 2. fraude 4. ubi crudite notat *nomen ipsum antiquitatis longe esse aptissimum , ut errorem populo faciat probabilem.* Addo ego non aliud versatilis & ad nova prurientis ingenii indicium esse manifestius , quam quæ vides & habes præsentia temerè fastidire.

§. I.

FUIT ILLA PRIMITIVÆ

Ecclesia praxis : & praxis hodierna , ipsâ Ecclesiâ invitâ & tantum connivente , refrigerescente caritate , nec ritè nec legitime intrusa est.

HUc communi studio , & pari consensu collimant Gabriëlis , Macarius , Gummarus : nec rem tantum dicunt

dicunt eandem, sed iisdem propè verbis concipiunt: eosdem fucos, & pigmenta adhibent, ut adeo unâ eos manu, uno ligone, cuniculum hunc fodere meritò credas. Videamus. P. Gabriëlis in *Morali Diabolica* pag. 154. ira sibi objicit: *quod si hæc ita se habent, cur ergo Ecclesia moderna non curat practicari Pœnitentiam, pro quolibet peccato mortali, ante Absolutionem? ad quam, inquit, objectionem respondetur: Ecclesiam in nullo Concilio universali aut particulari approbasse praxim mox absolvendi post confessionem criminum, nullâ præviâ ad Absolutionem factâ Pœnitentiâ.* Locum hunc non admodum Romanis placuisse vel ex eo conficias, quod mitigatus paululum legatur in speciminibus, post primam eorum condemnationem ab autore correctis, & Romæ excusis, altero tamen postea Romano iterum fulmine perituris. At enim eadem hæc sententia cruda adhuc, nec mitigata perstat iisdem verbis integra in libro D. Havermans, cui titulus *Examen Pentalogi Diaphorici* pag. 297 (idem dicit pag. 429.) *cum in nullo Concilio universali aut particulari modernam administrandi hoc Sacramentum praxim (Ecclesia) approbaverit.* Et quod in P. Gabriëlis graviter adeò Romanis displicuit etiam mitigatum, & correctum, id iisdem Romanis crudum, & incorrectum in Havermanno placuisse (ut vult scheda funebris) aut placiturum putamus? pergit Gabriëlis *sed refrigescente paulatim charitate, à tribus aut quatuor*
seculis

saeculis antiquus rigor est relaxatus. Et illum etiam locum correctum dedit Romana editio : at nescit haecenus correctionem D. Havermans, & *Praxis*, inquit ibidem, (primitivæ Ecclesiæ) *refrigescente Christianorum charitate in Ecclesia desit à quatuor saeculis circiter.* Tuam fidem Lector, an ovum ovo vidisti similius? quid autem postea? *Hanc praxim*, inquit fulminatus Gabriëlis, *piæ Mater Ecclesia filiorum infirmitati indulgens tolerat.* Hæc verba omnia simul ac semel Romana sponsa delevit; interim nihilo timidius Macarius asserit primitivæ Ecclesiæ *praxim connivente tantummodo Ecclesia* desisse. Manifeste, opinor hinc datur intelligere non modo Macarium gruis instar sequi P. Gabriëlis, atque adè mirum esse si ipsius doctrina ab omni nævo inventa sit pura, quæ cum Gabriëlianâ prorsus eadem in Gabriëlis repetito fulmine Romanis ignibus bis conflagavit, verum etiam id unum eos clanculum agere, ut Absolutioni Pœnitentialia & satisfactoria opera præmittantur. Non id inquires dicunt; fateor, nam id apertè si dicerent Cunicularii non essent. Sed amabo quorsum hæc omnia? Ecclesiam in nullo Concilio universali aut particulari approbasse *praxim* mox absolvendi nulla præviè ad Absolutionem factâ Pœnitentia? *praxim* primitivæ Ecclesiæ & antiquum rigorem refrigescente paulatim Christianorum Charitate à tribus aut quatuor saeculis relaxatum in Ecclesiâ desisse, idque, à connivente tantummodo piâ Matre Ecclesiâ & filiorum infirmitati indul-

ET INFELIX CONCORDIA. III

indulgentie tolerari. Quorsum inquam hæc omnia, aut quo denique respiciunt? Jam verò nec votum ipsi suum aut desiderium dissimulant, quamquam & dissimulant, nusquam enim aut Vergeriani in conventiculo Gallicano moniti, aut se cunicularios esse obliviscuntur. Tam Sancyrani scilicet & Jansenii semper memores, quam Pontificum & eorum decretorum sæpè obliviosi. Summopere, inquit Macarius, *desideraret moderna Ecclesia, hoc est ipse Macarius) accrescente iterum fidelium charitate antiquam praxim in Ecclesiâ restitui*: præiverat Gabriëlis & suum quoque sub Ecclesiæ nomine desiderium palliarat, in Morali Diabolica pag. 155. (nam in altera eâque à se correctâ editione id totum expunctum est; cur expunxerit autem ipse scit, ego facile assequor) *quantum desideraret Ecclesia moderna (nos Patrem Gabriëlis cogitemus) non solum pœnitentiam veram peragi, sed pristinum Pœnitentiæ ordinem servari*. Quis autem pristinus iste erat Pœnitentiæ ordo? jam ante eum pag. 123. novaturientibus suis Ideis ita conceperat: *ut primo peccator accederet Sacerdotem, eique vulnera sua, seu morbum peccati detegeret, & remedium Pœnitentiæ ab ipso peteret, secundo ut Sacerdos peccatori Pœnitentiam imponeret: tertio ut peccator pœnitens illam impleret: quarto ut Sacerdos pœnitentem impletâ pœnitentiâ absque relapsu absolveret.*

Accedit centum in locis Eximius Dominus Gummarus & similiter cuniculo huic perficiendo instat: summis labris delibemus aliqua. *Antiquæ pœnitentiæ teste Morino, ait*
 circa

circà finem præfationis Apologeticæ ad tractatum tertium, juxta certos Canones per tredecim, vel ut alii duodecim sæcula, fuerunt observatæ in Occidente, & usque modo servantur in Oriente. Si dixerint (adversarii) has pœnitentias conversis solummodo in satisfactionem fuisse injunctas, ast convertendis nullatenus in præparationem ad suam conversionem, sive ut ad conversionem ritè disponerentur: si, inquam, hoc dicant, nullo negotio redarguuntur: nihil enim clarius vel inspicienti solum antiquos Canones: ecce unum è mille cui in Conc. Tolet. III. subscripserunt Hispaniarum & Galliciæ Episcopi: & idem clarius in imbelli Apologiâ pag. 9. quod Pœnitentiæ Canonum solerent Absolutionem Sacramentalem antecedere, probat imprimis Canon. XI. Conc. Tol. III. & pag. 2. ex hoc, inquit, Canone habetur quod Concilium istud doceat hanc (QUOD NIMIRUM PÆNITENTIA PRÆCEDAT RECONCILIATIONEM) esse formam Antiquorum Canonum: quare non putem necessum, ut plures Canones allegem ad probandum falsitatem hujus & similium assertorum ab Autore Responsionis brevis: negatur quod in prisca Ecclesia tot annorum pœnitentiæ debuerint præcedere Absolutionem Sacramentalem: item ex Canonibus Pœnitentialibus ad summum habetur, quod ipsorum tempore non dabatur Communio, nisi præviâ longâ pœnitentiâ; & addit: ita quidem ut illa Pœnitentiâ Absolutionem præcedere non debuerit: impotentius in adversarium fertur pag. 12. dixerit adhuc Rev. Vestra
quod

ET INFELIX CONCORDIA. 113

quod Canones Pœnitentiales tantum præscripserint pœnitentias pro foro externo: addat si ausit quod solum pro peccatis publicis. Afferat insuper sine notâ imperitiæ, quod Pœnitentiæ dumtaxat debuerint peragi post Absolutionem Sacramentalem. Et paulo post, an ipsam Ecclesiam argues, quod peccatorem perceptâ voce DOLEO, aut SINGULTIENTEM, non illicò absolverit?

Expectas hîc fortè, Lector, & locus certè admonere videtur, ut primitivam Ecclesiam, & antiquum Sacramenti Pœnitentiæ usum ab eorum mendâciis vindicem; sed id ego sequenti Capite commodius acturus, aliud nempè in præsentîâ habeo propositum, & cuniculos hoc Capite, non mendacia detegens, quod ad propositum nunc quidem satis est, quid dicant, non quam falsa dicant considero, & eorum sagaciter vestigia attendens, quo denique vadant, non quam turpiter claudicent, observo.

In hanc ergo sententiam Trium-Viri nostri digni sanè Sancyrano Magistro discipuli iisdem propè, ut vidimus, verbis, & eâdem formulâ jurant: jam inde à primo sui exordio Ecclesiam per duodecim circiter sæcula Absolutioni Sacramentali pœnitentias Canonicas præmisisse, & à tribus dumtaxat aut quatuor sæculis, refrigescente paulatim Christianorum caritate, antiquum illum Pœnitentiæ rigorem relaxatum in Ecclesia paulatim defuisse; atque adeo novellam modernæ Ecclesiæ praxim ab antiqua illa duodecim sæculorum

P

Sacra-

Sacramenti administratione longis distare intervallis, atque hanc quidem novitiam methodum non approbante Ecclesiâ inductam, sed connivente & filiorum infirmitati piæ instar Matris indulgente, & *tenellius* (ut anno 1672. ante Trium-Viros loqui placuit auctori compendiosæ deductionis pagina 78.) *filii abblandiente* intrusam, usque adeo coactè tolerari, ut summoperè interim desideret, antiquum illum, & pristinum Pœnitentiæ ordinem, accrescente iterum fidelium caritate restitui, & ad primum suum vigorem postliminiò revocari. Atqui hoc est quod initiò articuli dicebam ipsum, & nunc in causa manere velim ex Vergeriana Trium-Virorum nostrorum mentè
 ABSOLUTIONEM SACRAMENTALEM DANDAM NON ESSE NISI
 PÆNITENTIALIA PRÆVIE ET SATISFACTORIA OPERA IPSE
 POENITENS RITE PRÆSTITERIT.

§ 2.

UNIVERSIM OSTENDITUR

*quid cuniculi lateat sub specioso primitivæ
 Ecclesiæ nomine.*

NON obscuram §. præcedenti facem accendimus ad has & similes tenebricosas primi cuniculi latebras illustrandas; qui enim id eos unicè optare sub Ecclesiæ nomine, & desiderare audivimus, ut antiquâ Ecclesiæ praxi restituâ pristinus Pœnitentiæ ordo etiam hodièdum servetur,
 dubi-

ET INFELIX CONCORDIA. 115

dubitare non possumus quin eam administrandi Sacramenti rationem hodiernum in usum velint revocatam, quam in primitiva Ecclesia observatam sedulo fuisse, ad nauseam usque, & fastidium, singulis propè paginis occinunt; ut adeò qui cæcus omninò non sit facilè ad hujus faculæ lumen omnia, quantumvis abdita, novaturientis doctrinæ mysteria sit perspecturus; neque enim aliud necesse habet quam speciosam illam primitivæ Ecclesiæ larvam detrahere, & quæ de illa magnificè jactant, & apertè deprædicant, tacitè de sua ipsorum, quam somniarunt, methodo intelligere. Est enim hoc Cuniculariorum nostrorum, & subtilè sanè artificium, novam, quam quidem iis lubuerit, administrandæ Pœnitentiæ praxim, in suo cerebro fabricare: tum, ut invisam, & hærescos suspectam novitatem cautius obtegant, primitivæ eam Ecclesiæ per insignem imposturam affingere; atque ita natis heri, & domi suæ mercibus, à fictitiâ quâdam antiquitatis speciè, pretium nequitur conciliare. Nec hunc tamen cuniculo suo terminum statuere, profundius & longius rimantur, & nova cerebri sui figmenta, jam venerandæ Antiquitatis credita monumenta, sub primitivæ Ecclesiæ nomine paulatim intrudere; hinc mirum videri non debet, si ita unam Antiquitatem depereant; suam scilicet in hesternâ illa Antiquitate novitatem osculantur.

At, inquiet aliquis, non est hoc sincere satis agere

P 2

cum

cum cordatis viris, & nimium est esse suspicacem, & plura velle ex eorum dictis exculperè, quam ipsi cogitarint; utinam quidem! interim illud scio cum vulpibus esse vulpinandum, & hostiles cuniculos per oppositos cuniculos elidi; quare neque multum me movent publicæ illæ protestationes, quales passim in Trium-Virorum libris invenio, & solemnibus verbis ita concipit D. Gummarus, in præfatione Apologetica ad tractatum tertium: *quæ hic... de Canonibus Pœnitentialibus dicta sunt, nullatenus eo respiciunt, quasi mea foret sententia, quod Confessarii hodie debeant perinde ac olim illorum rigori insistere: nequaquam is mihi est animus, quod uti in hisce tractatibus non semel declaravi, ita & rursus declaro.* Sed declaret centies, & amplius, & quoties volet; & cum Eximio Viro, ut faciunt, certatim declarent Macarius & Gabrielis: ignoscant mihi si parum fidei habeam, qui non quid se agere dicant, sed quid revera agant attendo. Nec fidem habuit Auctor Praxeos solidæ: & hoc unum inquit pag. 104. *apud sensatos obtinebit protestatione illa sua, ut eum & pugnancia dixisse, & à Methodo sua, quam re ipsa meretur, invidiam, frustra conatum amoliri pro certo habeant.* Et verò hoc iis non est novum, & hæreditarium id habent à parentibus suis; Profitebatur sanctè eorum Patriarcha Jansenius & cum eo hodièque, quâ voce, quâ scripto, opportunè importunè profitentur Bajo-Janseniani: homini etiam in statu naturæ lapsæ liberum se concedere arbi-

arbitrium, & hoc nomine à Calviniana factione se segregant, eoque manifestæ hæreseos insimulant, qui id negare audent; interim simplicem necessitatem humanis mentibus inducunt, & quam Catholicè loquuntur, tam Calvinianè sentiunt; & ipsam humani arbitrii libertatem tum maximè tollunt & perimunt, cum eam se verbo adstruere gloriosius jactant. Mira me-herculè restrictio, & quam non Laxo non Probabilista prober ullus, & omnes manifestæ duplicitatis condemnent: verum quid tu his hominibus facias? Cunicularii sunt, & quoties mihi hæc prima eorum rudimenta repetenda erunt *nihil minus agere videri quam quod re ipsa agant*. Quid quod ridiculi mihi essent in militia & inepti prorsus bellatores, qui in hostem cuniculos cum ducant, eos se ducere publicâ præconis aut tubicinis voce proclamarent: imò, si quid habeant militaris peritiæ, quibus poterunt modis, ita cautè rem agent, ut ne ad Adversarios ulla etiam suspicio tentati infrà terram meatus perveniat; & aliquâ profecto perveniret, si contrà quam re ipsa agerent in hostilibus castris proclamari curarent, nihil se sub terra in hostes moliri; ut adeò suspiciosus nimis videri non debeam, si ea ipsa tam sollicita, tam crebro repetita hujus suspicionis à se propulsatio suspecta mihi sit; ut ut est, in judicio nimis anxie, operosè nimis crimen qui negat, propè se reum probat, & Poëta jam olim cecinit.

Qui nimium multis, non amo, dicit, amat.

ARTI.

ARTICULUS II.

*Secundus primi cuniculi anfractus. Absolutio
Sacramentalis danda non est Consuetudi-
nario quantumvis contrito.*

NOVUM Cuniculi primi anfractum ingredimur, Lector, nec uno paragrapho totum lustrabimus, ita suos quoque flexus & habet hic anfractus, & variat. Hoc agitur ut Consuetudinariis ad mortem usque Sacramentalis differatur Absolutio, quantumvis interim contrito corde sacro Tribunali se sistant, quantumvis humili pioque gemitu salutarem animæ medicinam suspirent, quantumvis cum lacrymis, ac planctibus animæ suæ vulnera secundum numerum & speciem omnia cælesti medico singultientes aperiant, quantumvis se promptos paratosque ad quælibet remedia offerant, quantumvis denique veteres peccandi occasiones sic quasi animæ scopulos, vitaturos se sanctè promittant. Nec in eos tantum decretoria hæc fertur sententia, qui miserâ peccandi consuetudine impliciti aliquoties interim suis illis lacrymis, sanctisque de se promissis Absolutionem impetrarunt, quam cum nulla deinde vitæ in melius mutatio subsecuta sit, iusta merito Confessariis suboritur causa metuendi

ET INFELIX CONCORDIA. 119

tuendi, ut sincereores sint, quam fuerant priores, novæ iisdem oculis expressæ lacrymæ: sed iis quoque hoc bellum indicitur, qui, cum ab ultima confessione ipsam peccandi consuetudinem contraxerint, primam ejus accusationem instituturi, integram suis dictis fidem, quam hætenus scilicet ipsi non fregerint, jure quodam suo exigere posse videntur.

Agunt id porro more suo omnino clanculum; quare non est quod ab iis expectes rotundè id & crudè asseri, *Consuetudinariis ad mortem usque absolutionem differendam*: rude id nimium & asperum foret, quam ut molliter à Catholicis auribus audiretur. Quid ergo? longius illud ad mortem usque protractum spatium minutius in suas partes concidunt; tum, quod in speciem non omnino absurdè dici posse videtur, aliquam ejus temporis ita minutatim concisi partem absolutioni præmittendam palam pronunciant, quam quidem Consuetudinarius sub certa absolutionis jam jam accipiendæ spe dum tandem peregerit, novam, si adversarios bene novi, moram interponent, novo item colore adhibito cur id honestè etiam fieri & piè videatur; nec difficilè est fallaces ejusmodi colores aut invenire, aut pro re & tempore aptè miscere ac temperare, ut quibus omnis generis fucos & in hos ipsos usus bellè compositos una Vergeriana officina abundè suppeditat, & ita gratis ut ne nominato quidem aut salutato pigmentario suos faciant. Nunc rem agamus.

§. I. AB-

§. 1.

ABSOLUTIO SACRAMENTALIS

*consuetudinario quantumvis Contritio dan-
da non est, nisi vita praeceperit notabilis &
insignis mutatio.*

HÆc scilicet est prima temporis portio, quam in peri-
culo suo morbo perdurare miserè cogitur æger Con-
suetudinarius; atque hoc dogma ita quidem novum est, ut in-
trepidè auserim contendere illud in sanà Theologiâ profus esse
peregrinum, & nihil quidquam ejusmodi Scholæ Principi-
bus umquam suboluisse; unde ergo aut quâ fronte confiden-
ter adeo novelli nostri Trium-Viri, quam novas, tam pere-
grinas merces protrudunt? sed ego jam ante digito officinam
notavi, nec dubito, quin qui Vergerianis mercibus tam
liberaliter utuntur, in frontem quoque iverint Vergerianam.
Hinc tanta quoque est inter eos concordia, ut non dogma
modo commune habeant, sed eodem illud rationum
foco, & eâdem veri specie colorent; in eodem scilicet
ludo ejusdem Magistri discipuli eandem hauserunt
lectionem. Quod quidem ne à me in eorum invidiam fingi
credas, si vacat Lector, attende; faciam ego suam sin-
guli lectionem audiente te recitent: ac primò quidem in
Mo-

ET INFELIX CONCORDIA. 121

Morali suâ Christianâ, sed nigrâ illâ & fulguratâ, P. Gabriëlis de omnibus promiscuè peccatoribus, adeoque à fortiori de consuetudinariis ita pronunciat. *Altera ratio*, inquit pag. 129. *quæ movit SS. Patres ut LONGO TEMPORE DIFFERENT absolutionem criminum sibi confessorum, fuit hæc; quod crediderint omnem hominem, qui à gratia excidit & inferno dignus effectus est, ante omnia debere adniti, ut secundum ordinationem Sacerdotis & precibus & lacrymis & omni genere bonorum operum flectat iram Dei, ut secundum Innocentium congruam exhibeat illi satisfactionem; secundum Leonem salubri satisfactione purgetur; ut denique juxta Gregorium sententia Pastoris absolvat, quem Omnipotens Deus per compunctionis gratiam visitat.* En tibi non vulgarem vitæ præteritæ emendationem. Debet præviè ad absolutionem & precibus & lacrymis & OMNI GENERE BONORUM OPERUM flexisse iram Dei, idque notabili etiam tempore, ut satis indicant priora ejus verba, dum eam rationem SS. Patres movisse contendit, ut LONGO TEMPORE absolutionem differrent: ut autem intelligas id eum etiam statuere de iis, qui & animo contriti, & ore confessi ad quamlibet Pœnitentiam se alacriter offerant; habe tibi sequentia; pag. 133. *dissimulat posuisse eos partes Sacramenti Pœnitentiæ ex parte sua prærequisitas ad absolutionem, nimirum dolorem de peccatis cum proposito non peccandi de cætero & confessionem &* pag. 135. *quod animo parati sint illam (Pœnitentiam*

Q

con-

congruam) *implere* : sed diserrè nusquam magis quam pag. 136. ubi iterum præviam vitæ emendationem exigit ; & *quamvis* , inquit , *tales.... cum confitentur* , essent VERE CONTRITI , & apud Deum justificati , nos , qui de externis tantum judicamus , eos de lege ordinaria , quam per traditionem sanctorum Patrum accepimus & experientia quotidiana comprobata habemus , ABSOLVERE NON POSSUMUS , nisi post condignam Pœnitentiam justo tempore peractam , & detegamus veritatem conversionis ipsorum (utique per vitæ in melius mutationem) & instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relapsum per plenam vulnerum curationem : & quæ demum tam duræ legis sit ratio? ratio inquit pag. 151. quæ movit Sanctos Patres , ut differrent absolutio- nem fuit , quia sanatio spiritalis peccatoris de lege ordinaria non minori tempore indiget , quam corporalis ; imò MAJORI. Non solet scilicet repentina esse aut subita hominis conversio ; non solet Dei velox esse clementia ; quod si tu aut Latronis , aut Magdalenæ , aut Paralytici , & ejusmodi divinæ misericordiæ exemplorum memineris , respondet confidenter pag. 133. *Hæc & similia non tam exempla esse quam miracula.*

Audi nunc Macarium , hoc est alterum Patrem Gabriëlis & ex eodem ludo discipulum alterum , in examine pag. 275. *talem vitæ emendationem.... in Consuetudinario.... & Recidivo non requiri* , asserit Pentalogi Author ; nos judicamus omnino illam requiri unde pono

pono

pono hanc regulam : prærequiritur in Recidivis & Consuetudinariis aliqua vitæ emendatio &c. Et pag. 278. restat ergo ut exigat Confessarius vitæ aliquam emendationem. Paginâ autem 285. nec refert quod multum protestetur se velle cessare in posterum à peccatis, quod roget Confessarium pro absolutionis gratia, quod fleat, &c. Et rationem addit pag. 283. differenda ei est pro aliquo tempore absolutio, cum... juxta supra citatos Patres difficillimum sit relabentibus in idem peccatum converti ad veram pœnitentiam, & ad hoc, ut infra subdit, TEMPORE OPUS EST : & copiosius pag. seq. magnis peccatoribus ordinaria Dei providentia non simul, & semel & SUBITO, perfecta conversionis impartitur gratiam, sed sensim & sensim. Quid ais erudite Lector? si Macarium non nominassem, non hæc ex Morali Gabriëliana descripsisse me crederes? atqui, inquires, levis hic foret judicii minimè temerarii error: nam ipse Macarius ea quidem omnia ex Gabriëlianâ Morali descripsisse videtur, tanta est utriusque inter se sententiæ affinitas, tamque consentiens ratio; imo vero ipse Gabriëlis è Macariano Tyrocinio in suam fortè Moralem transtulerit; nam quod scias, necdum lucem Moralis Christiana aspexerat, & jam Macarius anno ætatis suæ circiter 30. verè Tyro Professor hoc dogma & ejus apices omnes in suo Tyrocinio expresserat: tract. 1. cap. 7. §. 9. ita loquitur: *Hoc autem Confessariis maxime inculcandum est circa omnes Consue-*

tudinarios quod illos raro possint absolvere quando consue-
 tudo aliqua mortifera V. G. jurandi, voluntariè
 ipsis adhæsit usque ad tempus confessionis, nisi Confes-
 sarius extraordinaria veræ Conversionis signa in pœni-
 tente deprehendat; ratio est quia licet Deus nonnum-
 quam gravissimorum peccatorum corda efficaci gratiâ suâ
 sic tangit, ut quasi in instanti penitus se ad Deum conver-
 tant, sicque justificationis gratiam recipiant, uti factum est
 in Magdalena, Matthæo, Zachæo, bono latrone &c.
 Is tamen non est ordinarius agendi modus, quo Deus gra-
 ves peccatores ad se convertit, sed incipit ordinariè sensim
 & sensim & pag. sequenti; ordinariè merito suspecta
 debet esse Confessario illorum conversio, cum repentina ac
 subitanea Magdalene & aliorum Conversio non tam in
 exemplum, quam pro miraculo afferri debeat juxta S. Ber-
 nardum. Et ante dixerat: Nec refert pœnitentem dicere,
 se habere verum dolorem ac propositum emendationis, quia
 non verbis sed factis hic agendum est; quod ore profert,
 facto ostendat &c. Tum remittit nos ad Eximium
 D. Gummarum, ad quem scilicet sponte nostra jam
 festinabamus, & vide hoc, ait, latè & benè confirmatum
 ab Eximio D. Gummaro Huyghens in sua utilissima Methodo
 remittendi & retinendi peccata quæst. 4. dub. 4. per totum.
 Videamus enim verò sed malè herculè metuò, ne quam
 ipse & utilissimam vocat, & remittendi & retinendi pec-
 cata methodum, nos & noxiam methodum, & retinendi
 verius peccata, quam remittendi deprehendamus.

ET INFELIX CONCORDIA. 125

Tu porrò age, Eximie D. Gummaro, & repulsi hætenus Consuetudinarii miserere; & sanè spem mihi facis non exiguam sub finem tuæ ad Lectorem præfationis, ubi de tua methodo tu ipse testimonium perhibes sanè gloriosum, & multas animas asseris *è peccatorum labyrintho se hoc filo* (hoc est tua illa utilissima methodo) *egressas* gaudere. Heu me! errat Consuetudinarius noster in peccatorum labyrintho plusquam Dædalæo, suspirat exitum, & Macarianam manum lacrymis, & Gabriëlianam imploravit; sed frustra, non movebantur his lacrymis Milones isti: at tu saltem fer opem, qui spem dedisti; filum exhibe; sed audi sodes filum volo quod liberet, non quod liget, Ariadneum, inquam, quod è labyrintho ducat, non Ipheos, quod in laqueum transeat.

At nempe *incidit in scyllam cupiens vitare charybdim*, dum è Gabriëlianis & Macarianis manibus in Gummarum incidit. Nihil ille mitior, multo etiam operosius hoc agit, hoc pugnat, argumentis omnino sex contendit, Consuetudinarios nec repente solere nec subito converti; ac proinde intrepidè, sicut ejus est mos, pag. 73. de Consuetudinario, sine prævia vitæ mutatione, ita statuit; *non est quod absolutionem Confessarius ACCELERET, etenim ut iste coram Deo & VERE absolvetur, necesse foret, ut esset conversus SUBITO, & tametsi nemo inficias ierit quin hoc possit Deus; attamen hoc ita fieri solitum post ejusmodi vitæ genus nemo quoque ausit asserere.*

asserere. Et ante pag. 17. ad hanc dubii 4. quæstionem, *an absolutio ordinariè sit differenda illis, qui per consuetudinem peccatum aliquod mortale commiserunt, nisi vitam notabili ante absolutionem tempore immutaverint*, pluribus responderat; hæc summa est; non modo differendam ordinariè eam esse, sed de hoc docendum etiam populum in Concionibus & Catechismis: credo, ut hisce veluti blanditiis populus sub spe differendæ absolutionis ad confessionem, de se alioqui satis difficilem, alliciat. At nonne *credendum pœnitenti consuetudinario* (titulus est dubii 5.) *se verè conversum esse asserenti etsi nulla præverit vitæ mutatio, saltem si SINCERUS & proinde NOLLE DECIPERE noscatur.* Quid ais Gummare? nam quid Scholarum Principes, quid Scholasticæ ac Moralis Theologiæ lumina super hac quæstione definiant in solida illa praxi & tuæ methodi hæctenus victrice lego; tu autem qui scholasticos sugillas, qui Casuistas accusas, qui alia consulis oracula, tu Gummare quid ais? asserunt inquis pag. 89. *non nulli*: non nulli autem? pro! quam angustis terminis Theologorum torrentem circumscribis: sed video quid agas: adversariorum numerum, quantum potes, extenuas, ne, qui pauci tui similes sub signis tecum Vergerianis militant, animum profus despondeant; & providè facis: cladis sæpè & fugæ initium fuit visa tantum hostium multitudo. Quid autem asserunt? *credendum esse, tum ad minus, cum Pœnitentis candor & sinceritas*
nos-

ET INFELIX CONCORDIA. 127

*noscentur : quid enim fides negetur illi, cum toto se corde dolere de præteritis, velle futura cavere, ad occasiones vitandas paratum, imò ad media à Confessario suggerenda adversus periculum relapsus accipienda, promptum se affirmet & exhibeat? at ego non quid alii assererent, sed quid tu Gummare dicas interrogo; nihilominus, inquis, respondendum est, universa hæc non facere satis. Quid ais? nam hic ego quidem Confessariorum fidem obtestor, ad Concilium Tridentinum te provoco, tuam ipsius Gummare conscientiam appello: dolere se de præteritis & TOTO CORDE dolere, futura velle cavere, ad occasiones vitandas paratum, imò ad media à Confessario suggerenda adversus periculum relapsus accipienda promptum se affirmat, & exhibet: quid vis Gummare amplius? at affirmat, inquis, tantum, & parum est affirmare: imò verò quod ore affirmat, hoc animo, hoc corde revera, ut affirmat, ita sentit. Jam tu ipse dixisti *sincerus est, non vult decipere, candor ejus & sinceritas noscentur.* Quid ergo est? *nihilominus universa hæc non faciunt satis; quid ita? nulla vitæ præivit mutatio; at sequetur, & tanto sequetur commodius, quanto uberiori gratia per ipsam Sacramentalem absolutionem armatus contra suos ipse depravatos longâ consuetudine habitus pugnare fortius poterit, & facilius triumphare. Sed frustrâ est, surdo canimus, & nostris vocibus suum illud identidem obmurmurat: nihilominus respondendum est, universa hæc non facere satis,*
*nisi**

nisi vitam notabili ante absolutionem tempore immutaverit. Etenim, ut iste coram Deo & verè absolveretur, necesse foret, ut esset conversus subito, & tametsi nemo inficias ierit, quin hoc possit Deus; attamen hoc ita fieri solitum post ejusmodi vitæ genus, nemo quoque ausit asserere. Undè & Carolo Reymakers exempla filii prodigi, Publicani &c. objicienti, breviter reponit, & idipsum, quod uterque symmista reposuit; ut adeo Trium-Viros nostros pares in armis prorsus videas, nec eòdem tantùm ferro suum dogma propugnare, sed eodem etiam clypeo defendere; *tales*, inquit in Apologia pag. 102. *Conversiones miracula potius, quam exempla esse diximus.* Et ante revera non semel sed iterato dixerat.

§ 2.

DISGRESSIONO AD LIBRUM *de frequenti Communione.*

HActenus tres unius Magistri Discipulos audivimus; & ita quidem inter se vidimus æmulos, ut dubium sit, quis eorum in Schola Vergeriana primam palmam duobus reliquis præripiat: exigeret nunc ipsa æquitatis & honestatis ratio; ut qui Discipulis geminas hæctenus aures præbuimus, unam ipsi Magistro ne negaremus; verumtamen faciunt mei Trium-Viri, ut id, quàm non necessarium, tam propè inutile sit; nam quæ ad id præstandum

dum ratio me moveret una hæc esset, ut planum facerem Gallicum Sancyrani ludum diligenter eos frequentasse, & ex ejus placitis amarulenta adeò dogmata suxisse: atqui ipsi hoc non negant Trium-Viri; sed nec Pater Gabriëlis negare potest, ut maximè vellet; præsertim postquam & Cornelius Zeghers scrupulo suo trigesimo manifesti plagii eum convicit, & ego in priori libello cap. ult. §. 3. & 4. Vergerianas plumas omnes detraxi adeò, ut tunc Lectori moverit *cornicula risum furtivis nudata Coloribus*. Macarius autem, ut maximè posset, negare non vellet, cum pag. 144. *insigniter de hac materia scripsisse* dicat *D. Arnaldum* (hoc est uti omnes novimus Joannem Vergerium Sancyranum Abbatem) *in libro de frequenti Communione*; & addit ejus vestigia pressisse in sua metho- do Ex. D. Gummarum Huyghens, in qua methodo, ut ipse vocat *utilissimâ*, suum ipsius de Consuetudinariis dogma *latè & benè confirmatum*, jam supra dicere eum audivimus, in Tyrocinio pag. 314.

Te autem quod attinet Eximiè D. Gummare, tantum abest, ut aut possis id negare, aut velis, ut non obscure etiam in Apologiâ tuâ pag. 95. & seq. gloriari hoc Magistro videaris; nam quem Arnaldum ibi nominas, Vergerium esse tu ipse non nescis, qui sub Arnaldi nomine suum de frequenti Communione librum publicam lucem videre voluit, cur autem sub suo prodire noluerit, mysterium est, & tibi datum est Gummare nosse ea mysteria. Ut

R

ut

ut est, ne hic, ubi de re constat, litigemus de nomine, tuam methodum ita proprinqua cognatione librum de frequenti Communione attingere admittis, ut speciosam ejus libri & turgidam Episcoporum sedecim, Doctorum plus minus viginti, & universæ Aufcensis Synodi, cui undecim interfuerint Episcopi, approbationem ad tuam methodum non obscure extendas: ita enim tu ad Adversarium: *tuo igitur judicio doctrina Methodi in illius libro continetur. Velis nolis itaque mihi concedere debes, quod omnes, quotquot doctrinam D. Arnaldi (hoc est Vergerii) approbaverunt, doctrinam quoque methodi comprobarint: tum gloriosius assurgis; Quo igitur veritatis colore asseris doctrinam methodi esse paucorum Lovaniensium dumtaxat aut Belgarum, si illam in D. Arnaldo (seu potius Vergerio) extra Belgium tot Doctores suffragiis suis approbarint, & quod potissimum est tot Episcopi, & ingens procul dubio in illorum cujuslibet Diœcesi Pastorum numerus amplexi fuerunt? tunc doctrinam à tot tantisque Viris approbatam antiquatos errores appellabis? Satis illa quidem magnificè, & quod scias, non invidebo methodo hodiè tuæ illustrissimam illam & eximiam tot Episcoporum & Doctorum commendationem, nec eorum autoritatem elevabo; quamquam profecto elevare si vellem, vel ex hoc uno cumulatè id facerem, quod nihil in eo repererit, quod veritati Catholicæ repugnet Archi-Episcopus Turonensis; Adurensis Antistes nihil deprehenderit quod Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicæ,*
Aposto-

Apostolicæ, ac Romanæ dogmatibus aut pietati adversetur, vel non penitus congruat Macloviensis Antistes, nihil quod sanæ doctrinæ vel piis moribus adversetur: omnia autem cum Sacro-sanctorum Conciliorum ac Orthodoxorum Patrum doctrina apprimè convenientia: & ut immensum illum encomiorum oceanum citato cursu remis velisque emeriat alii nihil non orthodoxum, sanumque continere, nihil à fide dissentaneum habere, Catholicæ, Apostolicæ ac Romanæ fidei per omnia congruere, imo certissima etiam Ecclesiæ oracula exhibere, tot tamque illustribus titulis decorando testentur; & interim ille ipse liber in ipsa præfatione, & in ipso tantum non limine hanc legentium oculis propositionem objicit, l'humilité de ce grand Apôtre a été depuis imitée par S. Paul, qui est l'autre œil de la tête de Iesus Christ, comme dit un Pere, aut ut habet editio Latina anni 1647. tanti Apostoli humilitatem Paulus, quem una cum illo, in corpore cui caput Christus est, quasi geminum lumen oculorum S. Leo constituit, postmodum est imitatus. Et paulo post: De sorte, que l'on voit DANS LES DEUX CHEFS DE L'ÉGLISE, QUI N'EN FONT QU'UN, le modèle de la penitence &c. Hoc est ut editio vertit Latina, ita in DUOBUS SUPREMIS ECCLESIAE VERTICIBUS, QUI UNICUM EFFICIUNT &c. quam quidem propositionem S. D. N. Innocentius Divinâ Providentiâ Papa X. non ut temerariam modò, aut scandalosam, aut in fide etiam periculosam; sed hæreticam profus censuit & declaravit. Viderit ergo alius

quantæ autoritatis esse debeant magna illa de eo ipso libro testimonia : *nihil in eo reperiri quod fidei, quod veritati Catholicae, quod Sanctæ Matris nostræ Ecclesiæ Catholicae, Apostolicæ, ac Romanæ dogmatibus & sanæ doctrinæ ad- versetur vel non penitus congruat.* Ego bonâ tot Episcoporum, tot Doctorum, & Provincialis cœtus Aufcensis, & tuâ, ut spero Gummare, bonâ veniâ Innocentio X. Episcoporum Episcopo, Ecclesiæ Catholicæ Doctore & Capiti, legitimo S. Petri Successori, & Christi in terris Vicario, ejusque infallibili judicio certissimâ fide adhæreo. Interim, ut dixi, non invideo hodiè tuæ methodo illustrem illam profus & eximiam tot Episcoporum Doctorumque approbationem, nec volo quidquam eorum nominibus detractum, sua iis, si fieri possit, post Innocentii Decretum, integra constet auctoritas. Imo, ut planè intelligas quam sincerè tibi hoc nomine gratuler, & quam liberaliter illud concedam, autor tibi ipse sum ut si novam aliquando lucem recusa methodus tua videat (tenebris alioqui dignior) purpuratam illam tot illustrium nominum, tamquam totidem non tuæ methodi minus, quam libri de frequenti Communione, approbatorum longo ordine seriem majusculis literis præmittas, & induci me faciliè patiar, ut credam etiam Vergerianum librum probari non potuisse, nisi eâdem operâ methodus Gummariana commendaretur, quin & contra obloquentium & obstrepentium ora, ut sunt proni ad obtrectandum aliqui, jure id à te factum

ET INFELIX CONCORDIA. 133

factum defendam, nec improbabili usus argumento, id in tui, Gummare, gratiam evincam; quorum librorum una sit & eadem doctrina, eorum etiam laudem & commendationem debere esse communem.

Hæc dum præsto, id præterea commodi esse video, quod unius causam dum ago, trium agam, & eadem operâ de tribus optimè meritis, unius libri de frequenti Communione tam illustrem splendorem, non methodo modo Gummarianæ, sed Macariano examini, & Morali etiam Gabriëlianæ communicem, non tantum quod ex uno æqualiter fonte veluti totidem rivuli profluant, sed quod inter se etiam singuli similes ejusdem prorsus coloris & saporis aquam suis alveis provehant. Sed hem! miserum me tui Gummare Patronum, imo miseram tuæ methodi conditionem, quæ à me feliciter satis laudari aut commendari non possit: video enim tenebras tuo libro affundi, undè lucem sperabam, & quo argumento laudem conciliare studebam, eo infamiam accersiri: ita profectò est, & hoc naturalis justitiæ ratio exigit, ut quem jura in partem commodorum miserint, commune etiam incommodorum onus ferre jubeant; & quorum librorum una sit & eadem doctrina, eorum ut laus inter se communis esse debet, ita infamiam non posse esse diversam; atque ita fit, ut, quâ viâ à libro de frequenti Communione Gallicam illam tot Episcoporum Doctorumque lucem ad te derivari debere contendis, eadem ipsâ viâ à libro P. Gabriëlis

Ro-

Romana fulmina in tuum ipse caput incautus trahas ; nam si ob unitatem doctrinæ Vergerianus liber probari non potuit , nisi tuus commendaretur , ut tu contendis , & ego lubens admitto , tu vicissim admitte , quod ego pugno , ob unitatem item doctrinæ Moralem Gabriëlianam condemnari non potuisse , nisi tua Methodus censuraretur. Quid enim dices , aut quâ denique elabêris ? negabis commune tibi quidquam esse cum P. Gabriëlis ; at quî potes ? ex eodem uterque fonte , tu tuam Methodum , ille suam de Sacramento Pœnitentiæ moralem , hausistis ; quid , quod tuam Methodum Evangelio Christi toties glorieris esse conformem : debet ergo cum Morali Christiana in unam coalescere doctrinam , quam scilicet Patrem Gabriëlis *in crebra Iesu Christi Evangelii meditatione certissimam hausisse* , tu ipse in Racemationibus tuis testaris. Quod si obluetari tamen pergas , & tuam Methodum ex libro quidem Sancyrani desumptam ita glorieris , ut ex Morali Gabriëlis descriptam neges ; id tamen certè negare non potes , ipsum P. Gabriëlis uni isti libro debere omnia , quæ in sua Morali de Pœnitentiæ Eucharistiæque Sacramentis infeliciter tradidit ; quæ quidem dogmata si in P. Gabriëlis Romano bis fulmine turpiter perierè , nihil fumi putas , nihil fuliginis adhæsisse Vergeriano libro , unde illa ipsa dogmata cum phaleris suis omnibus erant deprompta ? quare suspectus quidem ex eo tempore , & alienâ fuligine nigricans mihi sit iste liber , nec pura adèò
ab

ET INFELIX CONCORDIA. 135

ab eo in tuam Methodum aut candida lux affundi potest, quæ fumo ipsa Gabriëliano aut extincta penitus, aut multum obscurata sit; quamquam illustrior ita fortè videatur jam Methodus, quod non ab Episcopali illa modo & Gallica luce sed à Romanis etiam fulminibus resplendeat; habent enim & suam lucem fulmina, lugubrem illam quidem, sed lucem tamen: atque hæc quidem si placeat, possum Methodo gratificari amplius, & tertium lumen adjicere; dabunt illud Catholicæ & Sacramenti Pœnitentiæ vindices flammæ, in quas speciali edito Decreto S. D. N. beatæ memoriæ CLEMENS Papa IX. anno 1668. famosi Ritualis Aletensis exemplaria omnia comburenda conjecit; fecissentque utinam superi, ut ignis iste Clementinus ea & penitus absumpsisset, & omnia. Sed heu! quæ quorundam hominum est in Pontificia Decreta contumacia, solus in cineres titulus abiit; nam ipse liber sub alio titulo postea recusus, primo Parisiis anno 1670. deinde Lovanii anno 1671. tertiam etiam ibidem anno 1674. lucem vidisset, & quidem sub Censura Ordinarii, nisi ipso in ortu Autoritas Regia suppressisset: at nec ita suppressit, ut non eo ipso anno 1674. in alio libro (prodiit eo anno Methodus) magna sui parte prodierit. Et te quidem Gummare *in Continuatione Responsionis brevis ad Tractatum tertium* à pag. 86. usque ad 124. per novem parallela, eaque manifesta cum D. Arnaldo, hoc est Vergerio, & Rituali Aletensi composuit Carolus Reymakers, & ita quidem, ut inter
 utrum-

utrumque medius legaris, & meritò, non enim alius ap-
tior dari tibi poterat locus, quando ab utroque æquali,
hoc est exiguo admodum, intervallo distabas.

Tu interim perge, Gummare, & gloriosius, ut facis
in Apologia, tot tuæ Methodi approbatores numera,
quot Vergeriani voluminis præcones novisti; nec malè eos
quæris in Gallia, quos Toletano judicio condemnatus, in
Hispania non invenies. Imo, si lubet, licebit, ut dixi,
ad majorem pompam, si quando denuò imprimenda sit
Methodus, illustrem tot Antistitum Catalogum primâ in
fronte præmittere, dummodo ad gloriæ complementum
in fine adjicias Clementinum in Aletense Rituale, & ge-
minum in Moralem Gabriëlianam Romanæ Inquisitionis
Decretum; Romanæ inquam, nam Toletanam in eam
censuram potes omittere; neque enim quod proprium ipse
possideas, aliundè debes emendicare.

§. 3.

CONSUETUDINARIO DANDA

*non est Absolutio Sacramentalis, nisi ipsam
consuetudinem prius exuerit.*

A Liquantò quam putaram longior digressio nos tenuit,
nec incommodè id accidit; Consuetudinarius inte-
rim noster nihil temporis inutiliter elabi passus, quando
ita volebant Trium-Viri, rigidus in se suorum criminum
vin-

vindex pœnitentialia opera ritè præstitit; nec minori constantia cum sua ipse peccandi consuetudine feliciter luctatus Christianam aliquoties victoriam retulit; nunc ad Trium-Viros redit, jam denique salutare (ita quidem & illi promiserunt, & bonus pœnitens sperat) Absolutionis hætenus dilatae beneficium accepturus. Sed hem! nonne prædixi? novus in *filo* nodus intervenit, nova injicitur mora; quid ita? Consuetudini restitit quidem, at non eam exiit; vicit aliquoties pronos in malum habitus, at nec plena victoria est, nec ad internecionem usque eos prostravit, aut penitus extinxit: interim differenda est Absolutio Consuetudinario, donec consuetudinem exuerit, nam ita ex Vergeriana tripode novi Apollines Gabriëlis & Gummarus definiunt: mitior, aut, ut aptius dicam, minus rigidus hac in parte videtur Macarius, qui pag. 292. ad hanc quæstionem: *quanto tempore debuerint tales consuetudinarii abstinuisse à peccato ad hoc ut eis pro prima vice Absolutio dari possit*; ita respondet, ut neget *posse id regula generali determinari, sed eò longius ac diuturnius tempus requiri dicat, & brevius sufficere, quo plures vel pauciores occasiones peccatum committendi occurrerunt.* Tum ita prosequitur, ut eo sit contentus, ut aliquoties in ipsis peccati occasionibus se continuerint, quamquam si rariores illæ, singulis puta mensibus, occurrant, ad plures etiam menses dilatam velit Sacramentalem Absolutionem.

At profundius, ut dixi, ligonem agunt, egregium
 S cuni-

cuniculariorum par Gummarus & Gabriëlis, &, quod rideas Lector, è duobus neuter apertius, quam qui hanc à sua Methodo invidiam in Apologia amoliri studiosius contendit; sed quamdiu Apologias scribit, non retractionum libros, nihil apud nos agit, qui manifestè id in Methodo assertum videmus; & pag. quidem 89. signum dat infallibile, unde constet Consuetudinarios in Paschate non fuisse vere conversos, si ea nempe deinde vitæ ratio sequatur, quæ argumento sit, eos ipsam consuetudinem non exuisse: *Finge, inquit, casum, quo centum aut plus eo Consuetudinarios nullâ vitæ mutatione præviâ ob similia dicta, protestationesque in Paschate absolueris, quot putas numerabuntur, qui è tanto numero post Absolutionem vitam talem instituant, ut mores eorum te adducant, qui credas & persuasum habeas, quod VETEREM CONSUETUDINEM EXUERINT, novamque induerint voluntatem absolutam, & firmam peccatis letiferis universis, & æternum renuntiandi.* Hæc qui dixit in Methodo, quo ore in Apologia id se dixisse negat? jam vero quid illud? quod pag. 67. lego, nonne manifestè suæ eum sententiæ convincit? *Confessiones & Communiones, quæ DURANTE CONSUETUDINE recidendi peractæ fuerunt, plerumque, tamquam Sacrilegia confiteri oportet, manetque præterea arcta obligatio denuò confitendi peccata mortalia, quæ quis malè confessus fuit, hoc est, præter Confessiones & Communiones mortiferè sacrilegas, illa quoque mortalia quæ OBTINENTE*

RE-

ET INFELIX CONCORDIA. 139

RELABENDI CONSUECUDINE *confessus est, de integro confiteri oportet.* Quorsum autem, amabo, hæc omnia si iudicio Gummari & vera possit esse conversio, nec irrita Absolutio in Consuetudinario, qui depravatam peccandi consuetudinem non exuerit.

Nec prætereundum quod habet pag. 138. ubi hanc contra Methodum objectionem *Consuetudinarii juxta hanc doctrinam vix umquam poterunt confiteri, cum ante confessionem vix umquam erunt dispositi, sicut requirimus: ita latius deducit & hæc, ait, objectio sic ulterius complenda: vel enim confessionem procrastinabunt donec habeant dispositionem vel illâ dispositione nondum habita confitebuntur. Posterius non rectè dicitur neque priori suffragandum, ut differant donec &c. necesse enim foret, ut magni & inveterati peccatores confessionem in annos, imo in finem usque vitæ producerent, quia absque Confessarii opera NUMQUAM FORTASSIS VITÆ CONSUECUDINEM, ut fas est, EXUTURI sunt.* Habes objectionem & ipsius quidem Gummari verbis completam; quid autem respondet? an excipit contra ultimas particulas, & suæ umquam mentis fuisse negat ipsam consuetudinem exuendam? imo aliud agit; totam patitur & admittit objectionem; hoc reponit unum, Confessionem inter & Absolutionem discrimen faciendum, aliud enim esse confiteri, aliud absolvi, atque hinc de Consuetudinario ita statuit, ut differri confessionem quidem nolit, Absolutionem autem velit; at quam-

diu differri ? *in annos* utique (nam ita ex objectione suspi-
cari licet) *imo in finem usque vitæ*, certè donec *vitæ con-*
suetudinem, ut fas est, exuerit.

Hæc & alia in Methodo ; nam & in ipsa Apologia sibi
constat Gummarus ; & , quod mireris , illum ipsum §.
decimum , sub cujus initium invidiosæ hujus sententiæ
suspicionem à se prorsus amovere nititur , ita concludit ,
ut planè eam incurrat : usque adeo nos ipsos prodimus , &
difficilè est, quod animo altè sedet , ita dissimulare , ut etiam
tunc , cum minime vellemus , imprudentibus quasi nobis
nec fatis advertentibus , excidat : ergo *idcirco* , inquit pag.
68. *adhibenda est dilatio, ut pœnitens ea durante mediis à*
Confessario tamquam medico spiritali præscriptis utatur ;
ut VITIA (Consuetudo vitii quædam species est) contra-
riis virtutum actibus EXPELLAT, ut occasiones externas res-
cindat , AC PRAVIS SUI INCLINATIONIBUS (sive con-
suetudinibus) MEDEATUR.

Nihilo profecto plùs in Morali sua P. Gabriëlis protru-
ferat ; & eâdem phrasi pag. 136. *Nos absolvere, inquit,*
non possumus , nisi post condignam Pœnitentiam justo tempore
peractam , & detegamus veritatem conversionis ipsorum,
& instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relap-
sum PER PLENAM VULNERUM CURATIONEM ; dixerat : &
Romano fulmine tangitur ; & ut scias etiam hæc verba
ultrices flammæ provocasse, mitigatus legitur locus in Mo-
rali Tutori , & ita mitigatus, ut multo etiam minus, quam
Gum-

Gummarus, nunc doceat: sic enim habet pag. 125. & *instar bonorum Medicorum præcaveamus ipsorum relapsum per plenam vulnerum curationem, non quidem sic, ut sit obducta cicatrix, sed ut absit morale periculum proximi relapsus in consueta crimina.* At neque mitigavit Romanos animos hæc ejus mitigatio, nec vaticanum fulmen evasit: quid agis Gummare? nulla te subit Methodi tuæ cura, aut illud hic etiam obtinere putas, quod in acie & præliis fieri videmus, quemque suo perire vulnere, neminem alieno: atqui non P. Gabriëlis, sed ejus doctrina fulminatur, nec potest ea in Methodo tua sanior esse, quam in ejus fuerat Morali, ut quæ & suum secum ubique vitium circumferat, ubi ubi fuerit, nec à libro aut libri Autore quantumvis eximio honestari possit.

§. 4.

MULTIPLEX ADVERSARIORUM

fucus in assignandis casibus, quibus Consuetudinario Absolutionem dari patiantur.

TOrum hic te velim, Lector, advertere animum, usque adeo non alibi magis videas, quam subdolè rem suam agant, & quam male sibi cohærentes, alia sæpè dicant, alia re ipsa præstent; specimen nobis dabis Gummare prorsus singulare: age servator animarum, nam hæc-

hactenus quidem, contra quam te in præfatione tua gloriari vidimus, Consuetudinarios è peccatorum pravorumque suorum habituum labyrintho tuo illo famoso filo, hoc est, ut loqueris, Methodo tua non eductos video, sed magis intricatos; imo in tot nodos filum tuum implicuisti, ut id consuetudinarios flagellum merito videri possit, age ergo, & quod res est, fatere candidè. Numquamne igitur Consuetudinarium primo ad Confessarium accessu absolvi posse iudicas? quid numquam? imo vero, inquis pag. 121. *non semel dictum est in superioribus, iterumque dico Absolutione donandum esse Consuetudinarium, extrema id postulante necessitate.* O te nunc verè Gummarum lenem! nam hoc quidem uno Gummarianum illum rigorem absterfisse scilicet omnem videris; absolvi Consuetudinarius potest, quando? *Extrema id postulante necessitate.* Sed pergit & lenitati suæ plusculum indulget; alterum est, inquit pag. 122. *quo posito dicta Consuetudinarios absolvendi Methodus præteriri posset, si nimirum is, qui consuetudini peccatorum implicatus fuerat, eo, quo fas est, tempore peccatis renuntiavit, eaque tum pietatis tum penitentiæ exercitamenta, quæ Confessarius postulaturus fuisset, sua sponte ante suscepit, compleveritque, quam Confessarii tribunal subeat: hoc est, nam Gummarum melius quam per ipsum Gummarum interpretari non possum, si sponte sua notabili tempore vitæ mutationem præmiserit, si vitia contrariis virtutum actibus expulerit, si pravis suis inclinationi-*

tionibus mederi non neglexerit, atque adeo sponte sua consuetudinem ante exuerit. Nec hic stat ejus lenitas: tertio denique, inquit pag. 123. per accidens Consuetudinarius primo etiam ad Confessarium accessu absolute donari potest, ob signa doloris de vita ante acta prorsus insueta & inusurpata... ea, inquam, quæ Confessarium, illâ, de qua hypothesis quarta, certitudine certum reddant, Pœnitentem absolute dignum esse, & ad eam sat dispositum; tum per modum appendicis ita subnectit: quod de Absolute tertio casu prima vice per accidens impendenda dictum, vel maxime locum habet, si peculiaris quæpiam pœnitentis utilitas Absolutionem differri ægrè patiatur; numquis autem casus præterea quartus, quo in tua tuipse Methodo Gummare dispenses? minime; nam id quidem manifeste indicat illud denique, dum ais, tertio denique per accidens &c. At mihi perquam egregiè simplicioribus fucum facere videris, Vir Eximie; nam qui stipes prorsus non sit, facilè intelligit, tuam illam quam in tuis verbis mirabamur lenitatem, ad unam extremam necessitatem avarè contrahi & terminari: nam illud quod de peculiari pœnitentis utilitate dicebas, uno ictu interimit, hoc quod non sine horrore legi in Methodo pag. 117. quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur, juxta hypotheses præmissas tertiam potissimum & quartam agendum judico. Hoc est neganda est Absolutio: agis illic de difficili, ut eum vocas, casu: ubi eo ipso die ineundæ sint nuptiæ, &, ni fiat, scandala, rixæ, contentiones,
jur-

jurgia, famæ honorisq̄ue dispendia, oritura prævideantur: atque adeo ubi multiplex eaq̄ue peculiaris prorsus & animæ & corporis utilitas in unum confluit; quid hic facies Gummare? Absolves? ita quidem debes, si fucum non facias; nam hic si uspiam *peculiaris pœnitentis utilitas*, verba tua sunt, *Absolutionem differri ægrè patitur*; sed fucum, ut dixi, facis; *quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur*, neganda est Absolutio.

Jam quod de doloris *signis* prorsus *insuetis & inusurpatis* tam leniter canis, novus est fucus; nam quid ais? si toto corde dolere, & ante actæ vitæ peccata toto corde detestari se dicat *Consuetudinarius*, nec ignotus ille quidem aut dubiæ fidei, sed cujus *candor* sit cognitus, cujus *perspecta sinceritas*, qui sciatur *nolle decipere*; protestetur omnino *velle se futura cavere, ad occasiones vitandas paratum, & ad omnia media à Confessario contra relapsum suggerenda promptum se & ore affirmet, & reipsa exhibeat*. Quid ais? his tu *signis* moveare? sed quid ego id te interrogo? jam ante placidum à te responsum recepimus: *universa hæc non facere satis*; solita scilicet, & usurpata hæc *signa* sunt, *insueta* ego volo, & *inusurpata*. Quid si ergo in lacrymas, in pia suspiria, sincerus animi dolor foras prorumpat, quid si ad fervida ipsius Confessarii monita & eloquia totus in singultus eat? Hæc saltem nec Solita sunt, nec usurpata: nec hæc tamen *universa* apud te *faciunt satis*. Hoc in
Methodo,

Methodo, hoc in Apologia pag. 5. hoc pag. 52. profiteris. Quid ergo est? Frustrâ apud Gummarum Propheta Regius *pœnitentissimum* suum *peccavi* ingeminasset; nec Magdalenam ad pedes suos singultientem, nec Petrum amare flentem absolvisset Gummarus; quid ita? Suspectas habet lacrymas, suspectos singultus, nec alia ego, aut in Petro, aut in Magdalena, pœnitentis animi signa externa fuisse lego.

Ruit ergo Gummare, & ruit te subruente ipso, casus tertius: nam quæ, amabo, post sinceri & candidi pœnitentis, nec in certum animæ suæ exitium decipere volentis, verba & promissa, post lacrymas, post gemitus, post interruptos pia per suspiria singultus, quæ, inquam, reliqua facis *insueta illa & inusurpata* signa? nobis quidem illa non occurrunt: tu facundum Gummare concute pectus, & vel unum, si potes, signum exhibe; sed cave ad lacrymas, ad gemitus, ad singultus recurras hanc tu tibi ipse jam præclusisti viam; nec ad eas conversiones confuge, quas *insolitas*, quas *extra communem agendi ordinem positas*, quas *plane extraordinarias*, quas *miracula denique* in methodo vocas, non *exempla*: nihil ad praxim quotidianam miracula faciunt, & te sanè valdè presse teneri hic necesse est, si elabi non potes nisi per miracula: idque adeò in causa manebit, saltem sine miraculo Consuetudinariis ad extremam usque necessitatem, mortisque articulum Absolutionem differendam; nam & doloris signa *insueta*, quæ eam accelerent, nulla

T

apud

apud te esse vidimus, & speciali pœnitentis utilitate, quantumvis speciosè id dicitur, non moveris, qui eam differendam judicas, quidquid obloquiorum, turbarum, aut incommodi consequatur.

Restat nunc is demum casus, quo præviè ad ipsam confessionem, suâ sponte Consuetudinarius præstitisset ritè omnia, quæ Confessarius postulaturus fuisset; & is quidem tertius Gumhari fucus est, at ita meherculè tenuis, ut verbo evanescat uno; si enim præstitisse ille debuit omnia, quæ hic postulaturus fuisset, & hic ex Vergeriano methodi præscripto, expulsa jam vitia, cunctas pravas inclinationes, ipsam consuetudinem, ut vidimus, exutam postulaturus fuisset, debuit ille profectò jam ante suâ sponte expulisse vitia, debuit sponte suâ pravas inclinationes curasse, ipsam debuit exuisse consuetudinem. Atque en fucum manifestum; Absolutionis beneficium, etiam extrà mortis, aut extremæ necessitatis articulum, Consuetudinario promittitur: sed, *risum teneamus amici*, Consuetudinario, qui exutâ prius consuetudine Consuetudinarius jam ante esse desierit. Vade Gumhare, & eodem fucò sanitatem ægro promitte, sed ægro, qui curato jam ante morbo, & æger esse desierit, & sanatus sit.

Atque ita sensim undè incepimus eo revertimur, & de hujus articuli veritate licet concludere: *Consuetudinariis ut Consuetudinariis ad mortem usque, differendam esse Absolutionem*; alterumque simul primi cuniculi flexum feliciter deteximus.

A R T I-

ARTICULUS III.

Tertius Cuniculi primi anfractus.

Peccatoribus, etiam non Consuetudinariis, differenda est Absolutio Sacramentalis, ad mortem usque.

Hunc ubi titulum legerint, impetum in me, scio, pariter facient Trium-Viri, fremunt, calumniarum postulabunt, instabunt, quo libro, quo capite, quo folio, horrendum adeò dogma, non studiosè docuerint, sed vel semel attigerint: locum hunc nisi proferam, & omnes hujus dogmatis apices, turpissimi me mendacii, manifestæque calumniæ planè esse convictum, qui Viris optimis nequiter id per summam injuriam affingam. Mitius, Viri optimi, & moderatius, id ego non dico, nec horrendum adeò, ut meritò vocatis, dogma nequiter vobis affingo, quasi apertè illud in libro aliquo, capite, aut folio, & perfrixtâ fronte doceatis; imò tam aliena hæc à me est calumnia, ut nec ullam ejus suspensionem in cujusquam animo residere velim. Quare hic primo in limine animi mei sensa palam profiteor, & vos ipsos, quorum maximè interest, testes adesse & audire volo. Ita ergo habete; peccatoribus promiscuè omnibus, etiam non Consuetudinariis Absolutionem Sacramentalem ad mortis usque, aut extremæ necessitatis articulum differendam, apertè docere vos, non dico; quid vultis clarius? Quid ergo?

ergo? Huc vos per sinuosos cuniculi anfractus re ipsa tendere, huc vestra studia collimare, huc vestra denique dogmata facere, id dico, id hoc articulo demonstro, atque, ut intelligatis æquiores me propè esse vobis, quam vobis vos sitis ipsi; utinam quidem per vos ipsos integrum mihi esset, in aliquam vestri excusationem, ignorantiam prætexere, & dicere, insciis fortasse vobis, nec fatis scientibus, id fieri, ut ad tam exitialem terminum incauti festinetis; & commodè profectò ego præsertim id dicerem, qui cunicularios vos feci, & nihil pronius sit, quam, ut qui sub terra fodiunt, & solem non vident, nec ubi sint, sciant, nec quà eant, aut quò denique perventuri sint: sed, ut dixi, per vos ipsos id mihi non licet: nam de ignorantia malè nimis meriti estis, quam ut ab hac præsidium aliquod sperare possitis; & in vobis vincibilis valdè ea sit, & admodum crassa necesse est, cum nec cæci vos planè sitis, & ut cæcutiretis aliquantulum, sat lucis affuderit Franciscus Simonis, ut id ipsum videretis. Sed frustra nempè ipse sol luceat, & aquilini mihi sint oculi, si clausis ego tamen oculis cæcitatem affectem.

Hæc ad illos: nam te, Lector, si gravè non sit, ad subterraneos iterum cuniculariorum nostrorum labores lustrandos invito: novi flexus, novæ subeundæ ambages, res agitur nova, & oblique fatis; nam quo horrendum magis est, quod moliuntur, hoc profundius fodiendum, hoc cautius dissimulandum est.

Con-

Consuetudinarius , quem articulo præcedenti absolvendum Trium-Viris stitimus , inani Absolutionis accipiendæ spe sæpè , ut vidimus , delusus , consuetudinem peccandi denique exuit , quando eâ durante , nisi *extrema id postulante necessitate* , absolvendum se aliquando prorsus desperabat : adest nunc iterum hoc articulo , sed jam non , ut ante , Consuetudinarius , sed unus de promiscuo peccatorum grege , & meliori , & certâ propè spe , sacrum Pœnitentiæ tribunal subit , vulnera aperit , medicinam orat ; an accepturus sit , videamus.

§. I.

*PECCATORIBUS ETIAM NON
Consuetudinariis differenda est Absolutio ,
donec moraliter certò constet de eorum Con-
versione interna , & sufficienti Disposi-
tione.*

HOc saltem , Trium-Viri , dogma & est vestrum , & vestrum , opinor , agnoscitis ; certè agnoscere debetis : & quam ego id sine calumnia asserere possum , tam vos sine fuce , ne gravius quid dicam , negare non potestis : stant contra vos irrefragabiles testes , libri vestri : & moralis quidem Christiana pag. 126. tuis te verbis , P. Ægidi , convincit ; *ut Sacerdos Pœnitentem*
absol-

absolvat, requiritur primò, ut videat, quæ culpa præcessit: deinde, quæ sit Pœnitentia secuta post culpam: tum ut absolvat illum, quem videt gratia Dei compunctum: nisi enim per opera Pœnitentiæ Sacerdoti CONSTET de interiori contritione pœnitentis, quam in ipso operatur Deus, & per quam externis operibus indicat, eum se recipere in gratiam, non erit vera Absolutio Sacerdotis præsentis. Moralem Christianam Moralis tutior corrigere visa est, sed visa tantum; nam revera non tam sublatum errorem, quam magis involutum, nec minus veneni, sed tectius propinari, & ego in priori meo libello, & in suis scrupulis Cornelius, clarè ostendimus, & ab utroque hoc nomine meritò vapulasti. Eandem mentem tuam nihilo obscurius, aliquantò etiam manifestius expressisti in iis Thesibus, quas anno 1676. Moralis tuæ veluti Apologeticas, & contra Franciscum Simonis vindices ad S. D. N. beatæ memoriæ CLEMENTEM X. Romam misisti; necdum scilicet in caput tuum Roma tonuerat, aut ad Vaticanos allisa scopulos cymba tua naufragium fecerat: hîc Thesi 2. ita doces: *in diversis Pœnitentibus diversa occurrunt, quæ si PERSUADEANT Pœnitentem dispositum, ita ut nihil consideratione dignum sit pro opposito, prudenter Confessarius acquiescit, & eum debite reputat dispositum. Et quamvis reflexo intellectu hæc omnia adhuc iudicet posse deficere, id non obstat MORALI CERTITUDINI, QUAM IN HAC MATERIA, SECLUSA NECESSITATE, DESIDERAMUS.*

Con-

Consonat P. Ægidio symmysta ejus Macarius, nec uno in loco, sed toto passim, ubi fert occasio, examine Pentalogi. Sed D. Gummarus multò assurgit altius, & utrumque non exæquat modo, sed superat, cum tamen ob eximium suum characterem magis unus sapere, quam duo inferioris notæ Theologi, errare minus deberet: longum erit locos ejus corradere omnes, ita enim fusè, ita operosè, ita sæpè inculcat, ut magna methodi pars ei describenda sit, qui hanc rem exhaurire penitus velit. Nos seligemus aliqua, ex quibus de reliquis fieri possit conjectura, nec pigebit aliquantò diutius inhærere; longius enim, quam, primâ fronte videatur, doctrina hæc respicit, & plus ruinæ Sacramentali formæ, quam putetur, hac parte cuniculus noster minatur; fallor, an id fortasse rationis est? cur huic parti operosius insuder.

Ipsò jam statim libri initio dicendorum deinde fundamentum hoc pag. 2. Hypothesi 4. jacet: *illum, de cujus sincero dolore vel proposito MERITO DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam licet.....* venenum latet sub his vocibus: *merito dubitatur*: de quarum explicatione & nos merito dubitaremus, nisi mentem ejus clarius expressam tractatu 2. & 3. haberemus: nam & ipse Gummarus ad eos tractatus veluti ad geminos Hypotheseos suæ interpretes Lectorem remittit, dum ait: *quæ contra hanc Hypothesim statui possent objectiones, sub finem tractatus secundi & tertii refelluntur, & non parum simul ELUCIDATUR hæc Hypothesis*: ut ad eò
 irasci

irasci nobis non debeat Vir eximius, si, quæ obscurius in Hypothesi loquebatur, ea ad illorum tractatum lucem, jam elucidata legamus: in hoc rei vertitur cardo, ut aptè, & ad Gummari sensum, vocolæ illæ *merito dubitatur* intelligantur: id agamus.

Tract. 2. pag. 197. hunc sibi, & merito, nodum objicit, *si non liceat extra necessitatem absolvere Pœnitentem, de cuius dispositione DUBITATUR, numquam licebit eum absolvere, quia semper manebit tale DUBIUM, cum dispositio sit in animo Pœnitentis.* Optimè, non poterat verbis clarioribus proponi objectio, ut planè contra Hypothesin quartam pugnare intelligeretur, age Gummare, si per *dubitare* id intelligis, iudicium suspendere ob defectum motivi in alterutram partem præponderantis, nodus Gordius non est, nec ferro regio opus est: sed tibi aliud nempe mysteriosum illud *dubitare* significat; moralem nempe abesse certitudinem, & adesse prudentem formidinem; ita enim ad dictam objectionem respondes: *suffragabor facile hinc confici, quod adipisci nequeamus certitudinem omnimodam, imo nec eam, quam Physicam vocant ast quàm optimè cum eo componitur CERTITUDO MORALIS.* Viden' idem esse Gummario *dubitare*, & *abesse certitudinem moralem*? Negat *semper mansurum tale dubium*, quod urgebat objectio, quia non semper aberit *certitudo moralis*, ut supponit, non probat, responsio; hæc ex tractatu secundo: adeamus nunc tertium, nam cum, ut vidinaus, alterum suæ mentis voluit

voluit esse interpretem. Pag. 294. ita ex se ipso quærit *quandonam adest justa ratio DUBITANDI de pœnitentis dispositione, ut propterea à Confessario sit examinandus? &, respondeo, inquit, tum examine opus esse, ubi neque confessio, neque confessionis modus, nec alia præstant Confessario MORALEM ILLAM CERTITUDINEM (de qua) (nota) in Hypothesi quarta quod Pœnitens ad Sacramentum cum effectu suscipiendum sit sufficienter dispositus: teneo te hic, Gummare, & ita pressè teneo, ut nusquam elabi possis; lego, relego, iterumque & iterum totam Hypothesin quartam, & singula verba excutio, nec certitudinem Moralem invenio, & de certitudine tamen Morali Hypothesin quartam agere testatur tractatus tertius, hoc est ille, per quem, ut ais, elucidatur hæc Hypothesis. Obsecro hic te Lector geminos tuos oculos commoda: en tibi totam hypothesim: Non licet administrare Sacramentum dum materia est verè DUBIA, quamquam alia haberi nequeat; nisi tam irreverentiæ periculum, quam alia indè secutura incommoda, justa excuset necessitas. Unde illum, de cujus sincero dolore vel proposito merito DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam licet: sicut nulla urgente necessitate, liquore, de quo, an sit aqua, ambigitur, baptizare inhibetur. Secus dicendum, dum justa necessitas (qualis dubio procul est extrema) aliud cogit, quia V.G. alioquin absque Baptismate quispiam decessurus foret. En tibi Hypothesin totam, singulas literas, apices singulos, aut*

me multum & oculi & manus fefellerunt, ex ipsa metho-
do fideliter descripsi, nec tamen certitudinem morale m-
scripsi: tu Lector, si fortasse sagacior sis, scrutare diligen-
tius, aut potius tu Gummare latitantem illam certitudinem
moralem nobis exhibe, & è latebris suis in lucem trahe;
bene habet, Lector audi Gummarum in sua Apologia
pag. 62. ubi Hypothesin quartam, quam mirum quan-
tum depercat, suis iterum partibus integram proponit;
tum sic explicat: *talia igitur postulo, quæ dubium de sincero
dolore & proposito possint prudenti Confessario abstergere;
neque tamen volui hæc intelligi de quocumque DUBIO, sed de
DUBITATIONE ejusmodi, qualem Vir prudens, ubi de alterius
Conscientia agitur, in re ista considerare debet. Non est pro-
inde, quod quisquam mihi objiciat, nos de nostra ipsorum
conversione numquam habere certitudinem omnimodam, ac
proinde minus habere de alterius: nam lubens fateor, non opus
esse certitudine illa omnimoda: atqui, ut bene hic subdit
speciminum auctor, certitudo infra omnimodam nulla est
præter moralem; hanc ergo requirit Gummarus, hanc
vult dubium de sincero dolore & proposito abstergere, ut adeo
Hypothesis quarta, illum, de cujus sincero dolore vel proposito
merito DUBITATUR, absolvere citra necessitatem nequaquam
licet, non parum per tractatum 2. & 3. imo & Apologiam
elucidata in hunc denique sensum recidat; illum, de cujus
sincero dolore vel proposito NON HABETUR MORALIS CERTI-
TUDO, absolvere citra necessitatem nequaquam licet: atque
ita*

ita moralem certitudinem demum invenimus, quam in Hypothesi quarta diu frustra quærebamus. Nec mirum nam quis *certitudinem* sub verbo *dubitare* latere suspicaretur. At quæ est ista, merito dicat aliquis, involuta nimis nec sincera satis scribendi ratio? verum quid tu his facias? cunicularii sunt, & sub terra id hominum genus laborat; & illud scimus vitiosas merces copiosius numquam distrahi, quam sub vesperam.

Habemus Gumhari sententiam, imo & Macarii, nam præter alia quæ habet passim alibi Hypothesin illam *fir-
mam esse, nec ullo laborare vitio, certam & indubitata-
esse regulam* contendit; audiatur: *sequitur*, inquit pag. 102.
FIRMAM quoque esse Hypothesim, NEC ULLO LABORARE
VITIO Hypothesim non licet administrare &c.
tum ubi eam totam descripsit ita prosequitur *Hypothesis illa
est REGULA tradita quoque ab Eximio Domino Huyghens,
& TAM CERTA ut nec in ulla (fortè illa) supra-citati Au-
tores qui scripserunt contra Methodum aliquid reprehenden-
dum sciverint, sed tamquam CERTAM & INDUBITATAM
transierunt, adeoque illam probare supervacaneum judico.
Hæc ille, sed quod ait tam certam esse ut nec in illa supra-
citati Authores, qui scripserunt contra Methodum, aliquid
reprehendendum sciverint, sed tamquam certam & indubita-
tam transierunt, quâ veri specie dixerit, non video; certè,
ut de aliis taceam, supra citat Francisum Simonis, & ho-
nestè, suo more, magnum calumniatorem vocarat, nec
V 2 strictim*

strictim ille tamen, aut obiter hanc Hypothesim vellicavit; sed pag. 108. & sequentibus toto dogmate 17. eam impugnat acriter, & in originem, consecutaria, scopum, suas veluti in partes minutius anatomizatam Sanctissimo D.N. suppliciter exhibet; si hoc est nihil in illa reprehendere, & tamquam certam & indubitam transire, me quoque inter illos otiosè transeuntes numerare poterit; cæterum mordicus admodum Hypothesi Gummariæ adherere eum necesse est, qui mendaciis etiam eam tuetur.

§. 2.

EXCUTITUR DILIGENTIUS

Moralis illa certitudo, & quanta esse debeat ex mente D. Gummari: ubi de ineptis eius similitudinibus.

DUriorem nobis bolum, Gummare, obrusisti, quam ut tam cito digeratur; & amarum post se acerbumque Christiano palato saporem relinquit: longius enim, ut dixi, quam primâ fronte videatur, doctrina hæc respicit; vidit id Autor Speciminum, & notabilis, inquit, *hæc est doctrina, quia vix aut ne vix quidem contingit, ut possit moraliter certo constare de illa dispositione, alioqui enim sequeretur, eum, qui modo erat in statu peccati mortalis, fieri moraliter certum de sua justificatione: nam de*

po-

*potestate Sacerdotis, & intentione absolvendi ordinariè
 constat moraliter certò. Illam autem certitudinem pro-
 priae justitiæ, citra revelationem divinam, vix audent
 Theologi adscribere Viris etiam Sanctissimis, territi variis
 locis Scripturæ sacræ, SS. Patrum & Concilii Tridentini
 parum faventibus illi Doctrinæ. Vidit Franciscus Simonis;
 nec malus dialecticus hoc confectarium deducit pag. 108.
 ergo si casum justæ necessitatis excipias, numquam licet Sacer-
 doti absolvere peccatorem: nec venit huic auctori ea confi-
 dentia, ut nudè sua asserat, adversariorum illa laus est, nec
 invidemus; sic ergo pergit: etenim si justa necessitas absit,
 non licet Sacerdoti absolvere peccatorem, de cujus conver-
 sione, seu sufficienti dispositione non habet iudicium moraliter
 certum, atque expers omnis formidinis prudentis: atqui
 citra divinam revelationem iudicium illud numquam habebit:
 neque enim potest esse certior de interna conversione peccatoris
 sufficienti ad Absolutionem, quam peccator ipse, atqui nemo pec-
 cator, quamvis doctus, & sapiens citra divinam revelationem
 de ista conversione sua certus esse potest moraliter, ita ut nullus
 prudenti formidini sit locus. Postremam assumptionem, si esset
 animus disputare, possem profecto & Scripturæ sacræ &
 SS. Patrum & Theologorum auctoritate exhibere probatiss-
 simam: sed nihil est opus; cum quilibet per se videat consequens
 alioqui fore, ut qui modo erat indubitatus Dei hostis, citra
 divinam revelationem fiat de sua gratia certus, ita ut non
 possit*

possit prudenter de ea formidare : securitatem hanc viris quibusdam raris atque eximiis Sanctitate adjudicarunt quidam Theologi pertimide & non nisi probabiliter ; parum faventibus Patribus : at verò homini certo nuper divinæ legis , Dei que contemptori , nemo tribuit. En igitur scopum dogmatis : verendum profecto , ne denique Sacerdoti vertant crimini , si peccatorem absolvat extra mortis articulum : alium necessitatis casum , quem quidem exprimendum putaret , non invenit Autor Methodi. Hæc ille cujus verba placuit describere longius , ut magis appareat quam falso Hypothesim illam Gummarianam præteritam , nec in ullo reprehensam Macarius diceret ab iis , qui contra Methodum scripserunt. Tu quid ad hæc Gummare ? nam quod scias , non evades appellando eum Macarianâ phrasi magnum Calumniatorem ; quid igitur facis , admittis confectaria ? quid ergo ad illud Ecclesiasticis 9. & tamen nescit homo utrum amore , an odio dignus sit : quid ad totum caput nonum sessionis sextæ Concilii Tridentini contra inanem Hæreticorum fiduciam ita definiens : *quilibet dum se ipsum , suamque propriam infirmitatem , & indispositionem respicit , de sua gratia formidare & timere potest* ; si nescit , si formidare potest , adeoque si ipse pœnitens moraliter certus non est (imo & de se & in se fallatur sæpè , ut vult Gabriëlis pag. 135. & Gummarus pag. 90.) quomodo , aut unde Confessario certitudo illa veniet , quæ moralis sit , & dubium omne , & prudentem formidinem abstergat ? negabis

ET INFELIX CONCORDIA. 159

bis igitur consequens? at cur ponis antecedens? nam legitima est consequentia: nec elaberis per Apologiam, ubi ais: *non est proinde quod quisquam mihi objiciat, nos de nostra ipsorum conversione numquam habere certitudinem omnimodam ac proinde minus habere de alterius: nam lubens fateor non opus esse certitudine illa omnimoda*: audio, verum hæc si de schola aliquis diceret, qui suum iudicio prudenter probabili honorem vindicat, nec cum Philosophis Lovaniensibus opinionem aut impossibilem facit, aut imprudentem, nec cum iisdem iudicium, quod quidem sit prudens, evidens necessario aut moraliter certum agnoscit; nedum cum Joanne Sinnichio doceat omnem opinionem quamvis probabilem esse peccatum; video in ipsius ore certitudinem illam *non omnimodam* sonare mitius, & de iudicio prudenter probabili posse explicari; sed te Gummare hæc dicere! te, qui opiniones quantumvis probabiles ad infernum usque relegas! certitudinem non vis omnimodam, crediderim equidem, nam si tu de Physica aut Metaphysica hisceres, non responsum tibi, sed helleborum darem; non ergo omnimodam vis certitudinem, sed certitudinem tamen, eamque ad minimum moralem, nam quod infra illam est, probabile est, & probabile tu sanctius in Philosophia, quam Bajum aut Jansenium in Theologia ejurasti: mitiga ergo quantum volueris, & diminue quantum potes tuam illam certitudinem, nisi tamen inter arctos certitudinis limites

con-

constiteris, ludibrium nobis debes : nam si vel tantillum à certitudine, & uno tantum pede deflexeris, ecce, quod haecenus pessimè odisti, in invisam probabilistarum classem velis nolis præceps devolveris.

Periculum autem non est, ne nimis illam extenuet, video enim, quam insulsè acerbo adeo per se dogmati acerbiora condimenta affundat; ineptas inquam similitudines comminiscitur, quibus suam de morali certitudine sententiam exasperet potius, quam illustret: quamquam quid dico comminiscitur, & illas ex Officina Vergeriana, teste Francisco Reymakers, in hos ipsos usus aptatas in suum librum transtulit, ut adeo vel hoc solo nomine suspectæ merito nobis sint, & Gummaro esse debuissent, si sincerus quidem Sacramenti Pœnitentiæ vindex esse volebat, quod ab eo primum excogitatae sint, qui Sacramentum ipsum, ut vidimus, non minus quam Hæretici, sed cautius, nec machinis apertè, sed cuniculis clanculum volebat abolitum; an huc non collimet moralis certitudo, quantam Gummarus exigit, invidiosum fortasse sit dicere; interim vin' scire qualem, quantamque exigit? *qualem & quantam citra dubium (verba ejus sunt pag. 198.) postulabit Rex de fidelitate Gubernatoris prius quam illum admovebit moderationi arcis vel civitatis nec cujuscumque arcis aut civitatis; sed ejus à qua regni pendet salus, siquidem cupiet esse moraliter certus, quod illi non sit animus regnum prodendi, præsertim si nil aliud*

aliud urgeat, neque premat necessitas illum præ cæteris ad id muneris evehendi. Placet hæc Gummaro Regis & Gubernatoris similitudo, & multo ante Consuetudinario eam ut aptaret, Gubernatorem illum sæpius perfidum, & singulis prope mensibus proditorem fecerat, & illo quidem uno exemplo (præter ea quæ articulo superiori dicta sunt) Consuetudinariis Sacramentum Pœnitentiæ prorsus sustulit. Nihil nunc mitior est erga Peccatorem non Consuetudinarium, qui cum semel saltem peccasse, semel debitam Deo fidem fregisse, semel animæ suæ salutem prodidisse ponendus sit, ita etiam in Gummariano exemplo, ut similitudo congruat, arcis ille moderator semel vicissim in Regem contumax, & rebellis statuendus est; quid nunc postea? *pro Rege*, inquit Gummarus, *Confessarium*, *pro arcis moderatore peccatorem cogita.* Obsecro Gummare noli hic cogitationes imperare, nam ut liberæ sunt cogitationes hominum, & hæc tua similitudo satis de se insolens, multum vereor, ne dum hortante te de Rege nonnulla & Gubernatore cogito, plura quam velis de te fortasse, tuaque methodo cogitem: quid enim est? Talem tu, tantamque de interiori pœnitentis dispositione certitudinem habere vis Confessarium, quantam & qualem Rex exigeret de fidelitate Gubernatoris perfidi semel & proditoris, ut arcem, à qua Regni sui salus penderet, ejus curæ tutelæque committeret? tuam fidem, Politico-Theologe, non hæc eo per cuniculum tendunt, ut quam raro aut numquam fidei

X

ejus-

ejusmodi Gubernatoris sui Regni propugnaculum crederet Rex, tam numquam, aut raro Confessarius . . . sed hæc scilicet cogitare satius erit quam dicere? aliqua tamen interrogare liceat, si non præstet omnia dicere: nam quos demum sui animi testes, quos vades proferet miser pœnitens? verba? suspecta sunt; lacrymas? his fidem quoque abjudicasti; singultus? nec hi pondus habent; imò, imò, inquis, *sincerus sit licet, sit candidus, sciatur hic & nunc nolle decipere; universa hæc non faciunt satis; hæc vetera, & aliquoties à nobis audita; nil novi habes? & qui tam bellulas similitudines protrudis, mirum si non hic quoque similitudinis aliquid ingeniosè adferas. Adfers enimvero: Quando propria agitur causa (ita prosequeris pag. 198.) non semper fit satis, dum aliquis in illa fidelitatem suam verbis testatam relinquit: notum hoc reddunt quinque familiaria exempla quæ tract. 1. quæst. 4. sextum faciunt argumentum: aliquid itaque amplius, quam verba, postulatur in causa propria: quod imprimis dicendum in argumento, ubi verba sæpè fallunt: deinde plura adhuc exigimus, dum personæ status majorem præcautionem requirit, & tertio maximè adnitendum sollicitudine, dum his omnibus accedit, quod persona, de cujus fidelitate agitur ob ante acta singulariter inconstantia, & infidelitatis suspecta est. Nullo negotio hæc tria probaverimus: primum quidem magnam pecuniæ summam, præsertim si non sit numerata, nemo citra necessitatem concedet peregrino cuiquam, & ignoto,*

et si

etsi nihil illius se furari velle iste asseveret. Alterum non minus clarum : summam dictam minus committet personæ peregrinæ, & ignotæ, si illam pecuniâ egere novit : tertium denique sic monstratur : quam maximè quis alienus erit, ut homini peregrino, ignoto, & indigo pecuniæ custodiam demandet, si præter hæc omnia noverit quoque frequentia ejus furta : è quibus non solum elucet, quod ad certitudinem moralem de alterius dispositione non semper verba ipsius sufficiant, verum quod pro ratione argumenti, de quo agitur, pro ratione status personæ, & pro exigentia præcipuè actuum contrariorum, qui præmissi sunt, plures majoresque exigantur probationes, tum ad Confessarios conversus ita concludit : quod igitur propria in causa deceptionis periculum facile apprehendit Confessarius, hoc & in Dei & salutis proximi negotio eâ, quâ oportet, proportione servata, non minus percipiat, quemque se præstat in caducis, eum se exhibere debet in æternis : quare eam ut minimum, quam in propria causa expeteret certitudinem, hic quoque comparare satagat. Hæc ad longum descripsi omnia, ne si de meo inferuissem aliqua, mentem ejus in pejus malignè trahere viderer voluisse, vix tamen temperare possum, quin hic, sic quasi per parenthesis, Macarii verba interferam, nec ægrè id feret Gummarus, neque est cur ægrè ferat, non alterabit Gummarianum sensum (quæ eorum est concordia) parenthesis Macariana : hanc habe : cumque ratio dictet ad minus nos debere habere

tantam curam, æstimationem, & respectum erga pretiosissimum sanguinem unigeniti Filii Dei, quantam habemus erga argentum & lucrum nostrum; certè non minori curâ & prudentiâ uti debemus, ne illum prodigamus & periculo exponamus, quam utimur in exponenda pecunia nostra, quam non ita facilè periculo exponimus & confidimus homini, cuius fides nobis est suspecta; ita ille pag. 309. quid vobis videtur? si musici essent Macarius & Gummarus diversam putatis partem canerent? nunc ego ad te Gummare tuumque Pœnitentiæ tribunal revertor, & solus quidem; neque enim propius accedere audeat jam toties repulsus Pœnitens, qui post exhibita rite pœnitentialia opera, post præviam vitæ emendationem, post exutam tandem consuetudinem, jam denique longioris moræ impatiens dilatum toties Sacramenti fructum speraverat: sed enim sic quasi ex insidiis pœnitentialium tuorum de morali certitudine canones à me diligentius excuti audivit, tum etiam blandulis illis similitudinibus tantum animi hausit, quantum fatis ad laqueum est: ita enim ad se, nec ineptè prorsus pro rudi, incultoque ingenio; si homini ignoto, peregrino, pecuniæ indigo, furtique suspecto magnam pecuniæ suæ summam etiam non numeratam citius Gummarus citrà necessitatem concredet, quam pœnitentem eâ, quâ oportet, proportionem servatâ suis peccatis absolvat, video quam reliquam mihi Absolutionis spem relinquat, quem nondum meæ fidei suos loculos fatis crediturum intelligo; sic ille, sic nonnumquam est olitor
verba opportuna locutus.

Et

ET INFELIX CONCORDIA. 165

Et vero Trium-Viri, qui propria in causa fidem verbis abjudicatis, undè, aut quâ viâ moralem illam certitudinem, quæ & formidinem prudentem & dubium omne abstergat, undè, amabo, accipiatis? in promptu responsio est, per opera pœnitentialia & congruam satisfactionem, inquit P. Gabriëlis, *nisi enim PER OPERA PœNITENTIÆ (in correctione Romana maluit dicere per vera pœnitentiæ signa) Sacerdoti CONSTET de interiori contritione &c. pag. 126. item pag. 124. Sacerdos ei peccata dimittat, cum viderit CONGRUAM SATISFACTIONEM. Per facta, non verba inquit Macarius, & ex vitæ emendatione pag. 159. quisquis non fecerit præviè aliquos dignos pœnitentiæ fructus incipiendo alium vivendi modum applicando efficacia remedia malis consuetudinibus, & habitibus, dando eleëmofynas in se puniendo malum, quod contra Dominum fecit &c. non est beneficio Absolutionis dignus. Non audio quid sonet opera loquuntur: ita ibi de omnibus generaliter peccatoribus, & alibi centum in locis & in Tyrocinio jam ante dicentem audivimus: nec refert pœnitentem dicere, se habere verum dolorem ac propositum emendationis, quia non verbis sed factis hic agendum est; quod ore profert, facto ostendat. Idem inculcat toto passim libro suo Gummarus, & loca nos aliqua supra descripsimus.*

At redit nempè nunc quæstio, & eo revolvimur, undè abieramus; & benè singulis instat D. Nicolaus du Bois, dum unum Gummarum premit Thesi 1. conclus. 7. *tu Gummare (addamus nos Ægidi, & Macari) qui exigis*

*multas preces, jejunia, & opera pœnitentiæ prævia, si dicat, omnia illa feci; undenam Conversionis habes probationem & moralem certitudinem nisi ex verbis? debetne ad tribunal tuum producere testes adimpletionis eorum, quæ exegisti? undè constabit, quod non reinciderit, nisi iterum EX VERBIS? & licet revera non reincidisset, quâ alia probatione certus fies, quod deposuerit affectum? qui fortè non pervenit ad effectum, quia defuit occasio, aut quia retractus fuit puro humano metu non obtinendæ Absolutionis, & incurrendæ cujusdam infamiæ, si advertatur, quod non communicet in Paschate, vel alio die præcepto in aliqua communitate: ita ille ad te, Gummare, anno præterito, & adhuc responsum expectat, quamquam duabus te deinceps Thesisibus ad respondendum invitavit: sanè rusticitatis hæc quædam species, Viro honesto rogatum toties respondere nolle: nec suis caret conjecturis inurbanum istud silentium; non placet fortè medium obtinendæ pacis, quod exhibet conclusione prima, & ea præsertim quæ ibi habet paulò post medium de deferendis ad Sacram Sedem tamquam ad arbitram supremam ac judicem, quæ utrimque super hac Theologica lite replicæ in morem, duplicæque scribentur, & illud cogitas: *procul à Iove procul à fulmine.**

Eloquar hic, an tacitus prætermittam Confessarii cujusdam (utinam non plurium!) infamiæ & probrum? atqui profectò hic locus esset; nam ea quidem primam ex affectata illa certitudine originem traxisse dicamus potius, quam

quam in gravius tam sacri muneris opprobrium, deterius quid & lascivius cogitemus. Ignosce Lector, si strictim rem & obiter, si obscurius involutam exhibeo, quæ alioqui S. Hieronymi calamum & alteram ad improbum illum Diaconum, & procum sacrilegum Sabinianum increpatorium epistolam postulare. Sed, ut dixi, hanc deferam sacro muneri Christianus homo reverentiam, ut & brevius dicam, ne mota diutius palus plus fæteat, & de industria obscurius, ut ii solum, quorum interest, intelligant, & intelligent, scio.

Non est Absolutio danda nisi certò de contritione, & interiori dispositione pœnitentis constet; & numquam licet uti materiâ quantumvis prudenter probabili, dum certa haberi potest; nec verbis credendum aut lacrymis; quod ore profert, hoc facto ostendat, pœnitentiâ opera præmittat, jejuret in cilicio & cinere, imo flagris in se ipse sæviat piè crudelis, & Christianam suorum criminum vindictam de se gloriosè exigat. His credat Confessarius, qui verbis non credit, hinc moralem certitudinem hauriat. At unde, nisi è verbis, hæc à Pœnitente sanctè præstita esse sciet, & ex verbis, propria præsertim in causa, ut ait Gummarus, certitudo moralis haberi non potest, & haberi tamen certitudo debet. Quid ergo? sanguine suo tincta strophia Confessario exhebebit? at & hic potest latere dolus; quid nudato corpore ipsas flagrorum reliquias, vibices, & cicatrices coram objiciat? imò certitudo
major

major haberi potest & Physica : fuit qui tam gloriosæ pœnitentiæ, ne verbis crederet, voluerit testis esse, nec otiosus testis, sed particeps, neque judicis jam, nedum patris, sed turpiorem personam induere, & in disparis sexus Pœnitente, corporis ante carnifex esse, quam animæ esset medicus. Fabulas non loquor, scio, pudor ! in partibus Hæreticorum à Vicario Apostolico (non illo tamen, quem depereunt Certitudinarii) durius pro officio increpitum; nec negavit ille factum, sed peculiari se id Spiritus S. instinctu fecisse professus est : impudens ! qui in tam impio facinore pietatis etiam laudem ambiebat; & parum se peccasse putabat, nisi infame crimen blasphema excusaret responsio. Apage apage certitudinem illam moralem, unde, si illa obtineri non potest, tam turpiter ad Physicam gradus fit; & novam ab Ecclesia sua Flagellantium sectam Deus avertat !

Hic finis esset, sed ne in luto sordidi finiremus, longiorem hunc Paragraphum S. Hieronymi suavioribus verbis in Psal. 119. exposit. 2. concludere placuit : *sed dicitis : non ex toto corde convertitur, mentitur. Nos dimittamus Deo judicium : rogat me, deprecatur : non dicit hoc verè; Deus novit : ego VOCEM AUDIO (notate iterum atque iterum Trium-Viri) EGO VOCEM AUDIO, Christus cor intelligit, ego suscipio quod audio, suscipiat Christus quod novit.*

*assumpti mutorgal a. p. noque ombur blup anloben al
eburris omi s. arripo mado m. m. m. 13. 2. 13.*

§. 3.

DIFFERENDA ABSOLVTIO,
quamdiu adest probabilis metus, ne relabatur.

PROBABILIS autem? obsecro vos Trium-Viri, sic de repente à vestra illa *certitudine* ad *probabilitatem* degeneratis? aut ex quo tempore ex ore vestro *probabile* ego audio? & quæ hæc varietas? ad Absolutionem dandam *moralis* requiritur *certitudo* de debita Pœnitentis dispositione; ad negandam *probabilis metus* sufficit de relapsu. Cur aut ea *probabilitas* ad dandam non sufficit, quæ sufficit ad negandam? aut cur ad negandam non postulatur, quæ ad dandam requiritur, talis ac tanta certitudo? Rem acu facilè tanger, qui Vergeriani in Gallia conventiculi adhuc meminerit; quibus enim propositum est Sacramenti usum, quibus possint, aggravare oneribus, ut suâ ipsi sponte tanta pondera fideles excutiant, quid mirum, si *certitudinem* exigant, dum *probabilitas* alleviaret, & dum alleviaret *certitudo*, tum *probabilitatem* amplectantur: sibi nempe in suo proposito constant, & qui nil nisi onera quærunt, ut de *certitudine* ac *probabilitate* hic & nunc statuunt, ultra hic & nunc onerosior sit attendunt. Hæc satis ad enodandum hoc ænigma, nunc eorum placita audiamus.

Agmen ducat P. Ægidius, si forte ejus nomen tot censuris illustre ad doctrinæ hujus commendationem facere possit.

Y

In

In morali diabol. pag. 136. & *quamvis tales cum confitentur essent VERE CONTRITI & APUD DEUM JUSTIFICATI, nos qui de externis tantum judicamus, eos de lege ordinaria ABSOLVERE NON POSSUMUS, nisi instar bonorum medicorum PRÆCAVEAMUS IPSORUM RELAPSUM PER PLENAM VULNERUM CURATIONEM*: subdit immediatè in correctâ Romæ, & ibidem tamen damnata morali tutiore pag. 125. *non quidem sic, ut sit obducta cicatrix, sed ut absit morale periculum (adeoque & probabilis timor) proximi relapsus in consueta crimina.* Et in utroque libro §. 46. hanc primam præscribit regulam: *non absolvere eos, qui constanter peccato, ejusque commercio non valedicunt, nec remedia adhibere volunt contra vomitum suum; hætenus Catholicè (nisi sub ly constanter virus aliquod lateat) Si sic Ægidi dixisses omnia, laureatus nobis poteras redire Româ, non fulminatus; quinimo licet hæc (peccato ejusque commercio se constanter valedicturos & remedia adhibituros contra vomitum) polliceantur: tamen Confessario PROBABLEM FACIUNT METUM, NE CONTRARIUM CONTINGAT.* Imo nec polliceantur hæc tantum, sed revera verè contriti sint, & apud Deum justificati, ut jam jam dicebat. Tum S. Caroli verbis suam regulam stabilit, & iis ipsis, quæ & in Macario, & in Gummaro repetita invenio, ut tanto similiore inter se esse convincantur, quod non dogma modo, sed & dogmatis fundamenta non tam ex se mutuo, quam ex communi Magistro Vergerio per Scholasti-

laticam quandam, ut inter unius Magistri discipulos accidit, æmulationem avidè descriperint: sic enim ille eos docet parte 2. cap. 38. cui hic præfigitur titulus *Quatrième Regle de S. Charles, que les Confesseurs ne doivent point absoudre ceux, qu'ils jugent* PROBABLEMENT DEVOIR RETOMBER dans leurs pechez, quelques promesses, & quelques protestations qu'ils fassent, de ne les plus commettre, & ita orditur, *mais considerons la dernière Regle de ce S. Prelat, qui nous fera voir encore plus clairement que toutes les autres,* LE GRAND NOMBRE de personnes, auxquelles les Prêtres SONT OBLIGEZ de differer l'Absolution, pour ne point abuser de leur ministere: tum adfert verba S. Caroli; quæ ad marginem Italicâ, ut S. Carolus ea scripserat, linguâ expressâ citat, ut mirari ad eò non debeamus, undè in præfatione Apologetica Italus nobis factus sit Gummarus; qui verba Caroli Italicè citet; potuit scilicet, quantum ad propositum satis erat, à suo Magistro didicisse hic Italicè loqui; poterit alibi, si usus ferat, discere græcè, nam & PP. Græcorum verba Græcè item citata passim in margine video: Romanè certè loqui ex eo libro hætenus non didicit; an discet aliquando? probabilis enimvero hic metus est. Sed de Gummaro mox.

Macarius totam Patrum quam corradere potuit, auctoritatem ad hoc ipsum dogma stabilicendum adhibet pag. 225. 226. 227. 228. 229. hic longo ordine *Bernardum* videas *Ambrosium*, *Anselmum*, *Augustinum*, *Tertullianum*, *Isidorum*, *Hironymum*, *Gregorium*, *Eligium*. Hui!
 Y 2 quis

quis non vivam SS. PP. Bibliothecam Macarium credat? at scimus nempe, nec obscurum est, undè ea loca PP. liberaliter desumpserit, & satis quidem commodè; per varios errare libros necesse non habuit; in uno Vergerio (in hoc ferè uno SS. PP. legunt Trium-Viri) invenit omnia, & uno ferè exscripsit ex capite 39. partis 2. hæc maximè urget ex Patribus: *irrisorem esse, non pœnitentem, qui adhuc agit postea, quod ante pœnituit; pœnitere esse anteacta flere, & deslenda non committere; hominem digne agere pœnitentiam, qui præterita peccata plangit, & iterum plagenda non committit, pœnitentiam vanam esse, ubi emendatio nulla est: quæ omnia si tu non ad tui cerebri phantasiam, quod temerarium sit, sed ad mentem Angelici Doctoris (cujus inconcussa, tutissimaque dogmata Lovaniensi Academiae Commendat ALEXANDER VII.) fideliter interpretêre, & cum eo 3. p. q. 84. a. 10. ad. 4. contendas, dicendum, quod pœnitere est ante-acta flere, & flenda non committere, simul dum fleret, vel actu vel proposito. Ille enim est irrisor, & non pœnitens, qui simul dum pœnitet, agit quod pœnitet, vel proponit iterum se facturum quod gessit, vel etiam actualiter peccat eodem vel alio genere peccati. Quod autem aliquis postea peccat vel actu vel proposito, non excludit, quin prima pœnitentia vera fuerit; numquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem. Sicut enim verè cucurrit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat. Reponit confidenter tyro Theologus pag. 228. verum hæc*

ET INFELIX CONCORDIA. 173

hæc (in D. Thoma) explicatio SS. PP. valdè est contorta. Risum teneamus amici: D. Thomas, cujus doctrinam, ut ipse Macarius fatetur pag. 5. *merito maximis elogiis integræ scholæ, Facultates Theologicæ, imo & Summi Pontifices condecorarunt, approbarunt, & commendarunt*, Sanctos PP. contortè explicat; Macarius primæ lanuginis magistrus genuinum eorum & legitimum sensum assecutus est; adeste Thomistæ & Angelicum vestrum Doctorem ab inepta juvenis injuria vindicate: & quod sciatis, sententiam in se ipse imprudens jam ante tulit in Tyrocin. pag. 5. qui enim Scholasticos, quod se & sua placita SS. PP. Oraculis præferri (ut ipse calumniose fingit) velint, *verè ibi bubones & noctuas esse dicit respectu Aquilarum illarum, Ambrosii Augustini &c.* quam honestum sibi ipse nomen fecerit, qui se vestro simul & Ecclesiæ Doctore non obscurè præposuit, non dicam, at Thomam vestrum inter Aquilas istas merito numerandum esse, hoc dico.

Eâdem nave cum P. Gabriëlis & D. Macario navigat Gummarus, & ad eundem portum non satis felicibus avibus, & remis Vergerianis properat tract. 1. q. 3. pag. 49. & seq. ac primò quidem Verba præmittit S. Caroli, quæ & in P. Gabriëlis, & Vergerio legimus: *est præterea consultum Absolutionem differre, donec evidens appareat emendatio in iis, tametsi dicant ac polliceantur, quod se eximent peccato, tamen Confessario probabilem faciunt metum, ne contrarium contingat.* Non favebat Carolinum istud consultum est, quod

quod consilii potius videretur esse, quam præcepti, & ad-
 verterat id Adversarius ejus Carolus Reymakers; occurrit
 ergo huic objectioni in præfatione Apologetica ad tract. 3.
 & dum *hic audis* inquit, *vocem CONSULTUM*, *ne propterea*
æstimes S. Carolum significatum voluisse, quod istud non sit
præcepti, sed consilii tantum. Debet ergo, si Gummaro
credas, nec tantum potest Confessarius Absolutionem
Sacramentalem differre, quamdiu probabilis remanet de
relapsu timor; etiam illi (quod profecto mirere lector)
quem hic & nunc ritè contritum, bene ad Sacramentum
dispositum, & ad Deum verè conversum non probabiliter
modo judicat, sed morali certitudine perspectum habet.
 Facile illud conficias ex pag. 49. ubi causam hujus metus
 probabilis non hinc modo proficisci dicit *quod Confessario*
non satis exploratus sit status Pœnitentis circa peccata præ-
terita, hoc est non satis innotuerit (debet autem ex ejus
 mente innotescere moraliter certo) *dolor sive detestatio*
peccati commissi; sed ALIUNDE etiam metum hunc manare,
quod periculum scilicet denuo labendi persentiscat,
 idque aliunde, quam ex eo quod non sit satis explorata præsens
 pœnitentis dispositio; tum etiam ex pag. 58. ubi sic sibi obji-
 cit: *Verum reponat quis Pœnitens non erit verè conversus,*
vel erit: si prius, dictum potius oportuit quod propter absen-
tem debitam conversionem sit differenda; si posterius (nempe
si verè conversus erit) differri nequit, quod nullam verè con-
versis utilitatem pariat Absolutionis dilatio; & respondet
 pag.

ET INFELIX CONCORDIA. 175

pag. 59. quod ad primam objectionis partem attinet, *adsentio*: quid ad alteram respondendum, *assatim docet experientia*, negatque omnino *multiplex dilationis utilitas, quam & VERE CONVERSUS inde consequitur*. Tum pluribus multiplicem illam utilitatem exaggerat; sed eo ferè omnia recidunt; melius ita pœnitenti consultum iri, ne denuo relabatur; ridiculè, ut qui contra insultus Dæmonis, contra depravatam suam ipsius naturam, contra tam multiplices peccati illecebras fortiolem futurum sperat, si ipsius Sacramenti salutaribus gratiæ auxiliis destitutus in tot. hostes pugnare cogatur. Nam quod ait, Sanctis eum interea exercitiis, quæ spiritualis medicus præscripserit, contra peccata munendum, id, ut Pontifici Maximo demonstrat Franciscus Simonis pag. 131. & melius obtinebitur datâ jam Absolutione, & efficacius, propterea quod ea pietatis exercitia specialem medicinæ vim ab ipso Sacramento habitura, & Deo gratiora multò futura sint, quæ reconciliatus jam, & amicus Deo præstabit: videri potest hac de re latius, quam malè de adversaria factione, tam bene de Republica Christiana meritis, dictus Franciscus Simonis pag. 126. & seq.

Atque hinc sponte fluit alterum illud de Consuetudinariis Gumhari dogma, cujus tamen invidiam, si possit, excutiat; ne possit autem præter ea, quæ dicta superius sunt, facit hoc ipsum, quod habemus in manibus; si enim absolvere eum non liceat, cujus relapsus probabiliter
time-

timetur, tam certum est Consuetudinarium absolvi non posse, nisi exutâ non voluntate modò, sed ipsâ peccandi consuetudine, quam verum est non exutâ illâ consuetudine probabiliter Consuetudinarii relapsum timeri. Usque adeo cohærent inter se dogmata & quâ semel ire cæpit Gummarius, hac constanter pergit; quamquam felicior esset hoc in genere inconstantia: qui enim semel à recta via deflexit, hoc magis errat, quo constantius pergit.

§. 4.

*QUÆ HACTENUS DICTA SUNT
de differenda Absolutione, de eo etiam in-
telligenda, qui semel peccavit mortaliter.*

HUc Trium-Virorum rationes, huc eorum similitudines & exempla, huc congesta importune Patrum, Scripturæque testimonia, huc denique eorum cuniculi pertinent: Longum esset prosequi omnia, specimina demus aliqua.

Praxim primitivæ Ecclesiæ suspirant, & accrescente iterum fidelium caritate ad pristinum rigorem velint revocam: atqui non in Consuetudinarios modo aut recidivos, sed in unius etiam peccati mortalis reos suos Pœnitentiales Canones rigidè decreverat.

Prima, & principalis ratio, quæ movit SS. Patres,
(ait

(ait Gabriëlis pag. 127.) ut longo tempore per opera pœnitentiæ affligerent, exercerent, & purgarent peccatores, antequam illos ad reconciliationem per Absolutionem admitterent, fuit violatio Baptismi; hoc Macarius, hoc non tacet Gummarus, & uno omnes ore sapius recitant, quæ ex Trid. sess. 14. cap. 2. & 8. perperam intellecta in hunc usum memoriæ mandasse videntur: Pœnitentiam laboriosum à SS. Patribus Baptismum merito dictum, & sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divina id exigente justitia, pervenire nequaquam nos posse per Sacramentum Pœnitentiæ ad novitatem & plenam & integram (qualem per Baptismum accipimus) peccatorum omnium remissionem. Divinæ Iustitiæ rationem exigere, ut aliter ab eo in gratiam recipiantur, qui ante Baptismum per ignorantiam deliquerint; aliter vero, qui semel à peccati & dæmonis servitute liberati, & accepto Spiritus S. dono scientes Templum Dei violare, & Spiritum S. contristare non formidaverint: quæ omnia, ut patet, in unius etiam peccati mortalis reo obtinent. Loca porro S. Scripturæ, quibus tract. 1. Gummarus docet, conversionem tantâ non acquiri celeritate & facilitate, prout vulgo creditur, vel ipso Gummaro fatente pag. 201. si rectè calculum ponimus (verba ejus sunt) non solum agunt de Consuetudinariorum conversione, neque testimonia sub titulo primi Argumenti contra subitanæ Consuetudinariorum conversionem allegata id solum innuunt: & paulo antè ipse sibi ita objecerat pag. 200. ex doctrina sua consecaneum videri, quod ille, qui vel semel

Z

pec-

peccavit mortaliter, peccato saltem externo & graviore, non poterit absolvi primâ vice, quâ Confessarium absolvendus accedit. Confessarium sanè invidiosum, sed D. Gummarus vir, ut est, intrepidus non magnoperè abhorret; & pag. 202. responsi loco sit, inquit, quod pœnitens priusquam Confessarium petiturus absolutionem primum accedat, potest sua sponte egisse ea omnia, quæ confessarius absolutionem dilaturus præmittenda absolutioni judicaret; ac proinde eo eventu absolutio huic Pœnitenti ne prima quidem vice differenda fuerit: quæ porro præmittenda judicaret, ita mox enumerat: quapropter in Concionibus & Catechismis sæpè numero commonendus est populus ut per preces, jejunia, aliaque pœnitentiæ opera sese eo, quo par est, tempore præparet, atque eo pacto per Pœnitentiæ gradus ad veram tandem conversionem enitatur. At, quid si preces illas, jejunia, aliaque pœnitentiæ opera sponte suâ non præmiserit? dubia profectò ex dictis non est responsio; qui enim Absolutionem eo eventu dari patitur, quo illa præviè ad confessionem omnia ipse Pœnitens ritè præmiserit, ut aliud nihil dicat, non obscurè facit intelligi, quæ de Pœnitente, qui secus fecerit, animo suo sententia sedeat. Habet hoc scilicet bimembris sub conditione responsio, ut earum ferè alteram intelligenti explicasse sufficiat: familiari id exemplo videamus (amat familiaria exempla Vir Eximius) si Dominum Gummarum ego conveniam, & de Petro E. G. quem commendatum volo, sollicitè inquiram promoverine
in

in Lovaniensi Academia ad Gradus Academicos possit? & ille respondeat; posse enim verò, dummodo Innocentii X. fel. rec. & Alexandri VII. Pontificum contra quinque Jansenii Propositiones Constitutionum Religiosam Observantiam promiserit, & juraverit; hærebo ego quidem, candidè fateor, & stupebo aliquantulum, non quod mihi plenè responsum non sit, aut ex dictis non intelligam promoveri eum neutiquam posse, si Religiosè earum Observantiam promittere & jurare noluerit; hærebo tamen, & animi dubius mecum ipse exigam, quo potissimum modo hæc duo componere possim & combinare, D. Gummarum, aliosque nonnullos & promotos esse in Theologica Facultate ad Gradus Academicos, & tamen perjuros non esse; at hoc erit profectò, sicut omnia per cuniculum agunt, sic & in ipsos Academicos Gradus per cuniculos irrepserint; & aliquid sanè ejusmodi de Gummaro spargi aliquando memini.

Jam verò Hypothesis quarta, & quæ huic, quasi basi, innititur feralis illa certitudinis moralis machina an Conventudinos solos, solos Recidivos opprimit? quid illud? *illum de cujus sincero dolore vel proposito merito dubitatur* (hoc est, uti vidimus, moralis abest certitudo) *absolvere citra necessitatem nequaquam licet*: non in omnes promiscuè peccatores, quam decretoria, tam generalis hæc fertur sententia? & exempla quidem dulcicula illa & mellita de Rege, & Governatore, de pecuniæ apud ignotum deposito &c.

per Consuetudinariorum, & Recidivorum latus eos etiam ferire suprâ vidimus, qui vel semel perfidi Deo juratam in Baptismo fidem impiè fregerint. Fac tamen moralem illam certitudinem, quæ aut raro admodum, aut nunquam habebitur, fac haberi tamen, nec de interiore modò hujus Pœnitentis dispositione, sed de debita etiam, & necessaria, ut illi volunt, per preces, per jejunia, aliaque pœnitentiæ opera præparatione fac constare certo; adhuc hæret in vado miser pœnitens, quamdiu Confessario relapsum ejus timere lubuerit. Est sanè hæc, si æqui sumus rerum æstimatores, est indigna & ferrea lex: tu quantumvis verè ad Deum conversus, quantumvis candidè, & humiliter delictum, cujus unius reus es, ritè confessus, quantumvis verè, quantum cum Sacramento, non sine eo sufficiat, corde contritus es, & id mihi certitudine morali perspectum est, sed aliundè timor mihi probabilis suboritur, ne in idem denuo relabaris (& est profectò cur metuamus, quamdiu tot peccandi illecebræ, & pericula nos undiq̃ue circumstant; & ad mortem usq̃ue circumstabunt) vade tu interim, tuo volutare in luto, sub servitute Diaboli perdura, donec mihi timor ille exciderit: quando autem ille excidet? nescio, hoc scio prudenter relapsum metui non posse, dum extrema vitæ hora relabendi tempus non relinquet. Hæc Gummare de simplice, & unius criminis peccatore qui doceas, quos nobis reliquos peccatores facis, quos, tuâ methodo veluti *filo* è peccatorum labyrintho eduxisse

eduxisse te, in tua ad Lectorem Præfatione, tam magnificè gloriaris? Nisi fortè eo id sensu velis intelligi quo de carnificum grege olim aliquis se quoque *filium* habere jactabat, quo Reipublicæ maleficos è peccatorum labyrintho uno nodo educeret.

*APPENDIX AD ARTICULUM
tertium de Absolutione peccatorum venialium.*

Pertinacius, quam putaret aliquis, bellum in absolutionem Sacramentalem geritur: pulsa toties, fugataque, dilata, & negata, non Consuetudinariis modo & Recidivis, sed unius etiam peccati reis Absolutio apud pios saltem, & bene Christianos securam se, & ab hostium machinis tutam consistere posse credidit; sed frustra; huc quoque eorum cuniculi pertingunt: id hac Appendice videamus.

Ac primo quidem terrorem sacrilegii incutiunt, cujus propinquum planè in confessionibus solorum venialium periculum esse putant. Subdolum meherculè artificium ad venialium confessionem penitus è medio tollendam; quid enim pronius, quam ut teneræ piorum conscientia, & ad peccati gravioris suspicionem levem, & umbram anxia, diris hinc sacrilegii terriculamentis territa ita secum stant, ut leviora hæc piacula aliis deinceps pietatis exercitiis tutò potius securèque eluant, quam tanto tam atrocis criminis periculo confitendo se exponant. Tum solito suo
more

more sua figmenta primitivæ affingunt Ecclesiæ, & hanc posterioribus Ecclesiæ sæculis inductam consuetudinem, & primis Christianis incognitam esse dicunt, ut in hanc quoque confessionem, quæ alioqui ferventioris videbatur pietatis opus, refrigerens fidelium caritas degenerasse putetur. Atque hoc alterum est artificii genus; ut enim piæ magis, & sanctiores sunt animæ, ita ad optimum & primum fidelium fervorem suæ vitæ rationem volent exigere. Absolutionem denique negari melius contendunt, nisi dum certò constat de sufficienti ad ejusmodi confessiones dispositione quare Confessarios sollicitè monent, cauti sint, justam enim sæpè adesse causam dubitandi de sufficienti dolore; dent ergo nudam potius benedictionem; & tantò absolutionem negent liberalius, quantò securius errare possunt ob minorem absolutionis necessitatem: brevius, si satis auderent, & apertius dicerent, abolendam prorsus venialium absolutionem, imo & eorundem Confessionem. Sed cunicularii sunt, & res matura satis non est, & matutinè nimis quæ canunt, ferale sibi carmen aves canere perhibentur. Nunc eos audiamus.

Macarius pag. 372. *periculum*, inquit, est, quod SACRILEGIO exponet Pœnitentiæ Sacramentum, illud irritum reddendo, eo quod non sufficientem materiam seu dolorem cordis & propositum efficacem adferat: & ante dixerat: *experientiâ teste ac multo rem piorum magno cum dolore constat, quando quis per consuetudinem venialibus peccatis certis & determinatis affectu*

ET INFELIX CONCORDIA. 183

affectu implicitus est, non ita facile statim affectum suum ab illis abstrahere potest & sæpè vult & conatur, tamen adhuc nequit, donec variis contrariæ virtutis exercitiis, & multis ad Deum fuis precibus eum sensim vincat. En quantam difficultatem obvolvatur. pag. 373. Deinde non solum GRAVI PERICULO sese exponunt jam dicti, verum sæpè & illi, qui quotidie eadem peccata venialia leviora, & à quibus infirmitas humana difficillimè immunis esse potest, confitentur. Pag. 375. Ex quibus liquet, non esse probandam illorum praxim, qui quotidie absolvunt illos, qui quotidie cum iisdem peccatis venialibus ad confessionem veniunt. Pag. 376. Est quidem efficax remedium ad delenda peccata quotidiana venialia, quotidiana confessio, dummodo adsit de illis dolor & voluntas relinquendi: at illa, cum non ITA FACILIA SINT, & nulla quoad ullum determinatum in particulari emendatio Confessario appareat, justam SÆPÈ habent causam valde dubitandi de sufficenti dolore & efficaci proposito, adeoque NON DANDI ABSOLUTIONEM Sacramentalem, sed eos clam imposta pœnitentia dimittendi. Et rationem addit, quam supra annorabam: si enim vere ex amore Dei doleant, &c. Vix dubito, quin & SINE ABSOLUTIONE eorum consequantur remissionem. Tum addit: non intendo praxim illorum culpam, qui quotidie confitentur sua venialia, id enim bonum, ac utile est, tum ad se humiliandum, tum ad habenda pro illis à Confessario remedia, tum ad habendam (nota) si NON ABSOLUTIONEM, saltem BENEDICTIONEM Sacerdotis Vicarii Christi. AT VELLE QUOTIDIE

TIDIE HABERE SACRAMENTALEM ABSOLUTIONEM A SACERDOTE, HOC PROBARE NON POSSUM. Et Paulo inferius: *ex SS. PP. evinci non potest, quod fuerit in Ecclesia praxis confitendi venialia peccata, & ab iis absolventi; & multo probabilius est quod fideles in Ecclesia multis sæculis non fuerint illa confessi, & ab illis solis sacramentaliter absoluti.* Non legit Macarius tam diligenter literas Vergerianas, quam librum ejus de frequenti Communione, nam has profecto si legisset, non tam timidè dixisset *multo probabilius est, sed, certissimum est.* Ita enim habet ille parte 1. epist. 32. *Confessio peccatorum venialium non fuit in usu ordinario per Ecclesiam, nisi valdè sero ad expiationem ipsorum: quia spatio mille annorum & amplius justis, qui ea committebant, satis habebant, ut plurimum eligere sua sponte quasdam pœnitentias leves, priusquam assisterent S. Missæ Sacrificio.* Et epist. 92. *Confessio est postremum adminiculum, quod Ecclesia adhibuit ad delenda peccata venialia: alia omnia sunt magis antiqua.*

Quam non alienus sit D. Gummarus, habemus ex ejus Methodo tract. 1. q. 4. obj. 6. ubi inter alia hoc artificiosè urget, quod jam ante præmonui: *quorsum enim cum novi peccati (& sacrilegii quidem) periculo confiteri illa, quæ tot aliis mediis queunt expiari? Et ante dixerat: Quod novum peccatum committi possit, instituendo solorum venialium confessionem.* Unde deducit, quod gravi . . . periculo se exponunt, qui exigua cum præparatione in dies ferme singulos eadem confitentur venialia: tum præoccupat Adversarios, ut qui

San-

Sanctorum exempla possent objicere, quorum eam fuisse scimus laudabilem pietatem, ut frequenter admodum, & prope quotidie, noxas illas leviores confiterentur; at illos semper absolutos Sacramentaliter negat Macarius, Gummarius dissimulat, sed ab eorum exemplo ad eos solum deduci consequentiam patitur, qui veluti Sanctorum æmuli, ad æqualem cum iis dispositionem assurgant. *Si quis proinde, inquit, eo enitatur, ut hanc illorum assequatur dispositionem, sequatur & confitentes, non improbitur.* Et in Apologia pag. 104. *imo si toties dispositi sint, uti fuerunt Sancti quidam, etiam probandum, ut confiteantur singulis diebus, sicut & Sancti illi.* Atque hoc novum est, & subtilè artificium, nam præterquam quod ad paucos admodum eam venialium absolutionem ita restringat, hoc præterea negotii teneris conscientis facefcit, quod ut humiliores quæque sunt, quæ sanctiores sunt, ita demissius de se sentiant, nec putent adeò se absolutionem eam posse præterdere, nisi superbius de se præsumant parem cum illustrioribus Sanctis animi dispositionem se assecutas; erit ergo proinde sanctæ humilitatis nota non vulgaris, aut omninò venialium confessione abstinere, aut certe ab iis per Sacramentalem formam nolle absolvi. En quam subtiliter sub terra sine strepitu longius cuniculus, quam suspicio ferret, paulatim producat.

Nec contemnendum est, quod statuit de plerisque religiosorum institutis, quæ ad debitam in suorum animis

puritatem sollicitius conservandam, Confessionem quot
 hebdomadis unam alteramvè piè præscribunt. *Pium est,*
inquit, instituere confessionem, quam nulla etiam sequatur
absolutio, nec expectetur secutura, nisi quando constat (& de-
bet id quoque constare moraliter certò) de sufficienti dolore
& proposito: aliud namque est confiteri, aliud absolvi; hoc
mirum herculè apud vos Gummare, quam verum sit: nam
Consuetudinarius, Recidivus, simplex peccator, confitentur
omnes & nemo absolvitur. Tum belle locum aptèque con-
cludens ultiores ictus ita retundit: præterea ejusmodi statuta
nihil doctrinæ huic derogant: cur nihil autem derogent? nam
ut benè, & pro suo nomine solidè, notat Praxis R. P. à Bur-
gundia, hæc, inquit pag. 256. à summis Ecclesiæ Pontificibus
approbata sunt, & indubiè intelligi debent, uti intellecta
à Religiosis aliisque omnibus fuerunt hætenus, de confessione
non tantum humilitatis, alteriusvè virtutis exercendæ, sed
& Absolutionis obtinendæ gratia, quamque Absolutio
ipsa sequatur. Perstat tamen ille, & nihil, inquit, doctri-
næ huic derogant, quid ita? præcipi enim iis non potest, ut
Absolutio cum Sacramenti irreverentiæ periculo impertiatur:
atque ita per insignem temeritatem frequentioris ejusmodi
in Religione confessionis præceptum, Sacrilegæ absolutio-
nis periculo censet esse obnoxium. Et hoc præceptum
Spiritus S. primis religionum conditoribus inspiravit? hoc
Pontifices Apostolicâ suâ autoritate confirmarint? hoc
universa denique per orbem Ecclesia per tot sæcula per-
 petuò

petuò approbarit ? quid dicam ? novum hominibus istis non est , de Religiosis , eorumque statutis & sentire sinisterrius , & loqui ; & nota jam pridem est pura illa eorum in Religiosos caritas.

Haecenus docuit Gummarus, nec sequius facit, quam docet, practicus melior quam Magister. Testatur Autor Speciminum p.2. pag.79. bis quâque hebdomade Gummaro confiteri Gummarianas illas seu Virgines seu Matronas, quas usitato jam in Belgio nomine Marollas plebs vocat ; & earum Matrem interrogatam an absolveret etiam ? ad hunc ferè modum respondisse: *ô bone! non semper pretium Sanguinis Christi per Absolutionem impenditur. Laudo virum; cæpit facere & docere.*

Unus Gabriëlis nunc super est; verum tacet hîc ille, certè nihil magnoperè de eo dicendum occurrit , quamquam ex ejus principiis id facîle effici possit , si dixisset aliquid , nihil quidquam Vergeriano Trium-Viratu dicturum fuisse indignum : interim quamdiu tacet , & nos de eo taceamus ; claudicabit hinc , fateor, aliquantulum parallelum nostrum & instituta jam sæpè inter Trium-Viros similitudo: verum quid tum postea? dummodo ad Macarii, Gummarique causam prodesse nihil possit subruendæ absolutioni aliquantò plus operæ utrumque contulisse, quam apertè sit ausus hæctenus , de se satis alioqui confidens , P. Ægidius: quod si omen tamen aliquod in ternario , numero esse putetur , supplebit ejus vices strenuè scriptionis Flandricæ

Autor, cui titulus: *Noodige Wetenschap voor desen tyt om profytelyck te biechten ende te communiceren*, usque adeo deficiente uno, non deficit alter aureus. Verba ejus exhibet laudatus sæpè Franciscus, & Christianum de suo commentarium atexit pag. 158. & 159. *de his primi Christiani*, inquit anonymus iste perbene instructi fuerunt, qui QUOTIDIE communicabant, uti & modo Sacerdotes, SINE CONFESIONE; idque quia non est necesse confiteri peccata venialia. Mox reprehendit eos qui scrupulosius, quam ipsius judicio par sit, peccata venialia confitentur, & id fieri ait magna offensione hominum peccatorum, pro quibus instituta est sedes confessionis, ac denique, sequitur, inquit, quod regulam Christianæ perfectionis non debeamus ponere in confitendo sæpè & diu, sed in vivendo ita, ut cum primis Christianis non debeamus confiteri, qui (ut ante dixerat) sine confessione quotidie communicabant; hæc tam præclara monita notitiam putat & vocat necessariam hoc tempore ad confitendum & communicandum utiliter. Quid vobis viderur? nonne, quam hic patiebamur P. Gabriëlis jacturam, cum fænore reparat Auctor ille? Nunc utiliora monita & sanctiora audiamus, quæ ad extremum de industria servavi, ut audita ultimo altius, ut sit, animo & diutius inhærent, & felicem, si possint, Vergerianorum dogmatum aut oblivionem, aut contemptum inducerent. Dabit ea S. Franciscus Salesius (cujus ante alios autoritatem profero, quod in suas eum partes adversarii violentius trahere conentur) part. 2. Introd. cap. 19. *confitere*

hu-

ET INFELIX CONCORDIA. 187

humiliter, inquit, & devotè singulis octiduis, & semper, si fieri potest, dum communicabis, etiamsi nullius peccati lethalis conscientia te remordeat: quia per confessionem NON TANTUM RECIPIES ABSOLUTIONEM VENIALIUM, quæ confiteris, sed etiam &c. dabit ea Hipponensis Augustinus in seipso (non in Iprensi aut Vergerio Lectus) epist. 118. ad Jan. siquid tota per orbem frequentat Ecclesia, quin ita faciendum sit disputare, insolentissimæ insanicæ est; dabit ea denique, quæ nobis omnium instar esse debet, Tridentina Synodus sess. 14. cap. 5. venialia, quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentius labimur rectè & utiliter, citraque omnem præsumptionem in confessione dicuntur, quod piorum hominum usus demonstrat. Taceant homines, Spiritus Sanctus locutus est.

ARTICULUS QUARTUS.

Quartus, & ultimus Cuniculi primi anfractus.

De Articulo Mortis, & extrema necessitate.

Mysterium hic latet, inquires; nam cur ipso in titulo, ut aliis quidem articulis hætenus factum est, non additur qualis iste cuniculus sit, & quid hac demum in re, aut apertè sentiant, aut tacitè moliantur Adversarii. Dicam, Lector; mysteria enim, quod scias, quàm in fide nostra agnosco fideliter & piè veneror, tam in scribendo sicut in

Adversariis reprehendo, sic non nisi stultè ipse affectem. Suis se tenebris tegant, qui sub terra fodiunt, ego palam, & in sole laboro, & lucem amo. Suo articulum titulo non fraudabo, sed inverso ordine ad calcem subjiciam, quem fronti non præfixi; nec facti rationem dissimulo, qui & candidi pectoris, & aperti oris sum. Aliud scilicet, si uspiam, hic loquuntur, aliud moliantur Trium-Viri, & ego, qui titulos non apertis eorum verbis, sed obliquis cuniculis respondere volo, non alium huic articulo ab eorum cuniculis video præscribi titulum, quam qui invidiosus ita sit Adversariis, ita ab illis in speciem, & ab eo, quod palam profitentur, alienus, ut, si præpropere nimis eum ponerem, apud æquum etiam Lectorem fronti meæ timerem, quasi per insignem calumniam Trium-Viros meos traduxissem; id causæ est cur subterraneos, & clandestinos eorum conatus detegere prius placuerit, ut ita deinde melius, & minori invidiâ cum lectore ipso de Adversariorum animo, & hujus articuli titulo statuamus.

§. 1.

QUID HIC VERBIS

apertè dicant Trium-Viri.

HActenus, dum vita, & valetudo Pœnitentis sinebant, differri poterat absolutio, & reipsa etiam quia poterat, sub nova semper, ac nova fucatae utilitatis specie longius sensim, ut vidimus, ac longius dilata est.

Nec

ET INFELIX CONCORDIA. 191

Nec poterat eos sublata penitus, eversaque Sacramentalis formæ condemnare, aut planè convincere, qui id commodi habebant, ut, quamquam reipsâ tollere quam maximè vellent, non duriusculo tamen illo *sublationis* nomine uti deberent, quamdiu sub *dilationis* voce delitescere poterant; & lenius certè sonabat *differre*, quam *tollere*, proque iis stabat communis paræmia *quod differtur, non auferitur*.

At at eo nunc denique ventum est, ut, qui absolutionem differre ultra voluerit, eam & negare se prorsus, & omnino tollere fateri cogatur, in eoque adeò versamur rerum articulo, ubi contra vetus illud, & tritum, *differre* reipsâ *auferre* est. Quid hic, non dico agent, sed agere se dicent versuti & callidi Cunicularii? ratum quidem, fixumque, & in Conventiculo isto Vergeriano Synodaliter decretum est planè tollere, sed cautè id agere ab eodem Conventiculo monentur, & apertâ in illud galeâ Hæreticorum more pugnare vetantur: & nunc quidem in portu naufragium facere tanto caveant diligentius, quanto inutiliori se labore miserè fatigarint, si post tot tamque implexos anfractus, hic in fine denique subterraneum opus imprudenter prodant. Hæret ergo, si uspiam, eorum labor, & mollior hæctenus terra, nunc rupes perfodienda est: extrema instat necessitas, urget fatalis mortis articulus, absolutionem nolle dare, apertè tollere est: differre velle, planè item est tollere.

Sic

Sic ut eo loci redacti videantur, ut sub leniori *dilationis* nomine everfivum Sacramenti animum tegere ultra non possint; quid itaque, larvam ponant? occultumque hactenus caput è cuniculorum latebris exerant? & apertè denique pronuncient, absolutionem se distulisse quidem, quamdiu differri poterat, nunc cum differri ultra non possit, planè eam negare, quando profus eam tollere animus est. Minimè gentium: nam hæc quidem quâ mente, quibus auribus Christiani excipiant? & non eos continuò sic quasi fidei transfugas, & notorios Sacramenti hostes Genevam ad hæreticorum classem relegent? & quæ hæc esset cautela, quam tamen adhibere tam sollicitè à Vergeriano Conventiculo monentur? ipsi autem, quod id etiam ore, aut quâ fide pronuncient? cum jam ante, differendæ absolutioni studiosè intenti extremam necessitatem semper exceperint, & eâ quidem premente liberaliter concedendam tam sanctè, tamque sæpè promiserint; & nunc dati toties promissi fides pressè exigatur, quid igitur? vide Lector, & nota artificium; dum res maturior paulatim fiat, nec fidelium animi apti satis, aut dispositi adhuc sunt, qui sensa Novaturientis factionis nuda, nec ullis obducta involucris arripiant; dissimulant tantisper, &, quando velint nolint per salubrem necessitatem sic loqui coguntur, Christianè asserunt, uti disertè facit Gummarus pag. 125. & 129. quemcumque Pœnitentem etiam Consuetudinarium, nullâ vitæ mutatione, nullâ satisfactione præviâ in articulo
mortis

mortis absolvendum esse : & hæc eorum verba sunt, sed verba tantum ; ita loquuntur, satis quidem Christianè sed coactè forte magis, quam liberè, & fictè magis quam verè : nunc quàm alia agant, quàm diversa per cuniculum pro suo genio moliantur, ostendamus.

§. 2.

*QUID HIC RE IPSA TACITE
moliantur Trium-Viri.*

Quid autem agunt? quod Cunicularii scilicet faciunt, si forte in rupem eorum ligones inciderint; à recto tramite ad latus deflectunt, & per circuitum saxa declinant: ita Cunicularios docent passim Architecti militares, & inter alios D. Antonius de Ville in suo munitionum libro Gallico lib. 2. part. 2. cap. 32. de Cuniculis: nec minus segniter Trium-Viros nostros id docet Vergerius in suo item cuniculorum libro Gallico part. 2. cap. 15. & 16. unde nec ipsi objectam hanc rupem rectè perrumpant: durius id est, ut vidimus, quam ut apertè dicant & candidè, ne ipso quidem in articulo mortis absolutionis beneficium indulgendum; sed in circuitum deflectunt, & eo per molliorem terram & moveri facilem arenam pervenire properant, quò per ipsa rectè saxa pertingere se posse desperant: ea, inquam, in medium protrudunt, ea stabilire laborant principia, quæ

B b

fi

si semel fidelibus persuaserint, necesse non habeant Sacramentalem absolutionem operosè negare, ut quam ipsi fideles Vergerianis illis jam imbuti, & delusi præstigiis nec sollicitè expeturi, nec inviti negari nedum non offerri passuri sunt, quod ut clarè perspicias Lector, juvat obliqua eorum hac in re placita indirectosq; conatus diligentius proponere; fallor, nisi tu ipse in hanc mecum sententiam eas, antecedentia eorum in hoc demum consequens desinere; dilatam hætenus ad mortis usque, & extremæ necessitatis articulum absolutionem, in ipso illo etiam articulo tutius negari.

Ac primò quidem, ut sunt timidiores instante jam morte hominum animi & conscientiæ, ita sopiendis ejus temporis curis, & anxietatibus præparanda videbantur remedia: hinc rigidi alibi & totis passim libellis, & ad desperationem propè animarum Divinæ Justitiæ ubique præcones, hîc propè ad præsumptionem Divinæ Misericordiæ subiti nobis fiunt encomiastæ homines, nec medium scientes tenere, & in utramvis partem nimis vehementes: imo eò etiam assurgunt ut certam jam ante vitam polliceantur pænitentibus, quamdiu absolutionis beneficio frustrati sacramentalem reconciliationem suspirant; sic quasi aut Divinæ Providentiæ à consiliis ipsi adstitissent, aut hoc cum iis pactum Deus inivisset, ut in quod illi tempus absolutionem jure aut injuria cunctabundi differrent, in illud ipse Pænitentium vitam protrahere teneretur.

Audi Gummarum pag. 127. *nonne res, inquit, foret im-*

imprimis demiranda, quod Divina Providentia sineret eum vitam defungi tam infeliciter. Et paulo post: ut talis damnaretur, debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse, ipsum in vindictam anteactæ vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Facietne id Deus Optimus Maximus . . . aliter sanè, aliter fidendum Deo: ad illos mihi sermo est, qui norunt Divinam Providentiam attingere à fine usque ad finem fortiter, & disponere omnia suaviter, hoc est sine qua nec folium arbore . . . decidet . . . quanto minus fiet, ut eadem moderante homo corripiatur ægritudine, aut morte abripiatur? illos inquam alloquor, qui præter reliquos Ethnicorum errores & illum detestantur, quo rerum eventus fortunæ commento adscribere solebant. Ita Gummarus, seu potius ipse per Gummarum Vergerius; nam discipulo vix quidquam hic debemus, nisi quod Magistri verba gallica latinè reddiderit. Consonat Macarius pag. 305. revera, inquit, quomodo posset Divina bonitas illos . . . in æternum à se abjicere, & repudiare? non hoc de Misericordia Divina præsumi potest. Nempe, ut Vir eximius dixerat, ut id fieret debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse ipsum in vindictam ante-actæ vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Has scilicet Divinæ Misericordiæ cantilenas sopiendis conscientiarum anxietatibus occinunt, ut adeo ægrè ferre non debeat pænitens si in longius tempus absolutio differatur, sed potius agenda ei sint gratiæ; & sibi ipse protractam in longius vitam gratulari possit; nam differri ab iis absolutionem, vitam à Deo protrahi est; ut enim spatio intermedio moreretur,

*debuiſſet Providentia Divina deſtinato conſilio decreviſſe ipſum
 inflammas infernales præcipitem dare : at non hoc de
 Miſericordia Divina præſumi poteſt. Et revera quomodo poſſet
 Divina Bonitas id facere aut permittere? Ite ergo Pœnitentes,
 ite , & ſecuri in utramvis aurem quieſcite : tu quidem
 maria ſupera certus de portu ; ſi oriatur tempeſtas , ſi na-
 vem laceram fluctus hauriant , ſi uno omnes naufragio
 obruantur , tu ſolus evades , nam ut & tu mergerè , de-
 buiſſet Providentia Divina deſtinato conſilio decreviſſe te
 inflammas infernales præcipitem dare ; at non hoc de Miſericor-
 dia Divina præſumi poteſt. Facietne id Deus optimus maxi-
 mus ? aliter ſanè aliter fidendum Deo. Te verò ſi fatalis
 morbus lecto affixerit , ſi exhaustis viribus depaſceris , &
 ad extrema paulatim deduceriſ , metum , curamque pone ;
 plus in novaturientibus Confefſariis , quam in expertiſſimis
 Medicis ad vitam corporalem præſidii eſt ; dummodo illi
 abſolutionem differre dignentur , deſperatus æger non eſ ;
 nam ut morereri� debuiſſet Providentia Divina deſtinato
 conſilio decreviſſe te inflammas infernales præcipitem dare.
 Præſumptuoſa de Divina Providentia & Miſericordia argu-
 mentatio ! quaſi verò rerum omnium Conditor & Guber-
 nator Deus , naturæ , cujus Autor eſt , ordinem impedire ,
 aut invertere ex veſtro arbitrio debeat ; nec perire poſſit ejus-
 modi pœnitens , niſi deſtinato conſilio id decreverit Deus ,
 & non potius ſatis ſit deſtinato conſilio mihi liberum arbi-
 trium decreviſſe , quo ego malè uſus ſi letiferam ſicam tuum
 in*

ET INFELIX CONCORDIA. 197

in pectus adigam, moriaris tu quidem, at destinato consilio homicidium illud non decreverit Deus, sed meæ mihi liberatis, quam ipse dedit, usu relicto, quod impedire non tenetur, justis de causis permittat. Et verò quid dicent ridiculi Divinæ Providentiæ assertores, si in pueri jam jam baptisandi caput ipso Templi in limine de tecto tegula fortuitò incidens tenerum cranium & molle cerebellum conterat: an hoc quoque ut fieret, debuit Providentia Divina destinato consilio decrevisse ut tegula de tecto in pueri caput decidat? debuit destinato consilio decrevisse inflammas (nam hæc eorum sententia est de pueris sine Baptismo morientibus) infernales præcipitem dare miserum heu! nec natum nisi ad infernum infantem? Alia scilicet Divinæ Providentiæ ratio, quæ cum decernat destinato consilio plurima, non nulla tamen fieri non tam ipse destinato consilio velit, quam ineffaciter nolens simpliciter patiatur; nisi forte per Calvinianam blasphemiam mala, quæ fieri & nos deploramus, & ipse gravissimis præceptis severè prohibet, destinato consilio decreta ab eo omnia & volita dicas. Ego sic existimo, præsumptuosi Magistri, si vos pœnitenti, qui quidem *ponatur* (ut tuis pag. 127. verbis Gummare utar) *sufficienter dispositus ad justitiam per absolutionem consequendam, sed non ut eam consequatur sine absolutione*, si, inquam, pœnitenti ejusmodi Sacramentale beneficium conferre more vestro lenti differtis, & ipse interim naturali ex causa, aut meâ etiam sicâ perierit, me
quidem

quidem homicidam corporis, vos animi futuros parricidas,
& ab utrisque sanguinem repetiturum justissimum judicem.

Atque hæc remotior est, & disponendis ad cruda Vergerianæ factionis dogmata moribundorum animis prima præparatio; hinc cuniculi flexum ordiuntur: nunc propiora videamus.

§. 3.

DISTINCTIUS SINGULORUM *Doctrina exhibetur.*

NOtum est, & in priori meo libro penitus excussum famosum P. Gabriëlis dilemma pag. 144. *vel . . . peccator efficaciter intendit converti, vel non: si efficaciter intendit converti pœnitentiam implebit, & si moriatur ante absolutionem, solâ voluntate efficaci conversionis salvabitur; si non intendit, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis Sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.* His adde quæ supra dixerat pag. 143. *idem dici potest de pœnitente veraciter, & moriente priusquam absolutionis Sacramentum acceperit, quod eum sua fides reconciliavit, & salvavit.* Non multum abludit Eruditissimo Viro eximius Gummarus, qui ita sibi objicit pag. 125. *finge consuetudinarium sine absolutione dimissum postea in mortis discrimen adduci, & subito è vita decedere, ut nullus Sacerdos ipsi Sacramentum*
ab-

ET INFELIX CONCORDIA. 199

absolutionis impendere potuerit; hoc inquiet eventu absolutionis dilatio magnum, hoc est æternæ salutis detrimentum forsitan intulerit consuetudinario. Tum ita solvit: respondeo, inquit, si fuerat indispositus, aut imparatus ad absolutionem, nihil quidquam illa fuerat ipsi profutura, imo pronum erat ut illa offecisset suscepta, quæ ex aduerso profutura erat dilata: hujus causa est Sacrilegium, quod patrari consuevit ab iis, quibus indignis absolutio donatur, & quo deindè S. Eucharistiam inhonorant: gemino huic flagito portam occludit absolutionis dilatio. At hæc quidem Gumma re omnia, si indispositus ille fuerit; sed quid si sufficienter dispositus sit ad iustitiam per absolutionem consequendam, sed non ut eam consequatur sine absolutione? ad respondendum, inquit, pag 127. singula expendamus; & primo quidem, ut huiusmodi pœnitens sat fuerit conversus, quantum ad absolvendum exigitur, debet illi fuisse verum, sincerumque malitiæ peccatorum odium; deinde necesse est ut ad Deum per virtutes Theologicas ad justificationem necessarias fuerit conversus, & præterea, ut ipsi fuerit non velleitas dumtaxat, aut vacillans voluntas omittendi peccata mortalia, sed absoluta voluntas, & firma renuntiandi mortalibus, omnibus quidem, & æternum. Verum ponamus etiam eum hæc habere omnia, in eo tamen gradu, qui ad justificationem sine Sacramenti adminiculo per se non sufficiat; quid misero huic fiet demum, si dilatam absolutionem subita mors præverterit? heu miserabilem, &

in-

infelicem animam ! debet ea scilicet tuam illam duritiam, & injustè à te dilatam Sacramenti reconciliationem , ad quam sufficienter dispositus fuerat , æternis suis apud inferos suppliciis æternum luere. O te egregium animarum Servatorem Gummare ! O methodum tuam *filum* miserabile, quod è *peccatorum labyrintho* animas non educat , nisi ad alium , eumque æternum , & irremediabilem pœnarum labyrinthum ! sed negat hypothèsim Vir eximius, & Divinam Misericordiam ac Providentiam suæ facit duritiæ esse vadem. Moriturum , inquis , aut certè mori posse supponis. Quid autem ? tu Gummare confidenter ei crastinum contra Augustinum ausus polliceri ? ausim hebdomadas & menses : nam si hoc pacto foret dispositus , nonne res foret imprimis demiranda quod Divina Providentia sineret eum vitæ defungi tam infeliciter , eo , inquam , tempore quo Confessarii id suadentis obsequitur iudicio ? sed hoc magis demiraberis , si perpendas , quod ut talis damnaretur debuisset Providentia Divina destinato consilio decrevisse ipsum in vindictam antea vitæ in flammis infernales præcipitem dare. Facietne id Deus opt. max. aliter sanè aliter fidendum Deo , ad illos mihi Sermo est , qui norunt Divinam Providentiam disponere omnia suaviter ; hoc est sine quâ nec capillus capite decidit ... quanto minus fiet ut eadem moderante homo corripiatur ægritudine , aut morte abripiatur ? illos inquam alloquor qui præter reliquos Ethnicorum errores , & illum detestantur , quo rerum eventus fortunæ commento adscribere solebant.

Vides

Vides, Lector, ut misericordem Dei providentiam suæ durtiæ vadem præstet Gummarus? quam præsumptuosè, jam ante discussi: cæterum res indigna est, ut quæ maximè, misericordiam Dei immisericordes facere & crudeles Dei ministros.

Supereft Macarius, quem ad extremum de industria servavi, propterea quod cum Gummaro partim, partim cum P. Gabriëlis planè symbolizet, & jam ante eum vidimus cum Gummaro in paterno Divinæ Clementiæ sinu Vergerianum rigorem abscondere voluisse: *Et reverà, quomodo, inquiebat, posset Divina Bonitas illos, qui talem amorem erga Deum habent* (agit de amore imperfecto & initiali, & qui per se sine Sacramento ad justificationem non sufficiat) *qui ex tali amore serid, & strenuè in actionibus pœnitentiæ se exercent, ut penitus omnem Dei, quam commiserunt, offensam deleant, qui continuis virtutum insistunt exercitiis, ut sese ad reconciliationem cum Deo disponant, in æternum à se abjicere, & repudiare?* NON HOC DE MISERICORDIA DIVINA PRÆSUMI POTEST. Nec spatio majori, aut intervallo distat à P. Gabriëlis, & ex Macarii verbis dilemma illud, de quo jam toties, Gabriëlianum facilè conficias, si penitiùs modò doctrinam ejus introspicias, & ea quæ habet in *Examine Pentalogi*, cum iis conferas, quæ jam ante dederat in *Disquisitione Theologica de Amore Dei requisito cum Sacramento ad justificationem*. Et primo quidem in *examine* pag. 303. ad eandem illam objectionem; *fieri posset,*
Cc quod

quod interea temporis, dum absolutio differtur, moriatur, sicque defectu absolutionis sit damnatus pœnitens, qui fortè salvus fuisset, si absolutionis beneficium ei impensum fuisset. Ita respondet, & ex libro de frequenti communione describit: Si illud argumentum iterum aliquid concluderet, à fortiori militaret iterum contra antiquæ Ecclesiæ laudabilem praxim, cum tunc per multos annos absolutionem quandoque differrent, pro ut & diu ... Baptismum ... adultis & quamvis quandoque aliqui mortui fuerunt sine reconciliatione, aut Baptismo, non ideo suam praxim reliquerunt, aut mutarunt: Tum ita pergit; sed firmiter sibi persuaserunt tales in decursu pœnitentiæ, aut catechumeni morientes, si verè fuerint pœnitentes, & boni catechumeni OB DEFECTUM SOLIUS SACRAMENTI NON FORE DAMNANDOS. Et infra: Ratio est, quia tales pœnitentes moriuntur in obedientia Ecclesiæ; in pœnitentiâ ipsis à Christo per suum Vicarium imposta; quis autem dubitare potest quin Christus Dominus, qui, teste Prophetâ, multus est ad ignoscendum, quos suâ gratiâ in pœnitentiâ exercet, si fecerunt fructus dignos pœnitentiæ, eis & fructum & præmium pœnitentiæ & remissionem peccatorum largietur. Quod autem dixerat suprâ: Si VERE fuerint pœnitentes, non ita intellige, quasi tantùm velit sine Sacramento eos salvandos, qui veram, & perfectam, & per se adeò justificantem contritionem elicuerint; & non etiam eos, qui, quantum ad ipsum Sacramentum requiritur, sufficienti tantum attritione verè fuerint pœnitentes

tentes : hanc enim ejus mentem esse manifestè evincit , quod immediatè subdit : *Quod maxime verum est in sententia Authoris Pentalogi Diaphorici , requirente cum Sacramento ad justificationem amorem Dei super omnia , contritionem enim illam ex amore Dei super omnia procedentem , licet adhuc imperfecta sit , & initialis , & ordinariè , ac extra necessitatis articulum vim reconciliandi hominem cum Deo exerere non possit absque consortio Sacramenti , tamen vim illam habere , extremè laborantem reconciliandi absque Sacramento , si illius copia desit , præter alios docent moderni tres celebres Lovanienses Doctores , quos ibi nominat : & ipse id non obscurè docet pag. 307. ubi rationem reddit, quare in extrema potius necessitate initialis ille , & imperfectus amor sine Sacramento justificet , extra illam se solo non justificaturus. Valebit ergo hîc etiam dilemma Gabriëliano dilemmati perquam simillimum ; vel peccator moriturus sufficienter erit dispositus , vel non , si sufficienter erit dispositus, in articulo mortis solâ illâ dispositione, hoc est initiali illo , & imperfecto Dei super omnia amore salvabitur ; si non erit sufficienter dispositus , absolutio ipsi oberit , sicque addet peccatis suis sacrilegium , seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.*

Valebit , inquires , iudice Macario , sed non in sua , sed aliena Authoris Pentalogi sententia , imo fortè & in sententia Gummari , neque enim imperfectiorem Dei amorem ad Sacramentum Pœnitentiæ ab eo exigere supra vidi-

mus, ubi verba ejus descripsimus ex pag. 127. *Methodi*. De Macario posset esse dubium, qui in *disquisitione Theologica* pag. 65. cum Sacramento ut necessarium requirit *prædominantem Dei propter se amorem* : Si non implet Macarius ibid. pag. 70. hoc ipsum dubium abstergeret, & admitteret *prædominantem illum Dei propter se amorem*, tunc *amorem esse Dei super omnia*, cum adjutus timore omnem exclusit cupiditatem, seu absolutum creaturæ propter se amorem : quem quidem cum exclusisse semper debeat, ut sufficiens sit ad Sacramentum dispositio, eodem profectò recident, & Macarii *prædominans Dei propter se amor*, & *amor Dei super omnia* Autoris *Pentalogi*. Valebit ergo in Macarii æquè atque Autoris *Pentalogi* sententiâ decantatum dilemma ipso judice, teste, & interprete Macario.

Habes, Lector, Trium-Virorum dogmata; restat ut ex iis legitimè concludamus, de què ipso ad eò hujus articuli titulo inter nos sincerè statuamus.

§. 4.

EX TRIUM-VIRORUM DOCTRINA deducitur consecrarium, & suis huic Articulo titulus assignatur.

Quam veteres & antiquæ, tam familiares Novatourientibus & sunt, & semper fuerunt querelæ, quas hodie dum etiam à Bajo-Janseniana factione quotidianas propè

propè audimus; sententiis suis ab Adversariis invidiam con-
flari per nescio quæ deducta ex iis consecrata, quæ, cum
ipsa per se sanæ doctrinæ repugnent apertius, non possunt
non principia, unde ipsa profluunt, vitiata ostendere.
Hinc Vatinianum in sagaces illos, & Catholicos Diale-
cticos odium; hinc Frauciscus Simonis, Cornelius Ze-
ghers, Carolus Reymakers, Gerardus van Vianen, Uli-
cus Jonson, tam nigris signata calculis & lapillis nomina
in fastis Bajo-Jansenianis: Quid ita? latens sub specio-
sis verbis venenum sua per corollaria haud mali Dialectici
detexerunt, mentitosque vultus larvato Bajo-Jansenismo
detraxerunt, ut adeò frustra illi tegere cautè, & subdolè
occultare se velle pergerent; quamdiu reperirentur, qui
latentes sub doloso cinere periculosos ignes proderent.
Quod autem calumniæ reos postulent, quasi quæ non
somnia, nedum cogitarint, dogmata hominibus Catho-
licis mendaciter, & invidiosè affingant, dum consecra-
ria ad sua principia & antecedentia referunt, ipsa est, nec
obscura calumnia; quasi vero ad alium pertineat conse-
quens, quam ad eum qui posuit antecedens. Nec satis effu-
giunt, quod aliquos mussitare audivimus, dum ea se
corollaria admittere negant, nec deduci ea ex suis posse
sententiis satis præviderint. Erat enim Magistrorum, &
eorum præsertim, qui contra communem Theologicæ
Cathedræ sententiam nova dogmata in suo cerebro procu-
debant, nec dubium quid, aut probabile, sed certa
Cc 3 omnia,

omnia, & indubitata docere se glorientur; erat eorum, inquam, diligenter attendere, & prævidere prudenter quàm latè novitia sententia se extenderet, & in quam turpes caudas disineret: fac tamen nihil illis mali suboluisse; si sinceri quidem erant veritatis amatores, gratiæ erant agenda, non jacienda in eos convicia, qui ex fraterna caritate periculosa doctrinæ Autores nescios, nec satis providos admonebant; tum etiam resiliendum fuerat à principiis, quorum exitus displicerent. dicente Augustino: *quod quidem non ipse sentis, sed hoc sequitur illa, quæ sentis; muta ergo antecedentia, si vis cavere sequentia.* Ut ut est, sanæ doctrinæ Magister dialecticos non odit, & positam à se veritatem suis per se ipse consecretariis gestit illustrare: id autem nec per se facere, & ægrè etiam ferre, si fiat ab aliis, tacitè enim verò fateri est in sinu quædam foveri suo, quæ lucem non patiantur; & ubi lucis odium, ibi mali suspicio est. Hæc pro præsentia monuisse satis sit, ne immeritò mihi irascatur biliosa Trium-Virorum caritas, si ex eorum verbis superiori §. relatis invidiosius, quam velint ipsi, concludam; nec mihi suas sordes, sed sibi imputent; horrendum inferri consequens, non inferentis vitium est, vitium est ponentis antecedens.

Age, Eruditissime Pater, quam sano, quam leviter ægro negasti absolutionem, jam jam morituro concedis? directè, scio, non respondebis; cunicularius es, & in rupem incidisti, & declinanda sunt per circuitum saxa: verumtamen
quid

quid ais? *Vel peccator efficaciter intendit converti, vel non: si efficaciter intendit converti, si moriatur ante absolutionem solâ voluntate efficaci conversionis salvabitur: si non intendit, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem.* Hoc tuum esto antecedens; unde bonâ tuâ veniâ ita concludam; ergo in ipso mortis articulo absolutionem morienti dare, prodesse ad salutem animæ non potest, potest quam maximè obesse; ergo absolutionem negare tutius est. Quid autem postea? atqui in administratione Sacramentorum tutius semper sequendum est; ergo jam jam morienti in ipso mortis articulo neganda semper est absolutio. Exhorruisti P. Agidi? & meritò quidem, utinam & fructuosè; *hoc sequitur illa, quæ sentis; muta ergo antecedentia, si vis cavere sequentia;* nam quid horum omnium negare potes? in administratione Sacramentorum tutius semper esse sequendum? hoc Catholici omnes, hoc omnes Theologi, hoc Patres, hoc Pontifices, hoc Ecclesia clamat universa. Negabis igitur tutius esse absolutionem morienti non dare: sed quæ potes? nam si prodesse non possit, & obesse maximè possit, manifestum est tutius eam negari: prodesse autem non potest, ut enim prodesset, deberet esse dispositus, & si sit dispositus, ipsâ illâ suâ dispositione sine absolutione salvabitur, hoc est effectum, ad quem daretur absolutio, sine absolutione consequetur; si autem dispositus non sit, quàm maximè oberit *addet enim*

pe-

peccatis sacrilegium, seu Sacramenti profanationem ad majorem animæ damnationem. Maneat hoc ergo in causa, ex Gabriëliana sequi sententia, ne in ipso quidem mortis aut extremæ necessitatis articulo absolutionem esse dandam. Nunc ad te, Havermanne, pari passu progredior, nam in eandem cum P. Gabriëlis foveam incidis; doces prædominantem Dei propter se amorem necessariam esse ad Sacramentum pœnitentiæ dispositionem; doces prædominantem illum Dei propter se amorem esse amorem Dei super omnia, non celebrem illum quidem, & perfectum, per seque adeo etiam sine Sacramenti adminiculo justificantem, sed imperfectiorem tantùm & initialem; doces denique imperfectum, & initialem Dei super omnia amorem, quamquam extra mortis articulum per se justificare peccatorem non possit; eam tamen per se reconciliandi vim habere in extremæ necessitatis & mortis articulo: ex quibus quidem omnibus hoc tuum dilemma, & tuum exurgit antecedens; vel est ad Sacramentum dispositus moriturus peccator, vel non est; si est sufficienter dispositus, habet prædominantem Dei propter se amorem, sive amorem Dei super omnia, qui se solo, nunc saltem in articulo mortis, etiam sine Sacramento vim habet reconciliandi, adeoque si non acceptâ absolutione moriatur, solâ suâ dispositione salvabitur: si non est dispositus, absolutio ipsi oberit, quia ad illam non est dispositus, sicque addet peccatis suis sacrilegium seu Sacramenti profanationem ad majorem sui damnationem. Red. igitur argumentum,

&

& in meum consequens rursus delabor : ergo prodesse non potest absolutio si æger dispositus est , cum solâ dispositio effectum absolutionis hic & nunc sufficienter ad animæ salutem suppletura sit ; sin autem dispositus non sit , oberit misero ad majorem animæ damnationem ; ergo tutius est hic & nunc absolutionem prorsus negare , cum dando prodesse non possim , nec nocere possim negando ; & è contrario nocere possit , si detur , sacrilega absolutio , si negetur , sacrilegii periculum caveatur , nec alia damni ratio iucurratur ; jam vero si tutius ea negabitur , & in Sacramenti administratione tutior semper via eligenda est in Macariana non minus , quam Gabriëliana sententia , sequetur in articulo mortis negandam semper esse absolutionem , quod item in causa manere velim , Lector , ut ita commodius de legitimo hujus articuli titulo citra ullam calumniæ suspicionem statuamus .

Vides , Lector , nihil me ab eorum indole alienum jam inde ab articuli initio præmonuisse , & aliud eos quidem hic dicere , aliud per cuniculos agere nec rectos eos quidem sed obliquos ; eo tamen per circuitum tardius adrepere , quo rectâ viâ citius pervenirent , si satis auderent ; sed nec audent satis , nec res satis adhuc maturuit , & fidelium animis ante id persuadendum , quod antiquæ Ecclesiæ firmiter persuasum fuisse fingit Macarius , eam esse infinitam Dei , & incredibilem propè misericordiam , quæ ob defectum solius Sacramenti neminem sit damnatura , dum-

modo eam animi dispositionem in se excitarit, quæ cum Sacramento ad justificationem, & Sacramentalem cum Deo reconciliationem & sufficiens fit, & necessaria: id enim si semel persuaserint, ruet paulatim suâ sponte absolutio, nec violentâ manu opus erit, ut penitus aboleatur. Quid enim est? nam juvat familiari exemplo (amant familiaria exempla Trium-Viri) juvat inquam exemplo familiari rem illustrare, si ægro mihi potionem medicam offeras, quæ certam quidem mortem sit allatura, si febricitans stomachus ad eam satis dispositus non sit; nec valetudinem repræsentatura sit pristinam, nisi eam corporis dispositionem invenerit, quæ per se ipsa sola, etiam sine illa potione, morbo omni, & omni malo certò medebitur; quid? tam stultus ego sim æger, tam vitæ meæ prodigus, tam denique amarulentæ potionis amans, ut per eam, cum certo mortis periculo, si fortè ad eam dispositus non sim, curari velim, qui sola corporis dispositione, si dispositus sim, securius sine ullo vitæ discrimine convalescam; & esset homo quisquam Christianus Macariano malè & Gabriëliano delusus dilemmate, qui non negari sibi malit sine ullo animæ suæ damno absolutionem, quam cum tanto sacrilegii periculo dari, nec secum ita cogitet: aut dispositus sum, aut non sum; si sum, eodem profectò loci recidet absolvi & non absolvi, sine absolutione æquè ac cum illa salvandus; si non sum; satis quidem in Deum offensæ est, ut sacrilegium non addam; & satis pœnarum æternum

num me manet, ut non majora ac nova in infelicem infernisque ignibus devotam animam supplicia congeram.

Hæc de Macario, & P. Gabriëlis commiseratione & lachrymis digna omnia; nam quæ hac super re pluribus disputat Eximius Gummarus nescio equidem indignationem potius, an risum mereantur: quid enim ait? vel est dispositus, vel non est; si non est, nihil profutura, imo obfutura est absolutio ob *sacrilegium*, quod, inquit, *patrari consuevit ab iis, quibus indignis absolutio donatur, & quo deinde S. Eucharistiam inhonorant*: sin autem ad Sacramentum dispositus est, non morietur, quantumvis credatur moriturus: nam speciosa illa & præsumptuosa de Divina Misericordia oratio, quam ibi integris paginis prosequitur, & nos §. præcedenti maxima ex parte retulimus, aut hoc unum probat, aut nihil. Multa hic dici possunt, & dicta sunt aliqua superius, sed non vacat argumentis abuti ad convellendam machinam, quæ risu dissoluta uno tota corruit. Et verò quis mihi serius ita sit, aut morosus, Lector, qui hæc ex ore Viri Eximii sine risu audiat; aut dispositus pœnitens non est, aut si sit non morietur; nec, quod scias, piè id tantum à misericordia Dei sperat; sed certissimè præsumit, & tam certò non moriturum credit, quam credit certò nec folium arbore, sine Providentia Dei, nec capillum capite decidere, nec passerem in terram: quam certò credit nihil casu accidere, aut fortunâ: quam credit certò Deum Optimum Maximum destinato consilio nemi-

nem decrevisse in flammis infernales præcipitem dare ; tam-
 que adeò , si Gummaro credas , fieri non potest , ut bene ad
 Sacramentum dispositus moriatur , quam possibilè non est
 ut providus esse desinat Deus , aut misericors. Hæc autem
 plane est in misericordia Dei fiducia , an præsumptuosa in
 eam blasphemia ?

Nunc , quod hoc §. agimus , ex hoc etiam Gumma-
 riano antecedente contra ipsum concludamus ; ego vero
 illud ipsum itidem concludo , ne in ipso quidem articulo
 mortis pœnitentem absolvendum ; ita enim secum Gum-
 marianis verbis Confessarius quisquam exigat : aut dispo-
 situs meus est pœnitens , aut non est ; si non est , oberit
 absolutio sacrilega ; si est dispositus , non morietur , si non
 morietur , non est utique extrema necessitas , non est mor-
 tis articulus : si nec hic , nec illa est , ergo eadem mihi lege
 absolvendus venit , quâ sanus , & integris incolumis viribus ;
 nec licet adeò eum absolvere , nisi pœnitentialia opera ritè
 præmittat ; *non enim morietur* : nisi consuetudinem exuat ,
 nisi metum omnem probabilis relapsûs arceat ; *non enim*
moriatur : nisi denique dispositionis debitæ & sufficientis
certum me faciat. Sed heu miserum ! id habet præterea
 incommodi , quod multo , quam reliquâ ante vitâ , diffi-
 cilius hic & nunc *certitudo* illa obtineri poterit : si enim
 dum sanus , nec ullo metu coactus , sponte suâ , &
 liberè confitebatur , nec verbis ejus , nec lachrymis , nec
 singultibus credere me Gummarus volebat , quantumvis

fit-

sincerus ac candidus cognosceretur, quantumvis *sciretur* *nolle decipere*; non tantò suspecta magis hîc esse debebunt ea signa omnia? non tantò ego ad credendum tardior, quantò minus libera, coacta magis est jam jam morientis Confessio? quantò dubitare pronius, easnè lychrymas aliqualis Dei amor, & odium peccatorum, an potius mortis imminentis periculum, & dubiæ æternitatis & præsens & vivacior gehennæ metus expresserint. At at periculum in mora est; animam agit, jam jam expiraverit; quid agis? ego vero absolutione abstineo: nam eum mori, id enim verò indicium mihi manifestum est, non esse eum debitè aut ritè ad absolutionem dispositum; neque enim moreretur, si esset dispositus: ut adeò, quam ad dandam absolutionem rationem vis esse maximam, pœnitentem coram me & in aspectu meo mori, ea ipsa apud me ad negandam potius absolutionem faciat, non enim moreretur, si ritè esset dispositus. Vide, Lector, quâ fiduciâ sperare possis à Gummaro absolutionem in periculo mortis, qui mortem ipsam negandæ absolutionis vult esse rationem. Morietur igitur, & sine absolutione morietur, & præsentè D. Gummaro ita morietur. Quod si in ipsum insurgant Parentes, Filii, Consanguinei, multa exprobrantes, eodem, quo morienti absolutionem negavit, vultu ad pietatem composito, & multa de Divina Providentia speciosè præfatus rationem negatæ à se absolutionis reddat, dispositumque eum ad absolutionem fuisse neget: nec de eo se quidem dubitare, cum morientem

viderit; non enim, quæ divina est in homines misericordia & providentia, moriturum fuisse, si Absolutionis pacem reddidisset debita & necessaria ad Sacramentum attritio; ut ita gratiam fecerit defuncti manibus, quod sacrilegium caverit, majoribus alioqui suppliciis æternum cruciandis. Quid restat? nisi ut pro defuncto solennes Ecclesiæ preces persolvi veteret, tamquam ejus manibus nil profuturas. Hæc cum legimus, hæc ex eorum sententiis tam horrenda consecraria sequi cum intelligimus, fronti nostræ timebimus, si aperte dicamus, quod ipsi tacite per cuniculum agere & moliri videntur, & non potius majusculis litteris huic Articulo suum titulum præfigemus.

Dilatam ad mortem usque absolutionem, ne in ipsa quidem morte esse concedendam.

SECTIO SECUNDA.

Cuniculus secundus, quo subruatur materia Sacramenti Pœnitentia.

HActenus subruendæ Absolutioni Sacramentali strenuè, ut vidimus, laboratum est; non tædet laboris; alios & alios moliuntur cuniculos, nec ullam Sacramenti partem intactam patiantur, aut integram, qui totum Sacramentum volunt abolitum: hæc scilicet est bellandi

ra-

ET INFELIX CONCORDIA. 215

ratio ; nec uno contentus cuniculo est , qui hostilem subvertere arcem , & suis eam convellere fundamentis meditatur. Diversis eam partibus aggreditur , ut certius subruat , dum à mutuis viribus vehementiores cuniculi singuli communi impetu fortius concutiunt ; aut , si non parem omnes successum fortiantur , detecto ab hostibus altero , aut conatu irritato in auras abeunte , supersit denique alter , qui priore felicior unâ saltem ex parte armato & procincto ad incursum militi medium , inter laceræ ac semiustæ arcis rudera , aditum vi aperiat.

Ergo in Sacramenti materiam , non segnius , quam in ejus formam fecerunt , cuniculos Trium-Viri agunt ; quam quidem cum Synodus Tridentina Sess. 14. cap. 3. triplicem statuatur ; Contritionem , Confessionem , & Satisfactionem , suam Contritioni cuniculum , suam Confessionem , suam denique Satisfactioni foderunt , eodem tamen omnes artificio elaboratos , artificio illo , inquam , Vergeriano , quo nullam quidem negare partem hæreticorum more audiantur , sed ita omnes odiosas ; ita faciant onerosas , ut , quod perferre onus se posse desperant , suâ sponte fideles aut ferre detrectent , aut , si ferre cæperint , excutiant.

Non vacat tamen omnes lento metiri pede cuniculos , & singulos eorum anfractus curiosius perferutari ; non hoc unius sectionis opus est , opus est voluminis integri ; & ego jam ad alia festino , & diu satis sub terra in cuniculorum latebris , & tenebris ambulavi , ut lucem suspirare &
li-

liberiores aërem appetere incipiam; quare, quæ circa Contritionem, & Satisfactionem tacite omnia & subdole moliuntur, otiosus, & tacitus præteribo; præsertim cum nemo quisquam sit Belga; qui surdus quidem non sit, cujus aures quotidianæ propè querelæ non pulsaverint de importuno quorundam hominum, & immoderato rigore, Sacramentalem satisfactionem, quam salubrem & paternam correctionem Christus & Ecclesia voluere, in tyrannicam quandam carnificinam convertentium; quid? tenellis virginibus menstruas cilicii gestationes injungere? morientibus & sub ipsa morte tremantibus artibus perplutum frigidâ indusium injicere? fœnum equorum pabulum manducandum pœnitenti imperare? & ejusmodi sexcenta alia, hæc hominum nil nisi caritatem spirantium, an carnificum inventa sunt? hoc Jesu Christi & Ecclesiæ paternum judicium, an ferale ferocientis Prætoris tribunal est? non eò denique hæc faciunt, ut ad equuleum citius reos, quam ad Confessionem pœnitentes allicias?

Contritionem autem tantam, tamque perfectam, atque omni promiscuè hominum generi tam difficilem comparatu, non suadere ut optimam ad Sacramentum dispositionem, sed exigere ut necessariam, nihilnè suspicionis in iis hominibus, qui aliundè suspecti in Sacramentum Pœnitentiæ per fas & nefas pugnare deprehenduntur, nihil inquam in iis, & de iis suspicionis pariat, id eos non tam amore Contritionis facere, quam odio Sacramenti? nam quod
illâ

illâ attritione, quam sufficere ex Tridentino satis evincas, & quam communior, ut eam vocat ALEXANDER VII. inter Scholasticos sententia adstruit, contenti homines isti non sint, mirum non est: Scholasticos cane pejus, & angue oderunt, & qui per cuniculos gradiuntur, communi & tritâ viâ non incedunt.

His itaque, tamquam satis aliunde notis, tacitè prætermisissis, quod obscurius fortasse est, hac sectione agamus, & accuratè simul ac breviter demonstramus, quanta Confessione, ut est ipsius Sacramenti pars & materia, satis aliunde, & per se onerosæ onera insuper alligent, hoc est, eum porissimùm cuniculum detegamus, quem Confessionis eversum Trium-Viri jam ab annis aliquot secundum Vergerianas delineationes fodere inceperunt.

ARTICULUS I.

Primus secundi cuniculi anfractus: Repetenda sæpè sunt aliis & aliis iteratis Confessionibus eadem peccata ante Confessa.

A Udisti, Lector, non apertè negant Confessionem, non inutilem dicunt, non soli eam Deo fieri volunt: hoc quidem Calvinismum redoleret, cum quo nihil se habere commune videri volunt; sed videri tantùm, nam, an finem communem non habeant, ipsi, & alii, quorum

E c inter-

interest viderint; ego vadem præstare me non ausim; contraria certè media adhibent, sed parum interest, qui eòdem properant, eàdem, an diversâ viâ incedant: & hoc si fatis à Calvinismo recedere est, ad Communem quidem cum iis finem, sed per diversa media tendere; nihil quoque inter se commune habere dicantur, qui, eandem arcem expugnaturi, diversâ bellandi ratione utuntur, dum in sole alii & pulvere apertis palam, & conspicuis machinis pugnant, alii ductis infra terram cuniculis clandestinâ vi periculosius laborant.

Quod si tamen intelligere possis eum, qui absolutionem nova semper ac nova prætexens commoda longius sensim, ac longius differri vult, eò clanculum & sine strepitu tendere, ut ea planè tollatur; nec possis tamen fatis intelligere, Confessionem cum velle sublatam, qui eadem repeti crebrius in Confessione peccata etiam ante Confessa, & frequentius adeo ipsam Confessionem reïterari velit: intelligas eundem sæpè à contrariis causis effectum haberi, nec eum tantùm deficere, cui cibus severè interdicitur omnis, & negatur; verùm & illum mori, qui congestis sæpius, & intemperantius cibus oppleto turpiter, & obstipato stomacho medius crepat; intelligas, quod qui nimium exigit, negare doceat, & qui onera justò majora, & ultra vires injicit, ea à te excuti, non ferri velit; cæterum quantò id minus primâ fronte intelligitur, tantò subtilior est cuniculus, tantòque adeo majus erit operæ pretium, hunc etiam tam subtilem cuniculum detexisse.

§. I. CON-

§. 1.

CONFESIONES DURANTE
Consuetudine recidendi peracta tamquam
sacrilega omnes repetenda sunt.

ITa planè in terminis definit magna illa Belgii per tot annos perturbatrix Gummari Methodus, ut adeo meritò hanc Toletanæ Inquisitionis Censuram acceperit, quod nata sit, & *fideles à suscipiendo & Confessarios ab administrando Pœnitentiæ Sacramento retrahere ac detertere*: ita porrò crudè, ita indigestè proponit, ut invidioso commentario opus non sit, ad conflandam invidiam, quam ipsa per se, & nuda verba mirùm quantam creent: audiatur; *Confessiones, inquit pag. 67. & Communiones, quæ durante consuetudine recidendi peractæ fuerunt, plerumque tamquam sacrilegia confiteri oportet, manetque præterea arcta obligatio denuo confitendi peccata mortalia, quæ quis malè confessus fuit, hoc est præter Confessiones & Communiones mortiferè sacrilegas, illa quoque mortalia, quæ obtinente relabendi consuetudine, confessus est, de integro confiteri oportet.* Rigida me-herculè & dura sententia! vidit id D. Gummarius, & paululum temperare placuit; adjicit particulam *plerumque*; quâ scilicet elabatur, si fortè ab Adversariis aliquando ad casus quosdam particulares, & horrenda
 Ec 2 sua

suæ sententiæ consecraria tractus, dogmatis sui invidiam
 sustinere satis non possit. Et est hoc quoddam Viri Eximii
 artificium, ubi peregrinum aliquod, & novum & à com-
 muni Doctorum sensu alienum dogma protrudit, præsertim
 si durius illud sit, quàm ferat maternus Ecclesiæ spiritus,
 particulam quandam cautè inferere, quæ ingratham insipidæ
 sententiæ asperitatem mitigare paululum & lenire videatur;
 tum illud etiam studiosè agit, ne clarè satis Lector intel-
 ligere possit, quos casus excludat particula illa restringens:
 credo, ut ubi pressius homo urgebitur, sicut causæ ma-
 gis expedire videatur, ita ad arbitrium suum aliter, atque ali-
 ter pro loco ac tempore interpretari particulam suam pos-
 sit: sic neque hic illud suum *plerumque* satis explicat, nec
 aliud ex toto illo dubio 3. exculpere possum, nisi eum
 unum excipi casum, quo vel per ignorantiam aliquis, uti-
 que invincibilem, vel per oblivionem, utique inculpabilem,
 excusari posset: neque enim plùs erui potest ex his ejus
 verbis: *Quin & hoc fieri nonnumquam potest, ut post
 illam relabendi consuetudinem quædam Confessiones, Com-
 munionisque notabili post tempore secutæ rursus fuerint ritè
 peractæ; & rationem hanc subdit paulò infrà: Obligatio,
 quæ diversis è factis occasionem ducit, potuit procedente tem-
 pore, & factorum OBLIVIONE, & faciendorum IGNO-
 RANTIA contegi, ut pœnitens postea in bona fide fuerit, at-
 que adeò minimè necessum, ut Confessiones secutæ semper fue-
 rint invalidæ.* At verò si nihil amplius Gummariana parti-
 cula

ET INFELIX CONCORDIA. 22r

cula significat, nec mitior est, quam ut solum inculpabilis oblivionis, & ignorantiae invincibilis casum excludat, otiosa profectò ita est, ut securè omitti potuerit, neque enim periculum erat, ut universaliter sine ulla restrictione, nedum additâ voce *plerumque*, assertio à Gummaro posita ad oblitum inculpabiliter, aut ignorantem invidiosè ab Adversariis extenderetur. Sed & illud hic observandum venit, famosum illud *plerumq;* non spectare ad Confessiones & Communiones durante consuetudine recidendi peractas, ut sensus sit, eas omnes non semper, sed *plerumque* tantum esse sacrilegas, sed ad solam obligationem dictas Confessiones reiterandi facere, in qua scilicet dispenset aut oblivio, aut ignorantia inculpabilis: ut adeò liceat nullâ Gumhari injuriâ, nec alterato ejus verborum sensu omittere particulam *plerumque* tamquam otiosam, & ita generaliter statuere: *Confessiones & Communiones, quæ durante Consuetudine recidendi peractæ fuerunt: tamquam Sacrilegia confiteri oportet, manetque præterea arcta obligatio denud confitendi peccata mortalia, quæ quis malè confessus fuit, hoc est præter Confessiones & Communiones mortiferè sacrilegas, illa quoque mortalia, quæ obtinente relabendi Consuetudine confessus est, de integro confiteri oportet.* Cohærent hæc, & tamquam ex capite profluunt ex alio ejus dogmate, quod sectione præcedenti Art. 2. §. 3. plenius excussimus, ubi omnem consuetudinem exutam prius volebat, quam Consuetudinario dari posset absolutio: profluunt item tamquam ex altero

altero capite, ex iis quæ pag. 62. operosè urget, veram conversionem non fuisse, quam intra breve saltem tempus (ut fit in consuetudinariis) in eadem peccata relapsus subsequatur. Constat sibi pag. 97. & à vera, inquit, conversione (cetera sunt paria) plus aliis distant illi, qui consuetudini diuturniori vel ad mortalia plura, vel graviora implicantur: tum quidem potissimum, quando hanc peccandi viam repetentes Confessiones interim, absolutionesque frequentissimè petierunt, & quod caput est, forsàn, eadem durante offensarum consuetudine, sacrilego ore S. Communionem refici non erubuerunt. Vide quid agat, à Confessione eos ante alios longissimè arceat, qui Confessione ante alios plùs indigent: hoc est, quò magis sis æger, hoc tibi medicinam severius prohibet: quod si ad veram tandem perfectamque cum Deo reconciliationem suspirans, ex illo peccatorum luto contra retrahentem & obluçantem consuetudinem emergere denique planè proponis, & quando, imbecillis ut es, tanto tamque arduo operi per te ipse non sufficis, ab Euchari- stia Pœnitentiæque Sacramentis subsidiariam gratiam imploras; ecce si in lubrica via cecideris iterum, sacrilegus es, sacrilegè confiteris, sacrilego ore S. Communionem reficeris, tantoque longius à conversione recedis, quanto propius, & sæpiùs ad salutaria Sacramenta accesseris. Quid ita? relapsus es; at humana ea est fragilitas, & humanum est cadere, surgam denuò, & firmius figam pedem novâ Sacramentali gratiâ, novo robore confirmatus;

cave

cave feceris, sacrilegia cumulabis; quid tum autem postea? *Confessiones & Communiones eæ omnes tamquam sacrilegia iterum confiteri oportet, manetque præterea arcta obligatio denuò confitendi peccata mortalia, quæ quis malè confessus fuit, hoc est præter Confessiones, & Communiones mortiferè sacrilegas, illa quoque mortalia, quæ obtinente relaxandi consuetudine confessus est, de integro confiteri oportet.* Ita Gummarus; & hæc quidem ejus verba jam tertio repetii, ut memoriæ altius impressa hæreant & tenacius, quàm ut citò excidant, præsertim cum distinctius eorum meminisse §. 3. necesse fuerit, ubi illud potissimum expendemus, quot & quanta ex hoc Gummariano dogmate onera Confessioni, ac pondera importunè adjiciantur.

Nihil porò hoc Paragrapho de Macario dixi, nihil de Gabriëlis; non quod nihil dicendum sit, aut hîc à Gummaro dissentiant tam concordés ejusdem Vergeriani & Arnaldici Trium-Viratus Collegæ, sed quod nec apertè æquè, ac clarè, nec in terminis, ut loquimur, id dicant, ut facit Gummarus: & habet hoc omnis factio, ut non omnia æquè clarè dicantur omnibus, sed hac in re ille, in ista confidentior plùs aliquanto hîc audet, ut ita in uno callidè experiantur, quid tutò deinde ac securè sustineri possit ab omnibus: & potui Macario aliquantulum parcere, ut qui Paragraphis sequentibus satis fatigabitur; ut tantilla quies invideri ei non debeat.

§. 2.

CONFESSIONES ILLO TEMPORE

facta, quo quis ex ignorantia etiam invincibili contra jus naturæ peccavit, tamquam sacrilega omnes reiteranda sunt.

Hoc tam acre absynthium Macariano horto debemus, quamquam quid dico absynthium? amara quidem absynthium herba est, sed tamen salutaris; hoc verò Macarianum dogma amarulenti ita saporis est, ut ad animæ tamen salutem non faciat; faciat ad desperationem, & ad Conscientiarum, ut sequenti §. reipsâ fiet manifestum, carnificinam.

Audiamus porrò ante omnia ipsa Macarii verba, ex quibus mellitum illum ac dulciculum flosculum legimus. *Petet aliquis, inquit in Tyroc. pag. 374. & 375. num ergo quis debeat reiterare semper suas confessiones factas illo tempore, quo ex ignorantia contra jus naturæ peccavit? in nostra sententia quæstio habet majores difficultates, cum enim admittamus omnem ignorantiam juris naturæ esse vincibilem, consequens est, omnem etiam esse culpabilem. Iam autem docet communis Theologorum sententia sacrilegam, adeoque reiterandam esse Confessionem, quando in illa ex graviter culpabili ignorantia reticetur peccatum mortale;*

mortale; ob hanc rationem VALDE PROBABILE EST, quod talis DEBEAT OMNES ILLAS CONFESIONES REITERARE. Tum ita addit; & hanc sententiam vidi defensam Lovanii in Hallis 1670. sub Exim. Domino ac Magistro nostro Gerardo van Werm. Et verò Eximius ille 24. Martii dicto anno 1670. id ipsum Thesi 2. manifestè asseruerat: nec pigebit ejus sententiam hic describere, cum illam Macarius faciat suam, dum ait, & hanc sententiam, quam nempe jam jam asserui, vidi defensam &c. ita autem habet: ut quis ex ignorantia juris naturæ contra jus naturæ docendo peccet, requiritur, ignorantiam culpâ personali esse contractam, quod non requiritur, ut quis ex ignorantia juris naturæ contra jus naturæ agendo peccet. Quasi vero docere contra jus naturæ, non sit agere contra jus naturæ; sed id nunc non disputamus; & jam sæpè observatum est, novaturientis farinae Doctores quàm in alios severos, tam in se esse mites. Filium Theseos reputamus. Quicumque ergo deprehendit, se aliquo tempore per ignorantiam juris naturæ (etiam sine culpa personali contractam) contra illud graviter deliquisse, OMNES CONFESIONES SUAS, QUAS TEMPORE ILLO DURANTE FECIT, DEBET REITERARE. Nec talis sibi persuadeat, quod talia ignorantiae peccata per generalem Confessionem fuerint indirectè remissa. Neque per hoc, quod quis non sit confessus aliqua, quia ea peccata esse nescivit, excusatur à Confessione eorum, ubi ea mortalia esse rescivit, & CONSEQUENTER NON ETIAM A REPETENDIS CONFESIONIBUS ob affectum erga illa

intus perseverantem inutiliter factis. Hæc est sententia D. Van Werm; hanc vidit Lovanii defensam Macarius; hanc in Tyrocinio facit suam; ut adeo ex verbis Magistri clariùs discipuli mentem liceat cognoscere.

At enim de ignorantia invincibili procedit hujus §. titulus, Macarius autem de vincibili agit; tum etiam absolutè eas reïterandas esse titulus dicit, Macarius verò tantum *valdè esse probabile*, imo & contrariam sententiam probabilem esse pluribus sustinet; quin & illud addit; non esse reïterandas in eorum sententia, qui ignorantiam invincibilem à formali peccato negant excusare, sic ut multiplicis calumniæ notam turpiter contraham, qui fabricatum in meo cerebro titulum pro Macariano dogmate venditare ausim. Et sanè potest hæc esse aliqua, nec in speciem absurda exprobratio; ego valdè probabile esse dico, tu, quasi asseveranter id dicerem, calumniosè me traducis; ego reïterandas eas Confessiones doceo, quia omnis ignorantia secundum me vincibilis, omnis est culpabilis; & ne dubium esse possit, quid in eorum sententia judicem, qui in ignorantia etiam invincibili formale peccatum agnoscunt, illud disertè addo, in eorum sententia Confessiones eas omnes repetendas non esse; quid clariùs? tu tamen interim contraria mihi affingis omnia, & ad invincibilem nequiter ea extendis, quæ ad solam vincibilem cautè ego restrinxi. Audio, numquid præterea? nam quæ hæcenus quidem speciosè objiciebas, nihil solidi præter speciem habent. Tu vincibilem omnem

ais

ais ignorantiam, invincibilem dari in materia juris naturæ, & dari posse negas; fictène id neges, an verè, mox viderimus, negas tamen, & socium habes Eximium Huygens, nec in probatione ab eo sejungeris, dum uterque hanc paradoxo vestri rationem datis; omnem ignorantiam in materia juris naturæ esse vincibilem, quia omnis absolutè vinci potest, saltem per gratiam; nisi quod tu addas pag. 354. vincibilem eâ etiam dici ratione, quod superari, vinci que possit, *consulendo doctiores & superiores*: sed & illi *doctiores*, ut homines sunt, ita & ipsi ignorare possunt, & ut ipsi errare possunt in dando consilio, sic tu errare in sequendo potes; cum hoc tamen discrimine, quod illis impunè, & sine ullo crimine contrà ipsum jus naturæ consilium dare liceat, tibi sine peccato id sequi non liceat; atqui hoc non est ignorantiam superare *consulendo doctiores*, sed ex consilio doctiorum ipsum formale peccatum posse incurrere: hoc ergo cum Gummaro urge potius, omnem esse vincibilem, quia omnis absolutè vinci potest, saltem per gratiam; sed si tibi constare vis, eâdem pertinaciâ in materia etiam juris positivi, & facti invincibilem dari, aut dari posse, nega, & pernega, ne tuo ipse gladio à nobis juguleris: obtinet enim hîc æquè, atque istic clava ista vestra herculea *omnis ignorantia* (etiam juris positivi & facti) *absolutè vinci potest saltem per gratiam*. Pergamus porro, non enim noster hæret hîc nodus: omnis ignorantia juris naturæ est *vincibilis*, ita tu dicis, & nos tantisper cogitemus, ergo qui omnem

facis *vincibilem*, dum de *vincibili* agis, *nullam* excludis, & revera de *omni* agis; quod si de *omni*, etiam de illa, quam communius mecum Theologi *invincibilem* putant, & nominant; ego ergo dum *invincibilem* ignorantiam dixi, eam dixi, non quam tu, qui nullam hujusmodi admittis, sed Theologi passim *invincibilem* esse volunt, & tu *vincibilem* dicis, adeoque non excludis, dum iterandas esse confessiones contendis durante ignorantia *vincibili* factas, sed tua *vincibili*, hoc est, quæ *invincibilem* aliorum in se etiam comprehendit sub nomine vincibilitatis, quia & illa *absolutè* *vinci potest*, *saltem per gratiam*, quod adversarii non negant, quoque adeo sensu *invincibilem* suam fateantur esse etiam *vincibilem*, & talem dici facile patientur: nulla ergo calumnia si confessiones omnes durante ignorantia factas, etiam eâ, quæ in scholis nomine *invincibilis* ignorantia venit, iterari te velle jam inde ab initio Paragraphi dicebam.

Nec hîc stabimus, ulterius tuis ipsius verbis convincendus venis: nam cujus hæc vox est? *Cum vel non detur ignorantia invincibilis juris naturæ, uti probabilius putamus, vel, SI DETUR: EQUIDEM NON EXCUSAT A PECCATO FORMALI, &c.* Noli tuam Thesim erubescere Præses; tua est, & inter eas conclusiones, quas anno 1672. 12. & 13. Julii sustinuiſti, ordine vigesima. Neque pudeat, quod inconstantior sententiam mutaveris postea in Tyrocinio pag. 353. ubi ita loqueris: *Secundum veriore, & in SS. Patribus fundatam sententiam nulla datur ignorantia*
juris

juris naturæ, quæ sit invincibilis & inculpabilis, contrariam huic assertioni sententiam saltem quoad primam partem diu tenui, & bis in publicis Thesibus defendi: NULLAM SCILICET IGNORANTIAM INVINCIBILEM JURIS NATURÆ EXCUSARE A PECCATO, etiam supponendo dari talem invincibilem. At quia hoc multis nimis durum videtur, tandem assertionem hanc publicè defendi: licet valdè probabilem adhuc judicem alteram sententiam, eamque non contemnendis rationibus fulcire possem. Ne pudeat, inquam: veniam facilem meretur inconstantia, quæ tam plausibilem præfert rationem; mutasti sententiam, non quia verius, & in SS. Partibus fundatum magis erat aliud, sed quia hoc multis nimis durum videtur; nisi fortè quia hoc multis nimis durum videtur, exinde verior capit esse, & in SS. Partibus fundata sententia contraria. At herculè quantò laudabilior nobis fuisset Macarius (& esset Gummarus, & , ut alios taceam, Gabriëlis) si & hanc, & alias in variis materiis sententias feliciùs mutasset, & verius, nec deesse potuisset honesta ratio, ubi non illud tantùm obtineret, quod multis hoc & illud nimis durum videtur, sed quod & hoc, & illud non uno fulmine Roma damnasset: dixi porro feliciùs mutasset, & verius; nam non satis quidem sincerè sententiam suam mutasse hìc Macarius videtur; qui enim tam piis oculis dimissum à se dogma respectare pergit, ut valde probabilem adhuc judicet & non contemnendis rationibus fultum, nec aliam rationem prætexit, quàm quod

hoc multis nimis durum videtur, an non is idem quidem sentire, sed aliter loqui, & verba tantum, non animum mutasse censendus est, verba repetiturus eadem, si mutata phraseos ratio cesset, & *hoc nimis durum multis videri* destinat? imo, si profundius rimamur, id quidem fecit, ut, cum ante hæeret dubius, daretur, nec ne ignorantia invincibilis, & ita dubiè loqueretur: *Cum vel non detur ignorantia invincibilis juris naturæ, uti probabilius putamus, vel si detur: equidem non excuset à peccato formali, &c.* alterutrum postea determinans, nec dari eam, nec dari posse planè definierit, tantum tamen abest, ut illud etiam negaverit, quod hypotheticè antea confidenter asseruerat, *si detur*, non excusaturam à peccato formali; ut etiam in Tyrocinio temperare sibi non possit, quin pag. 374. quod ante item pag. 353. fecisse eum vidimus, iterum exclamet valdè probabilem eam esse sententiam, quæ, & invincibilem admittit, & eam à culpa negat excusare; hoc tamen constanter sustinet, nihil inde ad difficilem illam tot Confessionum reiterationem sinisteriùs posse concludi: & in hoc præcipuus rei nostræ cardo vertitur, id nitidè ut ostendatur, ignorantiam invincibilem, si non excuset à culpa formali, nec excusare ab illa ipsa Confessionum reiteratione. Id autem ut agam, dabo illum honorem Francisco Simonis, & Ulico Jonson, ut quod apud eos Confectarium reperi, eorum etiam verbis illustrem, tantoque id agam libentiùs, quòd Macarium alter, alter

alter Gummarum presè impugnet, quorum scilicet hac in re affinis est, & communis sententia.

Ac primo quidem Franciscus Simonis hoc pag. 23. ponit, & probat consecrarium, *is qui agendo contra legem naturæ peccavit invincibiliter ignorans legem, justificari non potest eâ ignorantia*: IMO SACRILEGIA ACCUMULAT, UTENS INTEREA SACRAMENTIS ECCLESIE.

Etenim manente eâ ignorantia, fieri non potest, ut suscipiat eam animi dispositionem, quæ voluntatem peccandi excludat: nulla detestatio peccati excludet voluntatem id faciendi, quod omnino ignoratur esse peccatum; quæ res est manifesta.

Hinc sequitur NON SINE SACRILEGIO EUM UTI SACRAMENTIS; non enim excusat ignorantia: est namque ignorantia juris, aut certè ignorantiam juris naturæ involvit. Non ignorat integrè confitendum esse, non etiam statum gratiæ esse necessarium, ut sumere liceat Eucharistiam, ignorat se non confiteri integrè; uti & non esse se in statu gratiæ: hæc facti ignorantia reipsa ignorantiam juris includit. Ignorat scilicet, se non confiteri integrè, quia ignorat se peccasse contra legem naturæ: hoc verò ignorat, quia legem naturæ ignorat. Hæc juris naturæ ignorantia tollatur, & sciet se non confiteri integrè, seque non esse in gratia: non potest mereri excusationem ista facti ignorantia, nisi & mereatur ignorantia juris, quam includit.

Tum ita ad aliud Consecrarium procedit: Is qui agendo
 contra

contra legem naturæ peccavit olim invincibiliter ignorans legem; obligatur non solum confiteri peccatum illud, sed & iterare confessiones omnes, quas fecit in ea ignorantia, & confiteri sacrilegia toties commissa, quoties Sacramentis est usus. Etenim & irrita fuit omnis confessio & sacrilegus Sacramentorum usus, ut patuit. Vidit hoc omne genus Confessarii Autor Theseos (D. Van Werm) cujus priorem partem supra dedi (& nos supra dedimus) quicumque ergo deprehendit se per ignorantiam juris naturæ graviter deliquisse, omnes confessiones suas, quas tempore illo durante fecit, debet reiterare.

Ades nunc huc Gummare, & mecum ea repete, quæ pag. 52. congerit Ulicus Jonson ad argumentum sextum; & si hæctenus refellere eum, vel, ut nos putamus, non potuisti, vel, ut tui nos volunt credere, dignatus non es; audire eum saltem ne pigeat; cæterum nescio an superbiusculi id animi non sit Scriptores ita alios passim despiciere, ut vix ulli respondere digneris; exspectat responsi aliquid Gerardus van Vianen, exspectat hic ipse Ulicus Jonson, exspectat jam dudum, & frustra, Eruditissimus D. Du Bois; vigila Gummare, & attende; vera, & germana caritas humilis est, & neminem despicit; ego certè quidlibet malim suspicari, etiam convictum te esse, quam superbum; nunc ad Ulicum.

Si actio, inquit pag. 52. legi naturæ contraria statuat hominem, qui legem illam invitus ignorat, verè coram Deo cri-

criminis reum, supplicioque obnoxium, homo ille justificari numquam potest ullo modo, saltem quamdiu ignorantia involuntaria (qualis sine dubio vestra est, quæ non alio sensu, ut vidimus, vincibilis est, quàm quod absolutè vinci potest saltem per gratiam) perseverat: non per Sacramentum Baptismi, non per Sacramentum Pœnitentiæ, non etiam per Martyrium; nam nullo ex his medio justificari potest sine contritione, juxta illud Tridentini Sess. 14. c. 4. fuit autem quovis tempore ad impetrandam veniam peccatorum hic contritionis motus necessarius. Contritio porro debet involvere propositum non peccandi de cætero, debetque excludere voluntatem peccandi; atqui ejusmodi contritionis motum elicere numquam potest homo, de quo agimus: nam quamcumque contritionem illum cogitaveris elicuisse, cum illa poterit stare voluntas peccandi, sive ponendi illam actionem, quam invitus ignorat legi esse contrariam: imo si ex ignorantia involuntaria (& ita invincibili, ut absolutè tamen possit vinci, saltem per gratiam) certò mihi persuadeam, fornicationem V. G. in certis quibusdam circumstantiis lege caritatis mihi esse præceptam, omnis mea contritio necessariò tacitè involvet voluntatem in istis circumstantiis fornicandi, adeoque peccandi; tantum aberit, ut voluntatem peccandi excludat. Hinc est,

Confessarium primum: Confessiones omnes istius hominis sunt irritæ: nam caruit contritione verâ, cujus defectu confessio est irrita.

Confessarium secundum: Confessiones omnes sunt iterandæ: nam confessio irrita est iteranda.

Hæc in unum quidem Gummarum Ulicus, at non unum Gummarum ferit, ferit & Macarium: facit enim consentiens utriusque inter se doctrina, ut, quod ex alterutra consequitur, ex utraque consequatur. Uterque *omnem ignorantiam*, etiam eam, quam cæteri passim auctores *invincibilem* vocant, *vincibilem* dicit. Uterque hanc eandem rationem adfert, quia *omnis*, atque adeo famosa illa etiam *invincibilis*, vinci absolutè potest, saltem per gratiam. Atque ita pari hætenus passu uterque procedit; prævolat dein Macarius, &, quod ex Gumhari sententia deducit alius, ipse in sua sententia admittit confectarium; & valde probabile esse ipsemet contendit, omnes confessiones esse reiterandas, quæ durante ignorantia *vincibili* juris naturæ fuerint peractæ; sic tamen ut per *vincibilem* non excludat Adversariorum *invincibilem*, utpote, ipsis etiam fatentibus Adversariis absolutè, *vincibilem*, saltem per gratiam. Jam vero cum is Theologus *valde probabile* esse dicat, qui probabilitatis hostis acerrimus, in suscipiendis præsertim, & administrandis Sacramentis, nihil, nisi quod certum est, aut saltem, ubi omnia probabilia, id solum quod tutius est, ad praxim admittit; potuit absolutè dici in titulo, quod valde probabile Macarius dixerat & manifestè tutius est: atque ita hanc quoque calumniæ speciem abstergimus, & hujus paragraphi titulum planè facimus Macarianum.

§. 3.

EXCUTITUR DILIGENTIUS

*hic primus anfractus, & quàm everfivus fit
Confessionis pluribus ostenditur.*

ADsum vobis iterum inconsiderati Sacramenti Pœnitentiæ Reformatores, nec solus, sed utrumque latus iisdem stipatus subsidiis, Franciscum inter & Ulicum medius, egregium illud, & nobile Theologorum par mecum in arenam reduco.

Iterandæ sunt Confessiones omnes durante consuetudine recidendi peractæ, & tamquam sacrilegæ iterandæ: ita nos §. 1. docebat Gummarus, & erubuisse putem cum talia doceret, docebat tamen; Iterandæ sunt Confessiones durante ignorantia juris naturæ, etiã invincibili peractæ, ita §. 2. docebat Macarius, & ex Gumhari sententia inferebat Ulicus Jonson: non contemnendus cuniculus est, ignoscant mihi quicumque Adversarii sunt, non inanis suspicio est, multum ruinæ Confessionis hic cuniculus minatur, quod ferri non potest onus, excutitur; excutitur jugum, quod tyrannicum est, & frequentes illæ iterationes, & reiterationes Confessionum eò denique pertinent, ut nulla fiat omninò Confessio, ut carnificina fiat conscientiarum, ut in desperationem agantur anxie fidelium mentes.

Gg 2

Audi

Audi Franciscum Simonis : *Scopus* , inquit pag. 26. *dogmatis capitalis* hic est : *Confessio carnificina conscientiarum* , ac denique *desperatio*. Agit autem de peccatis ignorantiae juris naturae : *Scopum hunc videbis* , si attenderis ; primo , *Confessiones ejus hominis* , qui peccavit olim ignorans , omnes fuisse irritas , & sacrilegas durante ignorantia , adeoque iterandas : in hac vero iteratione , si confitentem fugerit circumstantia , quam postea discat graviter adversari legi naturae , rursus iterandas esse omnes , & sic porro : Secundo , neminem quantumvis doctum , aut sanctum , sibi persuadere posse , se depulisse ignorantias omnes juris naturae tam varii , tamque implexi in tanta varietate materiarum , Iustitiae , Caritatis , Religionis , Castitatis , aliarumque virtutum : adeoque neminem sibi posse persuadere , nullum superesse istius generis peccatum sibi expiandum. Nulla diligentia , nullae Confessionum iterationes securum reddent. Nec adhuc potest diglutire hunc bolum , ergo illum iterum masticat in supplicatione ad Pontificem Maximum pag. 28. *His paucis animum advertat* , tua Sanctitas , is qui olim ex invincibili ignorantia (quae tamen absolute vinci possit , saltem per gratiam , & hoc sensu sit vincibilis) peccavit graviter , extra Dei gratiam vixit , quamdiu deinde in ignorantia vixit : Confessiones iterandae omnes ; si quid postea novi discat hujusmodi peccati olim commissi , nihil actum iteratione illa Confessionum , iterandae rursus omnes. Si quid ignorantiae , ex qua olim peccavit graviter , adhæreat usque ad

ET INFELIX CONCORDIA. 237

ad mortem, supplicii destinatur æternis luenda illa omnis peccatorum series, Confessiones sacrilegæ, cæterorumque usus Sacramentorum, tot sacrilegiorum reus. Iudicet tua Sanctitas an aberraverim, scopum dogmatis designans Confessionem carnificinam conscientiarum, ac denique desperationem: eadem inculcat, repetitque pag. 33. & alibi: usque adeo digeri illa satis non possunt Catholico stomacho.

Instat æquè pressè Ulicus Jonson, & eadem parte Gumarum aggreditur. Pag. 53. audiamus: *Confessiones omnes sunt iterandæ sed & Confessiones, durante ignorantia iteratæ, rursus sunt irritæ deficiente contritione verâ, quæ haberi non potest, dum ignorantia perseverat (ut supra probatum est) iterandæ sunt igitur iterum, tertio, sæpius, nihil umquam valituræ: en carnificinam conscientiarum. Quæ igitur spes salutis homini miserrimo? eliciat, inquires, caritatem Dei super omnia in gradu quodam perfectissimo: at quæ potest? caritas necessariò includit voluntatem seriam numquam graviter offendendi Deum, quem amat super omnia: caritas autem istius hominis (de quo supra §. præcedenti) involvet propositum committendi fornicationem in iis circumstantiis, in quibus ex ignorantia minimè voluntaria (& invincibili, absolutè tamen vincibili, saltem per gratiam) iudicat se lege caritatis obstringi ad fornicandum, erit igitur caritas illa voluntas peccandi, atque adeo caritas nulla. Quod nam igitur suggeris remedium animarum Medice? nihil ego isti homini superesse video, præter abyssum desperationis,*

rationis, unde emergat numquam. Expectabo ut suggeras remedium aliquod: haecenus ille; & adhuc expectat patienter, sed expectet licet, nec dum suggerere aliquod dignatus est Gummarus, aut potius nam, jam dixi, quidlibet suspicari malim, quàm à superbia rationem tam pertinacis silentii petam.

Nec prætereundum hîc videtur, quamquam ad sectionem primam propriè id spectet, confectarium aliud de absolutio-
ne, quod argumento septimo ad hominem pluribus & accuratè prosequitur; hæc summa est; absolutio dari non potest, saltem extra necessitatem, nisi certò moraliter constet de fut^o senti dispositione pœnitentis; hæc in eo sufficiens non est, nisi adsit sufficiens contritio, nec erit ea sufficiens, quamdiu aderit ejusmodi aliqua ignorantia; debet ergo moraliter certò constare, nullam in pœnitentis animo ignorantiam hujusmodi residere: & quando id constabit? nam an ipse tam temerarius sit Gummarus, ut id de se affirmet? quid tu autem ad hæc Gummare? in tua doctrina vitium est, an in Ulici dialectica? nam ubi tam horrenda confectaria video, in alterutra vitium esse necesse est. Sed frustra est; silentarius nobis factus est Gummarus, tacere certus est.

At non tacebo ego, & jam dudum, opinor, lector, proprium aliquid à me expectes, qui tam liberaliter aliena retuli; ego verò reliquum paragraphi mihi vindico; confectariis jam datis suum pondus adjicio, & periculosum
cuni-

cuniculi anfractum diligentius perscrutans, per tot tamque frequentes Confessionum iterationes, ad nullam denique iri demonstro, res paulò altius repetenda est.

Res confiteri dura, & grande Confessio onus; quid? superbum, ut sumus, homines genus, & ad propriam attentum gloriam nos accusare ipsos? deque occultis, & infamibus prorsus criminibus accusare? quod in equuleo tormenta inter & minas non manifestaremus, id sponte & liberè homini alteri proderet? quæ in nobismetipsis erubescimus facta, quorumque adeo memoriam in nobis, si possumus, ipsis extinguamus, ea & eloqui alteri, & novam rursus in cognitionem, sic quasi novam in lucem reproducere? heu! quàm pudibundâ fronte, quàm tremulâ linguâ, quàm mæstum suspirantibus labiis, quàm pudore suffusis genis id fieri necessè! verè grande Confessio onus, & dura res confiteri! Da mihi puellam cæterà probam, & honestam: sed heu! illa, illa proba, trahente foris diabolo, titillante intus libidine, moroso consensu in mollitiem turpiter incidit; aut etiam invitante prætereà libidinoso scurrâ, & alliciente loci solitudine, victrici concupiscentiæ (cui nempe ex novaturientium laxissimo, & contra Concilium Tridentinum falsissimo effato resisti non possit) semel succubuit infelix. Da mihi matronam optimæ totâ urbe famæ, & honestissimam vulgò habitam, & erat sanè cur haberetur; & illa tamen, ut est proclivis in malum natura nostra, absente diutiùs marito, solitudinis pertæsa reditum dum
 sus.

suspirat ; ecce tibi , communis familiæ amicus peregrè advenit , lautè pro amicitia hospes excipitur ; nihil hactenus mali , sed periculi plena omnia ; ecce media intervenit concupiscentia , illa , illa victrix , impuros ignes afflat diabolus ; hospitalitas transit in libidinem , & , quod mediâ ante horâ vel cogitare horruisset , reipsâ totum violat maritalem perfida adultera : sed mox , ut non erat de meritio grege , vix admissum est crimen , & jam erubuit , & , quod semel admisit , millies damnavit. Eheu ! quæ deinde in puella illa , quæ in hac matrona interna lucta , quàm anxia , quàm assidua ? dum & facti piè pœnitet , & ad Christianam Confessionem assurgere tentant pœnitentes feminæ ; & interim obluetur pudor , gravis hostis , revocat naturalis verecundia , ipsa pertinaciter resistit natura , & turbatus intra viscera ebullit sanguis ; vident , ut expallescant ? ut lucem fugiant , & hominum frequentiam , ut solæ in obscuras latebras recedant ? & in hac solitudine tamen , & in his tenebris adhuc se erubescant. Ægras suspicantur Domestici , solantur Parentes , Sorores , Conjux , sed refricat turpem memoriam ipse Domesticorum aspectus , & importunum solatium ; & cujus facti solæ ipsæ sunt testes , ejus omnes putant esse conscios ; ergo in solitudinem iterum , iterum in latebras , ubi suis se lachrymis , & gemitibus exedant. Vah ! hæc de me fateri crimina ! nec alieno ore , sed proprio fateri ! & quid Sacerdos cogitabit ? & hujus ego vultum ultrâ , & oculos subire potero ? & non emori

ET INFELIX CONCORDIA. 241

emori toties videbor, quoties aut à me ipsum, aut ab ipso videri me credam? & ut me non videat, quæ de me etiam absens non suspicabitur? dum hæc cogitationum turbæ noctibus integris insomnes animas fatigant, dum fauces præcludit dæmon, ne suum ipsæ dedecus umquam eloquantur, dum cum dæmone conspirat ingenitus pudor; non deserit miseris miserator omnium Deus, & cælestes gratiæ suæ motus benignus emittit: optimè: recreantur paululum (tanta est Divinæ gratiæ vis) pectus iterum, atque iterum percutiunt, & semiapertos oculos ad cælum prope aufint tollere; in genua provolvuntur, & reconciliari suo Deo, quovis velint commodi dispendio: tenella membra ciliciis, & voluntariis ejusmodi afflictionibus crucient, excusum corpusculum jejuniis macerent, ipsum sanguinem, uti nunc lacrymas, & vitam profundant, quidlibet demum patiantur, dummodo confiteri necesse non sit.

Et verò Trium-Viri, rigidi pœnitentiarum amatores, si æqui estis rerum æstimatores, id mecum statuetis, peccatorem vix esse ullum, qui non pœnitentias malit subire quaslibet, ipsamque adeo confessionem maximæ gravissimæque instar pœnitentiæ non habeat.

Instat interim fortior è cælo vis; se suumque pudorem christianâ fortitudine superent, & quod facere impiè contra Deum non puduit, id pro animæ salute utiliter, & piè confiteri non pudeat: vincit gratia, abstergunt lacrymas, confiteri certæ sunt, surgunt, ad templum procedunt,

H h

sub-

subinde tamen domum respectantes; ter sedem confessionalem tangunt, ter revocantur, & ipse indulgens animo pes ad eundem tardus, & tarda ad confitendum lingua est: heus infelices! jam eratis in portu, & procellosum mare sic miseræ repetitis? agite, expectat vos in Ministro & Vicario suo ad veniam, & amplexum paratus Deus, securitas Conscientiæ, peccatorum venia, Gloria æterna, Dei amicitia uno tantum constabunt verbo, difficili illo quidem, sed uno tamen: agite semel tantum, quantulum est quod exigitur? semel tantum dicere opus, tormenti id quidem genus est, sed perbreve & nisi recessissetis, jam dictum fuerat; agite, semel dicite, & æternum licebit salubriter tacere, imo & oblivisci. Audimur, redeunt alacriores, tantum potuit una hæc, & brevis vox *semel*: salva res est, à gemitu incipiunt, desinunt in lacrymas, & jam confessæ sunt, felices, quæ semel eloquendo æternum, & apud homines silentium, & apud Deum oblivium suo crimini induxerunt.

Nunc tuam Lector fidem! si in Macarium illæ, si in Gümmarum incidissent, putas inducendas fuisse, ut sæpius idem confiterentur, & non potius obdurandas ut nunquam? putas reversuras fuisse in templum ad animæ salutem, & non potius desperabundas domum ad laqueum? quæ enim eorum vox, quæ eorum est oratio? age & pudorem superare assuesce, qui sæpius superandus erit; semel peccasti, at non semel erit confitendum; quod semel admisisti, centies erit repetendum: quid ita? si in idem peccatum,

tum, quod multis hodie cum lacrymis confiteri paras, pro humana corruptæ naturæ fragilitate denuò relabaris, ipsa hodierna irrita est confessio, & repetenda; si, excusso quantumvis diligenter Conscientiæ sinu, quidquid occurrerit dubiè aut certò, candidè totum dubiè, aut certò, uti habes conscientiam, elocutus fueris, ex ignorantia intereà juris naturæ invincibili, nec alio sensu vincibili, quàm quod absolutè vinci potuerit saltem per gratiam, peccasti, & id tu peccatum nunc taces, non voluntariè, sed ignorantè, quia scrupulum ejus, quia conscientiam non habes; nil proderit confiteri, si deprehendas postea jus naturæ à te quantumvis ignorantè violatum; repetendæ confessiones omnes, quia irritæ omnes, omnes fuerunt sacrilegæ: repententur igitur; at si & post reiterationem illam novi aliquid ejusmodi occurrat, reiterationes omnes sunt denuò, & ita tertio, sapius, imo si ad mortem usque ignorantia aliquid adhæserit, restant peccata, non nisi sacrilegè confessa, æternis pœnis luenda omnia, nulla enim valida fuit durante hâc ignorantia, aut esse potuit contritio; nulla fuit valida, aut esse potuit confessio; & frequens ille, ac toties repetitus Sacramenti usus non delevit peccata, sed sacrilegiis cumulavit; age ergò, pudorem omnem assuesce vincere, semel peccasti, non semel erit confitendum; non semel illud pudoris martyrium subeundum, quod semel admissum centies eloquendum est; nullus confessionum finis, nec ulla tamen post eas omnes reiterationes securitas, & quis omnem ignorantiam

juris naturæ, tam varii, tamque in centum materiis implexi à se depulsam esse temerariè confidat? & ut id de se præsumat pœnitens, quis de pœnitente suo Confessarius moraliter id certò judicet, quod ne probabile quidem ulli Probabilistæ fiat? tam certum ergo erit moraliter, neminem esse dispositum sufficienter ad absolutionem, quàm certum erit, neminem ab omni omninò ignorantia juris naturæ esse immunem. Cui ergo demum impertiri possit absolutio? aut quis tam sit præsumptuosus, ut cum tanto sacrilegii periculo confiteri audeat? tuam igitur fidem Lector! poterit hæc tam blanda vox, & tam suavis de Confessione sententia (est autem hæc, ut vidimus, partim Macarii & Gummari, partim ex eorum placitis per necessariam consequentiam sequitur) poterit, inquam, resiliens ad Sacramentum revocare, & non potius sponte etiam & alacriter accedentes avertere? Nota ergo diligenter artificium, & noxium, nec contemnendum cuniculum, materiæ sacramentalis simul ac formæ destructivum; confessionis illud tam grande, ut vidimus, & experimur, onus novis ad desperationem usque, & animarum carnificinam oneribus immites cumulant; atque ita paulatim intelligitur, quod in ipso paragraphi limine obscurius videbatur, ad nullitatem Confessionis per tot etiam, tamque frequenter iterandas confessiones per cuniculum subdolè perveniri. Nimis scilicet quàm verum est Salomonis Proverbium *qui vehementer emungit elicit sanguinem* Prov. 30. v. 33. quam gnomen rigidis
 Con-

ET INFELIX CONCORDIA. 245

Confessariis opportunè aprat Cornelius à Lapide ; & possumus filii meminisse , dum Patris verba legimus ; nec historiam opinor Reformatores illi nostri è sacris Codicibus utilius ruminarent aliam, quàm quæ de Roboamo habemus 3. Reg. 12. ubi id ante omnia vellem secum attentè exigerent, quæ denique causa fuerit tanti, tamque assidui schismatis, quo & à Roboamo simul, ac domo David decem tribus irreparabili damno defecerint ; ne & suo ipsi rigore, si pergant, id umquam efficiant, ut sed ad alium anfractum potius nos eamus.

ARTICULUS II.

*Secundus hujus cuniculi anfractus circa
Sigillum Sacramentale Confessionis.*

NUllus in militari expeditione obsessæ urbi fatalior cuniculi locus, quam, in quem omnes ambages & anfractus desinunt, & qui recipiendo militari pulveri destinatus est : nec ullus sacramentalium cuniculorum Confessionis fatalior anfractus, quàm qui infirmando Confessionis Sigillo paratur ; nisi id plus fortè est, quàm cuniculum fodere, & potius accensum fomitem ipsi pulveri admovere ; & verè actum est profus de Sacramento, si hanc semel flammam Sacramentales cuniculi conceperint, & , uno convulsa impetu, in auras ruinosa abit Sacramentalis Confessio.

Res.

Res confiteri dura est, jam id articulo superiori vidimus; & de industria studiosè, & pluribus, & ad oculum, ut loquimur, demonstravi; jam ante enim prævidebam, ejus usum articuli præcedentis minimè circumscribendum angustiis; sed ad hunc etiam articulum facturum vivis id semel coloribus depinxisse, & vivaci ideâ semel id comprehendisse. Durum igitur, non enim est cur id dissimulemus, durum est, ad interiora viscera, & abstrusos conscientiæ & cogitationum recessus, soli Deo nobisque pervios hominem volenter admittere, sordesque ei suas omnes detegere; sed grande ut id sit onus, & ita grande, ut ad fidem nostram benè cæterâ dispositos, hoc & deterreat unum, & avertat Hæreticos; volentes tamen patienter æquè, ac fortiter humeros submittit Christiana pœnitentia, dum divinâ & gratiâ adjuta & luce fidei illustrata, in Confessario Dei Ministrum & Vicarium intuita, Deo se, non homini confiteri Catholicè credit, surdo quidem non loqui, sed loqui muto, in ejusque auribus sua cum suis verbis peccata, ad æternum silentium salubriter sepeliri. Ita est; Confessionem factam rectam conservat arctum illud, & multiplici jure, naturali, Divino, Ecclesiastico, sic quasi totidem firmatum nodis Sacramentale Confessionis Sigillum, quos adeò nodos si aut solvere, aut laxare inceperis, næ tu eversum pœnitentiæ cuniculum planè perficis; imo potius, ut dixi, in certam ejus ruinam subterraneo pulveri de cuniculario incendiarius factus, ignem injicis.

Non

ET INFELIX CONCORDIA. 247

Non accuso Trium-Viros, quasi hunc etiam tam fatalem cuniculum fodiant, aut incendiarium fomitem accendant, & rotent: est tamen cur Gummarum saltem & Macarium examinem, absolvere æquè ac damnare paratus: faciam id porrò ita sincerè, ut ex ipso fine cognoscere liceat, quàm fidelis, & ab omni calumnia alienus longiori hoc capite flexus, & ambages cuniculosque eorum omnes percurrerim.

§. I.

QUID HAC IN MATERIA
Romana Inquisitio nuper damnaverit.

Quò periculosiora sunt mala, hòc sollicitiùs eorum primis obstandum principiis; ut adeò Roma, uti Fidei Catholicæ universim, ita Sacramentorum præcipua vindex, primis hac in re Novaturientium conatibus resistere tantò diligentius debuerit, quantò propiùs eum certa Sacramenti Pœnitentiæ ruina conjuncta est; & fecit id sanè Roma perquam diligenter, nec ullam indulgens moram vix audire potuerat, moveri in Belgio capisse aliquid à Bajo-Janseniana factione contra Sacramentale Sigillum, & jam in Belgium Decretum expedierat.

Erud.D.Franc.vander Vliet S.T. Lovanii Licentiatus, Canonicus graduatus, & in Seminario Archiepiscopali Mechliniæ Professor, & ne alicujus tituli obliviscamur, jam à paucis heb-

hebdomadis in novam illam, & strictam scilicet Theologiæ Lovaniensis Facultatem adlectus (video enim & illum subscripsisse articulis, quos, ut Lovaniensis doctrinæ articulos, Gummarus proposuit) hic inquam Professor hanc ibidem posuit, & sustinuit Thesim die 19. Febr. 1682. *oritur ex Confessione Sacramentali Sigillum, quo obligatur Confessorius ex justitia, & religione, quidquid peccati, & illi affine in confessione intellexit, silentio involvere*: nimis ea quidem, bone Professor, tenuiter, hæctenus indubitatum erat, non ex justitia modo, & religione, sed ex jure naturali, divino & Ecclesiastico obligatum esse: sed quid dicam? qui velit postea solvere nodum, prudentior est, quàm ut eum ante valde stringat; pergit autem infelix Thesista, quæ verba majusculis literis imprimenda do, sunt enim secundum apices omnes ea ipsa, quæ in Romano mox Decreto proscripita legentur: **SCIENTIA EX CONFESIONE ACQUISITA UTI LICET, MODO FIAT SINE DIRECTA AUT INDIRECTA REVELATIONE, ET GRAVAMINE POENITENTIS, NISI ALIUD MULTO GRAVIUS EX NON USU SEQUATUR: IN CUJUS COMPARATIONE PRIUS MERITÒ CONTEMNATUR.** Nec dissimulandum est ejusdem coloris pertinens: *Non est improbable quod olim, in quibusdam casibus licuerit uti scientiâ ex Confessione acquisitâ, in quibus modo non liceret.*

Dici vix potest, quantus ab una hac Thesi non Mechliniæ modo, sed toto Belgio strepitus auditus, indignabatur quisquis Sacramento Pœnitentiæ benè pièque volebat;

calamum stringit R. D. Antonius Suivius; ore & manu pugnat D. Nicolaus du Bois, dum eam voce & scripto, in Cathedra, & libris doctrinam debellandam suscepit, nec destitit, donec Romanus Senatus litem diremit, & invidet licet D. Vander Vliet, dum ejus Thesim reprobat, & omninò proscribit Romana Congregatio, causam Domino Du Bois feliciter adjudicat. Quid interim Gummarius? tacebat homo; an & Thesim probabat? nescio; hoc scio, bene hoc tempore conveniebat Pontificio Collegio cum Seminario Archiëpiscopali; cæterum, an, & quid suspicionis secum adferat Gummarianum illud silentium, suo loco videbitur.

Interea non satis sustinet Theseos suæ invidiam, & bonorum omnium non otiosas indignationes & querelas: quid agat? Consultit sua Lovanii oracula, & puto Pontificia, non Romana illa, sed Lovaniensia, & ita à Collegio Pontificio dicta: alteras edit Theses, quæ & priorum sint Apologeticæ, & earum duritiem temperent; & conclusionem quidem secundâ ita invidiosæ de Sigillo positionis sensum limitant, ut eam tantùm velint intelligi de usu scientiæ ex confessione acquisitæ cum gravamine pœnitentis seclusâ quâcumque revelatione: sed nihilo hæc Theses alteræ primis feliciores, aliquantò etiam deteriores fortunam nactæ sunt; nam & illa explicatio Romanis displicuit, quod cum priori Thesi commune est, & ipsa præterea hæc disputatio altera auctoritate Regiâ interrupta est & con-

tinuari prohibita: ex hoc, ut solent vetitæ merces, copiosius spargi, & distrahi exemplaria curarunt, ut, quo possent modo, infelicem interruptæ disputationis successum compensarent. Nunc ipsam Censuram audiamus.

Feria 4. die 18. Novembris 1682.

In Congregatione Generali S. Romana Universalis Inquisitionis habita in Conventu S. Mariæ super Minervam coram Eminentissimis ac Reverendissimis DD.S.R.E. Cardinalibus in tota Republica Christiana, contra Hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à S. Sede Apostolica specialiter deputatis.

P Ravia matura consultatione DD. Consultorum facta fuit discussio sequentis propositionis: Scientia ex Confessione acquisita uti licet, modo fiat sine directa aut indirecta revelatione, & gravamine pœnitentis nisi aliud multò gravius ex non usu sequatur: in cujus
com-

comparatione prius meritò contem-
 natur : (est hæc ipsa , ut vides , Thesis D. Vander Vliet
 diei 19. Februarii 1682.) addita deinde explicatione
 (in secundis nempe Thesis 6. Iunii eodem anno Conclusione 2.)
 sive limitatione ; quod sit intelligenda de usu scien-
 tia ex Confessione acquisita cum gravamine pœ-
 nitentis seclusa quacumq³ revelatione ; atq³ in casu,
 quo multo gravius gravamen ejusdem pœnitentis
 ex non usu sequeretur ; & statuerunt dictam pro-
 positionem , quatenus admittit usum dicta scien-
 tia cum gravamine pœnitentis , omninò prohi-
 bendam esse etiam cum dicta explicatione sive
 limitatione ; & presenti Decreto prohibent , ne
 quis ultra audeat talem doctrinam publicè , aut
 privatim docere , aut defendere , sub pœnis arbitrio
 S. Congregationis infligendis : mandantes etiam
 universis Sacramenti Pœnitentia Ministris , ut
 ab ea in praxim deducenda prorsus abstineant .

FRANCISCUS RICCARDUS S. R. & Universalis
 Inquisitionis Not.

HÆc satis sint de D. Vander Vliet & infausta ejus Thesi, eâ potissimum occasione relata, ut intelligant omnes, quàm non impune, nec sine Romana Centura in hac cuniculi parte laborare liceat: & primum quidem ligonem in ea Thesi fixerat Seminarii Archiepiscopalis Professor, mox plures habiturus socios, & in eodem secum cuniculo fossores, nisi primis bene conatibus Roma, & eodem ipso anno restitisset; & providè; intelligebat enim Roma nec brevius posse, nec periculosius, quàm hâc parte, Sacramentum Pœnitentiæ expugnari.

§. 2.

QUID DE HOC SIGILLO
sentiât Macarius.

EXaminandus hîc nobis venit R. D. Havermans, de quo id quidem certum est, non tam profundè eum ligonem agere, quam §. præcedenti Archiepiscopalis Professor foderit; sed neque id dubium est, otiosum eum profus non esse; & suspectum meritò est, quod habet in *examine* pag. 279. *boni tamen Confessarii, qui que amat salutem pœnitentis, est aliquando inquirere extrâ Confessionem de vita & moribus sui pœnitentis, idque sine Sigilli fractione fieri posse, omninò indubitatum est; & secundum illam notitiam dirigere sese potest in Confessione, prout scio à piis & doctis Confessariis*

riis practicari ubi enim ex domesticorum, vel aliorum fide dignorum testimonio sciret Confessarius pœnitentem adhuc in eadem cecidisse vitia, credere non deberet pœnitenti contrarium asserenti: quid autem? curiosa illa & sollicita in vitam & mores alienos apud Domesticos inquisitio, ab eo facta, qui Confessarius ejus esse, & praxim inquisitionis hujusmodi suis in libris operosè inculcare scitur; nihil putemus periculi continere, ne cujusdam criminis suspicio apud illos ipsos domesticos suboriatur? nec ita hi secum cogitent: hæc à me de eo, & illa quæsit, & Confessarius ejus est, de quo quærebat, nec solebat in hanc saltem, & illam materiam inquirere: & hæc dum cogitant, ut sumus naturâ creduli, præfertim in malum, & temerariis facilè abripimur judiciis, non pronum erit sinisterius quidquam de ipso pœnitente opinari? certè, utcumque *id sine Sigilli fractione fieri posse omnino indubitatum* putet Macarius, rem ego dico non levi periculo obnoxiam, quàm enim facilè in inquisitione illa Confessario non satis advertenti vox excidat aliqua, ferax deinde multarum suspicionum materia; ut ut est, nemo quisquam à revelatione plus distat, quàm qui omninò tacet, nec vulgaris prudentia est, ita examen illud suis aptè verbis temperare, ut nihilò plus domesticorum ulli suspicionis abiturus relinquat, quàm primùm adveniens invenerat.

Breviùs loquitur & planiùs, pag. 176. certè *antiqui Patres & Theologi non ita quoad Confessionis Sigillum scrupulosi erant, ac nunc sunt Casuistæ.* Sanè dictum illud Macaria-

num Archiëpiscopale Seminarium redolet, nec multùm
abludit ab eo pertinente D. Vander Vliet *non est improbabile,*
quod olim in quibusdam casibus licuerit uti scientiâ ex confes-
sione acquisitâ, in quibus modo non liceret. Quod pertinens
non est quidem censoriâ virgâ notatum, sed tamen ad eam
Thesim pertinet, quæ, cum ipsa omninò prohibita sit, &
proscripta, non potest non aliquid labis iis adspargere om-
nibus, quæ ad se pertinent. Quid ergo ait? *certè antiqui*
Patres & Theologi non ita quoad Confessionis Sigillum scrupu-
losi erant, ac nunc sunt Casuistæ. Quis porro id ait? is, qui
præsentem, ut vidimus, Ecclesiæ praxim nauseabundus
fastidit; is, qui modernam Ecclesiam in administratione
Sacramenti pœnitentiæ degenerasse scribit; is, qui unam
antiquioris Ecclesiæ praxim suspirat, eam laudabilem
dicit, & ad primum pristinumque vigorem revocari in
Ecclesia hisce temporibus, & restitui vult, is denique,
qui, quidquid in fide & moribus labefactatum est, id omne
recentioribus Theologis & Casuistis acceptum refert, is
nimium scrupulosos Casuistas dicit quoad Sigillum Con-
fessionis; quid autem? nimium scrupulosos? & hoc de
Casuistis? quos laxones passim vocat, quos laxissimis
laxitatibus perdere omnia, & corrumpere, & laxo om-
nia definire ore, & laxis ampliare manibus credere nos
vult. Mira profectò loquitur, non solent cum laxitate
scrupuli componi. Jam verò quid nunc docent scrupulosi isti
Casuistæ quoad Sigillum, ut intelligamus quid hac in mate-
ria

ET INFELIX CONCORDIA. 255

ria Macarius vocet esse scrupulosum. Docent *cavendum* OMNINO, *ne verbo aut signo, aut ALIO QUOVIS MODO, ALIQUATENUS prodat peccatorem.* Et hoc tu scrupulum vocas? scrupulosus ergo est Canon Concilii Lateranensis sub Innocentio III. scrupulosum est caput: *omnis utriusque sexus, quod ex eo Canone desumptum est, & ex quo hoc suum dogma describunt Casuistæ illi scrupulosi. Docent monendos esse fideles, quoniam nemo est, qui non vehementer cupiat, scelera & turpitudinem suam occultari, nihil esse, quod timeant, ne ea, quæ ipsi Confessione patefecerint, à Sacerdote ulli unquam indicentur, neve ALIQUOD ex ea PERICULI (adeoque & gravaminis) GENUS sibi ULLO TEMPORE creari possit.* Et hoc tu scrupulum vocas? scrupulosus ergo est Catechismus Romanus, ex cuius parte 2. cap. 5. hoc item suum dogma fideliter descripserunt scrupulosi isti Casuistæ. Docent denique contra Archiëpiscopalem Professore, non esse licitum uti scientiâ ex Confessione acquisitâ cum gravamine pœnitentis, & multò minus cum directâ aut indirectâ revelatione, etiam eo casu, quo aliud multo gravius ex non usu sequatur, in cuius comparatione prius meritò contemnatur: & hoc tu scrupulum voces? cave feceris; ne ipsam Sacram & universalem Romanam Inquisitionem scrupulosam facias: tu tamen tibi constas & confidenter loqueris; *certè antiqui Patres & Theologi non ita quoad Confessionis Sigillum SCRUPULOSI erant, ac nunc sunt Casuistæ.* Ignosce, Macari, fordidior es, quam initio putaram, & huic tam exitiali cuniculo

culo fodiendo cum Professore Mechliniensi operosius instas, quam primâ fronte videbare : scrupulosi nunc sunt Casuistæ quoad Sigillum, hoc est nimis in eo coarctando rigidi. Quid ita? nullo umquam casu Confessionalis scientiæ usum licitum esse mordicus tenent; hic est eorum scrupulus, hic, ut cæteri quidem scrupuli, eximendus est. Vult ergo Macarius Casuistas modernos paululum hac in re laxiores: ita est; amplioris erant pectoris antiqui Patres, & Theologi, nec ita quoad Confessionis Sigillum scrupulosi, ac nunc sunt Casuistæ. Ita quidem Macarius; sed cælo sit superisque gratia, hoc nostrum modernæ Ecclesiæ ævum non prorsus destituit bonus Deus; inventus est tot inter scrupulosos Casuista unus, qui scrupulosus ipse non esset, sed cum antiquis Theologis & Patribus ampli vir pectoris Franciscus Vander Vliet: sed enim cum amplo suo ille pectore in Censuram Romanam turpiter incidit: & ego, Casuista si essem, Macario scrupulosus malim, quam Inquisitioni Romanæ nimium laxus videri.

§. 3.

EXAMINATUR GUMMARI
de Sigillo Doctrina.

NOli metuere, Gummare, ab incunte ætate civilibus causis assuetus, unam justitiæ, æquitatisque rationem propositam mihi semper habui; examinatum te venio non
con-

condemnatum, litem enim hanc tuam cum D. Marcelis tam implexam video, ut plenius eam Divino Supremi Judicis tribunali dirimendam relinquam; utrimque enim fides Sacerdotis, utrimque solennis protestatio, & oblatum juramentum ægrè sine alterutrius obfirmato mendacio, & gravi perjurii periculo componi possunt; id autem de alterutro determinatè vel suspicari tantum, religioni mihi duxero; imo neque illud velim inquirere, & invidiosum sit definire, pro quo, & contra quem fortior ster' veritatis, aut mendacii præsumptio, ubi cætera sint paria, pro eone, qui liberè, nullà præviâ gravi inimicitia accusat, an pro illo, qui accusatus, nec infamiam satis effugere, nec invidiam à se amovere potest, nisi objectum fortiter crimen, & constanter neget.

Multiplex porrò hac una in materia accusatio est; & primo quidem *in fideli relatione*, quam Autor ad me meo inscriptam nomini transmisit, accusatum te video pag. 35. quasi docuisses *idem*, quod habetur in *Thesi Mechliniensi*; imò quod *Confessarius ex sola Confessione sciens peccatum alicujus occultum carnis, non solum non posset dare ipsi testimonium ad Pastoratum V. G. Begginasii, sed etiam deberet positivè impedire, ne ad dictum Pastoratum promoveretur; ne mitteret Lupum inter Oves.* Idque convenienter fieri posse; si *Confessarius Episcopo scriberet, quod talis N. N. ad dictum Pastoratum esset inidoneus, quod non deberet illum ad Pastoratum promoveri, Confessarius autem*

K k

nomen

nomen suum non signaret &c. Horrenda vel te ipso fatente, Gummare, in Compend. pag. 259. procul dubio hæc est doctrina, sed enim arcanam, etiam & tremendam fatebatur Jansenius suam de ignorantia invincibili doctrinam l. 2. de statu naturæ lapsæ cap. 4. & intrepidè tamen eam docebat.

Multa hic sunt, quæ suspectum te faciunt, aliqua, quæ suspicionem imminuunt; suspectum facit 1. Testimonium Maximiliani Snel, non satis revocatum per sublequentem, eamque geminam ejus declarationem: ubi tantùm declarat se non asseruisse, quod ea esset doctrina D. Gumhari, sed ad summum, se id audivisse ex aliis: nec plus in sua relatione D. Marcellis voluit; deindè hæc in secunda declaratione pugnant: *profiteor declarationem omnem huic contrariam, si quam dederim, & subsignaverim, esse falsam, subreptitiam.* Si enim dederit si subsignaverit, quomodo subreptitia? falsa autem si sit, ipsius falsa erit vitio, & se mendacii condemnat. Denique frivolum est, quod neget totum à se scriptum fuisse testimonium, sed tantùm à signatum fateatur; quod enim signasti, totum, ut tuum & à te scriptum, admittere in omni foro censeris.

2. Audierat ergo Maximilianus ab aliis; nam id nunquam negat; undè autem tantus ille Lovanii rumor, qui nec urbis illius circumscriptus manibus in Hispaniam usque pervenerit?

3. Mirum illud silentium, & tam universale Theologorum in ipso Collegio Pontificio, dum de hac doctrina ab ipso

ipso D. Marcelis interrogarentur ; dari enim ratio potest, cur tacerent omnes , nemo fateretur, eo præsertim in loco, si id docuit Gummarus ; & aliqui saltem , si non omnes , negare illicò debuissent discipuli , si id Magister non docuerat.

4. Ipsum D. Gummarum ab eodem interrogatum non substituisse , nec tum fuisse protestatum , quod postea tam disertè , & expressè fecit.

5. Quod plures alumnos Collegii Pontificii , & Gumhari discipulos , in Collegio Hovii testatos coram se scripto fuisse, eam ipsam esse sui Magistri sententiam, *verissimum esse affirmet ipse D. Marcelis , paratus juramento confirmare : item quod non dixerit hæc animo calumniandi , &c.*

6. Quod cum auditi aliqui exiis Theologis fuissent à Commissariis Facultatis , numquam dein licuerit D. Marcelis aut videre , aut audire quid essent testati , cum tamen , & eâ lege eorum nomina indicasset , ut eorum secum testimonia communicarentur , & id postea sæpè ex condicòto jure quodam suo exigeret ; suspectum etiam est , nihil de iis testimoniis peculiare nec nisi obiter in appendice ad Theses 2. Martii hujus anni egisse , quæ si fuissent in Gumhari favorem , profecto non tacerentur , sed ad verbum , prout ea data essent , impressa legerentur.

7. Denique præter alia ; quod idipsum , eodem tempore , de Magistro Discipuli aliqui Gumhariani , non rogati , sed sponte retulerint D. Du Bois , idque ante edi-

tam ab eo Duplicam, quorum etiam nomina ad Illust. D. Internuncium ipse scripserit.

Suspicionem porrò imminuit; 1. Longior illa in contrarium declaratio, cui quatuor è septem, qui adfuerant D. Marcellis, subscripsere. Quà porrò fide? malâ? non velim suspicari: bonâ? vix ausim sperare; maneat ergo dubia; præsertim cum dubium sit, an iidem illi contraria in Collegio Hovii non signarint.

2. Solennis illa Gummari de se protestatio; primò in Theſibus, deinde in Compendio, ac denique iteranda in lecto mortis. Cui quidem protestationi tam in speciem seriæ, tam publicè, tam sæpè factæ negare prorsus fidem injuriosum sit, & omne commercium humanum interturbet: ne fidem tamen planè adhibeam, facit solennis æquè in oppositum protestatio D. Marcellis, juramenti etiam oblatione magis firmata. Quamquam cur injuriosum etiam sit omnem fidem protestationi Gummariæ negare? est enim verò ipse Methodi Autor, & lubet ex ea ad hominem argumentari: age Gummare, adest pœnitens, nullâ publicè infamis suspicione, se accusat ipsum, sui in se actor & testis, dolorem voce testatur, & lacrymis; addit singulus, & gemitus; manu pectori admotâ piè protestatur. Quid ais Gummare? credo, an non? vide, & attende quid statuas, legem, quam tuleris, patieris: respondet pro eo Methodus, *universa hæc ad fidem non faciunt satis; at homo sincerus est, non vult decipere: quod scripsit, scripsit:*

scripsit : *Univerſa hæc non faciunt ſatis.* Age, Gummare, patere legem, quam ipſe tuleris, *quod enim quiſque juris in alterum ſtatuit, ipſe debet uti eo.* L. 1. ff. *quod quiſque juris* : nam quo jure, aut quâ fronte proteſtationi tuæ fidem exigas, qui verba, lacrymas, ſingultus, proteſtationes, omnia in pœnitentibus ſuſpecta nobis eſſe vis? niſi fortè diſparem utriuſque conditionem hanc facias, quod illi in Sacramento, tu extra illud proteſteris : hæc, ut dixi, ad hominem : nolo interim ego, quem Gummariana Methodus tam duræ fidei non fecit, nolo proteſtationi illi fidem omnem negare; & in gratiam D. Gummari, inter Sacerdotalem utriuſque proteſtationem, in mera quæſtione facti, eam vim mihi faciam, ut quamquam ad alteram partem rationum momenta potius inclinent; judicium tamen, donec magis res liqueat, omne ſuspendam.

Jam verò hæc à te facta proteſtatio, alterius à te faciendæ me facit meminiffe : accusabaris, quaſi horrendam illam de Sigillo Sacramentali doctrinam tradidiſſes; nec mora, reclamationes, & editis publicè Theſibus toti Belgio profiteris, & ſanctè, & in fide Sacerdotis proteſtaris; & bene ac providè facis; niſi feciſſes, jam totius Belgii communi ſuffragio convictus cum doctrina tua damnareris; nunc quia id facis, quiſquis innocentem te credit, eâ tuâ publicâ reclamatione potiffimùm inductus id credit. At enim jam tot anni ſunt, quibus ſuſpectus nobis es factus de Janſeniſmo, nec ſemel accusatus es, quaſi non modo negares

quinque Jansenii Propositiones, ut ex ejus libro excerptas, & in sensu ab autore intento ritè ab Apostolica Sede esse damnatas, sed eas tu re ipsâ, nec obscurè traderes; tu tamen taces, nec reclamas, quamvis ad id faciendum toties publicis ab Adversariis Thesibus, & prævio eorum exemplo, fueris lacefcitus. Nunc etiam, dum aliqua ineundæ in Belgio concordiaæ spes affulgere cæpit, hortantur Patres Societatis, & PP. Franciscani, & instant, formulâ Alexandri VII. Pontificis Maximi, in Innocentii X. & ipsius Alexandri VII. Constitutiones Apostolicas religiosè jures; & primas in tam gloriosa tamque Catholica protestatione partes ambiunt, ut si præire nolueris, saltem imitari non detrectes; tu tamen non modo neutrum facis, sed & nolle te facere profiteris; superi! quæ est ista tam hamata protestatio, quæ interioribus adeò tenaciter visceribus hæret, ut nec tantâ vi foras extrahi, nec educi possit? crede mihi, Gummare, multùm ex hoc apud bonos omnes fama tua periclitatur, dum vident nihilò propè citius, aut facilius à te homine, ut hætenus credimus, Catholico, & Catholicae Academiae Doctore, & ipsius Pontificii Collegii Præside, tam Catholicam & Pontificiam impetrari protestationem posse, quàm ab hæretico aliquo Ministello, qui Pontificium nomen impiè ejuravit. Proinde audi placidus amicè monentem, tibi & tuæ famæ quamprimum consule, Constitutiones Apostolicas publicâ toti Belgio professione factâ Catholicis ulnis seriò amplectere, Janse-

nii Propositiones, ut ex ejus libro excerptas, & in sensu ab eo intento, & prout illas damnat Apostolica Sedes, sincero animo (sic habet Alexandri formula) rejice, damna, ejura; nisi feceris, tibi, tuæque pervicaciæ imputa, si notorius & manifestus toto Belgio Jansenista habearis, & ut talis oculis, & digito noteris; si & ipsi Archiëpiscopo dubiæ fidei esse incipias; si Illustrissimo Internuncio suspectus fias; si nec bene in Hispania, & malè Romæ audias: sed spero meliora, & cum toto Belgio quamprimum eam à te protestationem Gummare expectabo; nunc interim ad alterum accusationis caput.

§. 4.

CONTINUATUR IDEM

Examen.

Dictatum est Lovanii publicè hoc subsequens notabile. *Tertio notandum: è contra fieri potest ut gravamen Pœnitenti imminens ex usu scientiæ comparatum ad gravamen imminens aliquibus ex non usu sit admodum parvum, ita ut propterea videantur posse dari casus, quibus non solum sit LICITUS usus iste, sed etiam PRÆCEPTUS &c. Licitum tantum dixerat cum usum D. Vander Vliet, & Romæ vapulavit illa ipsius sententia; quid de eo fiet, qui altiùs assurgit & illum usum præceptum etiam esse dicit: habemus*
hic

hic sanè nobilem nec vulgarem hoc in anfractu cunicularium, & cum quidem Eximium; nam vel Eximium Van Vianen, vel Eximium Huyghens ea Dictata autorem habent; & parum ad rei summam interesse videtur, uter dictaverit; cum enim alternatim ex eadem Cathedra sæpè dictent, & perfectissimè consentiens inter se utriusque doctrina sit, unus uterque moraliter Professor meritò Lovanii habetur, & , ut scias quæ utriusque sententia sit, alterutrius novisse satis est. Mea, inquit Gummarus, Dictata non sunt: sit ita sanè; sunt ergo Dictata Domini Van Vianen: nam alterutrius esse tu ipse non negas. Nec mysterio caret, quod cum apertè in sua disjunctiva utrumque nominatim expressisset fidelis Relator, & ita posuisset: *Extractum ex Dictatis publicis Exim. D. Vianen, vel Huyghens*: ipse in sua appendice Conclus. 2. ita reponat: *Ex Dictatis NN. vel Huyghens*, cur D. Vianen, ut adversarius fecerat, apertè non nominas? cur Virum tantum sub duabus obscuris literis miserè delitescere facis? salva res est, suam sententiam erubescere incipiunt, proximum est, ut mutent. Tum se purgat & *toties*, inquit, *voce & scripto dixi non esse mea Dictata*. Sed infeliciter se purgat, nam quas à se sordes abjicit, in D. N. N. seu Franciscum Vianen, hoc est in alterum *se* conjicit, qui enim disjunctivæ, quam ut veram admittit, partem alteram negat, alteram affirmat.

Laborat ergo in hoc cuniculo D. Van Vianen & ejus rei testem irrefragabilem habemus D. Gummarum; multò etiam

etiam plus operæ contulit, multò penetravit profundius, quàm D. Vander Vliet, hic *licitum* tantùm dixit ejusmodi scientiæ usum, ipse *præceptum* etiam esse contendit.

Mirum autem, si non ad latus utriusque focius adstet, & cunicularium agat Gummarus; & miraculi nobis instar sit, si in hoc uno puncto ab iis dissentiat, qui in reliquis omnibus, tam sententiis, quàm principiis, in unam cum iis & eandem doctrinam conspirat: & certè non uno ex capite hic quoque suspectus est; cur enim dum sua negat esse ea Dictata, unde accusationis verba descripta sunt, non illud addit, se contrariæ esse opinionis? quantò enim nitidius se purgaret, si non modo non dictasse se umquam, sed nec illud animo sentire dixisset; & hoc in puncto à principali suo se discrepare; at scilicet nec hic discrepabat, & casu id potius quam studio factum est, ut commune utriusque dogma Vianen potius, quàm Huyghens dictaret. Imo nec illud dissimulandum est; sciebat à suo Principali ex Theologica Cathedra publicè definitum, non modo sæpè licitum esse, scientiâ Confessionali uti cum gravamine pœnitentis, sed sæpè etiam esse præceptum; legerat Theses Mechlinienses, alteras 19. Februarii defensas, alteras 6. Junii sustinendas; & verò exceptæ dicuntur eæ in Pontificio Collegio cum plausu: legerat ergo eas, & in iis propositionem, quam cum Romana legisset Inquisitio, Decretum continuò edidit, quo omninò doceri eam prohibuit; cum sciret & legeret omnia, si noxiam eam putabat doctrinam, si eam ipse non tenebat, cur ta-

cuit? cur publicè non contradixit? at enim non tacui solus: fateor; sed suspecta magis in te taciturnitas, quàm in aliis: quid ita? quia hanc jam ab annis aliquot Provinciam suscepisse videris, ut quasi è specula Belgii Cathedras circumspiceres omnes, & si alicubi dissonum aliquid, & à tuis principiis ac mente alienum dicatur, continuò quasi universalis ex officio Censor impetum faceres, & novis illud, ac novis Thesibus impugnares; hinc tanta Thesium tuarum copia, ut, si, quæ unius anni spatio prodeunt, simul colligas, in justam molem integer liber tibi excreseat.

Jam verò si non omnes publicum adversus Archiëpiscopalem Professore bellum suscipiebant; at non tacebant privatim, nec dissimulabant indignationem, quam ex iis Thesibus concepissent, publicum etiam denunciaturi bellum, nisi id jam ab aliis strenuè agi vidissent; tu verò, ubi, aut quando signum dedisti aliquod, aut verbum dixisti ullum, ex quo colligi licuisset, aut Principalis tui Dictata, aut Mechliniensis Thesistæ conclusiones aliquo modo displicuisse? nec mirum profecto est non displicuisse, si illud verum est, quod se audivisse testatur D. Nicolaus Du Bois, in Duplica pag. 20. Seminarium sua à Gummaro dictata accipere; suum enim cuique pulchrum, & ut Thersiten referat deformis fætus, sua tamen patri proles non displicet. Nec defuit tibi, Gummare, ea occasio, quæ si aliis æquè adfuisset, publicum sui animi testimonium toti Belgio profectò dedissent. Confessionem edis; de qua materia? de ipso
Sigillo

Sigillo Sacramentali; & quando illam edis? 30. Julii 1682. hoc est, dum jam Theologica illa de Sigillo controversia tot linguas fatigaret & calamos; dum jam omnium manibus tererentur Theses Mechlinienses; dum recens planè esset tui accusatio, &, sub disjunctione saltem, notabile illud tertium dictasse credereris; & ubi illam edis? Lovanii, ubi quotidiani de ea controversia sermones, & tu denique illam edis; qui jam accusatus in suspensionem quandam incideras: quid? in his loci, temporis, & personæ circumstantiis, ita Sigilli materiam tractare, ut ejus temporis quæstionem, *utinè liceat Confessionali unquam scientiâ cum gravamine pœnitentis, necnè*, ne verbo quidem attingas uno; imo partem negantem non asseras? ut natam de te suspensionem magis eradicet? quid? non reprehendere Dictata D. Van Vianen? non Theses Mechlinienses de nimia laxitate accusare? nihil hinc adversum te prudenter confici posse putas? at parcebas fortè illis, quia alter Principalis, alter ejusdem tecum erat factionis, non parciturus si ex Adversariis aliquis ejusmodi aliquid docuisset: atqui hoc est acceptorem agere personarum, nec doctrinam impugnare, sed homines, nec sincerum esse veritatis amatorem, qui & in symmystis falsitatem dissimules, & in Adversariis veritatem etiam impugnes.

Novam in hac ipsa materia litem intentat D. Du Bois, & viam aperire te contendit laxando Sigillo, dum publicas pœnitentias etiam pro occultis criminibus impositas

fuisse vis; agit hoc pluribus Thesi 3. pag. 40. 41. & seq. quibus quidem quid respondere possis aut quâ effugias, nescio, cum necdum respondere dignatus sis.

Novam item, & aliam superaddit litem R. P. Philippus de Vos in animadversionibus suis Theologicis, adversus observationes tuas anno 1684. editis, & animadversione 7. §. 1. & 2. invictè ostendit non satis consulere te Sigillo, qui 18. Febr. Conclus. 8. contra Doctorum omnium torrentem, teste Adriano Pontifice in 4. de Confess. pag. 119. col. 2. negas licitum esse Confessario rotundè dicere, nescire se homicidium à Petro esse commissum, si & Petrus id sit confessus, & ille tamquam ejus Confessarius de eo interrogetur; & sanè periculoso hic versaris loco, Gummare, nec facilè tuam sententiam salvo Sigillo Confessionis sustinebis, sed ego minutius hîc te nolim exagitare, vereor enim, ne, si & hæc & alia penitus excutere incœpero, condemnare te debeam, qui examinatum te tantùm his Paragraphis veniebam. Nunc hunc longioris & tetrici examinis habemus exitum, ut nec ego convictum te planè dicere possim, nec tu negare ausis te esse & manere suspectum: & certè qui in una materia, non ab uno actore, & variis viis tam multipliciter accusatur, præsertim si ex eo ille hominum genere sit, qui sub terra laborant, difficulter creditur innocens.

Quid autem de P. Gabriëlis? laudo Virum (vide quam sincerè etiam cum adversario agam) nihil hîc, quod sciam,
cum

ET INFELIX CONCORDIA. 269

cum Gummaro & Macario habet commune; nec aliud hîc ex viri hac in parte modestia incommodi esse video, nisi forte, quod toto passim longiori hoc Capite demonstrata tam perfecta Trium-Virorum concordia, hîc in fine unâ sui parte deficiat; verum (ut hic repetam quod supra simili occasione monere me memini) præterquam quod unius iacturam cum fænore liberaliter compensavi, ubi D. D. Van Vianen & Vander Vliet ejus vices abundè supplere feci, & pro Trium-Viris Quatuor-Viros dedi; quid tum postea? dummodo ad Macarii, Gummarique causam prodesse nihil possit, & debeat obesse multum, subruendo Pœnitentiæ Sacramento aliquanto plus operæ utrumque contulisse, quàm apertè sit ausus P. Ægidius in eo libro, qui semel Toleti, bis Romæ infeliciter damnatus est.

CAPITIS QUARTI.

ANACEPHALÆOSIS.

Hic terminus esto, Lector, relegenda nunc via est, & retrogrado gressu iidem prætereundi cuniculi, sed brevior redeuntibus erit via, neque enim perferutandi curiosus flexus, & anfractus singuli, sed levi tantum, & transeunti oculo respectandi; & verò recentior est eorum memoria, quæ secundâ sectione de eo cuniculo dicta sunt, qui ingeminum obliquus anfractum, difficili Confessionum reiteratione, & laxando Sacramentali Sigillo ipsius Confessionis,

Ll 3

ut

ut Sacramenti pars, & materia est, planè everſivus est: quare ea ferè ſolùm celeriori grefſu radenda, & ſub unum quaſi aſpectum revocanda erunt, quæ priori ſeſtione, primum cuniculum in plures flexus & anfractus diſtinguentia, certam Sacramentali formæ ruinam minabantur. Hæc ita breviter habe.

Peccatorem vitæ jam ſuæ tam fordida, & peccatorum ſuorum, quibus aſſueverat turpis Conſuetudinarius, pertæſum, articulo primo pœnitentiali Trium-Virorum tribunali pœnitentem ſtitimus; ſed ille ſine aſolutione primo repulſus adventum pœnitentialia prius, & ſatisfactoria præviè opera ritè præſtaret; fuit illa ſcilicet laudabilis illa primitivæ Eccleſiæ praxis; & ad hujus regulam reformanda eſt modernæ Eccleſiæ in adminiſtrandis Sacramentis ratio, ut, quæ, refrigeſcente ſenſim Chriſtianorum Caritate, in ipſâ, invitâ & connivente tantùm Eccleſiâ, paulatim introducta eſt; ſed bene; fraudem deteximus, & ſub ſpecioſa illa antiquitatis larva heſternam novaturientis doctrinæ novitatem deliteſcere vidimus.

Rediit articulo 2. idem ille pœnitens à jejuniis pallidus, & ab aliis pœnitentialibus operibus debilis, nec debilitato magis corpore rediit, quàm animo contrito; confitetur, ſed hem novus in filo nodus intervenit, debili ut eſt corpore, & ut eſt contrito animo, negatur iterum aſolutio: quid ita? notabilis vitæ, & ipſo tempore firmata emendatio præcat neceſſe eſt; ita ſcilicet habet pœnitentialis Trium-Virorum canon.

Luctatur

ET INFELIX CONCORDIA. 271

Luctatur interim sibi relictus miser Consuetudinarius, & secum ipse interno & domestico prælio, & cum pravis suis consuetudinibus Christianè pugnat, &, quæ est pœnitentis animi vis & constantia, de se ipso in se aliquoties piè triumphat; ergo lætus iterum ad Trium-Viros victoriæ suæ futurus nuncius, nunc denique absolutionis beneficium, sic quasi triumphalem lauream relaturus; nam quem nunc ultra negandæ, aut differendæ absolutioni titulum prætexant ne dubita, invenient; audis? vicisti sæpè, at non plena victoria est, vivit adhuc, necdum ad interneccionem delertus, licet triumphatus jam sæpius hostis, pravus in malum habitus; exuenda est prius, & ad radicem extirpanda ipsa consuetudo, ut adeò Consuetudinario, ut tali, nullo umquam casu absolutio danda sit, nisi exigat id urgens & extrema necessitas, de qua tamen mox.

Adest nobis iterum articulo 3. sed exutâ consuetudine pellem mutavit æthiops, nec jam consuetudinarius, sed de promiscuo peccatorum grege mitiores sibi sperat & expectat Trium-Viros: at illi duræ fidei non ante absolvant, quam debitam dispositionem adesse non prudenter & probabiliter judicent, sed certi de ea sint moraliter; flet, gemit, singultit, piè protestatur pœnitens; at non moventur his omnibus, & suspecta habent omnia; seque ut obfirmant magis, dulciculis exemplis corroborant animum, & illud cogitant, quantam certitudinem exigeret Rex de fidelitate subditi, quem, aliquando sibi rebellem & infidum expertus, arci præficeret

ficeret, unde regni incolumitas penderet; quantam item exigent ipsi certitudinem, ut homini ignoto, pecuniæ indigo, & quem furatum aliquando scirent, pecuniam suam non numeratam depositam crederent, tum ad se suumque munus mentem reflectunt, & indignum putant, si minori cautione JESU CHRISTI Sanguinis dispensatores sint, quàm suæ essent pecuniæ.

Fac tamen ea pœnitentem suæ dispositionis signa dedisse, quæ ad moralem certitudinem suffecerint, novum denuò colorem repererunt in dilationem absolutionis ingeniosi pœnitentiæ, si superis placet, Reformatores; cum morali illa certitudine de præsentis dispositione conjungi non potest probabilis metus de relapsu, hic enim quamdiù aderit, quantumvis nunc contrito animo bene dispositus sit, absolvendus extra mortis articulum non erit; & hæc de eo etiam intelligenda, qui semel tantum in mortale peccatum lapsus est; & quando hic metus aberit, imò quando non aderit in hoc præsertim corruptæ naturæ misero, & lubrico ad lapsum statu?

Hactenus igitur promissa sæpè, semper dilata, necdum data est pœnitenti absolutio; restat articulus mortis, ubi, si non detur, non jam dilatæ Trium-Viros, sed sublata Sacramentalis formæ condemnabimus; at non audent eò adhuc assurgere, ergò, dum maturior paulatim res fiat, dissimulant tantisper, & dandam in hoc articulo dicunt; an dicturi sint semper, id enim verò dubium est, ea enim
pro-

ET INFELIX CONCORDIA. 273

protrudunt & inculcant principia, ut demonstrat Articulus quartus, quæsi semel persuaserint fidelium mentibus, eo etiam tam fatali imminentis mortis articulo, actum profus sit de absoluteione, quæ ne pulsa fugataque ullo quiescere loco permittatur, id etiam agunt subdolè, ut ne à solis venialibus pientiores animæ absolvantur; atque ita non uno iectu perimunt, aut apertè hæreticorum more simul ac semel, formam Sacramentalem negant, sed ex Vergeriano Gallici conventiculi monito, cautè, & sensim & sine strepitu per varios cuniculi anfractus continuatâ dilatione id agunt, ut penitens denique tollatur.

Habes totius Capitis summam, & totam, ut est in Proverbio, in nuce iliadem non Græcam illam Homeri, quæ decennalis belli labores, & fatale Trojæ incendium referat, sed Gallicam illam Vergerii, quæ delineatos jam ab annis facilè quadraginta cuniculos describat, nisi obsistatur, in fatale Sacramento Pœnitentiæ incendium aliquando abituros.

M m

C A

CAPUT QUINTUM

CATHOLICVM.

Unc tu mecum , Lector , ex subterraneis illis cavernis , & obscuris Trium-Virorum viis in auream Fidei Catholicæ lucem regredere ; satis cuniculorum est , liberio-rem tandem aërem hoc capite respiremus : Caput do Catholicum , quod in suos divisum Articulos per amæna Scripturæ , Sanctorumque Patrum , & Scholasticorum vireta , piis eorum doctilque sententiis , sic quasi suis arboribus pulchre consita , in Catholica Fidei nostræ luce inoffenso pede ambulare nos faciat ; & quia fatigatum te habeo ex longiori illo per cuniculos dicursu , breviori , quâ potero , viâ te deducens , quæ ipso pede non emetiemur loca , digito saltem eminus notabo.

ARTICULUS I.

Scripturificus.

§. I.

Quibus S. Scripturæ locis abutuntur Trium-Viri.

PArvo limite inter se hæc duo distant , uti Scriptura , & abuti , hæc enim cum plana sit & recta , si vel tantillum
ad

ET INFELIX CONCORDIA. 275

ad tui cerebri somnia inflexeris, aut contorseris, ecce non Catholicè eâ uteris, sed hæreticorum more impiè abuteris: Et veniunt nobis Trium-Viri sacris onusti codicibus, ut sacrum suis mercibus pretium, si possint, à sacris Literis concilient; sed nihil agunt miseri, & frustra jam sæpè ab eorum abusu vindicata loca objicere pergunt; & nusquam quidem manifestius patet, quàm parum ex Scriptura præsidii habeant, quàm apud Gummarum in Methodo pag. 53. ubi hunc titulum præfigit: *locâ Scripturæ sacræ, quæ docent veram conversionem tantâ non acquiri celeritate & facilitate quantâ hodiè vulgò creditur*, nam ejus de differenda longius absolute sententiæ præcipua basis est, ostendere, non esse subitas hominum conversiones; huc loca, quæ potest, congerit omnia, & primo quidem altiori voce intonat illud Ezechiël. 18. *Si impius egerit pœnitentiã ab omnibus peccatis suis, quæ operatus est, & custodierit omnia præcepta mea, & fecerit iudicium, & iustitiã, vitâ vivet, & non morietur.* Tum illud Deuteron. 4. *Cum quæseris Dominum Deum tuum, invenies eum, si tamen toto corde quæseris & tota tribulatione animæ tuæ.* Habes hic, Lector, quæ quidem ex veteri Testamento adfert, omnia; hui! quam pauper est, qui ex tam immenso thesauro non nisi duo verè minuta sua facit: at plura adferre potuit: sit ita; cettè præcipua attulit, & si hæc præcipua, reliqua profectò ita levia sint necesse est, ut sua tenuitate sponte evanescant.

Nec ditio- rem eum facit Testamentum novum; sub unum aspectum do omnia: quæ secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur, &c. 2. Cor. 7. Facite fructum dignum pœnitentiæ. Matth. 3. Si quis venit ad me & non odit Patrem, &c. Lucæ 14. Matth. 10. Qui amat Patrem aut Matrem plusquam me, non est me dignus, &c. Tum geminam adfert similitudinem de qua Luc. 14. Quis enim ex vobis volens turrin ædificare &c. & quis Rex iturus committere bellum &c. & multum diuque in Christi conclusionem hæret; sic ergo omnis ex vobis, qui non renuntiat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus: hæc sic collectim in uno §. Gummarus, hæc in suis sparsim libris Gabriëlis, & Macarius: quid autem ex his concludant miseri dialectici? certè quilibet potius, quam id, quod exsculpere volunt; ut de singulis nitidè probat & solidè in solida sua praxi P. A Burgundia à n. 127. & cujus recentior memoria est, Nicolaus du Bois in Thesi sua 2. à pag. 15. & est quidem hæc propria ipsius messis, ut qui Primarius Scripturæ Lovanii Professor, ex officio etiam sacros Textus à Novaturientium corruptione vindicare debet.

§. 2.

QUÆ S. SCRIPTURÆ LOCA
faciant pro communi sententia.

FRustra ex Scriptura rigorem quis fugere velit, ubi omnia misericordiam Dei sonant; ubi miserationes ejus
super

super omnia opera deprædicantur, ubi centum in locis vocare peccatores, allicere, expectare legitur, paratus in amplexum: imo eo se dimittere, & abjicere hortando, precando, imo quasi supplicando, ut Majestati Divinæ tali ac tantæ derogare propemodum videatur. Hujus rei tot testes habeo, quot Prophetas invenio, quos omnes suæ misericordiæ voluit esse præcones; nam quod irato per eos ore ignem sæpè & flammam loquatur, & ille Divinæ Clementiæ effectus est; minatur pœnas, ne infligere debeat; irascitur, ut possit amplecti; & ut misericordiæ viscera exhibeat, flagellum justitiæ ostentat, ut pœnæ timore ad pœnitentiam cogat, quos allicere misericordiâ satis non poterat.

Vin' specimina aliqua? ipso illo 18. capite Ezechiëlis, quo contra nos pugnat Gummarus, ita habemus: *Et quare moriemini domus Israël? quia nolo mortem morientis, dicit Dominus Deus, revertimini, & vivite; quid suavius? Isaïæ 49. numquid oblivisci potest mulier infantem suum, ut non misereatur filio uteri sui? & si illa oblita fuerit, ego tamen non obliviscar tui, ecce in manibus meis descripsi te.* Singularis quoque locus est Isa. 30. *expectat Dominus ut misereatur vestri plorans nequaquam plorabis, miserans miserebitur tui: ad vocem clamoris tui STATIM UT AUDIERIT* (nota Gummarum diligenter illud *statim*, otiosum non est) *STATIM UT AUDIERIT, respondebit tibi: & verò, STATIM UT AUDIIT* pœnitentissimum illud Davidis *peccavi*, respondit illi per Prophetam transfuisse se peccatum ejus. Hæc &
his.

his multo plura, si dixit, si fecit in lege timoris, quid in amoris & gratiæ lege non sperabimus? & verò tota Christi hominis vita continuum est misericordiæ exemplum, & tota ejus doctrina, continua communis sententiæ confirmatio. Flet ad Christi pedes pœnitens Maria, peccatrix illa consuetudinaria, nec tam verbis, quam lacrymis confitetur; quid autem Christus? suspectas, credo, habet lacrymas, remittit pœnitentialem satisfactoria opera præviæ adimpleturam, differt absolutionem, dum inveteratam illam consuetudinem penitus exuerit; imo verò (adeste Trium-Viri, & si Christi estis Ministri, Christi exemplum imitari non pigeat) indignantibus in mensa Phariseis, benigno vultu, non rigido illo & Vergeriano supercilio flentem intuita, *remittuntur, inquit, tibi peccata..... vade in pace. Publicanus à longe stans percutiebat pectus suum dicens: Deus propitius esto mihi peccatori; dixit; nulla mora est, dico vobis, inquit Christus, descendit hic justificatus in domum suam. Ubi autem vestra Trium-Viri notabili tempore prævia vitæ in melius mutatio? Confiteatur Christo Zachæus; necdum ablata restituit; eo ipso die, quo confitetur, converti cæpit; quid Christus? HODIE salus; felix Zachæus, qui in Christum potius, quam in Trium-Viros incidit; nam si incidisset in eos, non audivisset illud Hodie, imo nec cras, sed post menses, post annos: exemplum recens de duobus annis etiam in piis animabus hîc Bruxellis habemus. Filius prodigus in se reversus, surgam, inquit,*

inquit, & dicam: *Pater peccavi in calum*, en propositum Confessionis, quam non differt, sed in ipso momento *surgens venit ad Patrem* ... dixitque: *Pater peccavi in calum & coram te, jam non sum dignus vocari Filius tuus*, ecce autem, rumpantur licet Trium-Viri, amplexus & osculatus Filium cito, inquit, cito *proferte stolam primam*, &c. non habetur, inquit, in nostra Scriptura particula illa *cito*, rectè dicunt, in eorum Scriptura non habetur, nam eorum Scriptura est Gallica ista, quam quintus Evangelista, nescio quis (aliqui Arnaldum putant) certè strenuus Bajo-Jansenista conscripsit; cur autem eam vocem expunxerit, clarius est quam ut dicatur; ceterum habetur illa in vulgata, & authentica, & legerunt eam, & annotarunt Hieronymus, Gregorius, & Chrysologus.

Nihil addo de ove, & drachma penditis, nihil de conversione Petri ter perjuri, nihil de latrone, qui uno eodemque die ex latrone factus est pœnitens, ex pœnitente beatus. Poteris, Lector, hæc omnia, ubi otium erit, latius deducta videre in Thesi 1. Theol. D. Du Bois adversus Methodum D. Gummarii; ego hunc articulum Joannis Apostoli & Evangelistæ verbis piè contra Trium-Viros concludo, *pœnitentiam age* (ita per Evangelistam loquitur Apocal. 3. Deus) *ecce sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi januam, intrabo ad illum & cenabo cum illo, & ipse mecum*, qui stat, qui pulsat, ut aperiatur janua, is, si aperiatur janua, non intrabit? si non satis
clarus

TRIUM-VIRORUM VANA
 clarus vobis hic est locus, Trium-Viri, adite Glossam,
 legi meretur; sed audite, Glossam ordinariam intelligo,
 non Vergerianam aut Arnaldicam, quamquam illa vestra
 ordinaria est.

ARTICULUS II.

Ecclesiasticus.

De veteri primitivæ Ecclesiæ praxi.

ORta est aliqua Trium-Viros inter, & me controver-
 sia superiori Capite sect. 1. art. 1. §. 1. de veteri primi-
 tivæ Ecclesiæ praxi, & dirimendam eam hoc Capite ibi
 pag. 113. promisi; fidem præsto, id nunc agemus. Contro-
 versis status hic est; *Satisfactoria & pœnitentialia opera in
 primitiva Ecclesia per duodecim & tredecim secula absolutio-
 nem præcesserint, nec ne.* Ego nego, ajunt illi; Et vetus
 quidem hæc lis est, & multis disputata libris, ego viam
 inveni, quâ brevissimè tota res conficiatur, dummodò
 Eruditissimus P. Gabriëlis & R. D. Havermans commu-
 nem causam Eximio Viro mecum disceptandam relin-
 quant, honesta postulatio est. Age ergo Gummare, cau-
 sam illam finiamus, & primo de Judice, quo stemus,
 & arbitro statuamus; & ne hic primo in limine tempus
 inutiliter teramus; ea est causæ meæ bonitas, ut contra
 omnem forenssem usum, quem tu pro te testem citas, in
 ca

ea ipsa causa, in qua pro te testari debeat, arbitrum & iudicem non recusem: quid possum aut amplius dare, aut liberalius? quo tu ergo teste in iudicium venis? *Teste*, inquis sub finem Præfationis Apologeticæ ad Tractatum 3. *Morino*: optimè, cum ipsum in hac causa statuo Iudicem; sententiam inter nos proferat, audiamus cui litem adjudicet; & Primò, quidem l. 5. cap. 31. n. 2. *Peccata mortalia minus gravia eodem planè modo curabat* (antiquitus *Ecclesia* ut habet titulus Capitis) quo nunc universa ferè mortalia curare solet denique ut compendio dicam peccatorum hoc genus, quantum diligenter legendo & inquirendo consequi potui, eodem planè modo ab *Ecclesia* curatum & punitum est, quo ab annis 400. ad hunc usque diem omnia fere mortalia peccata legimus ex *Doctorum Scholasticorum* præceptis, & *Ecclesiæ* approbata praxi curata fuisse; (notare id etiam obiter possunt *Macarius* & *Gabriëlis* praxim modernam approbatam dici à *Morino*, quàm illi invitâ *Ecclesiâ* dicunt esse intrusam) Secundò, l. 9. cap. 1. n. 13. Nos post diligentem hujus rei considerationem, & innumerorum antiquitatis testimoniorum, & exemplorum, variis sæculis editorum inter se collationem deprehendimus, plerisque peccatorum gravium, mortemque æternam inferentium generibus, absolutionem eo more, qui nunc, & ab aliquot sæculis observatur, ab ipsis *Ecclesiæ* incunabilis concessam esse: in iis vero, quibus absolutio post actam pœnitentiam lege ordinaria differebatur, multis variisque modis exceptum fuisse.

N n

Tertiò,

Tertiò, eodem lib. c.14. n.8. *crimina omnia, & peccata, quæ illis sæculis non expiabantur per pœnitentiam publicam, statim, aut paulo post editam Sacerdoti Confessionem, remittebantur, PAUCULIS EXCEPTIS, quæ cum PUBLICA erant, communio- nis Eucharisticæ privatione nonnumquam à canonibus casti- gabantur cum autem crimina illa & peccata frequen- tissima fuerint; IDEO IN CONFSSIONIBUS MULTO FREQUEN- TIUS CONJUNGEBATUR ABSOLUTIO CONFSSIONI, QUAM AB EA SEJUNGEBATUR. Et ibid. n.9. in Orientalibus Ecclesiis ab an- nis mille ducentis Absolutio à peccatis STATIM post pœnitentiæ impositionem, aut etiam peccatorum Confessionem dari consuevit.*

Hem Gummare quid de Morino videtur? an non melior mihi Judex est, quam tibi testis? vinceris ergo, tanto tur- pius, quod tui ipsius testis testimonio, & sententia vincaris; profectò, si in clamoso & judiciali foro lis dijudicaretur, ad universos sumptus multarere: quod si ad Superioris Judicis Tribunal, ut fit, appellare volueris, per me licet, appel- lemus à Morino ad Rom. Catechismum, tanto certè ego gloriosius vincam, nunc cum audiamus cap. 5. n. 87. ANTI- QUISSIMO ECCLESIE usu receptum est, ut cum pœnitentes à peccatis solvantur, pœna aliqua eis irrogetur, cujus pœnæ solutio satisfactio vocari consuevit.

ARTICULUS III.

Patricius.

§. I.

*Sancti Patres & à communi sententia, & contra
Trium-Viros stant.*

NOn hïc ego, aut chartâ aut lectorum oculis abutar in refellendis quibusdam SS. PP. laciniis, quas suo malè avulsas loco, & ad suam contortè phantasiam tornatas, ex Bajo-Janseniana Patrum Bibliotheca, hoc est libro de frequenti Communione, Trium-Viri objiciunt; egerunt id luculenter alii, & recenter in prima sua Theologica Thesi singulas refellit D. Du Bois à pag. 25. ubi, inter alia, S. Augustini Textum fædissimè ab eis truncatum exhibet; nec cursim, sed operosè id etiam agit Praxis Solida à n. 131. & accuratè in primis n. 145. id ostendit integro §. quàm infideliter his Bernardi verbis: *Non tam exempla quàm miracula esse*, & quam sæpè abutantur; hos adeat Lector curiosus; ego actum non agam.

Veniat nobis interea Sacra longo ordine Patrum series & ii quidem ante alios, quos nobis præ aliis ipsi objiciunt, Cyprianus, Ambrosius, Augustinus. Et verò Cyprianus lentam illam & tardam non adstruit conversionem: *nec quantitas criminis* (inquit cap. 7. de Cœna Domini) *nec BRE-*

N n 2

VI-

VITAS TEMPORIS *excludit à venia: nec erat de severo illo & rigido Confessoriorum genere, audi quid de se testetur epist. 55. remitto omnia, multa dissimulo, studio & voto colligendæ fraternitatis, ETIAM QUÆ IN DEUM COMMISSA sunt; non pleno iudicio religionis examino: DELICTIS PLUSQUAM OPORTET REMITTENDIS PÆNE IPSE DELINQUO, amplector PROMPTA & plena dilectione cum pœnitentia revertentes.* Non angit hic scrupulus Trium-Viros. Ambrosius vero tantum à duritie illa, & Vergeriano rigore absuit, ut etiam, teste Baronio Tom. 4. ad annum 375. gravem facilitatis nimix & benignitatis invidiam passus sit, quod omnibus pœnitentibus fores Ecclesiæ patere juberet, & *facilis esset ad indulgentiam: ut adeo tanto ab Ambrosio longius recedere Trium-Viri sciantur, quanto ab ejusmodi invidiæ genere intelliguntur hæctenus esse remotiores.* Augustinus denique ita noster est, ut nec in speciem suam facere potuerint, nisi, ut jamjam dicebam locum ejus turpiter truncarent; breve est quod habet sermone 85. de tempore: *si quis Templum Dei in se violando destruxerit de Dei misericordia non desperet, sed cito de malo iniquitatis suæ consurgat.* Malè herclè vereor particulæ isti citò, si quintus ille Evangelista Gallicus, de quo supra, hunc Augustini sermonem umquam Gallicè vertat. Tractatu autem de rectitudine Cathol. Conversat: *Dominus, inquit, signum suæ pietatis assidue patefacit, & omnes vult ad se recipere per pœnitentiam Publicanum de Evangelio, & latronem, nec non & meretricem, sed & Paulum sumite*
in

in exemplum: falleris Augustine? miracula illa sunt, non exempla. Ita ex Vergeriana tripode definiverunt Trium-Viri. Tract. 49. in Joan. ita de Lazaro: *processit mortuus adhuc ligatus, confitens, & adhuc reus: ut solverentur peccata ejus, ministris hoc dixit Dominus, solvite illum, & sinite abire.* (notate Trium-Viri; primo solvere, dein sinere abire) quid est solvite illum & sinite abire? quæ solveritis in terra soluta erunt & in caelo; & in loco ab Adversariis truncato serm. 58. de tempore: *Si semel aliquis vel secundo peccaverit, & sine aliqua dissimulatione ad pœnitentiæ medicamenta confugerit, pristinam incolumitatem SINE ALIQUA MORA . . . recipiet nemo ergo nec post centum peccata, nec post mille crimina de misericordia Divina desperet. Sic tamen non desperet, ut SINE ULLA MORA Deum sibi repropitiari FESTINET.* At frustra apud Trium-Viros sine ulla mora festinet, qui lenti in repropitiando cunctatores, festinanti sine ulla mora moras ipsi injicient: sed & grande illud, & durum Confessionis onus agnovit nobiscum magnus Doctor, & laborat, inquit, citatus in Can. 88. *Mens, patiendo erubescitiam: & quoniam verecundia magna est POENA, qui erubescit pro Christo fit dignus venia.* Jam, ut alia quam plurima, quæ ad manum habeo missa faciam, vultis videre, quàm non requirat menses & annos Augustinus ad veram Conversionem? Audiatur in Psalm. 63. *Numquid consilii corrigendi & mutandæ vitæ malæ in bonam non est locus, non est tempus? nonne, SI VIS, HODIE fit? nonne*

SI VIS MODO *fit?* *ecce cum loquor, muta cor, & factum est.*

Accedunt turmatim PP. alii, & unus Chrysoſtomus ita expreſſè, ita ſæpè inculcat, ut ex eo uno totus Trium-Viratus cum fundamentis ſuis omnibus ſubruatur, & corruat: ſummis labris delibemus aliqua; Hom. de B. Philogonio: *neque mihi quiſquam dixerit, vereor: habeo conſcientiam peccatis oppletam nec illud perpende, quod BREVE TEMPUS eſt, ſed illud conſidera, quod benignus eſt Dominus, HÆC NON EGENT MULTIS DIEBUS, ANNISVE, ſed SOLO ANIMI PROPOSITO, & UNICO DIE perficiuntur: diſcede amabo, virtutem amplectere.* Quot verba, tot proſecto in Trium-Virorum capita fatales iſtus; nec minorem Gummaro præſertim plagam infligit, quod habet hom. 77. de pœnit. *sicut eſt in aqua baptizari facile, SIC Eſt FACILE ANIMAM PÆNITERE:* quæ verba benè ruminat & Gummarianis verbis nitidè opponit P. A Burgundia in praxi ſua pag. 110. hunc adi, & eadem opera Bernardum ibi lege pag. 109. Ego temperare mihi non poſſum, quin Chryſoſtomum amplectar, & iterum atque iterum ſententiæ noſtræ ſubſcribere faciam: ecce quid dicat Epift. 5. ad Theod. lapſum: *etiãſi non omnem præ ſe fert pœnitentiam, BREVEM ILLAM, SEU EXIGUO TEMPORE FACTAM, non abnuit POENITENTIAM.* Et eâdem rursùm Epift. QUACUMQUE *quis horâ ſe dejiciens vel UNUM dixerit verbum (puta peccavi Domino) IN EO MOMENTO totius vitæ peccata ſimul abſterſit;* ſcilicet ut ait homil. 27. in cap. 9. Genef.

Genes. *Dominum habemus misericordem & benignum, & NON INDIGET TEMPORE.* Non hæc sanè leviter stringunt, sed ab imis fundamentis basem illam Vergerianæ doctrinæ convellunt, quâ omnem suspectam faciunt conversionem, quæ non longo mensium & annorum spatio paulatim fit, & miraculis adnumerant, si repente quis, si subito, si brevi tempore à peccatis ad Deum convertatur. Basis altera est; nec eam esse conversionem veram, quæ inconstantior relapsum non cavet; sed & hæc Patricio ariete subvertitur. Incipiamus ab Augustino Epist. ad Maced. *Quotidie peccantibus, inquit, nunquam per pœnitentiam venia denegatur. Si peccantibus quotidie, certè relabentibus.* S. Basilius citatus ab Autore Viæ mediæ pag. 297. *Non sumus, inquit, Angeli, sed homines, qui & cadimus & resurgimus, idque sæPENUMERO EADEM HORA.* S. Gregorius Homil. 30. in Evang. ita loquitur: *In quorundam corda venit, & mansionem non facit; quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed temptationis tempore hoc ipsum, quo compuncti fuerant, obliviscuntur: sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minime planxissent.* Chrysostomus porro ita in hac basi convellenda vehemens fuit, ut in conciliabulo quodam publicè hoc nomine ab inimicis accusatus fuerit; accusationis hæc erat summa: *Quod nimium relaxaret, & peccandi nimiam daret libertatem, sæpè dicens: si pecces iterum, iterum de peccato pœnitentiam age: & quoties peccaveris ad me recurre, & remedium applicabo tibi.* Vide Petav. & Bar. supra, ut ad eò glo.

gloriosa debeat esse nec pudenda accusatio, quam hodierni melioris notæ Confessarii cum S. Chryostomo & S. Ambrosio suprâ habent & patiuntur communem.

Audiri hic etiam meretur Anselmus super Epist. ad Heb. cap. 4. in illud: Non habemus Pontificem &c. *Vobis lapsis non est desperandum, nec Confessio dimittenda; quia non habemus Pontificem austerum, vel dedignantem, sed misericordem: misericordiæ magnitudinem explicat Hugo à S. Victore l. 2. de Anima cap. 3. Et tardius, inquit, videtur Deo peccatori veniam dari, quam ipsi peccatori accipere; nec oblivisci hic possum Hieronymi, & suaviora ejus sunt verba suprâ relata, quam ut hic taceantur. Sed dicis, non ex toto corde convertitur, mentitur. Nos dimittamus Deo judicium: rogat me, deprecatur: non dicit hoc verè; Deus novit: EGO VOCEM AUDIO, Christus cor intelligit, ego suscipio quod audio, suscipiat Christus, quod novit.*

Auream hanc SS. Patrum catenam, quâ nempe arctè constricti in Triumphum ducantur victi & prostrati Trium-Viri, aurea Romani Catechismi concludat sententia: *Non desperent fideles de summa Dei bonitate & clementia: is enim cum nostræ salutis sit cupidissimus, NULLAM MORAM ad tribuendam nobis veniam interponit; sed peccatorem PATERNA caritate complectitur, SIMULATQUE ILLE SE COLLEGERIT, & universa peccata sua detestatus ad Dominum se convertit.* part. 2. cap. 5.

ARTICULUS IV.

Scholasticus.

SS. THOMAS & BONAVENTURA *Scholarum Principes* &
à communi Sententia, & contra Trium-Viros stant.

Patres dedimus, nunc fideles Patrum interpretes & Scholarum Principes accipe, quorum post Patres prima est, & veneranda in scholis autoritas; & meritò; nam præter alia laudum titulorumque decora, à Summis uterque Pontificibus, alter à Pio V. alter à Sixto itidem V. ad numerum quatuor Ecclesiæ Doctorum gloriosè adjecti sunt, illustre sanè & perpetuum cælestis eorum doctrinæ testimonium. Non erit ergo imbelle nec contemnendum præsidium, quod ab eorum ita canonizata Theologia sententiæ nostræ accedet.

Incipiamus ab iis D. Thomæ verbis tam pro nostra sententia manifestis, ut succumbat Macarius, nec nisi turpiter, & cum aliqua magni Doctoris injuria, ut suprâ vidimus, elabatur. Nihil est, in quo impotentius se jactent novi Magistri, quam ubi id agunt, pœnitentiam veram non esse, esse fictitiam, quam in idem peccatum relapsus consequatur; huc rationes, huc SS. Patrum oracula detorquent, & omni id studio inculcant: nec mirum; nam cum hoc

O o

uno

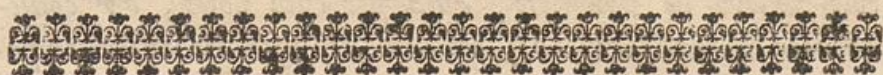
uno magna eorum dogmatum pars ita connexa est, ut merito illud superiori articulo alteram Vergerianæ doctrinæ basim nominarim. Hanc ibi Patres, hîc D. Thomas, hîc S. Bonaventura destruent; & ille quidem 3. p. q. 84. a. 10. ad quartum Adversariorum argumentum ex iis SS. Patrum fragmentis confutum, quæ importunè opportunè nobis Trium-Viri identidem objectant, ita respondet: *Dicendum, quod pœnitere est ante acta flere, & flenda non committere, simul dum flet, vel actu, vel proposito: ille enim est irrisor, & non pœnitens, qui simul dum pœnitet, agit quod pœnitet, vel proponit iterum se facturum, quod gessit, vel etiam actualiter peccat eodem vel alio genere peccati. Quod autem aliquis postea peccat vel actu, vel proposito, non excludit, quin prima pœnitentia vera fuerit: numquam enim veritas prioris actus excluditur per actum contrarium subsequentem. Sicut enim verè cucurrit, qui postea sedet, ita verè pœnituit, qui postea peccat. Bellissimè, nam si à nobis hoc tempore conductus aut inductus esset Angelicus Doctor, aptius ad rem nostram loqui non posset: quid vos autem ad hæc Trium-Viri? respondet in communi causa unus Macarius pag. 228. Hæc explicatio SS. Patrum (& D. Thomæ) valde est contorta. Imo tu ita his verbis contortus es, ut extorquere te non possis: sed supra ob tam temerarium responsum à me vapulasti, nec æquum est idem crimen bis luere. Audiamus Bonaventuram in 4. dist. 14. part. 1. dub. 4. eundem nodum iisdem propè verbis solventem: *Potest, inquit,**

referri ad idem tempus vel ad aliud. Si ad idem tempus, tunc non stat pro actu non committendi, sed pro affectione, ut scilicet quando pœnitemus, velimus iterum non committere, vel non velimus; sicut illi, qui de uno peccato pœnitent, & de alio non pœnitent: ET ITA NON EXCLUDIT CASUM SEQUEM, SED MALAM VOLUNTATEM PRÆSENTEM, si autem referatur ad futurum, &c. Similia habet ibid. part. 2. dub. 2. & art. 1. q. 1. distinctè explicat, quo sensu vera sit pœnitentia etiam illa, quæ in idem relabitur; verum longior est sententia, & quid attinet exscribere, qui non aliud responsum expectare debeam, quam illud Macarianum, contorta est hæc explicatio. Fidelior scilicet Macarius interpret est, imo si hunc interpretem audire lubeat, mira profectò loquentur & docebunt Patres.

Duræ fidei sunt & tardi ad credendum Trium-Viri, nec verbis satis pœnitentis fidunt aut lacrymis, & nisi moralem certitudinem de dispositione habeant, non absolvent: & hic multorum dogmatum Vergerianus fons est; at non ex Angelicæ aut Seraphicæ doctrinæ scatebris profluit. *Non tenemur ad Eucharistiam accedere cum caritate secundum veritatem, sed sufficit secundum PROBABILITATEM: sic dico, quod ad Sacramentum pœnitentiæ non est necesse, quod accedat habens caritatem (& dispositionem) sufficientem secundum veritatem, sed sufficit secundum PROBABILITATEM; ita non ex Casuistarum turba laxo aut probabilista aliquis, sed Seraphicus Doctor dist. 17. p. 2. a. 1. q. 4. Angelicus autem nihilò Trium-*

Viris æquior, *Rector Ecclesiæ*, inquit in suppl. q. 8. a. 5. ad. 2. *debet vultum pecoris sui agnoscere dupliciter; uno modo per sollicitam exterioris conversionis considerationem & in hac cognitione non oportet, quod credat subdito, sed certitudinem facti, in quantum potest, inquirat; alio modo per Confessionis manifestationem, & quantum ad hanc cognitionem, non POTEST MAJOREM CERTITUDINEM ACCIPERE, quam ut subdito credat, quia hoc est ad subveniendum conscientia ipsius. Vnde in foro Confessionis creditur homini & pro se & contra se, non autem in foro exterioris iudicii.* Aliis uterque locis Trium-Viratum impugnat & expugnat: addo breve illud Bonaventuræ ibid. parte 3. a 1. q. 3. *Confessio est adeo onerosa sive ignominiosa, quod pauci audeant plenè & integrè confiteri etiam coram unico Sacerdote: facit illud ad confirmationem eorum, quæ supra dicta sunt.*

Nunc hic meritò oriatur hæc quæstio, unde ergo suam moralem Trium-Viri hauserint: si nec Scripturæ, nec Patribus, nec Scholæ Principibus eam debeant. Otiosa hoc tempore quæstio est, detecti jam dudum sunt eorum loci Theologici, Petrus d'Osma, Marcus Antonius de Dominis (legi meretur fraus hæreticorum decima partis primæ) Montaltii Litteræ, Wendrochii Notæ, Rituale Aletense, & plures ejusmodi damnati furfuris Libelli; verba ad manum sunt, quibus fidem faciam, sed nolim tam nigris verbis caput hoc tam Catholicum profanare, nimium est nominasse.

APPENDIX.

Seu brevis ad alias materias digressio.

Actenus de Sacramento Pœnitentiæ, nunc ad alias materias digredimur; & hanc Appendicem, ut in partirione operis monui, reliquo operi liberalis adjicio. Faciam id porrò non operosè sed obiter, & levi manu scopas ventilans eorum sordes in brevem cumulum colligam; nec multum concordix sollicitus aut ordinis, ut primo quodque occurret, ita primo dicetur: facit præterea R. P. Philippus De Vos, cum aliis, tum nuperis suis Theſibus, quibus Gummarum dogmata discutit, ut sæpè præterire eum & aliquantum ei parcere possim.

De Libertate.

Jansenius hîc & Gummarus uno prorsus ore loquuntur, audiamus.

1. Jansenius lib. 6. de Grat. Chri. Salv. col. 648. & seq. docet, amorem beatificum esse liberum, & probat, quia fit cum volumus; quia est in nostra potestate; quia sumus illius Domini; inter alia; *hoc ipso quo volens erit voluntas,*

O o 3 erit

erit idcirco in potestate, quia fiet cum volet, & consequenter libera & col. 651. est enim (voluntas beatifica) in potestate nostra, sumus ejus Domini, suspendimus eam quando volumus. Gummarus in compendio 2. edit. pag. 23. ita habet amor beatificus, est actus humanus, & perfectè voluntarius ac proinde liber libertate essentiali: & probat in dictatis, quia per illam quod volumus facimus, sumus igitur futuri Domini istius amoris, sive futurus est iste actus in potestate nostra. En alterum Jansenium.

2. Jansenius ibid. col. 653. contendit voluntatem beatificam esse magis liberam, quam sit voluntas viatoris; & rationem dat; per nullam enim voluntatem magis volumus, ideoque nulla magis adest cum volumus, nullaque magis in nostra potestate, adeoque nulla magis libera.

Jansenius, Gummarus inquam; semper hic erro. In ipso amore beatifico major est à necessitate libertas, quam modo est in ullo amore viatoris. Rationem dat in dictatis: Quia nulla actio hominis in hoc statu naturæ lapsæ ita est in potestate nostra, ac proinde nulla tam justo titulo vocatur humana, quam amor beatificus. Da discrimen, & eris mihi magnus Apollo. Brevis hic sum, supplebit cætera Gerardus van Vianen toto suo de libertate adversus Gummarum Libello, qui & suo conformia principio Corollaria ex Janseniano dogmate Janseniana deducit.

De

*De discrimine inter gratiam natura lapsa,
& natura integra.*

Calvinus illud inter utramque discrimen statuit; quod gratia naturæ integræ esset ejusmodi, ut liberum arbitrium eam desereret, si vellet, & si vellet, in ea permaneret, non ita gratia naturæ lapsæ, quæ potentior ipsum velle seu ipsam actionem inferat: audi eum in Antidoto Conc. Trid. *Hallucinantur* (Tridentini Patres) *quod motum nobis offerri somniant, qui mediam electionem nobis relinquat: denique in eo falluntur quod NULLUM OBSERVANT INTER REGENERATIONIS GRATIAM ET PRIMAM, QUÆ ADÆ DATA FUERAT, DISCRIMEN: quod diligenter Augustinus exponit. Istam, inquit, gratiam non habuit primus homo, qua numquam vellet esse malus; TALE QUIPPE ERAT ADJUTORIUM QUOD DESERERET, CUM VELLE, ET IN QUO PERMANERET, SI VELLE, NON QUO FIERET, UT VELLE; sed POTENTIOR est gratia in secundo Adam, QUÆ FIT ETIAM UT VELIMUS: Eodem modo loquitur lib. 5. contra Pighium pag. 204. & alibi.*

Hoc ex Calvino discrimen hausit Jansenius, & toto passim opere, ac præsertim lib. 2. de Gratia Christ. cap. 3. & sex sequentibus; sed de Jansenio non agimus, veniamus ad Trium-Viros.

Gummarus idem illud statuit cum Calvino & Jansenio in compendio pag. 53. *Qui de Christi Gratia bene sentiunt*

cum

cum Augustino dicunt, quod in hoc statu (naturæ lapsæ) non tantum det posse, ut olim (in statu naturæ integræ) sed & velle. Idem operosè contendit in Thesisibus 14. Jan. 1683.

Macarius in Tyroc. pag. 126. nimis diversæ sunt operationes, & attributa status innocentia & naturæ lapsæ, quam ut combinari possint: hæc determinat liberum arbitrium ad agendum, illa determinatur à libero arbitrio, HÆC DAT voluntati infirmæ ACTIONEM & meritum, illa TANTUM DONABAT naturæ sanæ POSSE ELICERE actionem meritoriam.

Gabriëlis in damnata morali pag. 13. non solum dans adiutorium, quo perseverare possint, si velint, sed quo velint & invictissime velint, & quo fiat, ut revera perseverent usque in finem & salvi fiant, IN QUO CONSISTIT DIFFERENTIA GRATIÆ HUIUS STATUS, A GRATIA PRIMI STATUS, quæ tantum dabat posse perseverare, non autem velle, sicque erat subjecta libero arbitrio.

Hinc primo fluit: secunda propositio in Jansenio damnata ab Innocentio X. & Alexandro VII. interiori gratia in statu naturæ lapsæ numquam resistitur; ut consideranti patet: nam ubi ea est, infert ipsum velle, & ut resisteret, deberet nolle.

Fluit secundo tertia propositio in eodem damnata ad merendum & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione: nam ubi gratia naturæ lapsæ est, quæ infert ipsum velle, necessario vult voluntas, licet non coactè, & tamen per illud velle meretur.

Fluit

ET INFELIX CONCORDIA. 297

Fluit 3. prima Propositio in eodem damnata : *aliqua Dei præcepta hominibus justis volentibus & conantibus, secundum præsentem, quas habent, vires sunt impossibila, deest quoque illis gratia, quæ possibilia fiant* : nam qui non observat præceptum non habet gratiam naturæ lapsæ, si enim hanc haberet, cum hæc inferat ipsum velle, utique observaret præceptum, atqui tamen sine illa gratia impossibile est, ut præceptum observet, ergo &c.

De statu integritatis & naturæ puræ.

IN hac materia variæ Propositiones Bajanæ damnatæ sunt à tribus Pontificibus Pio V. Gregorio XIII. & Urbano VIII. inter alias hæc 26. *Integritas primæ creationis non fuit indebita humanæ naturæ exaltatio, sed naturalis ejus conditio.* Hujus damnatæ hæc est contradictoria *integritas primæ creationis fuit indebita humanæ naturæ exaltatio & non naturalis ejus conditio* ergo qui hanc contradictoriam negat, impingit in damnatam; sed negat hanc Macarius dum in Tyroci. pag. 224. adstruit impossibilitatem naturæ puræ seu integræ, nam si integritas humanæ naturæ indebita est, si non est naturalis conditio, ut habet contradictoria damnatæ, cur, amabo, ab omnipotenti Deo condi humana natura non possit sine eo, quod nec naturale sibi est, nec debitum? quod si creati talis non potest, ut vult Macarius, naturalis pro-

P p fectò

fectò ea sit conditio, & non indebita humanæ naturæ exaltatio necesse est: atque en damnatam.

At non abhorret Macarius; nam illud sustinet in Tyrocinio pag. 159. quod *quædam ex propositionibus vulgò Bajanis in rigore sint veræ, & ut ajunt Pontifices in illa Bulla, nonnullæ aliquo pacto sustineri possent in rigore, & proprio verborum sensu.* Periculosa doctrina, quæ & Bullas Pontificias eludat, & ad Bajanas promiscue docendas laxissimam viam aperiat; cæterum vetus hæc lis de famoso illo commate, seu distinctiva virgula, videri potest in speciminibus parte 2. c. 1. §. 4. per totum.

De Charitate.

BAjanizant hic multipliciter Gummarus & Macarius: proscriptæ sunt, hæc 33. *omnis amor creaturæ rationalis aut vitiosa est cupiditas, quâ mundus diligitur, quæ à Ioanne prohibetur, aut laudabilis illa caritas, quâ per Spiritum Sanctum in corde diffusa Deus amatur.* Et hæc 16. *non est vera legis obedientia, quæ fit sine caritate: utramque sustinent ac tuentur pro viribus; & primam quidem Macarius in Thesisibus 9. & 10. Maii 1675. Vel casto amore nos sursum ferri, vel damnabili cupiditate deorsum deprimi, est necessum.* Et pluribus in Tyrocin. à pag. 171. & præsertim pag. 175. de caritate & cupiditate, ita loquitur *Hi duo fontes, quasi duæ reginæ sunt, dividentes inter se bonum*

ET INFELIX CONCORDIA. 299

num & malum &c. similiter Gummarus in Thesibus de caritate conclus. 2. ut ex ipso titulo licet colligere: *Amor creaturæ rationalis adæquatè dividitur in castam dilectionem Dei, sive caritatem saltem late dictam, & cupiditatem; & planius in responsione ad accusat. 13. compendii, conforme id esse dicit doctrinæ Lovaniensium; non agnoscunt, ait, nisi duas radices, ex quibus procedunt omnes actus humani, caritatem late sumptam sive dilectionem Dei, & cupiditatem sive amorem sui: gratias debent plurimas Gummaro Lovanienses, quod eorum doctrinam tam nitidè Bajanâ labe aspergat.*

Secundum clare habes in Gummariano compendio pag. 71. *nec potest sine illa (dilectione Dei propter se) exerceri opus unde quaque bonum, imo nec tale, quod caret omni prorsus culpa: tantum scilicet hic à Bajo, quantum alibi à Jansenio recedit. Clarum item & breve est illud Macarii pag. 168. quod omnis actus virtutis (vera legis obedientia virtus est) debeat esse elicitus aut imperatus à caritate. Ex his aliisque quæ congeri in hanc Appendicem possent plurima, sua (si luberet) confectaria traherem, sed non lubet, & fastidiosum est, præsertim si nullus fructus speretur, alienas sordes movere.*

Venio nunc ad schedam funebrem Macarii, neque enim ea, quæ ibi tam speciosè de ejus libris, eorumque doctrina lego, alio opportunius loco elevem, quam ubi recentem plane tot ejus errorum memoriam habemus, &

300 TRIUM-VIRORUM VANA
in ipso deprehensum Bajanismum tenemus. Nunc tibi illum
habe.

*Anno à verbo incarnato 1680. die 26. Februarii in Abbatia
S. Michaëlis Sacri & Canonici Ordinis Præmonstratensis
Antverpiæ obiit dilectus nobis in Christo Confrater R. D.
Macarius Havermans (hic me locus admonet Licentiatum
non fuisse eum Theologiæ, quem ego passim eruditissimum
compellavi; levis is fuit error & felix ignorantia, quæ nil
peccavit, nisi quod honestius virum & humanius salutaverit)
reliqua porro, quæ ad vitam ejus moresque spectant, quo-
rum Censor esse nolim, uno saltu prætereuntes ad doctri-
næ commendationem veniamus: *super excelsam S. Theo-
logiæ Cathedram positus lucebat & ardebat; oculis ægris
odiosus, puris amabilis; doctrina ejus variis Libris contenta
Sanctissimo Domino exhibita sine nævo inventa est.* En tibi,
Lector, novam Approbationem: sine nævo inventa est
doctrina in Libris Macarii, quæ in P. Gabriëlis errorum dam-
nata est; sine nævo inventa doctrina est, quæ à tribus Pon-
tificibus proscripita est, credant id posteris, ego hanc appro-
bationem fictitis aliis apponam, quibus & Gumhari Metho-
dus approbata fingitur, & Lovaniensis Censura; cujus quidem
ridiculam Approbationem Pontificio primum nomine tur-
gidam, paulatim deinde extenuari vidimus, & à Pontifice
ad Cardinales, ab his ad quatuor Theologos ad id deputatos,
ab illis ad Assessorem S. Officii, tum ad Organum assessoris
descensum, ac per illud organum in auras denique ventosque
evanuisse.*

EPILOGUS.

MAnum de tabula tollo : extremum quod vos allo-
 quor hoc est, nec multis vos obruam, breve est
 quod precor & voveo; Macarianis manibus felicem
 æternamque requiem:vobis R.P. Ægidi & Eximie D. Gum-
 mare, saniozem mentem; sed quam vereor, ne ex vestris
 principiis lenta nimium ista vestra sit ac tarda conversio;
 quamquam cur desperem? omnia possim à vobis exspectare,
 dum gloriosam magni illius Viri & primi Universitatis olim
 vestræ luminis Michaëlis Baji & Christianam humilitatem
 memori animo recolo, nisi forte & illa miracula vobis sint
 non exempla; ut exempla sint tamen hortor & moneo, & ne
 frustra horter aut inutiliter moneam, hæc vobis ex opere im-
 perfecto (quisquis sit Autor) verba & serio pensanda, &
 crebro ruminanda do: *tales sunt etiam nunc Sacerdotes, qui
 omnem justitiam populo mandant, & ipsi nec modice servant,
 videlicet non ut facientes sint justi, sed ut docentes appareant
 justi, tales sunt & qui grave pondus venientibus ad pœni-
 tentiam imponunt, qui dicunt & non faciunt, & sic dum
 pœna pœnitentiæ præsentis fugitur, contemnitur pœna peccati
 futuri. Si enim fascem super humeros adolescentis, quem non
 potest bajulare, posueris: necesse habet ut aut fascem reji-
 ciat; aut sub pondere confringatur: sic & homini, cui grave
 pondus pœnitentiæ ponis, necesse est, ut aut pœnitentiam*

tuam

tuam rejiciat: aut suscipiens, dum sufferre non potest, scandalizatus amplius peccet. deinde, & si erramus modicam pœnitentiam imponentes; nonne melius est propter misericordiam rationem dare, quam propter crudelitatem? ubi enim Pater familias largus est, dispensator non debet esse tenax; si Deus benignus est, ut quid Sacerdos ejus austerus? vis apparere sanctus, circa tuam vitam esto austerus, circa alienam autem benignus; audiant te homines parva mandantem, & grandia videant facientem. Hæc ille Homil. 43. in Matth. nihil habeo quod addam nisi unum hoc, qui austeri nimis estis & rigidi, mementote Tertulliani.

Collegii S. J. Paderborni
1677

FINIS.

CENSURA.

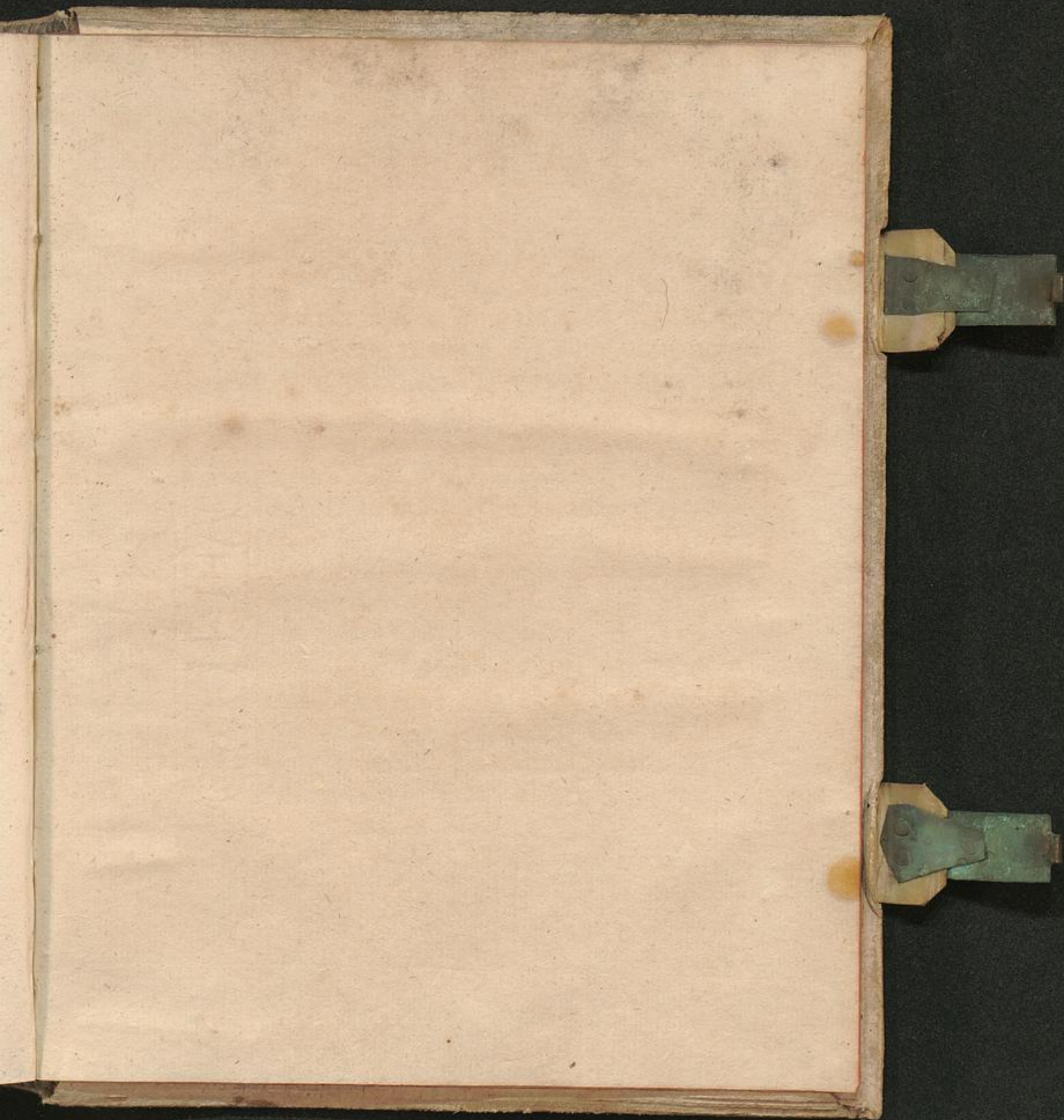
ABRIELIANÆ, GVMMARISTICÆ, AC MACARIANÆ
TRIVM-VIRALIS CONCORDIÆ, INANE CONAMEN
&c. uti in fronte Operis se demonstraturum promit-
tit Illustrissimus Dominus SIMON DE FIERLANT &c.
sic in ipso Opere egregiè demonstrat. Quod proinde lucem pu-
blicam meretur, ad Ecclesiæ, hisce in Partibus dissensionum
zizaniis plurimum turbatæ, pacem stabiliendam. Quam non
modicè priore suo contra R. P. Gabriëlis Opusculo, præconio
etiam Pontificio non modicè collaudato, provexit laudatus
Illustrissimus. Ita prævio examine sentio, Antverpiæ 13.
Iulii 1685.

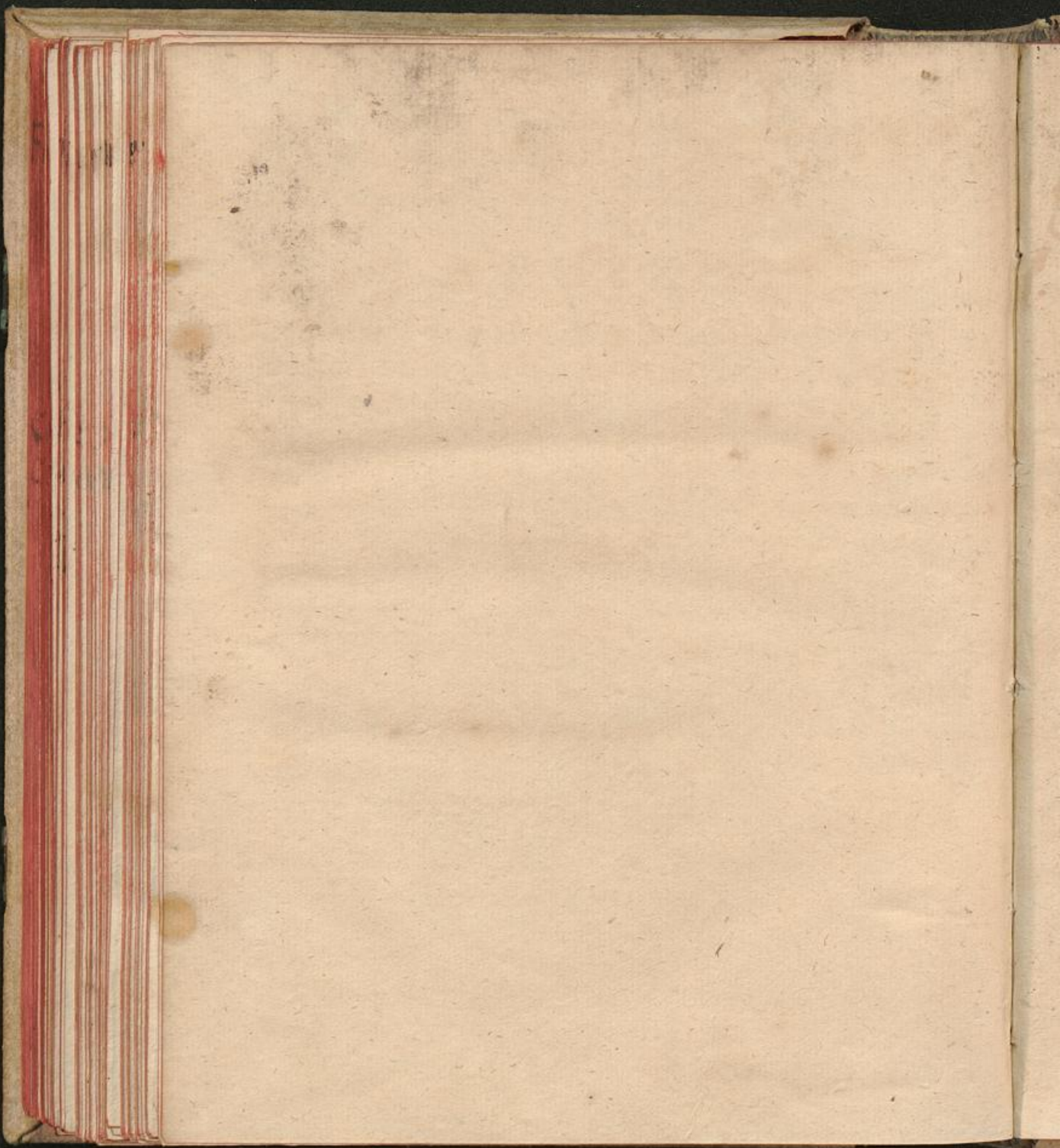
ANTONIUS HOEFLACH,
Ecclesiæ Cathedralis Canonicus Gra-
duatus, Librorum Censor.

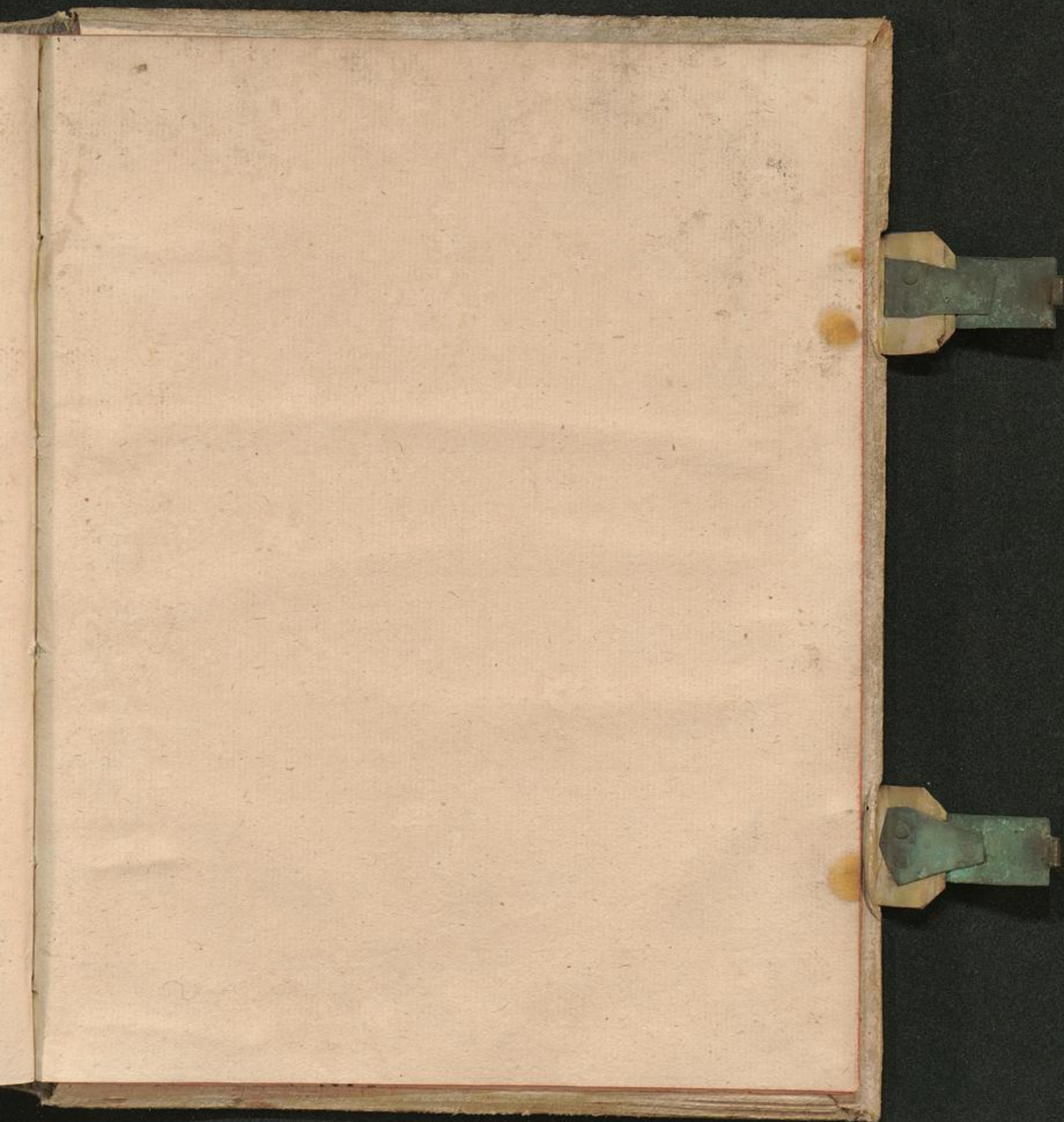
C R I S T I A N A

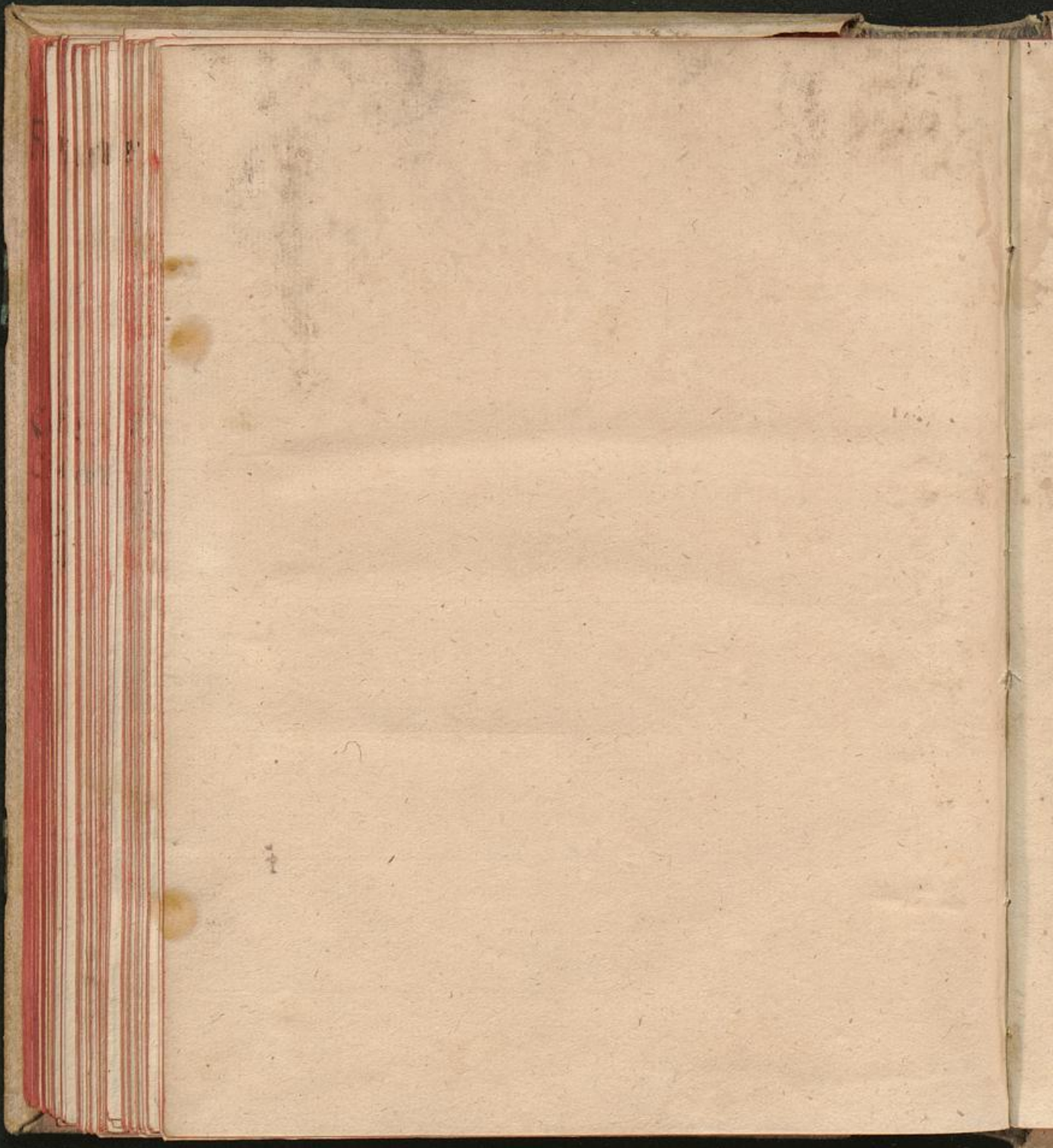
Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

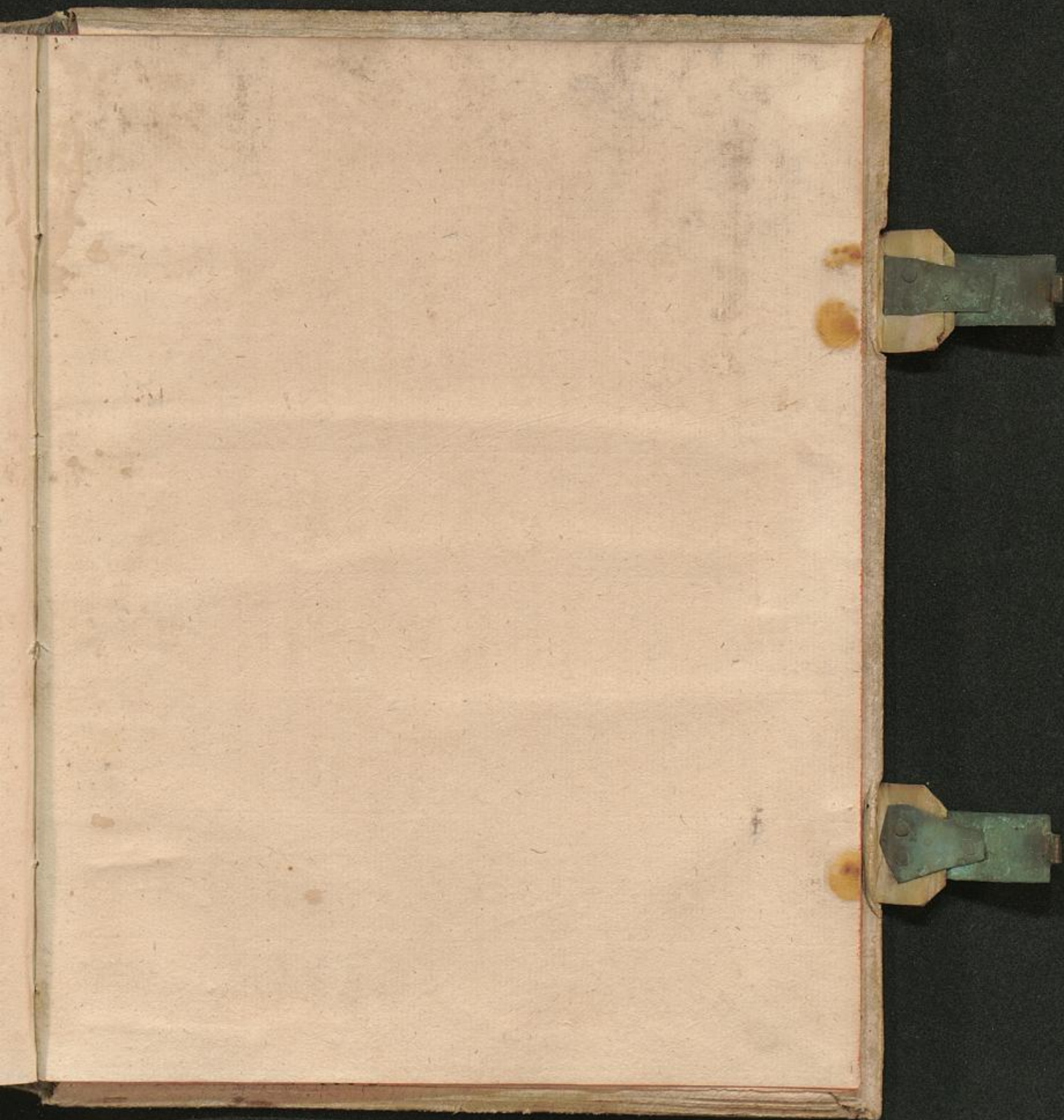
Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a signature or printer's mark.

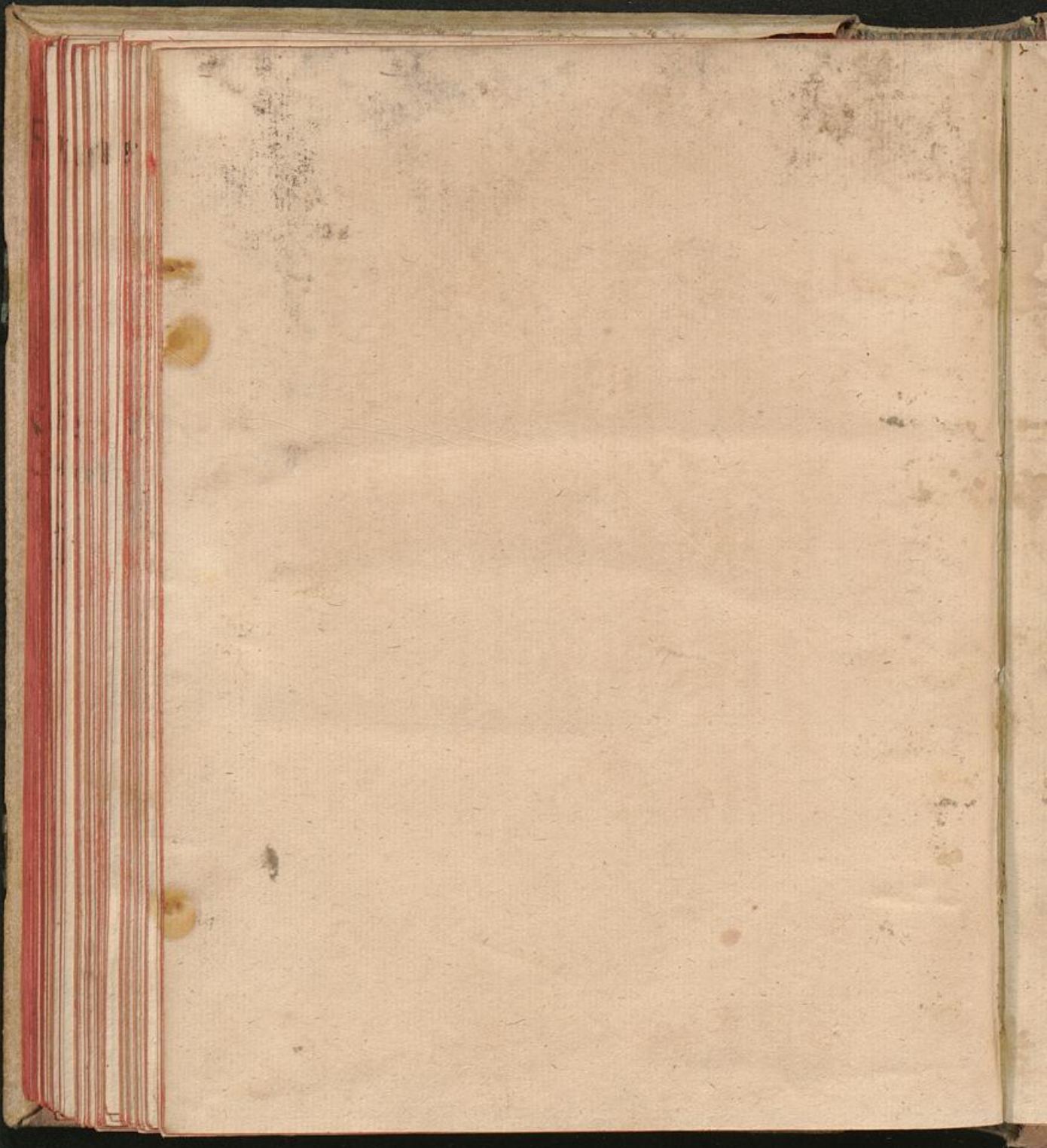

Th
2143